

Kalaallit Nunaanni 1960-imiilli
naartunaveersaasersuisarmanermi
inuit pisinnaatitaaffiit tunngasut
pillugit akulusimaffigineqanngitsumik
nalunaarusiaq

Nalunaarusiortut

Dalee Sambo Dorough
Miriam Cullen

Naalakkersuisut

Piginnittussaaneq © 2026

Nalunaarusiaq Tuluttut allaqqaagaq Naalakkersuisunit danskisut kalaallisullu nutserneqarpoq

Naalakkersuisut

Piginnittussaaneq © 2026

Tusarfimmik innersuussinissamut siunnersuut:

Dalee Sambo Dorough aamma Miriam Cullen, Kalaallit Nunaanni 1960-imiilli naartunaveersaasersuisarsimaneq pillugu inuit pisinnaatitaaffiinit isigalugu akulusimaffigineqanngitsumik nalunaarusiaq (Naalakkersuisut, 2026).

Imarisai

1	Aallaqqaasiut.....	1
1.1	Tunuliaqutaa	2
1.2	Suliarisassat allassimaffiat.....	4
1.3	Periuseq	5
1.3.1	Ajoqusiinaveersaarneq.....	5
1.3.2	Paasissutissanik katersineq tassungalu atatillugu killilersuinerit.....	6
1.3.3	Atugassanik Misissuineq Pissutsillu pillugit Paasissutissanik Atuineq.....	9
1.3.4	Pissutsit Nalunaarusiap Suliassartaasa Avataaniittut.....	11
1.3.5	Uppernarsaanissamut piumasaqaat.....	12
1.3.6	Ilisimasaleqatigiit katitigaanerat	12
1.4	Nunat Tamalaat Akornanni Inatsiseqarnerup Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarnera.....	14
1.4.1	Nunat tamalaat akornanni inatsip Kunngeqarfiup iluani atorneqarnera	14
1.4.2	Nunami aamma nunat tamalaat akornanni inatsiseqarnerup akornanni ataqatigiinneq.....	16
1.4.2.1	Peqqinnissaqarfeqartitsinissamut akisussaaffiup Inuillu Pisinnaatitaaffiitut akisussaaffiup assigiinnginnerat.....	17
1.4.3	Naalagaaffiup akisussaatinneqarsinnaanera pillugu	18
1.4.3.1	Malittarisassanut unioqutitsisumik iliuseqarneq	19
1.4.3.2	Inuit namminersortut iliusaat	19
1.4.3.3	Iliutsit atuuttussanngorlugit atuutilersinneqartut.....	20
1.4.3.4	Iliutsit ataasiakkaat ataatsimut unioqutitsinerusut.....	20
1.4.3.5	Suliami matumani Danmarkip naalagaaffittut akisussaasunngortinneqarneranut atatillugu inerniliineq.....	21
1.4.4	Pissutsit eqqunngitsuliornermut akisussaaajunnaarsitsisut.....	22
1.4.5	Atorunnaarsitsigallarneq.....	24
1.5	Taaguutit aalajangersimasut nassuiarneqarneri	24
1.5.1	“Pinngitsaaliineq”	24
1.5.2	“Ilisimaarinninneq” (suliarisassat allassimaffiata pingajuat).....	25
1.5.3	“Arnat niviarsiaqqallu sanngiitsut” (suliassat allassimaffianni immikkoortut arfernat).....	26
1.6	Inuit kulturikkut naleqartitaat	28
2	Nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit atuunnerat.....	33
2.1	Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit ilisaritinnerat	33
2.2	Immikkoortitsinnginneq	37
2.2.1	Naartunaveersaatinik atuilerneq	43
2.2.2	Naartunaveersaasiinnermut politikip atuutilersinneqarnera	44
2.2.3	Assigiinngisitsineq pillugu inerniliineq.....	49

2.3	Naalliutsitaanginnissamik, naakkittaatsumik, inuppalaangitsumik nikassaasumillu pineqannginnissamik kiffaangissuseqarneq.....	50
2.3.1	Atuuttumik akuersissuteqannginneq imaluunniit pilertortumik nakorsaaneq	53
2.3.1.1	“Akuersisitsiniarluni kajumissaarineramik iliuuseqarneq”	54
2.3.1.2	Kinguaassiorsinnaassutsip appariarnera naartunaveersaatinillu soqutiginninneq	60
2.3.2	Ajoqusiinerup annertussusaa	62
2.3.3	Ajortumik pinninnissamik pinaveersaartitsinissamut pisussaaffik: Inatsisitigut illersugaaneq.....	68
2.3.4	Eqqartuussisitigootitsinerimi pisussaaffik	72
2.3.5	Ajortumik pinninneq pillugu inerniliineq	75
2.4	Ilaqutaqarsinnaanermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiit.....	76
2.4.1	Inatsisit attuumassutillit	76
2.4.2	Misissueqqissaarneq eqqartuinerlu	79
2.4.3	Inerniliineq.....	81
2.5	Periutsit 1992-ip kingorna "aaqqissuussaasumik" ingerlasimanersut	82
2.5.1	Nunat tamalaat akornanni inatsit attuumassutillit.....	82
2.5.2	Paasissutissanut piviusunut atuuttut	84
3	Pisinnaatitaaffiit Arnanut Nunap Inoqqaavinut Immikkut Tunngasut.....	86
3.1	Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii	86
3.2	Kalaallit Nunaata nunasiaataanera.....	88
3.3	Inuit Nunat Inoqqaavisut	90
3.4	Inuit ataasiakkaat ataatsimullu inuttut pisinnaatitaaffii	91
3.4.1	ILO C169 aamma Unioqqutitsinernut Ingerlasunut Inatsisinik Atuutsitsineq.....	92
3.4.2	Nunat Inoqqaavi aamma "Ikinnerussuteqartunik" illersuinerit?.....	93
3.4.3	FN-ip Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarutaat.....	95
3.5	Arnat Niviarsiaqqallu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiini Ullutsinni Ineriartortitsineq	97
3.5.1	FN-ip Arnalik assigiinngisitsinerit qanoq ittulluunniit nungutinnissaat pillugu isumaqatigiissut	99
3.5.2	Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut	102
3.6	Kulturimut Pisinnaatitaaffik	103
3.6.1	Oqaatsinut Pisinnaatitaaffik.....	105
3.7	Namineq aalajangiisinnaaneq	106
3.7.1	Kiffaangissuseqartumik, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersinissamut Pisinnaatitaaffik.....	107
3.8	Inuit inoqqaavisa arnartaasa peqqissutsimut pisinnaatitaaffii	108
3.9	Inerniliineq	109
4	Inuiannik nungusaaneq.....	112
4.1	Inuiannik Nungusaanerup Inatsisitigut Suussusaa.....	112
4.2	Naalagaaffiup Pisussaaffii Inuinnillu Nungusaanerup Nassuiaataa	113
4.3	Timikkut Iliuuseqarneq.....	115

4.3.1	Meeqqiortitsinaveersaarnissaq Siunertaralugu Peqqusinerit	115
4.4	Inuiannik nungusaaniarnermut siunertaqarneq (<i>Dolus Specialis</i>)	118
4.4.1	Eqimattat illersugaasut.....	119
4.4.2	Inuiannik nungusaaniarnermik siunertaqarnermut paasiniaanissamut periutsit	121
4.4.2.1	Iliuutsit Pineqartut Aaqqissuussaasumik Pisimanerat	123
4.4.2.1	"Ilaanakortumik" aamma Kinguaassiorsinnaassutsip Appariarnerata Annertussusaa Sukkassusaalu.....	128
4.4.2.2	"Nassuiaatissatuaa" Pissutsit tunngavigalugit Inuiannik Nungusaanermik Siunertaqarsimanermik Uppernarsaanissamut Misiligut	130
4.5	Pinngitsoortitsinissamik Pisussaataaffik	136
4.6	1948-mi Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiissutip inernilerneqarnera	139
4.7	Naalagaaffiup Inuiannik Nungusaasutut Akisussaassuseqarsinnaanera pillugu Eqqartuussinikkut Suliarineqarsinnaanera.....	141
5	Inerniliineq Siunissarlu	143
5.1	Inatsisitigut Aaqqiisoqarnissaanik Pisinnaatitaaffik: Eqqartuussivigitut eqqartuussiviullu avataaniit periarfissat.....	146
5.1.1	Nunami namminermi inatsit	147
5.1.2	Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik (EHCR)	148
5.1.3	FN-imut naammagittaalliutinik suliarinnittarnerit.....	150
5.1.3.1	Nunat Tamalaat Sulisoqarneq pillugu Sulianiaqaatigiiffiat	153
5.2	Taarsiivigitinnerup utoqqatserfigitinnerullu kingorna: Inuit pisinnaatitaaffiinik tunngaveqartumik najoqqutassamik pilersitsineq	153
5.2.1	Assersuut: Peru: Eqqugaasunut najukkamilu inuiaqatigiinnut ikorfartuineq peqqissutsimullu tunngasut 155	
5.2.2	Assersuut: Canada Ilumoortuussuseq, eqqaassutissiineq inuiaat kulturiannik nungusaaneq	156
5.2.3	Eqqaassutissiineq ilumoortuussuserlu	159
5.2.4	Kalaallit Inuit Arnat Peqqissusaannik Atugarissaarnerannillu siunissamut siuarsaaneq.....	160

Takussutissiat allattorsimaffiat

Takussutissiaq 1. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit atsioqatigiissutit Danmarkimi atsiorneqarfii, atuuttussanngortinneqarfii atuutilerfiilu	54
Takussutissiaq 2. Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq, 1960-imiit 2023-mut.....	158

1 Aallaqqaasiut

1. Kalaallit Nunaanni 1960-imiilli kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisoqarsimanerani inuit pisinnaatitaaffiit tunngasunik ilisimasaleqatigiit (Expert Group) Naalakkersuisunit toqqarneqarput 2024-milu decemberimi suliaartik aallartillugu. Kalaallit Nunaanni 1960-imiilli kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisoqarsimanerani inuit pisinnaatitaaffiit tunngasunik misissuinissaq, inuit pisinnaatitaaffii nunanilu tamalaat akornanni inatsisit atuussimanersut taamaappallu sorliit atuussimanersut aammalu inatsisit tamakku unioqqutinneqarsimanersut qanorlu annertutigisumik unioqqutinneqarsimanersut paasiniarnissaat aammalu paasisaminnik Naalakkersuisunit nalunaarusiornissaq siunertarisimavaat. Nalunaarusiami nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii, ataatsimut pisinnaatitaaffii kingunerlutsitsinerallu isiginiartussaasimavaat.
2. Suliarisassat allassimaffiannut tunngatillugu nalunaarusiami matumani pissutsit aqqissuussaasut suulluunniit, atornerluisoqarnissaanik periarfissiisimasut taakkulu uteqqinnginnissaannut iliuusissanik erseqqissaanissaq anguniagaavoq. Tassuunakkut inunnut ataasiakkaanut inuiaqatigiinnullu eqqugaasimasunut naapertuilluarnissap taarsiivigineqarnissaasalu annertunerusumik qulakkeernissaannut, nunami nunanilu tamalaat akornanni nunasiaateqarnermik ajoqusiinernut akisussaaftimmik annerusumik tiguisoqarnissaanut aammalu inuit tamalaat peqqissusaannut kinguaassiorsinnaassutsimullu aqutsinermi ammanerusumik periuseqarnissap siuarsarnissaanut iluaqutaassapput. Uannga nalunaarusiortut neriutigaat nalunaarusiaq una kinguaassiorsinnaassutsikkut peqqissutsimut iliuutsit inuillu pisinnaatitaaffiisa naapiffii itinerusumik paasineqarnissaannut, aammalu taamani iliuuserineqarsimasunit ilikkakkat ileqqorissaarnerusumik, pisinnaatitaaffinnullu tunngaveqarnerusumik ilaqutariinnut tunngatillugu ullutsinni siunissamilu pilersarusiortarnermut iluaqutaanissaannik qulakkeerinnikkumaartoq.
3. Nalunaarusiortut ilisimalluinnarpaat nalunaarusiap uuma saqqummiunneqarnera nunat akornanni politikkimut tunngasut naalorninarluinnartut nalaanni pisoq. Pisut tamakku aqussinnaangilavut aammalu suliaavut inernilerneqareersut pillutik. Taamatut pisoqarnera inatsisitigut misissueqqissaqquneqarsimanitsinnut sunniuteqanngilaq sunniuteqarsinnaananilu. Nalunaarusiortut nalunaarummut uunga atatillugu paasisat, Kalaallit Nunaata naalagaaffimmi inissisimaneranut akerliunermi tunngavilersuutitut allanngortinneqannginnissaannik sakkuliunneqannginnissaannillu kaammattuipput. Nalunaarusiaq taamatut atornerqarpat naalakkersuisoqarfimmut arnallu katsorsarnerannut ajortisaarutaassaaq, naapertuilluarnissamut tunngaviit qajannarsisillugit. Nalunaarusiortut uteqqissavaat nunat inoqqaavisa kissaatiginngisaannik pinngitsaalisamilluunniit naartunaveersaasersuisoqarsimanerani oqaluttuarisaaneq Danmarkimi Kalaallillu Nunaanni taamaallaat pisimanngilluinnarmata. Iliuutsit taama ittut aamma USA-mi, Canadami, Australiami, Perumi, Europap kangiani allamilu pisarnikuupput. Pisumi tassani malitseqartitsilluni taarsiinissaq, ataqqinninnissaq, iluarsisuteqarnissaq mamikkittortitsinissarlu Danmarkip Kalaallillu Nunaata, arnat pineqartut peqatigalugit ataatsimut suliaassaraat.

1.1 Tunuliaqutaa

4. 1960-ikkut naajartorneranni illissap paavatigut naartunaveersaasiisinnaaneq eqqunneqarmat Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaasut ikileriarujussuarsimapput, tamanna nalunaarusiami -mi takutinneqarpoq. Ukiumi aalajangersimasumi kinguaassiorsinnaasut katinnerini pineqarput "arnaq ukiuni kinguaassiorsinnaassutsip ukiui tamakkerlugit inuusimaguni aammalu ukioqqortussutsini assigiinngitsuni kinguaassiorsinnaassutsip atuuttup naapertorlugit meerartaarsimaguni, meeqqat erniarisimasaasa katillugit amerlassusaat." ¹1950-imi Kalaallit Nunaanni innuttaasut 1.000-ugaangata uumallutik inunngortut 50-iusarsimapput. Ukiuni arfinilinni 1966-imiit 1972-imut innuttaasut 1.000-ugaangata uumallutik inunngortut 20-it missaannut ikileriarujussuarsimapput. ²1960-ip qiteqqunnerata 1970-ikkullu qiteqqunnerata akornanni Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq apparpoq, arnamut ataatsimut agguaqatigiissillugu erniarineqartartut 6.5-7.5 missaaniinnikuullutik 2.5 missaannut appariallutik. ³Innuttaasut amerlassusaat pillugit nalunaarusiami 1974-imeersumi 1960-72-imi ernisartut amerlassusaat nunani 82-ini sanilliunneqarmata paasineqarpoq Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq ukiuni taakkunani tamaniillu annerpaamik appariarujussuarsimasoq (takuuk).⁴
5. 2017-imi Naja Lyberth, arnaq kalaaleq Inuk, Facebookimi allappoq nassuiaalluni meeraanermini (13-inik ukioqarluni) Kalaallit Nunaanni 1970-ikkut aallartilaartut kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimalluni aperalunilu allat aamma taamatut misigisaqarsimanersut. Allataa arnat hunnorujulikkaat sassarnerannik kinguneqarpoq. Tusagassiorfiit suliaq eqqumaffigilerpaat. 2022-mi majimi podcastikkut nangeqattaartuliaq *Spiralkampagnen* Danmarks Radiop saqqummersippaa pasilliutigineqartullu tamanit annertuumik ilisimaneqalerlutik.
6. Kalaallit Nunaanni 1960-imiit 1991-imut naartunaveersaasiisarsimanerup misissuiffiginissaanut 2022-mi ilisimasassarsioqatigiit Danmarkimi naalakkersuisunit Naalakkersuisuniillu ataatsimut pilersinneqarput. Ilisimasassarsioqatigiit paasissutissanik piviusunik ujartuinissaq suliassarimavaat: oqaluttuarisaanermut tunngasortaa, aalajangiisarnermik periutsit, aamma suliniummut inatsisitigut, aqutsinikkut peqqissutsitigullu tunngaviit misissussallugit. Inuit pisinnaatitaaffiitut nunallu tamalaat akornanni inatsisaannut tunngasunik isummernissaannik suliakkerneqanngillat .⁵

¹ Organisation for Economic Co-operation and Development, "Fertility rates" (2025).
<https://www.oecd.org/en/data/indicators/fertility-rates.html>

² Peter Bjerregaard, "Folkesundhed i Grønland," *INUSSUK, Arktisk Forskningsjournal* 1:1, 39 (2004).

³ Naatsorsueqqissaartarfik "Meeqqiornermut uuttuutit" uani *Periaaseq* (Naatsorsueqqissaartarfik, Juli 2024 nutarterneqarpoq) <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=kl&version=202407&sc=BE&colcode=m>. World Bank, *Fertility Rate, Total (Births per Woman) – Greenland* [SP.DYN.TFRT.IN] (World Bank, World Development Indicators, data from 1960–2023) <https://fred.stlouisfed.org/series/SPDYNTFRTINGRL>.

⁴ R.T. Ravenholt and John Chao, "World Fertility Trends, 1974" Series J(2) *Population Report: Family planning programs* J-21 and J-23 (1974).

⁵ Tenna Jensen et al., "Uvildig udredning af antikonceptionspraksis i Kalaallit Nunaat i perioden 1960-1991,"
["Kalaallit Nunaanni 1960-1991-ikkunni naartunaveersaasiisarnermik periutsinik

7. 2023-mi danskit naalagaaffiat eqqartuussivimmu arnanit 143-nit saqitsaanneqarpoq, oqarlutik *Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqtatigiisummi (ECHR)* pisussaaffiit akerlianik inuttut pisinnaatitaaffimminnik unioqqutitsilluni kissaatiginngisamik amerlanerillu meeraanerminni naartunaveersaaserneqarsimallutik.⁶ 10. december 2025-mi nalunaarutigineqarpoq saqitsaanneq eqqartuussiviup avataatigut aalajangiiffigineqarsimasoq taamaalillutillu taarsiinissamut aqqissuussineq aqutugalugu 300.000 DKK saqitsaassisunut tamanut akiliutigineqassat aqqissuussinermulli paasissutissat sukumiinerusut sulis saqqummiunneqanngikkaluartut.⁷
8. 2023-mi junimi Naalakkersuisut aamma Danmarkimi naalakkersuisut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni pissutsinik pisortatigoortumik misissuisoqarnissaanik aalajangerput,⁸ tamannalu suliaq 2025-mi septemberimi pimoorussamik aallartinneqarpoq.⁹
9. Qaammammi tassani Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiartik tunniuppaat. Katillugit arnat 354-it Ilisimasassarsioqatigiinnut Kalaallit Nunaanni 1960-ip 1991-illu akornanni naartunaveersaasiinermik periutsinut tunngatillugu pisimasut 488-it nalunaarutigaat. Pisimasunit 410-usunit pingaartumik spiralilersinneqarsimanermut tunngasunit Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigineqartunit 300-t oqarput naartunaveersaaserneqarnissamut akuersisimanatik; 63-it akuersisimanerlutik akuersisimannginnerlutilluunniit paasissutissiissutiginngilaat; 47-t nassuiaapput akuersisimallutik akuersinerli taanna meeraammata, tatineqarmata susoqarneranilluunniit paasisimasaqannginnerat pissutigalugit atorsinnaajunnaarsinneqarsimasinnaasoq atorsinnaasimananilluunniit. Piffissami pingajorarterutingajaat 14-inik ukioqarsimapput ukiukinnerullutilluunniit, affaallu sinnerlugit 18-it inorlugit ukioqarsimallutik.¹⁰ Ilisimasassarsioqatigiit taamatuttaaq naartunaveersaammik Depo-Proveramik kapitissimanermut nalunaarutinik 43-nik tigusaqarsimapput, taakkunaannga 38-t missaanniittut Kalaallit Nunaanni pisimallutik. Pisuni amerlanerini niviarsiaqqat 18-it inorlugit ukiullit spiralimut taarsiutitut Depo-Proveramik tunineqarsimarpasipput, pissutsilli qanoq issimanersut erseqqinngilaq.

akuliusimaffigineqanngitsumik misissuineq”] (September 2025), Ilanngussaq A (fodnoteni Jensen et al-itut innersuunneqartut allaaserisanilu "Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaat").

⁶ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 213 UNTS 221; Artikeli 3, 8 aamma 13 (4. november 1950-imi atsiornissaanut ammaanneqartoq, 3. september 1953-imi atuutilertoq).

⁷ Nunamut Namminermut Peqqissutsimullu ministereqarfik, “Politisk aftale sikrer økonomisk godtgørelse til grønlandske kvinder i spiralsagen” (2025). <https://www.ism.dk/nyheder/2025/december/politisk-aftale-sikrer-oekonomisk-godtgoerelse-til-groenlandske-kvinder-i-spiralsagen>.

⁸ Naalakkersuisut / Namminersorlutik Oqartussat aamma Danmarkimi Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu ministereqarfik, “Kommissorium: Historisk Udredning af Forholdet Mellem Grønland og Danmark” (22. juni 2023). <https://www.ft.dk/samling/20222/almdele/GRU/bilag/66/2727788.pdf>.

⁹ Ilisimatusarfik / University of Greenland, “Historisk Forskningsprojekt om forholdet mellem Grønland og Danmark er nu igangsat” [“Nunatta Danmarkillu akornanni oqaluttuarisaanermi pisimasut pillugit ilisimatusaatigalugu suliaq maanna aallartinneqarpoq”] (3. september 2025). <https://da.uni.gl/nyheder/2025/september/historisk-forskningsprojekt-om-forholdet-mellem-groenland-og-danmark-er-nu-igangsat/>.

¹⁰ Jensen et al. 177-178.

10. 2025-mi septemberip 24-ani Danmarkimi statsministeri Mette Frederiksen, Danmarkimi naalakkersuisut sinnerlugit Kalaallit Nunaanni 1960-miit 1992-imut naartunaveersaasersuisimaneq pillugu pisortatigoortumik utoqqatserpoq. Pisumittaaq tassani Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut Siulittaasuut 1992-ip kingorna akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaaserneqarsimanermut tunngatillugu Naalakkersuisut iliuuserisimasaat utoqqatsissutigai.

1.2 Suliarisassat allassimaffiat

11. Suliarisassat allassimaffiat Ilisimasaleqatigiinnut tunniunneqartoq ima nipeqarpoq:

1960-imiilli Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik, tatinikkut salloqittaanikkulluunniit naartunaveersaasiisimaneraanernut tunngatillugu immikkut ilisimasallit inuit pisinnaatitaaffii nunat tamalaat akornanni inatsit malinneqarsimanersut taakkulu inatsisit qanoq annertutigisumik unioqqutinneqarsimanersut aalajangiiffigissavaat. Tamatumunnga Naalakkersuisut immikkut ilisimasallit imaaliqqaat:

- 1) 1960-imiilli Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik, tatinikkut salloqittaanikkulluunniit naartunaveersaasiisarsimaneraanernut tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffii, tassunga ilanngullugit inuttut ataasiakkaatut ataatsimullu pisinnaatitaaffiit unioqqutinneqarsimanersut qanorlu annertutigisumik unioqqutinneqarsimanersut aalajangiiffigissagaat. Suliap tamatuma sularinerani immikkut ilisimasallit kulturimut, tarnimut, politikkimut inuiaqatigiinnullu tunngasut nalilersuinerup ilaattut pingaartissavaat.
- 2) Arnat nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii aalajangersimasut, tassunga ilanngullugit ataatsimut isigalugit nammineq timiminut, kinguaassiornissamut naartunaveersaasernissamullu pisinnaatitaaffii unioqqutinneqarsimanersut paasiniaaffigissavaat.
- 3) 1992-ip kingorna Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik, tatinikkut salloqittaanikkulluunniit naartunaveersaasiisarsimaneraanerit, piffissami tassani ilisimaaralugu, aaqqissuussaasumik naartunaveersaasiinermik periuseqartoqarsimaneranik takutitsinersoq paasiniaaffigissavaat (Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup paasiniaanera nalunaarusiaalu innersuussutigalugit).
- 4) Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik, tatinikkut, salloqittaanikkut akuersissuteqanngitsumilluunniit naartunaveersaasiisimaneraanerit nunat tamalaat akornani inatsisit naapertorlugit "inuiannik nungusaanertut" taaneqarsinnaanersoq, tassunga ilanngullugu Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissummi 1948-meersumi artikeli 2 immikkoortoq (d) "Eqimattani aalajangersimasuni

meeqqiornissamik pinaveersaartitsinermut iliuutsinik peqqusinerit" innersuussutigalugu.

- 5) Arnani eqqugaasimasuni ataatsimullu isigalugu inuiaqatigiinni ataavartumik kingunerluutaasimasinnaasut, matumani pisoq piffissap ingerlanerani ullutsinnilu qanoq ineriartorsimanersoq paasiniaaffigissavaat, taamaalillunilu oqaluttuarisaanermik siornatigulluunniit pisunik oqaatigineqartunik pisunilluunniit killilerneqassanani.
- 6) 1960-miilli arnat niviarsiaqqallu sanngiitsut pinngitsaalisamik, tatisinikkut, salloqittaannikkut akuersissuteqanngitsumilluunniit naartunaveersaaserneqarsimanersut tamannalu qanoq annertutigisumik pisimanersoq, assersuutigalugu isumaginninnermut suliassaqarfimmit ilisimannittutut nalunaajaatinik pissarsinikkut erseqqissassavaat nalilersorlugulu.
- 7) Suliamik suliarinninnermi kingunerlutsitsineq aamma kinguaariinnut kingunerit isiginiarneqassapput, tassunga ilanngullugit kulturimut tarnimullu tunngasut, pisoq ataatsimut isigalugu kinguaariinnullu sunniutaasut.

1.3 Periuseq

12. Ilisimasaleqatigiit isumalluutitik ilaasortamilu immikkut ilisimasaat naapertorlugit paasisimavaat suliarisassat allassimaffiat inatsisinik nalilersuinissamat pingaarnertut tunngasut, nunat tamalaat akornanni inatsit piviusunut, annertuumik misissuinikkut siornatigullu nalunaarutigineqartutigit paasineqartunut atuunnersut qitiutinneqarluni. Pisimasut pillugit ilisimasat annertoreeqimmata suliame qanoq pisoqarsimaneranik paasiniaaneq annikinnerusimavoq, annermillu inatsisitigit erseqqissaanerullunilu taakku pillugit misissueqqissaaneruvoq. Ilisimasaleqatigiit suliassaat Ilisimasassarsioqatigiit suliaannut tamannalu pillugu oqaluttuarisaanermik misissuinnermut erseqqissumik ilassutaapput, taakkunani suliamut ilisimasat imminnut allaanerullutik. Taamatuttaaq suliarisassat allassimaffiata nassuiarnera kingunerlutsitsisoqarnera isiginiarlugu periutsimut, Ilisimasaleqatigiinnut atoqquneqartumut naapertuuppoq.

1.3.1 Ajoqusiinaveersarneq

13. Uannga nalunaarusiorneq tamaat ajoqusiinerup minnerpaaffissaaniitinnissaanik tunngavik imaluunniit "ajoqusiinak" atorneqarsimavoq. Tamanna inuit pisinnaatitaaffiinik aaqqissuussaasumik unioqqutitsinernik misissuinerne qangaaniilli qitiusumik tunngavigineqartarsimavoq, tamannalu NP-mi Inuit Pisinnaatitaaffiitut Højkommissærip Allaffianit innersuussutigineqarpoq.¹¹ Ilisimasaleqatigiit, inuit ataasiakkaat ajoqusiinnermut

¹¹ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Manual on Human Rights Monitoring* (2023); UN Human Rights Council, *Commissions of Inquiry and Fact-Finding Missions Guidance and Practice* (OHCHR, 2015); UNODC "Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment" (Istanbul Protocol, 2004; revised 2022);

nalaassimasaminnut ajoqusiinerlu tamanna pillugu uppersaateqarnermut immikkut ittunik qisuariaateqarsinnaanerit ilisimaarlugu inunnut suliamini eqqugaasimasunut timikkut, tarnikkut, inuuniarnikkut inatsisitigullu ajoqusiinissamik pinaveersaartitsisimapput.¹² Tamatuma saniatigut uannga suliaqarnermi inuit ataasiakkaat ataatsimullu inuttut pisinnaatitaaffii illersorneqarsimapput, pingaartumik nammeneq inuuneqarsinnaanerit pisinnaatitaaffik.¹³ Ilisimasaleqatigiit, arnat eqqugaasimasut pisimasunik Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut, Ilisimasaleqatigiinnut eqqartuussissuserisunullu nalunaaruteqareersut ilisimaarlugu sapinngisamik akuliuffiunngitsumik paasissutissanik katersiniarsimapput. Ilaasortat ilisimasaleqatigiinnut ivertinneqartut paasiniaasartutut ilinniarsimasuunngillat, oqaluttuarisaanermik ilisimatusartuunngillat allagaaserisuunatilluunniit, soorluttaaq Ilisimasaleqatigiit ingerlaannartumik ingerlaavartumilluunniit tarnikkut ikorfartuinissamik neqeroornissamut piginnaasaqarsimanngillat. Tamakku mianerisassat periutsimut atorineqartumut sunnuteqarsimapput. Ajoquseeratarsinnaaneq annikinnerpaaffianiitinniarlugu namminnerlu immikkut ilisimasaasa isumalluutaasalu killeqarneri eqqumaffigalugit allaaserinnittut atorut, inatsisitigut naalakkersuisutigulluunniit katersorneqareernikut annertuumik, taakkuinnaanngitsulli, piviusut qitiusut paasiniarniarlugit isumalluutigisimavaat, tamakkulu immikkoortumi tullermi itisilernerqassapput.

1.3.2 Paasissutissanik katersineq tassungalu atatillugu killilersuinerit

14. Ilisimasaleqatigiit paasissutissanik arnanit eqqugaasunit katersinissartik aalajangiusimasimavaat aamma Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu nutserisoqarfiit suleqatigalugit aammalu tarnikkut ilisimasalinnik piareersimasoqarlutik nalunaajaatinik tusarnaarnissamik aqqissuussipput. 2025-mi martsimi Ilisimasaleqatigiit Oqaluttuarisaanermik Misissuinerit aamma Naartunaveersaasiisarnermik Misissuinerit Aqutsisoq, ilaasortami paasissutissanik attuumassutilinnik inatsisinik unioqqutitsinngitsumik ileqqorissaartumillu ingerlatitseqqissinnaanissaannut allakkatigut qinnuigisimavaat. Qinnuteqaat tamanna 2025-mi aprilimi ataqqinnittumik itigartinneqarpoq. Naalakkersuisut tamatuma kingunerisaanik Ilisimasassarsioqatigiit inaarutaasumik nalunaarusiaannik 2025-mi septemberimi naatsorsuutigisatut tunniunneqartussaagaluartumik Ilisimasaleqatigiit misissuisinnaaniassammata 2026-mi januaarip 31-ata tungaanut qaammatinik sisamanik sivitsuinissamik piginnaatitsissuteqarput. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaat 2025-mi septemberimi saqqummiunneqarpoq oqaluttuarisaanermillu ilisimatusartut ilinniarsimasut allagaateqarfianni annertuumi misissuinerit inuiaqatigiinnillu ilisimatusartut arnanit 354-init 1991 sioqqullugu

Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations: A Practical Guide on the Effective Use of Digital Open Source Information in Investigating Violations of International Criminal, Human Rights and Humanitarian Law (2020).

¹² UN OHCHR, Interviewing Victims of Gender-Based Violence (2025) 4.

¹³ UN OHCHR, Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations: Practical Guide on Effective Use of Digital Open Source Information in Investigating Violations of International Criminal, Human Rights and Humanitarian Law (2020).

misigisimasaminnik oqaluttuartunik katersaannut tunngaveqarpoq. Taamani naartunaveersaasersuisoqarmat arnat 12-it aamma 37-it akornanni ukioqarsimapput.

15. Nalunaarusiortut Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni allagaatit pillugit nassuiaataat aamma arnanit kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasunit paasissutissat ingerlateqqinneqartut annertuumik, taakkuinnaanngitsulli tunngavigisimavaat. Taamaakkaluartoq mianersorluni, Ilisimasassarsioqatigiit suliassaasa allassimaffianni nunat tamalaat akornanni inatsisit, inuit pisinnaatitaaffiinit inatsisit, 1992-iluunniit kingorna piffissaq ilaanginnerat ilisimaaralugu taamaaliorsimapput, paasissutissallu pissarsiarineqarsinnaasut tamakkerlugit misissorsimanagit. Taamaattumik nalunaarusiaq nalilersuinermi uani tamakkiisumik tunngavissiisinnaasimanngilaq.
16. Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinit isumaliuteqarsinnaanermut piginnaatitsissutertik naapertorlugu Ilisimasaleqatigiit kulturimi allaganngornagit oqaluinnarluni paasissutissanik ingerlatitseqqiffiusartumi ilisimasat naapertuilluartumik pineqartariaqartut ilisimasimavaat. Inuit eqqugaasimasut taakkulu politikkimut ilisimasallit toqqaannartumik tusarnaarneri taassumalu sunniutaat paasissutissanut pioreersunut pingaarutilimmik ilassutaasimapput. Tamatuma kingunerisaanik Ilisimasaleqatigiit pisinnaatitaasutut akuerisanik soqutigisaqartunillu quleriarlutik misigisanik tusarnaarput. Ilisimasaleqatigiit ilaatigut arnanik eqqugaasimasunik, nakorsanik, maannakkut taamanikkullu Kalaallit Nunaanni nakorsaaneermik, Peqqissutsimullu Aqutsisoqarfimmi atorfilinnik oqaloqateqarsimavoq. Ajoqusiinerup minnerpaaffissaaniitinnissaanut tunngavik naapertorlugu ajornanngippallu arnanut eqqugaasunut eqimattanut siammasissunut sinniisunik oqaaseqartartunillu oqaloqateqartarnissaq aalajangiunneqarsimavoq, taamaalilluni Ilisimasaleqatigiit ilisimannittutut nalunaajaatinut paasissutissanullu annertuunut ilassutaaniassammata. Peqataasut aallartitsinnatik Ilisimasaleqatigiit piginnaatitaaffiinit ilaasortaannillu, oqaatsit paasisinnaasaat atorlugit ilisimatinneqarput. Danskisut Kalaallisulluunniit aamma Tuluttut torrutiinnarlugu nutserisut piareersimasimapput.
17. Ilisimasaleqatigiit arlaleriarlutik ilisimatinneqarput arnat kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasut, Danmarkimi eqqartuussivimmut saqitsaattut (inuit 143-t) imaluunniit Ilisimasassarsioqatigiinnut paasissutissanik tunniussisut (inuit 354-it) suli amerlanerusut.¹⁴ Eqqugaasunik tamanik tusarnaarnissaq misissuinermi uani piginnaatitsissutaasimanngilaq isumalluutillu tamatumunnga amigarsimallutik. Pingaartumik

¹⁴ Submission from Greenland House Aarhus; listening session with Inuit Circumpolar Council; listening session with Tilioq; listening session with affected women before 1992; listening session with currently practicing doctors; listening session with social services Kalaallit Nunaat; alongside the ongoing discovery of contraceptive devices unknown to the woman herself: Nukaaka Tobiassen aamma Signe Haahr Pedersen, *Gynækolog finder stadig gamle spiraler hos kvinder, der fik dem under spiralkampagnen*, KNR (29 May 2022) KNR <https://knr.gl/da/nyheder/gyn%C3%A6kolog-finder-stadig-gamle-spiraler-hos-kvinder-der-fik-dem-under-spiralkampagnen>; Maannakkut Nunatsinni Nakorsaaneq ppeqatigalugu tusarnaarneq; nakorsat sulisut peqatigalugit tusarnaarneq.

Ilisimasaleqatigiit nammineq pisinnaasatik eqqarsaatigalugit mamisaanissamut pisimasunilluunniit eqqartuinnermi kulturikkut avatangiisinik toqqissisimanartunik neqeroorsinnaasimanngillat, tamannattaq piginnaatitsissutaasimanani. Pisimasunilli eqqartuineq inunnut peqqissutsimikkut ataatsimut misigisimasunut pingaartumik pingaaruteqarpoq inunnullu ataasiakkaanut ajoqusiineq inummut pineqartumuinnaq sunniuteqarani inuiaqatigiinnut sunniuteqartarpoq. Inerniliinnermi (Kapitali 5), tamanna suliniutigineqassasoq tassungalu tunngavilersuisoqarnissaa innersuussutigaarput.

18. 2025-mi april-ip 7-iani Ilisimasaleqatigiit ajoqusiinissamik arlaatigut minnerpaaffissaaniititsisumik siammasissumik peqataatitsinissamut periarfissiinerup pingaaruteqassusaa eqqarsaatigalugu isumalluutillu killeqarnerat oqimaaqatigiissarniarlugu allakkatigut tunniussinissamik kajumissaaripput. Kikkulluunniit, Kunneqarfimmi Danmarkimiittut avataaniittullu, piviusunut, inatsisinut paasissutissanilluunniit suliasat allasimaffiani sammisanut attuumassutilinnik paasissutisseerusuttut tunniussaqaarnissaannik kajumissaarniarlugit kajumissaarineq Kalaallisut, Danskisut Tuluttullu siammarterneqarpoq. Kikkulluunniit tunniussaqaartut kinaassutsimi isertuunneqaarnissaanik piunasaqaarsinnaasimapput taamatullu piunasaqaartut ataqqineqarsimapput. Ilisimasaleqatigiit katillugit aqqanilinnik tigusaqarsimapput. Suliffeqarfiit pisortatigoortunit allakkatigut ilanngussat inunniilluunniit namminneq saqqummersitsisimasunit ilanngussat, aqqi atorlugit nalunaarusiami matumani taaneqarput. Taamaanngikkaangat nalunaarutigineqartuni kinaassutsimut tikkuussisut kinaassutsillu isertuunneqartarput.
19. Paasissutissat amerlanerit nalunaarummi tunngavigineqarsimasut tamanit pissarsiarineqarsinnaareerput. Ilisimasaleqatigiit inuit saqitsaanneranni paasissutissanik pingaartinneqartunik attuumassusilinnik, Kalaallit Nunaanni nakorsaaneqarfimmit innersuunneqartunik, Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni innersuunneqartunik, tassunga ilanngullugit paasissutissanik inummit allamit ingerlateqqitanik allagaateqarfimmiittunillu, tusagassiorfinni taaneqartunik, oqaluttuurtunik tusarnaarnerni tunniunneqartunilu pisinnaatitaasunit soqutigisaqartunillu nassuiarneqartunik suussusersinissamut katersinissamullu ilitersuunneqarput.
20. Allagaateqarfimmiittut danskit nuna tamakkerlugu allagaateqarfianit piunasaqaatitalimmik akuersissuteqarnikkut Ilisimasaqatigiinnut ingerlateqqinneqarput. Ilaatigut piunasaqaatigineqarpoq paasissutissani, aalajangiisartut pineqanngikkaangata, inuit aqqi saqqummiunneqassanngitsut ilisimatitsissutigineqassanngitsulluunniit, tamannali killilersuineq "aqqinut saqqummiunneqareersimasunut ajornartorsiummullu paasiniaaffigisassanut atatillugu ilisimaneqarluartunut" atuutsinneqarsimanngilaq. Nalunaarummi piunasaqaatit tamakku maleruarneqarput. Periuseq suliarisassat allasimaffiannut aamma naapertuuppoq, tassani nunami inatsisit imaluunniit inuit ataasiakkaat pineqaatissiissutissaannik aalajangersaanissaq pineqanngilaq, nunalli tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu naalagaaffiup akisussaaffia isiginiarneqarpoq.

21. Ilisimasaleqatigiit eqqartuussissuserisut arnanut eqqugaanikunut inuit pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsineraalluni Danmarkimi eqqartuussivimmi saqitsaannermi sinniisut naapippaat, suliami aggeqqusissutip allakkap assilineri aqqissuunneqarsimasoq kinaassutsinillu isertuussisoq misissorpaat saqitsaassinnermillu suliami illuatungerisamut Danmarkimi naalakkersuisunut sinniisuullutik eqqartuussissuserisuusunit akissutip ilaannakortumik aqqissuunneqarsimasup ilaa taakkununga tunniunneqarluni. Paasissutissani tamani atit paasissutissalluunniit kinaassutsimut tikkuussisinnaasut peerneqarput. Inuit saqitsaanneranni ECHR-imi taamaallaat pisinnaatitaaffiit pineqarput, naalagaaffiullu inuit pisinnaatitaaffiitut pisussaaffiisa, aamma ataatsimut pisinnaatitaaffiit nunat tamalaat akornanni inatsiseqarnerup isikkui allanut tunngasut annertussusaat pineqaratik, nalunaarummilu uani tamakku nalilersoqquneqarsimapput. Ilisimasaleqatigiit suliap ingerlaneranut, kingorna eqqartuussivimmi aalajangiiffigineqartumut peqataasimannngillat.
22. Ilisimasaleqatigiit pisortatigoortumik sulinermi tuluit oqaasii atorpaat, taamaattumillu imarisaanik nutserinermi tuluttut oqaatsit aalajangiisuusariaqarput. Nalunaarusiortut ilisimavaat nalunaarut una danskisut kingornalu danskisuumiit kalaallisut nutserisunit ilinniarsimasunit nutserneqarumaartoq. Taaguutit isumaqqissaavi inatsisitigullu taaguutit nutsikkani allaalaartarsinnaapput. Tamatuma kingunerisaanik nalunaarusiap tuluttoortaa aalajangiisuusutut pineqartariaqarpoq.
23. Allakkatigut paasissutissat Ilisimasaleqatigiit pissarsiarisinnaasimasaat danskisut allassimapput, paasissutissat annikitsut kalaallisut allassimallutik tusarnaarnermillu aqqissuussinerit danskisut kalaallisullu ingerlanneqarput torrutiinnarlugu nutserneqarlutik. Matumanik nalunaarusiortut danskisuunngitsoq tuluttulli oqallorissuupput, aappaatali danskisut oqaatsit paasisinnaalluarpai. Allattoqarfimmi sulisoq oqaatsit taakku pingasut atorlugit oqalussinnaavoq. Allaaserinnittut paasissutissat tuluttut nutsernissaannut softwaremik nutserisummik atuisariaqarsimapput, tassunga ilanngullugu nalunaarusiami issuaanerit amerlasuut, pingaartumik allagaateqarfimmeersut aammalu Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanniittut. Allaaserinnittut sapinngisartik tamaat eqqoqqissaartuunissaannik qulakkeerinnissimagaluartut, issuaanerit atorneqartut issuarneqarfiisigut misissorneqartariaqarput.

1.3.3 Atugassanik Misissuineq Pissutsillu pillugit Paasissutissanik Atuineq

24. Nunat tamalaat akornanni eqqartuussiviini periutsit suliarisassat allassimaffiat Ilisimasaleqatigiinnut tunniunneqartuni allassimasut “naliliinerminnut ilaatillugu, kulturikkut, tarnikkut, politikikkut aamma inuiaqatigiinni pissutsit ilanngutissavaat,” allanngujaatsumik aallaavigalugit, nalunaarusiami matumani paasissutissat toqqaannartut toqqaannangitsullu (pissutsilluunniit pillugit) tunngavigineqarput. Pissutsit pillugit paasissutissat tassaapput atugassat ileqqunut, imarisanut avatangiisinullu aalajangersimasunut uppersaataasut tassanngalu uppersaasoqarsinnaalluni. Assersuutigalugu: “Oqartoqarpat meeqqamik naluttarfimmiittumik takusaqarsimalluni, tamanna toqqaannartumik uppersaataavoq meeraq naluttarfimmiissimasoq. Kisianni oqartoqarpat meeraq naluttarfiup eqqaaniittoq masattoq takusimallugu, taavalu

naluttarfiup eqqaa taseraqartoq, tamanna pissutsitigut uppersaataavoq meeraq naluttarfimmiissimasoq”.¹⁵ Pissutsitigut uppersaatiq eqqarsaatigineqarneratigut eqqortuusorinnittussaq inerniliinissamat tunngavissaqarluartinneqarpoq, uppersaatiq paasissutissanik ilaartorlugit kattunneqarnerisigut. Taamaaliornikkut pissutsit pillugit atugassat toqqaannartumik uppersaatainit, soorlu inuit pisumi takunnissimasutut misigisaqarsimasutut oqariartuutaanit, allaanerupput.

25. Pissutsit pillugit atugassat amerlanertigut nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit akisussaaffii pillugit aalajangiinermut pingaaruteqartuusarput.¹⁶ Nunat tamalaat akornanni eqqartuussiviini eqqartuussivinnilu immikkut ittuni (tribunals) qangaaniilli ilisimavaat illuatungiusoq paasissutissanik pisortatigoortunik kisermaassilluni pigisaqaraangat, illuatungiusunut allanut paasissutissanik akisussaasunnortitsisinnaasunik uppersaanissaq ajornakusoortartoq.¹⁷
26. Inuit suliffeqarfiilluunniit ataasiakkaat kukkunerminnik arlaatigulluunniit imminnut ajoqutaasinnaasumik pisortatigoortumik nalunaarsuisarnissaa qaqutigoorpoq. Suliamut tunngasut suut tamarmik oqaluttuarissaanikkut atugassatigut nalunaarsugaateqarnikkullu isummorsorfigineqartut eqqoqqissaanngissinnaapput. Assersuutigalugu nakorsap allattorsimaffianut nalunaarsuiffimmi spiralilersuisoqarsimaneranik ilaanni allasimasooqanngikkaluartoq ilumik misissuinermin nassaartoqartarsimavoq, nakorsap allattorsimaffiani nalunaarsuiffiit uppersassusaat tatiginassusaallu apeqquersarsillutik.¹⁸ Toqqorsivimmi allagaatit siunissami misissorneqarsinnaanerit eqqarsaatigalugu suliarineqarsinnaapput toqqartorneqarsinnaallutilluunniit.¹⁹ Nalunaarsukkat taamaattut tamarmik naalagaaffiup isiginneriaasianik aallaaveqarput, pisortanit sulisunit nakkutilliisutullu nakorsanit piareersarneqarlutik. Oqaasiinnartigut oqaatigineqartut ilassutaapput pingaarutillit, pingartumik pisortat nalunaarsugaanni inuit sunnerneqartut oqarsinnaatinneqarsimatinnagit allattariarsornikkuunngitsumillu oqaluttariarsornikkut kultureqartillugit, soorlu Inuit

¹⁵ Tatiana Renno, 'Circumstantial Evidence', Max Planck Encyclopedias of International Law (Oxford) para 1 quoting R Mosk, 'The Role of Facts in International Dispute Resolution (Volume 304)' in *Collected Course of the Hague Academy of International Law* (2003) 107.

¹⁶ *Corfu Channel (United Kingdom v Albania) Merits* (1949), ICJ Rep 4, 18; *Right of Passage over Indian Territory (Portugal v India) Preliminary Objections* (1957) ICJ Rep 125, 141–2; *Case Concerning Certain German Interests in Polish Upper Silesia (Germany v Poland) Merits* (1926) PCIJ (ser A) No 7, 20.

¹⁷ *Corfu Channel* Eqqartuussivimmit nunap immikkoortuinik aqutsineq taamaallaat innersuussutigineqarpoq nunap killearfii pillugit aaqqiagiinnginneq ataqqillugu, kisianni taamaakkaluartoq tunngavik siammasissumik atuuppoq. *Corfu Channel (United Kingdom v Albania) Merits* [1949] ICJ Rep 4, 18.

¹⁸ 1992-ip kingorna arnanik sunnerneqarsimasunik tusarnaarneq; Ann-Sophie Greve Møller and Bibi Nathansen, 28-årige Emma kuko havde spiral i ni år uden at vide det: Kamaatigeqaara, KNR (19. Januar 2023). <https://knr.gl/kl/nutaarsiasat/28-nik-ukiulik-emma-kuko-ilisimanngisaminik-ukiuni-qulingiluani-spiraleqartoq>; Ann-Sophie Greve Møller, Namminersorlutik oqartussanut kajumissaarut: Akuersititseqqaarnani spiralilertinnikunut utoqqatsissagaluartut, KNR (13. Juni 2024) <https://knr.gl/kl/nutaarsiasat/namminersorlutik-oqartussanut-kajumissaarut-akuersititseqqaarnani>.

¹⁹ Jensen et al. 13.

taamaattuusut. Oqaluttariarsornikkut oqariartuutit allattariarsornikkut nalunaarsukkatulli mianersuussassaapput. Eqqaamasat tutsuiginartuaannangillat piffissallu ingerlanerani aannariartorlutilluunniit allannorsinnaasarlutik. Taamaattumik paasisutissanik akuersaarnissaq pingaaruteqarpoq. Tunngavilersorluakkamik inerniluusaqarnissaq anguniarlugu pissutsit ileqqullu, takunnissimasut oqariartuutaat, atugassallu pingarnerit pingaanninnerusullu kiisalu nakorsap allattorsimaffiani allagaatillu toqqortat nalunaarsukkat annertunerusunngorlugit eqqarsaatiginissaat naapertuuppoq. Tamanna periuseq nalunaarummi matumani atorineqarpoq.

1.3.4 Pissutsit Nalunaarusiap Suliassartaasa Avataaniittut

27. Sammisat ilaat suliassat allassimaffiata avataaniittarput, kisianni Ilisimasaleqatigiit akissuteqarfignissatut suliakkerneqarnerminni apeqqutit ilaat inatsisilerinikkut tamakkiisumik nalilersornissaat naapertuussinnaavoq. Inuiannik nungusaasimanermik pinerluuteqarneq pillugu sukumiisumik isummerneq kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisimaneq taamaallaat pinnagu allanik imaqassaaq. Matumani ilanngunneqarsinnaapput meeqqanik ilaqutariinnit arsaarinninneq danskinut ilaqutariinnukartitsilluni;²⁰ Inuit arnat katissimatinnagit erninissaannik inerteqquteqarneq danskillu ataataasut inatsisitigut ataataqarsinnaassutsit kingornussisinnaassutsillu pillugit aalajangiisinnaatinneqarnerat;²¹ najugaqarfinnit minnerusunit anginerusunut nussortitsineq, pingaartumik toqqaannartumik toqqaannangitsumillu naqisimaneqarnerat eqqarsaatigalugu, soorlu atuarfimmil suliffimmilu Inuit oqaasiinik atorunnaartitsineq; akissarsiaqitsitsiniarnermik periuseqarneq Inuit atugaannik peqqissusaannillu sunniuteqarujussuartoq.²² Nalunaarusiortut tamakku pillugit isummersunngillat kisianni oqaatigineqassaaq Ilisimasaleqatigiinnut apeqqutini inatsisilerinermut tunngasuni taakku uppersaasaaqataatinneqassasut, ingammik inuiannik nungusaanermi eqqarsaatersuutitut atatillugit. Tassunga tapiliullugu Ilisimasaleqatigiit nunarsuarmi inunnut inuiannilluunniit nungusaasutut pinerluuteqarsinnaanermut tassungaluunniit tunngasinnaasunut akissusaaffilersuinissamat sulisoqarnikkut periarfissaqanngillat, pisinnaatitaanngillat oqartussaaffeqaratillu.
28. Pissarsiarineqarsinnaasut iluanni kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimanerup kingunerluutai pissutigalugit inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasut tamarmik sukumiisumik nalilersorneqarnissaat ajornarpoq. Matumani nalunaarusiami suliassat allassimaffiat naapertorlugu, naalagaaffiup eqqartuussivitsigut Inuilluunniit Pisinnaatitaaffii pillugit Europap Eqqartuussiviatigut, pisinnaatitaaffinni inatsisitigut pisussaaffiliilluni aalajangiinissamik periarfissaqarneris pingaartinneqarpoq kisiartaatinnaquli. Taamaakkaluartoq taamatut misissueqqissaanermik tunniussinermi, atugassat Europami pisinnaatitaaffiisa avataaniittut

²⁰ Danmarkimi ministeriunneq, Kalaallit Nunaanni Meeqqanut Utoqqatserluni allagaq (8. December 2020).

²¹ Taanna inunnut 1972 sioqqullugu inunngorsimasunut atuuppoq; inatsit taanna aatsaat 2014-imi tamakkiisumik atorunnaarsinneqarpoq.

²² "Sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissaasersuineq"-tut ilisimaneqartoq. Takukkit: Danmarks Nationaleleksikon, https://lex.dk/f%C3%B8destedskriteriet_-_Gr%C3%B8nland.

kisiisa naatsorsuutigineqarput (soorlu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europap Eqqartuussivia taamaaliukulasooq), kiisalu Nunap Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pisinnaatitaaffiillu ataatsimoorussat eqqarsaatersuutini ilanngunneqarlutik, tamannalu suliaassat allassimaffianni siammasissuusussatut kissaatigineqartoq naammassillugu.

29. Tunngaviit isumaqatigiissutit pinngitsaalineqarnerisa siuliini kingornalu piffissani ipput. Nalunaarut una Iluseq 1-imi Naalagaaffiup pisariaqartumi isumaqatigiissutit pituttorneqarnerata nalaanni pivoq. Nalunaarusiortut isumaqatigiissutit ataasiakkaarlugit unnerluutigineqartut tamarmik atugassarititaat pisussaaffiini isummernissaminnut inissisimasuusimannigillat, taamatuttaaq Ilisimasaqartut Eqimattaanni akiliutigineqartussat.

1.3.5 Uppernarsaanissamut piumasaqaat

30. Matumani nalunaarusiami uppersaanissamut piumasaqaat inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamalaat akornanni isumalioqatigiissitanut atorneqartartoq atorneqarpoq, tassa “upperinissanut tunngavik naammattoq.”²³ Naliliineq aallaqqaasiutaavoqutaqqiisaagallarluuniluunniit akisussaaffimmik suussusersinissamut ammaassisinnaasoq peqatigisaanillu misissuinermini suliaakkiinermini killeqartitsineq ataqqineqassalluni, matumani inatsisilerinikkut qularnaveeqquteqannginnera ilanngullugu. Ilisimasaleqatigiit uppersaanit takunnissinnaanissamut piumasaqarnissamulluunniit oqartussaaffeqanngillat, takunnissimasunut pisussaaffiliisinnaanngillat inatsisitigulluunniit pisussaaffiliisinissamut aalajangiisinnaatitaanatik. Taakku Kalaallit Nunaanni kissaatigineqanngitsumik naartunaveersaasersuisimanermini periusarigineqartunit toqqaannartumik toqqaannaannanngitsumillu kikkunnit tamanit atugassallu tamaavimmik pissarsiarinissaannut misissornissaannullu sulisoqarnikkut isumalluutissaqarsimannigillattaq.
31. “Upperinissanut tunngavik naammattoq” FN-imi misissuinnissamut isumalioqatigiissitanit sammisanut tunngasunut suliaqartinneqartunit atorneqartarnera nalinginnaasuvoq, aamma ilisimasallit uppersaanit tamanik pissarsinissamut oqartussaaffeqarnikkut sulisoqarnikkullu pissarsisinnaanngikkaangata, taamaattoq paasissutissat utaqqiisaagallartumik aallarniutaasinnaasumilluunniit inerniliussaqaarnissamut naammapput. “Upperinissanut tunngavik naammattoq” piumasaqaat naammassineqassaaq kinaassusersiortuunngitsorlu tunngavissaqalerpat paasissutissat eqqortut tamakkerlugit ileqqi aallaavigalugit nassuarneqarnerisut kiisalu inatsisigut inerniliunneqartut taakku paasissutissat eqqortut unioqquutitsinerup ilaannut naapertuuttut inerniliunniissanut malinnaasoq isummereersimannigippat.
32. Inatsisinut tunngasut suulluunniit pillugit inerniliussaqaq inaarutaasoq pituttuisuusorlu matumani nalunaarusiami eqqaaneqartoq taamaallaat eqqartuussiviup aalajangiussinnaavaa.

²³ UN OHCHR, Commissions of Inquiry and Fact-Finding Missions on International Human Rights and Humanitarian Law: Guidance and Practice, UN Document HR/PUB/14/7, (New York & Geneva, 2015);

1.3.6 Ilisimasaleqatigiit katitigaanerat

33. Ilisimasaleqatigiit pilersinneqaramik sisamaapput Københavnimi, Århusimi Alaskamilu najugaqarlutik. Sulinerup sapaatit akunnerisa naggataanni ilaasortat marluk Ilisimasaleqatigiinnit tunuarput, assigiinngitsut pissutigalugit atuuffimminni ingerlaqqissinnaajunnaarsimallutik. Manna nalunaarusiaq Dalee Sambo Dorough PhD-mit aamma Miriam Cullen PhD-mit allanneqarpoq. Taakku nalunaarusiortut nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit, nunat tamalaat akornanni inatsit, nunat tamalaat akornanni pinerluttulerinermi inatsit Nunallu Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit sulinerminnut atatillugu immikkut ilisimasaqarluarput. Arlaannaalluunniit kalaallisut, Inuttut danskisulluunniit kinaassuseqanngillat taakkulu arlaannaalluunniit sinnerlugit oqaaseqarniaratik.
34. Sammisap misigissutsinut sunniuteqarsinnaassusaa ilaasortallu ilisimasaqarfigisaasa assigiinnginnerat eqqarsaatigalugit, 2025-mi oktobarimi Ilisimasaleqatigiinni ilaasortat tamarmik sisamaallutik isumaqatigiipput isummat assigiinngiffii ersarissigaangata nalunaarusiami ilanngunneqartassasut. Isumaqatigiissutigineqartoq tassaavoq isummat allaanerutillugit nalunaarusiamut ilanngussatut killilersugaanngitsumik tapiliunneqartassasut. Arlaannaataluunniit periarfissaq atunngilaa.
35. Ilisimasaleqatigiit sulinerminni Siunnersuisoqatigiinnit ikiorneqarput, tassaniippullu ukunannga sinniisut Inuit Circumpolar Council Greenland, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, Tilioq, Utoqqaat pillugit Oqaaseqartartoq aamma UNICEF Greenland, tamanit ataaseq. Suliaqarfiup ingerlanerani Ilisimasaleqatigiit Siunnersuisoqatigiillu pisortatiguunngitsumik naapissimapput ataatsimoorlutik ataasiakkaarlutillu sammisat aalajangersimasut suliasat allassimaffianiittut paasisaqarfiginiarlugit. Nalunaarusiortut Ilisimasaleqatigiinnilu ilaasortaaqqaartut sullissinerat tamakkerlugu allattoqarfeqarnerisigut Misu Benjaminsenimit ikiorneqarluarput.

UN OHCHR, *Who's Responsible? Attributing Individual Responsibility for Violations of International Human Rights and Humanitarian Law in United Nations Commissions of Inquiry, Fact-Finding Missions and Other Investigations* (2018).

1.4 Nunat Tamalaat Akornanni Inatsiseqarnerup Kalaallit Nunaannut atuutsinneqarnera

36. Suliassat allassimaffiat tunngavigalugu inatsisinut tunngatillugu massuma nalunaarusiap sammivai nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiisa inatsisaasa tunngavii, matumani ilanngullugit Nunap Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii aalajangersimasut kiisalu inuiannik nungusaaneq pillugu inatsit. Makku sammisat nunat tamalaat akornanni pisortatigoortumik inatsiseqarnermut tamanut atuuttunut tunngapput maleruagassallu inatsisinut taakkununga tunngasut atuupput.

1.4.1 Nunat tamalaat akornanni inatsip Kunneqarfiup iluani atorneqarnera

37. Permanent Court of International Justice-mi (nunat tamalaat akornanni naapertuilluarnissamut eqqartuussiviat ataavartoq) suliami Norge Danmarkillu nunalerngusaanneranni Kalaallit Nunaat tamakkerlugu oqartussaaffik Danmarkimit pigineqartussanngorlugu 1933-mi aalajangiunneqarpoq.²⁴ Kalaallit Nunaat taamanili danskit naalagaaffianut assigiinningsutigit atavoq, namminiilivissimananilu (suli). Tullinnguuttuni nassuiarneqarumaartoq, tamanna pingaaruteqarpoq pissutigalugu arlaatigut allakkatigut akerlianik siunertaqartoqanngippat, nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsimmi naalagaaffik nuna immikkoortoqarfigisamini inatsisinillu atuutsitsiffigisamini inuit tamarmik ataqqissallugit pituttugaammat.
38. Danmarkip Naalagaaffiit Peqatigiinnut 1945-mi peqataalerpoq, FN-imilu isumaqatigiissutimmi imm. XI naapertorlugu Kalaallit Nunaat nunap immikkoortuatut namminersortuunngitsutut nalunaarsorsimallugu. Tassa imaappoq Danmark pisussaaffeqarpoq, FN-imi isumaqatigiissutit pisussaaffiliineratigut, namminersulernissamut aamma "politikkikkut oqartussaarnikkut kiffaanngissuseqalernissamut" ikiutissalluni²⁵ Immikkoortoq XI-imi Artikeli 73-mi Danmarkip akuersaarpaa "[Kalaallit Nunaanni] innuttaasut soqutigisaat pingaarnarpaapput" tunniusimaffigalugulu atugarissaarnissaat "sapinngisaq tamakkerlugu siuarsassallugu "pisussaaffittut illernartutut." Tassunga atatillugu pissutsit allat peqatigalugit kulturianut naapertuuttumik politikkikkut, aningaasaqarnikkut, isumaginninnikkut, ilinniartitaanikkullu siuarsaasariaqarpoq, peqatigisaanillu "nalogimmik pineqarnissaat atonerlunneqarnissamullu illersornissaannut" atatillugu.²⁶
39. August 1952-imi Danmark Landsrådimut siunnersuuteqarpoq Kalaallit Nunaata Danmarkip naalagaaffianut peqataalernissaanut. Landsrådimi siulittaasuvoq Kalaallit Nunaanni landshøvdingi Danmarkimeersoq pingaarnertullu siunnersortitut atuuffeqarluni. Inatsisinik atuutsitsilernissamut naalakkersuiner mulluunniit tunngasutigut tunngaviusumut

²⁴ Legal Status of Eastern Greenland (Denmark v Norway) Judgment (1933) PCIJ (ser A/B) No 53.

²⁵ UN Charter Art 73(b).

²⁶ Ibid., Art 73(a).

oqartussaaffeqanngilaq.²⁷ Naak danskimit siulittaasoqaraluartoq ilaasortat amerlanerit inunnit Kalaallit Nunaanneersunit qinigaapput, taamaakkaluartoq Avannaaneersoqarani Tunumeersoqaranilu.²⁸ Innuttaasunut taasititsinertaqanngitsumik Landsrådip akuersineratigut inatsillu tunngaviusoq 1953-meersoq naapertorlugu Kalaallit Nunaat Danmarkip oqartussaaffiani nunanngorpoq.²⁹ Namminersortuunnginnissaq inerniliussaralugu atuutilersinneqarsimanera FN-ip Ataatsimeersuarnerini pasinartoqarsorineqartuarsimavoq, akerlianimmi FN-imi isumaqatigiissummi namminersulertunngorsaaneq politikikkullu oqartussani kiffaanngissuseqarnerulersaanissaq pisussaaffiugaluarmat.³⁰ Taamaakkaluartoq Kalaallit Nunaat Danmarkimi nunatut inissisimaannarpoq, kingusinnerusukkut Namminersornerulernermut ikaarsaarnissaata tungaanut.

40. Namminersornerulernissamut Inatsit Danmarkimi Folketingemit ulloq 1978-imi novembarip 29-iani akuerineqarpoq, Kalaallillu Nunaanni innuttaasunut taasititsinikkut 1979-imi januaarip 17-iani akuerineqarpoq. 1979-imi maajip 1-iani atuutilerpoq. Taamatut isumaqatigiissuteqarnikkut Kalaallit Nunaat Naalagaaffimmi Danmarkimi peqataaginnarluni ilaannakortumik namminersortutut oqartussaaffeqarnerulerpoq. Danmarkip nunanut allanut susassa qarfik tamakkerlugu ³¹atsioqatigiissutinut tunngasut, ³²tigummiinnarpai, taamaattorli atsioqatigiissutit Kalaallit Nunaannut tunngasut pitinnagit Namminersornerullutik Oqartussanut tusarniutigeqqaarneqartalerput. Namminersornerullutik Oqartussanit oqaaseqaatit tiguneqartut malinneqassanersut malinneqassannginnersullunniit pillugit tunniusimasoqanngilaq. ³³Atsioqatigiissuteqarsinnaaneq taakkunungalugu malinnittussaanermut akisussaaffik Danmarkimiiginnarpoq, naak Namminersornerullutik Oqartussaqaalereeraluartoq.
41. Danmarkimi Folketingemit akuerineqareerluni kingusinnerusukkullu Kalaallit Nunaanni innuttaasunik taasitsisoqareerluni, Namminersorneq pillugu Inatsit 2009-mi juunimi atuutilerpoq. Kalaallit Nunaanni innuttaasut nammineerusunnerat tassuuna naqissuserneqarpoq akisussaaffinnillu Danmarkimit Kalaallit Nunaannut nuussuinissamut tunngavissiilluni, peqatigisaanillu susassa qarfinnut akisussaaffiit suliassartaalu Danmarkimiiginnartussat nassuiarneqarlutik.
42. Naak Danmarkimi naalakkersuisut nunatsinnilu Naalakkersuisut Namminersorneq pillugu Inatsimmi suleqatigiittut naligiittut allassimagaluartut, naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii naapertorlugit taamatut inissiineq eqqunngilaq. Namminersorneq pillugu Inatsit 2009-meersoq

²⁷ Rachael Lorna Johnston, “The Impact of International Law on Natural Resource Governance in Greenland” (2019) 56(e21) *Polar Record* 1, 3.

²⁸ Ibid.

²⁹ The Constitutional Act of Denmark of 5 June 1953 (Denmark) Danmarks Riges Grundlov s 1 and 28.

³⁰ James Crawford, *The Creation of States in International Law* (OUP 2007 2nd ed) 283.

³¹ Home Rule Act 1979 s 11.

³² Ibid., s 13.

³³ Ibid.

inatsisigut Danmarkimiittuusariaqarpoq, pissutigalugu Danmarkimi Folketingip Kunngearfik tamakkerlugu oqartussaaffigimmagu. Kalaallit Nunaat Danmarkillu akornanni namminersornissamut oqartussaaneq (suli) naligiissitsilluni sanaajunngilaq. Nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu Danmarkimi naalakkersuisut naalagaaffimmut sinniisuupput Kunngearfimmullu tamarmiusumut aalajangiisartutut oqartussaasuullutik. Kalaallit Nunaat Danmarkimi Folketingimi ilaasortani 179-iusuni marlunnik ilaasortaatitaqarpoq.

43. Europami Social Charter nalunaarusiami uani innersuutigineqanngilaq. Danmarkimit 1965-imi atuutilersinneqarpoq. Danmarkip nalunaarut april 1965-imi nalunaarutigivaat Europami Siunnersooqatigiit Allattaanerata Kalaallit Nunaat ESC-imiit akuunngitsoq nalunaarutigimmagu.³⁴ Europami Rammekonventioni Nunami Ikinnerussutillit Danmarkimi 1997-imili atassuserneqarnikuupput. Nalunaarummi uanissaaq ilanngunneqanngillat Danmarki Naalagaaffiup iluani Inuit naalagaaffimmi ikinnerussuteqartutut (suli) nalunaarutigineqarnikuunngimmata Konventionip isumaata iluani, taamaakkaluartoq Inuit iluanni amerlassutsimikkut uppersaataasumik ikinnerussuteqaraluartut.

1.4.2 Nunami aamma nunat tamalaat akornanni inatsiseqarnerup akornanni ataqatigiinneq

44. Nunami inatsit nunallu tamalaat akornanni inatsisaasa ataqatigiinnerannut atatillugu, “aqutsissutit tamarmik namminneq susassaqaqfimminnut naalagaapput; arlaannaalluunniit aappaanut naalagaanerunngilaq.”³⁵ Taamaattumik iliuutsit nunamut namminermut inatsisigut inerteqqutaanngitsut naalagaaffimmi inatsit tunngaviusutigit naapertuuttut nunat tamalaat akornanni inatsisaatigit inerteqqutaasinnaapput.³⁶
45. Suliarisassat allassimaffiani piffissaliussap ingerlanerani aalajangersarneqaqqunneqarpoq suliarisassat allassimaffiani allassimasuni tamani siunertarinqartunut tamanut "inuit pisinnaatitaaffii qanoq aamma sorliit aamma nunat tamalaat akornanni inatsisiliornerit atorpeqarsimanersut". Nalunaarusiortut tamanna nunat tamalaat akornanni inatsisaatigit pisussaaffinnut eqqortunut pingaarnertut sammisarissassatut paasivaat, siunertarlu pingaarnerusoq taanna ersarissarniarlugu nunap inatsisaannut tunngasut ilanngussorneqartassallutik. Nalunaarusiortut oqaatigerusuppaat naalagaaffimmi imminermini inatsisai nunanut tamalaanut atatillugu peqquserlunnernut, inuit pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsinernut tunngasunuttaaq,

³⁴ Artikel 34 afsnit 1 malillugu sananeqartoq imatut allaqqasoq, ilaatigut: "...Danmarkip immikkoortortaata pingaarnersaanni Charterip pilersuiffigisaani atuutissaaq, Danmarkip Naalagaaffianit nalunaarutigineqassaaq Savalimmiut Kalaallit Nunaallu minillugit." (1965) 138. European Social Charter, atsiorneqarnissaminut ammartoq ulloq 18 Oktober 1961, 529 UNTS 89, 138 (pinngitsaalineqartumik atuutilersinneqartoq ulloq 26 February 1965).

³⁵ James Crawford, Brownlie's Principles of International Law (OUP, 9th ed, 2019) 101.

³⁶ UN Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT) (1969) atsiorneqarlutik ammarneqarput 23. Maj 1969, 1155 UNTS 331 (27. januar 1980 atuutilersinneqarluni) Art 27.

sanoqqutsiinnaanngitsut utoqqatsissutigineqarsinnaanattillu. ³⁷Tamanna naalagaaffiit innuttanut pisussaaffiini tunngaviuvoq aalajangiulluinnagaq “paatsuugassaanngitsoq”³⁸ kiisalu Permanent Court of International Justice-imit (nuna tamalaat akornanni naapertuilluarnissamut eqqartuussiviat ataavartoq),³⁹ the International Court of Justice-imi (nuna tamalaat akornanni naapertuilluarnissamut eqqartuussiviat),⁴⁰ isumaqatigiissitsiniarluni eqqartuussinerni assigiinngitsuni,⁴¹ nunallu tamalaat inatsisaanni ileqquliussat aqutugalugit ⁴² naqissuserneqarsimasoq.

46. Suliarisassat allassimaffiani piffissaq tamakkerlugu, nunat tamalaat akornanni iliuuserineqartut Kalaallit Nunaannut peqquserluttuusut pillugit naalagaaffittut akisussaaffik Danmarkimiippoq.⁴³ Tamanna taamaappoq, uffa Kalaallit Nunaat Namminersornerullutik Oqartussaartoq ullumikkullu Namminersorlulik Oqartussaartoq. Taakku marluk tamarmik Folketingimit inatsit aqutugalugit aqqissugaapput pissutigerpiarlugu nunap immikkoortua Danmarkip naalagaaffiata iluani piummat. Naalagaaffik qanoq akisussaasunngortarnersoq Immikkoortoq 1.4.3-mi sukumiinerusumik nassuiarneqarpoq.

1.4.2.1 Peqqinnissaqarfartitsinissamut akisussaaffiup Inuillu Pisinnaatitaaffiitut akisussaaffiup assigiinnginnerat

³⁷ VCLT Art 27; UN International Law Commission, *Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, GA Res 56/83, UN GAOR, 56th sess, 85th plen mtg, Agenda Item 162, Supp No 10, UN Doc A/RES/56/83 (12 December 2001) Art 3 “Naalagaaffiup iliuuserisaata peqquserluttuuneranik nalilersuineq naalagaaffiit innuttanut pisussaaffiisigut aquneqarpoq. Taamatut inatsisilerinikkut nalilersuineq nunani namminermi inerteqqutaannginneranut inatsisilerinikkut naliliisimanermit sunnerneqanngilaq.” Tassa imaappoq minnerpaamik ilaatigut “iliuuserisaq naalagaaffiup nammineerluni inatsisaannut unioqutitsinngikkualartoq, sulii nunat tamalaat inatsisaannut unioqutitsinnaavoq.”

³⁸ UN International Law Commission, *Draft Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (with commentaries) (2001) Art 3, 36-37.

³⁹ S.S. “*Wimbledon*,” P.C.I.J. Series A:1 (1923), 15 at 29-30; Greco-Bulgarian “*Communities*”, Advisory Opinion, P.C.I.J., Series B, No. 17 (1930) 32.

⁴⁰ *Fisheries*, Judgment, I.C.J. Reports (1951) 116, at 132; *Nottebohm*, Preliminary Objection, Judgment, I.C.J. Reports (1953), 111, 123; *Application of the Convention of 1902 Governing the Guardianship of Infants*, Judgment, I.C.J. Reports (1958), 55, at 67; and *Applicability of the Obligation to Arbitrate under Section 21 of the United Nations Headquarters Agreement of 26 June 1947*, Advisory Opinion, I.C.J. Reports (1988) 12, 34–35, para 57; *Reparation for Injuries* (1949), at p. 180; *Elettronica Sicula S.p.A. (ELSI)*, Judgment, I.C.J. Reports (1989), 15 at 51, para. 73

⁴¹ Takukkit, e.g., the *Geneva Arbitration* (the “Alabama” case), in Moore, *History and Digest*, vol. IV, 4144, at 4156 and 4157 (1872); *Norwegian Shipowners’ Claims* (Norway v. United States of America), UNRIAA, vol. I (Sales No. 1948.V.2), p. 307, at p. 331 (1922); *Aguilar Amory and Royal Bank of Canada Claims (Tinoco case)* (*Great Britain v. Costa Rica*), *ibid.*, p. 369, at p. 386 (1923); Shufeldt Claim, *ibid.*, vol. II (Sales No. 1949.V.1), p. 1079, at p. 1098 (1930); *Wollemborg Case*, *ibid.*, vol. XIV (Sales No. 65.V.4), p. 283, at p. 289 (1956); aamma

Flegenheimer, *ibid.*, 327, at 360 (1958).

⁴² VCLT tamarmiisoq nunat tamalaat pisussaaffigissassatut inatsisaattut isigineqartarpoq. VCLT Art 27.

⁴³ Naalagaaffiup pisussaaffia pillugu immikkoortumi tullinnguuttumi nassuiarneqarpoq. Takuguttaaq, Danish Institute for Human Rights, *Menneskerettigheder I Grønland – Status 2016*, 15: “Nunanut allanut oqartussaaneq danskit tigummimmassuk – Kalaallit Nunaata oqartussaaffiginagu - nunat tamat inuit pisinnaatitaaffii unioqutinneqassappata Danmark akisussaasuusaaq.”

47. Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik tassaavoq Danmarkimi naalakkersuisut 1955-imit 1987-imut naalakkersuisoqarfiat taannalu Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfik nakkutilliisuusimavoq. Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneq peqqinnissaqarfimmi nakorsaqaartitsinikkut pisortaavoq Kalaallit Nunannilu sulisoqarnikkut nakkutilliisuulluni. Nunaat.⁴⁴ 2011 tikillugu Kalaallit Nunaata peqqinnissaqarfia 17-inut agguagaavoq, taakku tamarmik immikkut nunap immikkoortuanut pisortaqaartiterlutik Nakorsaanermut saaffiginnittunik, kiisalu 1992 januaarip 1-at tikillugu Naalakkersuisunit toqqaannartumik akissarsiaqartinneqarlutik.⁴⁵ 1986 juunip 1-at tikillugu Nakorsaaneq Nuna Tamakkerlugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfik sinnerlugu nakorsaasersuinermit tunngasut kiisalu peqqinnissaqarfimmilu allaffissornermut tamarmiusumut akisussaasuvoq. 1986-imi juunip 1-ani, taakku akisussaaffiit marluk avinneqarput, soqutigisatigut sulisussaqaarnikkut aaqqiagiinngiffiusinnaasunut ernumaneq pissutigalugu.⁴⁶ Naalakkersuisut peqqinnissaqarfimmi allaffissornermut akisussaaffik 1992-imi januaarip 1-ani tiguaat. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaat peqqinnissaqarfimmi missingersuutissamik tunngavilerneqarpoq tamannalu peqqissutsimut peqqinnissaqarfimmilu pingaarnersiuermit aqutsinermullu toqqaannartumik sunniuteqarpoq.⁴⁷
48. *Peqqinnissaqarfimmi* allaffissornikkut akisussaaffik naalagaaffiup inuit pisinnaatitaaffiitut akisussaaffianut paarlaanneqassanngilaq. Namminersornerullutik Oqartussat maanna Namminersorlutik Oqartussat inatsisitigut namminiussuseqaraluarlutik Danmarkip naalagaaffiata ataani inissisimapput. Pisussaaffittut atsioqatigiissutit, matumani inui pisinnaatitaaffii ilanngullugit, nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugit danskit naalagaaffiata akisussaaffigai, aamma allaffissornikkut aalajangiinerit pillugit akisussaaffik naalagaaffiup iluani oqartussat akornannut agguarsimagaluarpuunniit.
49. Namminersorneq pillugu inatsit 2009-imeersup (DK) immikkoortuani 16(1)-imi allassimavoq Kalaallit Nunaat “nuna tamalaat akornanni inatsit allallu nunat tamalaat akornanni maleruagassat isumaqatigiissutinit Kunneqarfimmut qaqugukkulluunniit atuuttunut pisussaaffinnut akisussaasuusoq”. Artikeli 16(1) mianersortumik paasineqassaaq. Siusinnerusuni nassuiarneqarpoq naalagaaffik nunat akornanni isumaqatigiissummik naammassinnissimannginnini nammineq nunamini inatsisitigut aalajangersaanissamut tunngavilersuutitut atorsinnaanngikkaa.⁴⁸ Isumaqatigiilluni aalajangersakkami atsioqatigiissuteqarnikkut pisussaaffiit suli Danmarkimiipput. Artikeli 16(1)-imi piumasarineqarpoq inatsisitigut pisussaaffinnut Naalagaaffeqatigiinnermut atuuttunut naapertuuttumik Naalakkersuisut naalakkersuisussaasut. Naalagaaffiit inatsisaannik naalakkersorneqartut (atsioqatigiissutit) akornanni isumaqatigiissutit pillugit nunat tamalaat

⁴⁴ Jensen et al. 132.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid., 134.

⁴⁷ Ulla Christensen, Peter Bjerregaard, Tina Curtis, *Sundhedsvæsenet i Grønland* (1996).

⁴⁸ VCLT Art 27.

akornanni inatsisit naapertorlugit akisussaaffimmik nuutsitsinerunngilaq, taamaassinnaannginnamimi.

1.4.3 Naalagaaffiup akisussaatinneqarsinnaanera pillugu

50. Nunami inatsit nunallu tamalaat akornanni inatsisaasa ataqatigiinnerannut atatillugu, “aqutsissutit tamarmik namminneq susassaqarfimminnut naalagaapput; arlaannaalluunniit aappaanut naalagaanerunngilaq.” Taamaattumik iliuutsit nunamut namminermut inatsisitigut inerteqqutaanngitsut naalagaaffimmilu inatsit tunngaviusutigut naapertuuttut nunat tamalaat akornanni inatsisaatigut inerteqqutaasinnaapput.

1.4.3.1 *Malittarisassanut unioqqutitsisumik iliuuseqarnek*

51. Peqqinnissaqarfimmi sulisut ilaat nunatsinni nakorsaanermit nakkutigineqarlutik, ingammik meeqqanut naartunaveersaasersuineq eqqarsaatigalugu, inatsisinik politikinillu unioqqutitsillutik iliuuseqarnerat kapitali 2-mi nassuiarneqassapput. Inuit ataasiakkaat malittarisassat malinnagit iliuuseqarnerat tunngavigalugu naalagaaffik iliuuserineqartunut akisussaajunnaarneq ajorpoq. Naalagaaffimmi oqartussat inuilluunniit naalagaaffiup oqartussaanerannik ingerlatsinissamik piginnaatitaaffilerneqarnikut iliuuserisaat nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit naalagaaffimmit iliuuserisaatut isigineqartarput, tamannalu oqartussat, inuit, immikkoortortalluunniit pisortatigoortumik suliaqarnerminni oqartussaaffitsik qaangerlugit imaluunniit malittarisassat avaqqullugit iliuuseqarpata aamma atuulluni.⁴⁹ Nunat tamalaat akornanni inatsisit pillugit ataatsimiititaliarsuup nassuiaanera naapertorlugu: “Oqartussat imaluunniit ingerlatsisut naalagaaffimmi inatsisinut imaluunniit malittarisassanut naapertuutinngitsumik iliuuseqarnerat imaluunniit pisussaaffimmik naammassinninnginnerat allatulluunniit iliuuseqartussaagaluarnarat naalagaaffiup patsisigisinnaanngilai.”⁵⁰ Taamaammat malittarisassanut naapertuutinngitsumik iliuuseqartoqarsimatillugu Danmark akisussaatinneqarsinnaavoq, ingammik naalagaaffik malittarisassat malinneqannginnerat pillugit ilisimatinneqaraluarluni paasiniaanissamut, malinnaanissamut, naliliinissamut unioqqutitsinermilluunniit unitsitsinissamut tigussaasumik iliuuseqarsimanngippat.

1.4.3.2 *Inuit namminersortut iliuusaat*

52. Naak peqqinnissaqarfimmi sulisut angerlarsimaffimmi suliaqaraluartut, suliaqarnerisa iliuuseqarnerisaluunniit inernerinut naalagaaffik sulii nunanut allanut inatsisitigut malitseqarnerup unioqqutinneqarnanut akisussaatinneqarsinnaavoq. Naalagaaffiup angerlarsimaffimmi inunnut iliuuseqarneranut akisussaatinneqarnera pingasuni aqutini pisinnaavoq. Siulleq, “pisuutinneqarsinnaapput inunnut ataasiakkaanut naamalaaffimmiit iliuuseqarnerminnut ilitersuunneqarnerminnut, malitaminnut, imal. aqunneqarnerminnut” iliuutsimik

⁴⁹ International Law Commission, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 7; referring in part to Yearbook of the International Law Commission 1961 (Vol II) (1961) 53.

⁵⁰ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 45.

naammassinninnermut.⁵¹ Aappaattut, naalagaaffik inunnut ataasiakkaanut eqqunngitsumik iliuuseqarnerminut nunanut allanut pisuutinneqarsinnaavoq naalagaaffimmi ingerlatarineqarsimasunit iliuuseqarfigineqarsimasuniit kingorna namminersortunngortinneqarsimasunut. Imaappoq, “inummut imal. ataatsimoortunut iliuuseq naalagaaffimmiit aqunneqanngitsoq kisiannili inatsisitigut naalagaaffimmiit naalagaaffimmiit oqartussaasumik nunanut allanut inatsisit ataanni naalagaaffik sulit nukittorsarneqarsimasoq”.⁵² Pingajuat, naalagaaffik akisussaasuvoq inunnut ataasiakkaanut imal. ataatsimoortunut iliuuseqarnerminut akisussaatinneqassaaq naalagaaffik “piginnaatitaaffinnik ajortuliornissamut pinaveersaartinneqarnermut maleruagassanik eqquutsitsinngippat...”⁵³ Nutserneqarnermigut, ECHR-imi inunnut ataasiakkaanit inuit pisinnaatitaaffiinnik ajortuliornissaq pinaveersinniarlugu ajunngitsumittaaq pisussaatinnaaffeqarpoq.⁵⁴

1.4.3.3 *Namminersuutigalugu inatsisinik atuuttussanngortitsineq*

53. Iliuuserineqartoq nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugit naalagaaffiup iliuuserisaatut isigineqassaaq “naalagaaffiup iliuuserineqartoq nammineq iliuuserisatut akuersaaruniuk atorlugulu.”⁵⁵ Ministeriunerup tamanut nalunaarutaatigut Danmarkip 1992 sioqqullugu Kalaallit Nunaanni Inuit arnartaannut nivarsiarartaannullu naartunaveersaasiisarnermik periutsit akisussaaffigalugit akuersaarutigai (takuuk Immikkoortoq 1.4.3.5). Naalagaaffiup qullersaa qullersatut tamanut nalunaaruteqaraangat oqaatigisai naalagaaffimmut tutsinneqarsinnaapput naalagaaffillu akisussanngortarluni.⁵⁶

1.4.3.4 *Iliuuseq katitigaq*

54. Nunat tamalaat akornanni inatsisaannik unioqqutitsineq iliutsimik imaluunniit pisussaaffimmik naammassinninnginnermik tunngaveqarsinnaavoq, iliutsinilli ataasiakkaannik ataatsimut

⁵¹ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 8.

⁵² Ibid.

⁵³ United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (Judgment) I.C.J. Reports (1980) 3, 29 [56]; UN Committee on the Elimination of Discrimination Against Women, Views Adopted by the Committee under Article 7(3) of the Optional Protocol, concerning Communication No 170/2021, UN Doc CEDAW/C/897D/170/2021 (30 October 2024) [8.7] citing CEDAW General recommendation No. 19 (1992), para. 9.

⁵⁴ Assersuutigalugu, *X and Y v The Netherlands* (1985) 8 EHRR 235 (European Court of Human Rights); *Osman v United Kingdom* (1998) 29 EHRR 245, para. 115; *Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria* (1988) 13 EHRR 204, para. 32; *Costello-Roberts v. United Kingdom* (1993) 9 EHRR 112, para. 27; *Opuz v Turkey* (2010) 50 EHRR 28, paras 128-130, 148.

⁵⁵ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 11.

⁵⁶ *Nuclear Tests (Australia v France) (Judgment)* [1974] ICJ Rep 253, 267 [49] Frankrigimi ministeriunerup oqaatigisaanut innersuussilluni “Suliassai eqqarsaatigalugit qularnartoqanngilaq, naalagaaffimmi qullersatut allattariarsornikkut oqaluinnarnikkullu tamanut attaveqarneri oqaatigisaallu Frankrigip naalagaaffiata nunat tamalaat akornanni iliuuserisaattut isigisassaapput.” 37 UN International Law Commission, *Draft Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (with commentaries)* (2001) Art 4, 1-37.

unioqqutitsisunik aamma tunngaveqarsinnaalluni.⁵⁷ Tassa imaappoq, naalagaaffik iliuutsinik imaluunniit nunat tamalaat akornanni pisussaaffimmik naammassinninnginnerit *arlallit* tunngavigalugit ataatsimut unioqqutitsisinnaavoq.⁵⁸ “Naalagaaffiit nunat tamalaat akornanni inatsisit isumaannut unioqqutitsinerit sakkortunersaat ataatsimut unioqqutitsinermik nassuiaateqarput. ... Paasinarsisarpoq, immikkoortortaq akisussaasoq (tamatumani naalagaaffik ilanngullugu) aaqqissukkamik politikimik iliuuserisamilluunniit atuisalersimasoq.”⁵⁹ “Taamatut ataatsimut unioqqutitsisoqartillugu iliuuserineqartut pisussaaffimmilluunniit naammassinninnginnerit siulliit aallartinnerannit ingerlalertartumik ataavartumik unioqqutitsineq pilersarpoq.” Taamaattulli tassaannerusarput “pisussaaffinnik unioqqutitsinerit inunnut ataasiakkaannut imatut tunnganngikkaluarlutik ataatsimut iliuuseqarnermut tunngasut.” Tassunga inuiannik nungusaaneq aaqqissuussamillu ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsineq ilaatinneqarput.⁶⁰

55. Iliuuserineqartut pisussaaffimmilluunniit naammassinninnginnerit inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit naalagaaffimmut pituttuilerisera sioqqullugit aallartissimappata nunat tamalaat akornanni eqqartuussivik attuumassutilik suli oqartussaassuseqarsinnaavoq, pisut ilaat isumaqatigiissutit atuutilerisera sioqqullugit pisimagaluarpataluunniit. Tassa “taamatut pisoqartillugu iliuuserineqartut pisussaaffimmilluunniit naammassinninnginnerit aallartinneranniit uteqattaarneqarnerisalu nalaanni, nunat tamalaat akornanni pisussaaffimmik naammassisoqalernissaata tungaanut, unioqqutitsinerit pisarput.”⁶¹ Ataavartumik inuit pisinnaatitaaffiinnik unioqqutitsisoqarsimaneranik akuersaartoqarneratigut aaqqissukkamik atornerluinerit aaqqiiviginiarneqarsinnaapput, tassa iliuutsit (imaluunniit iliuuseqanngitsoornerit) ataatsimut nunat tamalaat akornanni pisussaaffinnik unioqqutitsisuusut ersarikkaangat. Naalagaaffik iliuutsit ataasiakkaat tunngavigalugit ataatsimut unioqqutitsinermut akisussaatinneqarsinnaavoq, iliuuserineqartut isumaqatigiissutit atuutilersinneqarnerisera sioqqullugit aallartissimagaluarlutik atuutilersinnerup kingorna nanginneqarsimappata.⁶²

1.4.3.5 Suliami matumani Danmarkip naalagaaffittut akisussaasunngortinneqarneranut atatillugu inerniliineq

56. Naalagaaffimmi oqartussat inuilluunniit naalagaaffiup oqartussaannerannik ingerlatsinissamik pisinnaatitaaffilerneqarnikut iliuuserisaat nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugit

⁵⁷ “Naalagaaffiup iliuuserisai pisussaaffimmilluunniit naammassisaqannginneri ataatsimut unioqqutitsinertut naleqalersaraangata nunani tamalaani pisussaaffimmik unioqqutitsineq pisarpoq. 321 ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (2001) Art 15.

⁵⁸ ILC, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries (2001) Art 15.

⁵⁹ ILC, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, GA Res 56/83, UN GAOR, 56th sess, 85th plen mtg, Agenda Item 162, Supp No 10, UN Doc A/RES/56/83 (12 December 2001) Art 15.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (2001) Art 15.

⁶² Ibid., Art 14.

naalagaaffiup iliuuserisaatut isigineqartarput, tamannalu oqartussat, inuit, immikkoortortalluunniit pisortatigoortumik suliaqarnerminni pisinnaatitaaffitsik qaangerlugit imaluunniit malittarisassat malinnagit iliuuseqarpata aamma atuulluni.⁶³ Piffissami pineqartumi Kalaallit Nunaanni nakorsat, peqqinnissaqarfimmi sulisut, ilinniartitsisut, nunatsinni nakorsaaneq, Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik, ministerit attuumassutillit, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik kiisalu pisortani sulisut atorfilittallu suliatik suliarinerminni naalagaaffiup oqartussaanerata ilaannik isumaginninnissamut pisinnaatitaaffilersimasut iliuuserisaat nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugit naalagaaffiup iliuuserisaattut isigineqarpoq, naalagaaffillu iliuuserineqartunut akisussaalluni. Oqartussaaffik imaluunniit malittareqquneqartut qaangerlugit iliuuseqartoqarsimappat tamanna suli atuuppoq. Tamanna qulaani allaqqasunut assingusumik nakorsanut peqqissutsimullu attuumassuteqartumik namminersorlutik sulisunut aamma atuuppoq, taakku sulinerminni naalagaaffiup sammiviliinera aqutsinalu tunngavigalugit sulisimappata.

57. Qulaani nassuiarneqartutut naalagaaffiup qullersaa pisortatigoortumik nalunaaruteqaraangat oqaatigisai naalagaaffimmut tutsinneqarsinnaapput naalagaaffillu akisussaasunnagortarluni.⁶⁴ Naalagaaffik akisussaasuseqarnerisup uppersartariaqanngilaq, naalagaaffiup qullersaa naalagaaffik sinnerlugu nunat tamalaat akornanni attaveqarnissamut tamatigoortumik pisinnaatitaammat.⁶⁵ 2025 septemberip 24-ani Ministeriuneq Mette Frederiksen 1960-imit 1992-imit Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuisarneq pillugu pisortatigoortumik utoqqatserpoq. Oqalugiaatimini Ministeriunerup aqqissuussaq pillugu Danmarkip (naalagaaffittut) akisussaana nassuserlugu nassuerutigaa. Oqarpoq: “Aqqissuusaanikkut immikkoortitsineruvoq. Kalaaliunersi pissutigalugu. Eqqunngitsuliornuvoq.”⁶⁶ Pisumi tassani Kalaallit Nunaanni Naalakkersuisut Siulittaasuut Naalakkersuisut sinnerlugit 1992-ip kingorna akuersitseqqaarnani naartunaveersaasersuisoqarsimaneranut utoqqatserpoq. Taamaattorli 1992-ip kingorna *naalagaaffittut* nunat tamalaat inatsisaannik unioqutitsinernut akisussaaneq suli Danmarkimut tutsinneqassaaq. Nalunaarusiortut isumaqarput, 1960-ikkunniilli nakorsat danskillu oqartussat Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinnermut politikimik atuutilersitsineratigut nunat tamalaat akornanni unioqutitsisumik iliuuseqarnerat pisussaaffimmillu naammassinninnginnerilu pissutigalugit nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit danskit naalagaaffeqarfiat akisussaatinneqarsinnaasoq.

1.4.4 Pissutsit eqqunngitsuliornermut akisussaajunnaarsitsisut

58. Naalagaaffiit nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit eqqunngitsuliornermut

⁶³ Ibid, Art 7; referring in part to *Yearbook of the International Law Commission 1961 (Vol II)* (1961) 53
“iliuuserineqartoq imaluunniit pisussaaffimmik naammassinninnginneq naalagaaffimmut aamma akisussanngortinneqarsinnaavoq, oqartussat atorfillillu pineqartut pisinnaatitaaffitsik qaangersimatillugit pisortatigoortumik sulinerarsimappata.”

⁶⁴ Nuclear Tests (Australia v France) & (New Zealand v France), (1974) ICJ Rep 253.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Mette Frederiksen, “Undskyldningstale til ofrene i spiralsagen” (Speech, Katuaq, Nuuk, 24 September 2025).

akisussaajunnaarsitsisunik suliami matumani pissutsinik atuuttoqartoq nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsorinngilaat. Siullertut, unioqqutitsinerit amerlanersaat malittarisassamik unioqqutitassaangitsumik unioqqutitsinerupput, tassungalu patsisissaqarnani. Aappaattut, pissutsit eqqunngitsuliormut akisussaajunnaarsitsisut arfinillit suliamut ataatsimulluunniit atuussinnaanngillat.

59. Assigiinngisitsinermut inerteqqut, naalliutsitsinermut inerteqqut, naakkitsaatsorusuarmik, inuppalaanngitsumik imaluunniit nikanarsaataasumik iliuuseqarnermut inerteqqutit aammalu inuiannik nungusaanermut inerteqqut nunat tamalaat akornanni inatsisit malittarisassaapput unioqqutitassaangitsut. Nunat tamalaat akornanni inatsisitnalinginnaasut tunngavigalugit malittarisassamik unioqqutitassaangitsumik unioqqutitsinermut periarfissaqanngilaq naammattumillu patsisissaqarani.⁶⁷ Immikkoortuni allani allaaserineqartutut naalagaaffiit nunat tamalaat akornanni inatsisit malittarisassat "unioqqutitassaangitsut" pineqartillugit *erga omnes* pisussaaffiit aamma *jus cogens* tunngaviit nunani tamalaani qullersatut inissisimapput. Unioqqutitassaangitsogq isumaqarpoq tunngavik pinngitsuugassaangitsogq, avaqqussisoqarsinnaanngitsogq immikkullu iliortoqarsinnaanngitsogq. *Jus cogens* isumaqarpoq, naalagaaffinnut tamanut pituttuisuusut. *Jus cogens*-tunngaviit suliamut uunga attuumassutillit ilaatigut tassaapput: Inuiannik nungusaanermut, naalliutsitsinermut, inuiannut pinerluuteqarnermut ammillu qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsinermut sukannersumik inerteqqutit. Ilaqutaqarnissamut namminerlu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffiit pisinnaatitaaffiillu allat inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutini ilaasut nalunaarusiamullu uunga attuumassuteqartut malittarisassaangillat unioqqutitassaangitsut, taamaammallu avaqqunneqarsinnaapput pisunilu immikkuullarissuni unioqqutinneqarneri patsisissaqarsinnaallutik (takuuk Immikkoortoq 1.4.5).
60. Pisuni assigiinngitsuni arfinilinni naalagaaffiup eqqunngitsuliormeranut nunat tamalaat akornanni inatsisaat tunngavigalugit akisussaajunnaartoqarsinnaavoq. Nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit pissutsit eqqunngitsuliormut akisussaajunnaarsitsisut suulluunniit arlaat suliami matumani atuunnissaannut nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsorinngilaat. Pissutsit eqqunngitsuliormut akisussaajunnaarsitsisut tassaapput: Imminut illersorneq, qisuariarluni iliuuseqarneq, naatsorsuutigineqarsinnaanngitsumik pisoqarneq, ajornartoorneq, pisariaqartitsineq akuersissuteqarnerlu. Imminut illersorneq, qisuariarluni iliuuseqarneq, naatsorsuutigineqarsinnaanngitsumik pisoqarneq, ajornartoorneq, pisariaqartitsinerlu suliamut pineqartumut attuumassuteqanngillat. Matumani inatsisilerinikkut pisumi akuersissuteqarneq aamma attuumassuteqanngilaq, tamannali nassuiarneqartariaqarluni.
61. Akuersissuteqarneq tunngavigalugu eqqunngitsuliormut akisussaajunnaarneq *naalagaaffiit akornanni* pissutsinut tunngavoq. Nunat tamalaat akornanni inatsisit pillugit ataatsimiititaliarsuaq erseqqissaavoq, "naalagaaffiup naalagaaffimmit allamit iliuuseqarnissaminut atuuttumik

⁶⁷ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 26.

akuersissuteqarpat taava iliuuserineqartoq akuersaarnerup iluani isumaqatigiissutigineqartunut naapertuutillugu eqqunngitsuliornermut akisussaatisisoqarsinnaanngilaq”⁶⁸ Erseqqissumik akuersisoqassaaq (taaneqanngikkaluarluni paasineqaannarnani)⁶⁹ aammalu akuersineq naalagaaffimmut sinniisumik kiffaanngissuseqartillugu tunniunneqassalluni.⁷⁰ Taamatut akuersissuteqarneq ullut tamaasa pisarpoq. Assersuutigalugu naalagaaffiup alla silaannartaa imartaasaluunniit akuersissuteqaqqaarani angalaffigalugit nunat tamalaat akornanni pisussaaffimmik unioqqutitsinerusinnaavoq.⁷¹ Naalagaaffiit inuit ataasiakkaat akuersinerat tunngavigalugu inuit pisinnaatitaaffiik allatigulluunniit nunat tamalaat akornanni inatsisaat tunngavigalugu unioqqutitsinissartik tunngavilersuutigisinnaanngilaat. Inuup nammineq akuersissuteqarnera inuit pisinnaatitaaffiik unioqqutitsisoqarsimaneranut paasiniaanermi attuumassuteqarsinnaavoq, nunalli tamalaat akornanni inatsisaat tunngavigalugu eqqunngitsuliornermut patsisaasinnaanngilaq.

1.4.5 Atorunnaarsitsigallarneq

62. Naalagaaffiup aaqqissuusaaneranut aarlerinarsititsisumik ajunaarnersuaqarpat ajunaarnersuaqalerpalluunniit inuit pisinnaatitaaffii amerlanersaat atorunnaarsinneqarallarsinnaapput, taamaallaalli pisumut naapertuuttumik taamaaliornissamullu pisariaqartitsisoqartillugu taamaaliortoqarsinnaalluni. Taamatut pisoqartillugu pisinnaatitaaffiit atorunnaarsinneqarallarsinnaasut atorunnaarsinneqarallarsinnaapput killilersorneqarallarlutilluunniit. Taamatut pisoqartillugu atuuttumik inuit pisinnaatitaaffiik atorunnaarsitsisoqarallassappat naalagaaffimmi ajunaarnersuaq pisortatigoortumik nalunaarutigineqartariaqarpoq, pisariaqartitsinerlu taamaallaat naapertorlugu pisinnaatitaaffiit atorunnaarsinneqarallarsinnaasut killilersorneqarsinnaallutik. Nalunaarusiami piffissap misissuiffigineqartup nalaani taamatut pisortatigoortumik ajunaarnersuaqarneranik nalunaaruteqartoqanngilaq, taamaammallu atorunnaarsitsigallarneq itinerusumik sammineqarnani. Naalliutsitaannginnissamut, naakkitsaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik imaluunniit nikanarsaarpasissumik pineqannginnissamut assigiinngisinneqannginnissamullu pisinnaatitaaffiit atorunnaarsinneqarsinnaanngillat, aamma naalagaaffimmi ajunaarnersuaqaraluarpat.⁷²

1.5 Taaguutit aalajangersimasut nassuiarneqarneri

⁶⁸ Ibid., Art 20.

⁶⁹ Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v Uganda) Judgment (2005) ICJ Rep 168, 211; ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) commentary Art 20, para 6.

⁷⁰ Ibid., para 2.

⁷¹ Ibid.

⁷² *International Covenant on Civil and Political Rights* (ICCPR), GA Res. 2200A (XXI), 16 December 1966, UN Doc. A/6316, 999 UNTS 171 (entered into force 23 March 1976, signed by Denmark 20 March 1968, ratified by Denmark 6 January 1972) Art 4(2).

63. Ataani nalunaarusiortut suliarisassat allassimaffianni allaqqasut pillugit nassuiaassapput.

1.5.1 “Pinngitsaaliineq”

64. Suliarisassat allassimaffianni Kalaallit Nunaanni 1960-ikkunnili pinngitsaalisamik, tatisinikkut, salloqittaanikkut akuersissuteqanngitsumilluunniit naartunaveersaasersuineramik pasitsanneqartoq allaaserineqarpoq. Qanorluunniit oqaasertalerneqaraluarpat naartunaveersaasersueriaaseq nunat tamalaat akornanni inatsisaat tunngavigalugit inuit pisinnaatitaaffiiniq unioqqutitsinersoq unioqqutitsinnginnersorluunniit apeqqutinngorlugu paasiniarsarineqarpoq. "Pinngitsaaliineq" inuit pisinnaatitaaffiiniq unioqqutitsinissamut inatsisilerinikkut pinngitsoorani ilaasariaqanngilaq. Ernisussiornilerinikkut persuttaasarnermut kinguaassiuutitigullu nakuusernermut atatillugu nunat immikkoortuini inuit pisinnaatitaaffii pillugit eqqartuussiviit siamasissumik inerniliinikuupput, inuit pisinnaatitaaffii unioqqutinneqarsimanerannut atatillugu timikkut akiuussimanermut uppersaasoqartariaqanngitsoq, taamatullu uppersaasoqartassappat eqqartuussisarnermi periaaseq innarlerneqassalluni.⁷³

65. "Pinngitsaaliineq" nukissornikkut pinngitsaaliinermut taamaallaat paasillugu killilersorneqassappat timi pillugu nammineq aalajangiisinnaanermut tunngavik, inuit pisinnaatitaaffiitut attuumasoq, annikillineqassaaq.⁷⁴ Taamatuttaaq "pinngitsaaliineq" timikkut nakuusernani arlalitsigut pisinnaasoq ilaatinneqanngitsuussaaq. Sorsunnerni pinerluuteqarsimasunut nunat tamalaat akornanni Eqqartuussivianni kinguaassiuutitigut nakuusernermut suliani suliarineqartuni assersuutigalugu oqaaseqannginneq akiuunnginnerluunniit akuersinertut paasineqarsinnaanngilaq, eqqugaasoq iluamik oqaatsitigut iliuuseqarnikkulluunniit (assersuutigalugu meeraasimappat) akuersisimasinnaanngikkuni, taamatuttaarlu pinngitsaaliisoqartillugu imaluunniit pissutsit atuuttut atornearlunneqarneratigut pinngitsaaliisoqartillugu iluamik akuersisoqarsinnaanani.⁷⁵ Tamanna tunngavigalugu akuersititseqqaartoqarnani imaluunniit pissutsit tunngavigalugit akuersineq atorsinnaanngikkaangat nalunaarusiami matumani oqaaseq "kissaatiginngisaq" atorneqartassaaq.

1.5.2 “Ilisimaarinninneq” (*suliarisassat allassimaffiata pingajuat*)

66. Suliarisassat allassimaffiisa ilaanni kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuinermi “ilisimaarinninneq” (suliassaq 6) atugaasimanersoq ilisimasaleqatigiinnit misissoqquneqarpoq. Nalunaarusiortut erseqqissaatigaat, inuit pisinnaatitaaffiiniq unioqqutitsisoqarsimanersoq unioqqutitsisoqarsimannginnersorluunniit misissuinermi “ilisimaarinninneq” aalajangiisuunngitsoq. Immikkoortumi 1.4.3-mi nassuiarneqartutut, naalagaaffimmut sinniisup

⁷³ *M C v Bulgaria* (European Court of Human Rights, First Section, Application No 39272/98, 4 December 2003) para 166; see also *Fernández Ortega et al. v. Mexico*, IACtHR, Judgment of August 30, 2010, Series C No. 215, para. 115.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ International Criminal Court, *Rules of Procedure and Evidence* (2019) Rule 70, “Principles of Evidence in Cases of Sexual Violence” p.25.”

suliaminik pisortatigoortumik suliaqarluni iliuuseqarpat imaluunniit pisussaaffimmik naammassinninngippat tamanna nunat tamalaat akornanni inatsisaat tunngavigalugu unioqutitsinertut nalilerneqarsinnaavoq, tamatumani inuit pisinnaatitaaffiunik unioqutitsinerit ilanngullugit, tamatumunngalu naalagaaffik akisussanngortinneqarsinnaalluni. Inuk pineqartoq imaluunniit naalagaaffik arlaatigut ajortuliornermik ilisimaarinninnersoq ilisimaarinninnginnersorluunniit apeqqutaanngilaq.⁷⁶

67. Tamanna assigiinngisitsinermut atatillugu ilisimassallugu ingammik pingaaruteqarpoq. Naalagaaffik imaluunniit naalagaaffimmut sinniisoq qanoq siunertaqarsimanersoq pinnagu politikerineqartup imaluunniit iliuuserineqartup *sunniutaa* assigiinngisitsinersoq pingaaruteqarpoq. Iliuseq pisussaaffimmilluunniit naammassinninnginneq nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit assigiinngisitsinnginnissamut inerteqqummik unioqutitsisinnaavoq, siunertarineqartoq pitsaagaluarpas iliuuserineqartorluunniit nunap inatsisaanik unioqutitsinngikkaluarpas. Taamatuttaaq iliuutsit, pisussaaffinnik naammassinninnginnerit politikilluunniit ajortuliornermik siunertaqartut assigiinngisitsinermik kinguneqartariaqanngillat, allatigulluunniit inuit pisinnaatitaaffiunik unioqutitsinatik, taamaattorli inatsisinik allanik unioqutitsisinnaallutik.
68. 1948-mi inuiannik nungusaaneq pillugu isumaqatigiissut naapertorlugu inuiannik nungusaaniarneq uppersarsarniarlugu "immikkut siunertaqarneq" uppersarsartariaqarpoq. Tamanna kapitali 4-mi sammeneqarpoq.

1.5.3 "Arnat niviarsiaqqallu sanngiitsut" (*suliassat allassimaffianni immikkoortut arfernat*)

69. Suliassat allassimaffianni immikkoortut arfernanni Ilisimasaleqatigiit piumaffigineqarput "arnat niviarsiaqqallu sanngiitsut kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimanersut erseqqissassagaat nalilersorlugulu." Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiinit inatsisaanni piumasaqaataavoq naalagaaffiit inuit ataasiakkaat eqimattallu "sanngiitsutut" taaneqarsinnaasut inuttut pisinnaatitaaffimminnik atuinerannik illersuisunik siuarsaasunillu immikkut ittumik suliniuteqartussaataasut. Immikkut ittunik iliuutsinik eqqussineq ullutsinni pisussaaffeqarnermik takutitsinerullunilu eqimattanut aalajangersimasunut immikkut toqqaannanngitsumik illersuineranut atareerpoq.
70. Suliami pineqartumi kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasut nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugu sanngiissutsinik arlalinnik peqarnerat, tassunga ilanngullugit kingoqqiffiat eqqarsaatigalugu immikkuullarissuseqarnerat immikkullu inuiaassuseqarnerat, arnaanerat, meeraanerat nunallu inoqqaajuneri tunngavigalugit sanngiitsutut taaneqarput.⁷⁷

⁷⁶ Ian Brownlie, *Principles of International Law* (Oxford University Press, 6th ed, 2003) 423.

⁷⁷ ICCPR Arts 2, 24, 27; *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, 16. december 1966-imi atsiornissaanut ammaanneqartoq, 993 UNTS 3 (3. januar 1976-imi atuutilertoq, Danmarkimit 20. marts 1968-

Kingoqqiffik tunngavigalugu immikkoortitaannginnissamut pisinnaatitaaffik nunat tamalaat akornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsit naapertorlugitsiusinnerpaamik 1966-imiilli malittarisassaasimavoq unioqqutitassaangitsoq (Immikkoortoq 2.2 takuuk). Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiit inatsisaanni naalagaaffinnut piumasaqaataavoq eqimattanut pisinnaatitaaffiit unioqqutinneqarnissaannut aarlerinarnerusumiittunut immikkut illersuissasut.⁷⁸

71. Inatsisilerinermi sanngiissuseq pissutsit tamarmiusut tunngavigalugit nalilersorneqartarpoq. Immikkuullarissutsimik illersorneqarneq immikkoortitsisoqarnissaanik pinaveersaartitsinissamut pitsaasumik pisussaaffiliisarpoq, immikkuullarissuseqanngikkaluarluniluunniit pisumi aalajangersimasumi pissutsit immikkut ittut inummik "sanngiillisitsisinnaapput", illersorneqarnissamik annerusumik iliuuseqarfigineqartariaqalertarlutik. Inuup atugarisai pissutigalugit sanngiinnerusoqartarneratigut nakorsaanerni amerlanerusuni annerusumik isumassuisoqartariaqartarpoq, pingaartumik ilusiorneqarneq pineqartillugu.⁷⁹Eqqartuusseriaatsini inatsisitigullu ilisimaneqarluarpoq arnat nivarsiaqqallu nunat inoqqaavi allanut sanilliullugit inummut pissutsit pissutigalugit naleqqutinngitsumik, kinguaassiuutitigut kinguaassiorsinnaassutsikkullu peqqissutsimut atatillugu immikkoortinneqarsinnaasartut.

imi atsiorneqartoq, 6 Jan 1972-imi Danmarkimit atuutilersinneqartoq). Artikeli 2-p atuutilernissaanut inuiaqatigiinni eqimatta sanngiitsut aamma naalliussimasut ajattugaanermillu sulii naalliuttut kinaassusersineqartariaqarput. Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), *General Comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, para. 2 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/GC/20 (2. juli 2009), paras. 27-35; Aamma takuuk CESCR, *General Comment No. 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/2000/4 (11. august 2000), paras. 12(b)(i)-(ii), 18, 35, 37, 40, 43(a), 43(f) aamma 52. Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), *General Comment No. 5: Persons with disabilities, adopted by the Committee at its eleventh session*, UN Doc E/1995/22 (9. december 1994), para. 9; CESCR, *General Comment No. 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/2000/4 (11. august 2000), paras. 12(ii) and 35; *Committee on the Elimination of Discrimination against Women, General Recommendation No. 24: Article 12 of the Convention, adopted by the Committee at its twentieth session*, UN Doc A/54/38/Rev.1, chap. I (19. januar-5. februar 1999), para. 6; CESCR, *General Comment No. 12: The right to adequate food (article 11 of the Covenant)*, adopted by the Committee at its twentieth session, UN Doc E/C.12/1999/5 (12. maj 1999), para. Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut, *General Comment No. 2 (2002): The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child*, UN Doc CRC/GC/2002/2 (15. november 2002), para. 5 aamma 15. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiit Eqqartuussivik (ECtHR), *Stubbings and Others v the United Kingdom* (Suliap nr. 22083/93, Eqqartuussut, 22. oktober 1996), para. 64; ECtHR, *Yazgül Yılmaz v Türkiye* (Suliap nr. 36369/06, Eqqartuussut, 1. februar 2011), para. 42; ECtHR, *B.S. v Spain* (Suliap nr. 47159/08, Eqqartuussut, 24. juli 2012), para. 62; CROC Art 24. Aamma takuuk: Human Rights Committee, *General Comment 17: Article 24 (Thirty-fifth session, 1989), Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies*, UN Doc HRI/GEN/1/Rev.1 at 23 (29. juli 1994) para 4; Aamma takuuk Human Rights Committee, *General Comment No. 31 [80]: The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant*, Adopted on 29 March 2004 (2187th meeting), UN Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13 (26. maj 2004) para 15; *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*, GA Res. 61/295, 13. september 2007, UN Doc. A/RES/61/295 (13. september 2007-imi akuerineqartoq; Danmarkimi atuutilersinneqartoq), Art 21.

⁷⁸ Ibid.; Alexander H. E. Morawa, "Vulnerability as a Concept of International Human Rights Law" *Journal of International Relations and Development* 6(2) (2003) 139, 150.

⁷⁹ Ilisimatuunit Veronika Fikfak, Dr Ula Aleksandra Kos, aamma Edward Pérez allakkat Ilisimasaleqatigiinnut tunniunneqartut (13. maj 2025) pp. 10-12 (tamatum kingorna Fikfak et al. allakkat tunniussaasut).

⁸⁰Sanngiissuseq taanna nakorsap nakorsiartullu akornanni oqaatsinik assigiinngikkaangata sakkortusisarpoq. 1975-imi nakorsat 1%-iinnaat Inuit oqaasiinik oqalussinnaasimapput, innuttaasullu 25 procentiinnaat oqaloqatigiinnermi danskisut oqalussinnaasimallutik.⁸¹

72. Nalunaarusiortut oqaatigaat inunnut aalajangersimasunut taaguutip "sanngiitsut" assingusunik immikkuullarissuseqartunut tunngatillugu isornartorsiorneqarsinnaasoq. Ilisimatuut ilaat isumaqarput pissaaneqarnermi pissutsit isiginiarnagit eqimattat qanoq ittuussusaannik isiginiagaqartarnek isumaliutiinnakkanik ajornartorsiutaasumik annertusititsisarpoq. Isumaliutiinnakkat malillugit inuit ataasiakkaat sanngiitsunut sanngiitsuunngitsunullu immikkoortiterneqaannartarput, naak pissutsit allalluunniit iliuusaat sanngiinnermut pissutaakkajuttartut, kingornussaanaatik. Isornartorsiunerit taakku apeqqutaatinnagit, "sanngiitsunut" immikkoortitsisarnek inuit pisinnaatitaaffiitut ullutsinni inatsisini eqqartuusseriaatsini inatsisinilu atorneqartarpoq.
73. Arnanut nivarsiaqqanullu nunat inoqqaavinut naartusunut eqqunngitsumik pinninnermut tunngatillugu nuna tamakkerlugu misissuineri allani aamma atorneqarsimavoq. Assersuutigalugu 2021-mi Canadami Senatep nalunaarusiaq *Forced and Coerced Sterilization of Persons in Canada* [Canadami inunnik pinngitsaalisamik tatisinikkullu kinguaassiorsinnaajunnaarsitsisarnek] qulequtalik suliarisimavaat.⁸² Nalunaarusiami inaarutaasumi ilaatigut - nunasiaateqarsimanermik, oqaluttuarisaanermut kingoqqiffillu tunngavigalugu immikkoortitsinnermut suli atuuttumut, atorfeqarfinnut tatiginninnginnernut pingaanninnerutitsinernullu tunngaveqartumik - pissaanerit aaqquissuusaasumik oqimaaqatigiinnginnerat uppersarsarneqarpoq, arnat nunat inoqqaavi peqqinnissaqarfimmik attaveqateqaraangamik immikkut "sanngiitsutut" inissinneqartarlutik. Inerniliinnermi erseqqissarneqarpoq immikkoortitsineq, piitsuuneq, kingoqqiffik aamma inuiaqatigiinni peqataasitsinnginneq pissutsillu allat, peqqinnissaqarfimmi eqqunngitsuliorfigineqarnissamut aarlerinernerulersitsisut isiginiarlugit oqartussaasut suliniuteqartariaqartut.

1.6 Inuit kulturikkut naleqartitaat

74. Inuit kissaatiginngisamik naartunaveersaasorsorneqartarsimanerisa ataatsimut, inuiaqatigiittut kinguaariillu tulleriit tunngavigalugit kingunerit piviusut — suliarisassat allassimaffianni

⁸⁰ See, for example, CESCR, *General Comment 16 (2016)*, UN Doc E/C.12/GC/22 (2 May 2016) para 30; Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW), *General Recommendation 39 (2022) on the rights of Indigenous Women and Girls*, UN Doc CEDAW/C/GC/39 (31 October 2022) para 51; *Forced and Coerced Sterilization of Persons in Canada* report, Standing Senate Committee on Human Rights (June 2021) accessed 5 December 2025. https://sencanada.ca/content/sen/committee/432/RIDR/reports/ForcedSterilization_Report_FINAL_E.pdf.

⁸¹ Sixten S.R. Haraldson, *Greenland 1975* (1976) 95.

⁸² Nalunaarut *Forced and Coerced Sterilization of Persons in Canada*, Inuit Pisinnaatitaaffiitut Senatep aalajangersimasumik Ataatsimiititaliaa (juni 2021) ammarneqarpoq 5. december 2025. https://sencanada.ca/content/sen/committee/432/RIDR/reports/ForcedSterilization_Report_FINAL_E.pdf.

allassimasutut — paasiniarlugit Inuit kulturikkut naleqartitaat paaseqqaartariaqarput. Inuit nunasiartortut siullerpaat Kalaallit Nunaannut ukiut 4.500-t qaangiummata tikiussimapput, ⁸³ imaani nunamilu avatangiisinut naleqqussarsimapput sineriammilu isorartuumi kulturikkut kinaassusertik attassimavaat pijuartissimallugulu, najugaqarfiit assigiinngitsut akunnerminni akuttunngitsumik attaveqatigiittarsimallutik.⁸⁴ Inuit akiuussinnaassutsimik ukiuni hunnorujulikkaani takutitsisimapput, naak nunasiaataagaluarlutik kulturertik immikkuullarilluinnartoq attassimallugu. Kalaallit Nunaanni Inunnut 56.000-it missaanniittunut pisinnaatitaaffimmik taassumannga atuisinnaaneq kulturikkut kinaassusiullunilu aniguiarnissamut atavog. Inuit allanit suli immikkuullarilluinnarlutillu allakkajaajupput, tamatumunngalu nunaasa qeqertaanerat kisiat pissutaanngilaq.

75. Inuit oqaluttuarnermik ileqqi — oqaluttuat, oqaluttuatoqqat, ilaqutariit oqaluttuaat, erinarsuutit, qitinnerit, ilisarnaatinik eqqumiitsuliorneq, atersuisarnerillu — qanga pisimasunik tutsuiginartunik sutigullu tamatigut uppersaatsissaqartitsipput. Sakkut assigiinngitsut, teknologii, inuiaqatigiit katitigaaneri aniguiarnissamullu periutsit, avatangiisimik malinnaanikkut, misigisanik ilikkakkatigut ilisimasanillu allanik avitseqatigiinnikkut ineriartortinneqarsimasut atorlugit Inuit nalimmassarsimanerat uppersarneqarsinnaavoq. Oqaluttuat tamakkua erseqqissarpaat, naak pissutsit annertuumik allanngoriartoraluartut nutaaliorneq, suleqatigiinneq, nalimmassarsinnaassuseq ileqqutoqqanillu attassisinnaassuseq piujuarsimasut.
76. Juutit-Kristumiut guutimik ataasiinnarmik upperisaqarnermut, allakkanut iluartunut, inuillu ataasiakkaat ileqqorissaarnissamik akisussaaffeqarnerannik qitiutitsinermut tunngatillugu upperisaannit allarluinnarmik Inuit nunarsuarmut isiginnittaasaat oqaluinnarluni oqaluttuanut, nunap, uumasut siulillu imminnut atanerannut kiisalu ataatsimut peqqissutsimut inooqatigiilluarsinnaanermullu tunngaveqarsimapput. Inuit suulluunniit uumassusillit *inua*-mik taaguutilimmik tarneqartut, namminnerlu iliorsinnaasut isikkortillu allanngortissinnaagaat upperisimavaat. Siullermik inuit uumasullu timertik tarnertillu namminneq allanngortissinnaasimavaat, piffissalli ingerlanerani angakut uumasullu pissaanillit kisimik tamanna piginnaasarilersimallugu. Anersaanik upperisaqarnerup pinngortitaq ulluinnarnilu inuuneq sunnersimavaat, piniartut uumasutut pisatalinnik takusarsimanerminnik nalunaaruteqakkajuttarlutik. Isumaq taanna nunarsuarmik isiginnittaasiannut qitiulluinnarsimavoq taamaalillunilu pileqqaarnermik oqaluttuamut pingaarnertut ilaasimalluni.⁸⁵

⁸³ Robert Petersen, *The Last Eskimo Immigration from Canada to Greenland* (1962) Folk. Dansk Etnografisk Tidsskrift 4:95-110. Aamma takuuk *Handbook of North American Indians*, 5 Arctic, (Smithsonian Institution, Washington, 1984) 1; Annual report of the Bureau of American Ethnology to the Secretary of the Smithsonian Institution 18th pt 1 (U. S. Govt. Print. Off, 1895) p LIII: “The Eskimauan family or stock constitutes one of the most remarkable peoples of the world. They are noteworthy as the most northerly and most characteristically Arctic inhabitants of America and part of Eurasia; [...] from Greenland to Siberia [...]”

⁸⁴ Robert Petersen, “On Ethnic Identity in Greenland” *Études/Inuit/Studies* 25(1/2) (2001) 319, 320.

⁸⁵ Uani upperisat pillugit nassuiaatit takukkit Bering Sea Inuit, William W. Fitzhugh & Susan A. Kaplan atuakkiaanni, *Inua: Spirit World of the Bering Sea Eskimo* 6 (Smithsonian Inst. Press 1982), ammarneqarpoq

77. Oqaluttuatoqqami ilisimaneqarluartumi sassuma arnaa pineqarpoq. Inuit sassuma arnaa uumassusillillu tamarmik tassannga pilertut ataqqivaat naalannartillugillu, tamannalu sunniivigeqatigiittumik ataqatigiinnermut ilisarnaatigitillugu. Immap anersaavanik imaluunniit sassuma arnaanik upperisat Inuit Nunaat tamakkerlugu assigiimmik upperisaavoq, inuussutissat tassannga aqunneqarlutik ataqqineqanngikkaangamilu uumasut piniagassaajunnaarsittarpai anorersualersillugu silarlulersillugulu. Taamaalillutik piniartut sassuma arnaanut atassutertik nalimmassaqqinniarlugu nerisassatigullu isumannaassuseq qulakkeerniarlugu ataqqinnittumik pisariaqalersarsimapput.
78. Sassuma arnaa pillugu oqaluttuatoqqami piniarnerup piujuartuunissaa qulakkeerniarlugu avatangiisinut ataqqinninnissamik, uumasunut qujamasunnermik takutitsarnissamik, pinngortitamut maniguunnissamik, inuit avatangiiserlu imminnut atassuteqaqatigiinnerannik oqariartuuteqarpoq -- Inuit anersaarsiornersigut, imaani uumasunik pinngitsuuisinnaannginnerisigut, avatangiisimillu isumassuinissamut qangaaniilli tunngaveqarnerisigut pinngortitamillu ataqqeqatigiinnerisigut takutinneqarpoq.
79. Inuit kulturianni pisuussuseq tassaavoq inuiaqatigiit peqqissuunerat, ataqqeqatigiinneq, inuit ataasiakkaat katersuinatuk tukkorduunerat. Pisuussuseq peqqissutsitigut, oqimaaqatigiissaarnikkut ataqatigiilluarnikkullu uuttortarneqartarpoq. Nunat inoqqaavisa oqaasiini amerlasuuni taaguut "pisuussuseq" toqqaannartumik, kitaani kapitalisteqarfiusunisut taaguuteqartinneqanngilaq.
80. Nunat inoqqaavisa kulturiini amerlasuuni kulturimik attassinermi nunarsuarmi suulluunniit ataqatigiinnerannik isiginnittariaaseqarneq qitiuvoq. Nunarsuarmik isiginnittariaatsimi tassani avatangiisini immikkoortut tamarmik imminnut atalluinnartutut isigineqarput; immikkoortoq ataaseq akornuserneqarpat, sinneri tamarmik sunnerneqassapput. Tunngavik taanna pinngortitaannaanngitsumut aammali peqqissutsimut atuuppoq, matumani peqqinneq inummut tamarmut — tarneranut, inooqataaneranut, kulturianut, timaanut, anersaavanut aningaasaqarneranullu — isumassuinertut paasineqartarpoq, ersiutit ataasiakkaarlugit pinagit. Paasinnittariaatsit tamakku kinguaariinni ingerlateqqinneqartarsimapput, kulturip tamarmiusup attannissaanut qulakkeerinnittumik.
81. Inuit avatangiisiminnut isumaginnilluartuunerat suulluunniit ataqatigiinnerannik paasinnittariaaseqarnerannut takutitsivoq — tigussaasut, anersaat, tarneq, misigissutsit malussarissuserlu — tamannalu inuit avatangiisimi uumassusilinnut tamanut uumassuseqanngitsunullu atassuteqalersitsivoq. Tamanna kitaani pinngortitamik illersuinnermut periutsimit allaalluinnarpoq, tassanimi pinngortitaq "isumalluuteqarfittut" atorineqartussatut aqunneqartussatulluunniit isigineqarpoq, nunalli inoqqaavisa isiginnittariaasianni ataqatigiinneq, ataqqinninneq pioqatigiinnerlu pingaartinneqarput, atuinnaqassatullu isigineqarani.

82. Inuit inuit ataasiakkaat kinaassusiisiguinnaq nassuiarneqanngillat, aammali kulturimik piujuartitsinissaannut, nammineq aalajangiisinnaanissaannut aamma nunamut, nunap immikkoortuanut isumalluutinullu atassuteqarnerannut pingaaruteqarlunnartumik ataatsimoortuusutut nassuiarneqarput. Pisinnaatitaaffiit ilaqutariinnit ataatsimut, meeqqaniit utoqqarnut ataqatigiinnikkut aammalu ataqatigiinneq tunngavigalugu aqutsinermi atorineqartarput. Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutini amerlanerusuni inuit ataasiakkaat pisinnaatitaaffii erseqqissarneqarput, maannali aamma nunat tamalaat akornanni inatsisaanni pisussaaffittut nunap inoqqaavisa ataatsimut pisinnaatitaaffii erseqqissumik akuersarneqarput (Kapitali 3 takuuk).⁸⁶
83. Inuit arnartaasa inuunerat ilaquttanut, anaanaanermut avatangiisinilu sakkortoqisuni aniguinissap qulakkeernissaanut akisussaaffinnut ataatsimoorussanut tunngaveqarsimapput sulilu tunngaveqarlutik. Katissimalluni aappariinneq kitaani kulturinit allaanerusumik isigineqarpoq — aappariit siullermik meerartaareernerisa kingorna aatsaat katissimasutut isigineqartarsimallutik — naak angutit inoqutigiinni aqutsisutut imminnut inissittaraluartut, aappariillutik aalajangertarsimapput, tassunga ilanngullugit pingaarutillit pillugit soorlu avinnissaq.
84. Arnat *qulleq*, ilaqutariit anersaakkut uummataannik takussutissaasoq isumagisarsimavaat, aammalu siunissami piniarnerit iluatsilluaqqullugit uumasunik ataqqinninnermik takutitsiniarluni kulturikkut ataatsimut akisussaaffeqarlutik nerisassanik katersisarlutik, piareersaasarlutik igasarlutillu. Meeqqat nalliuttorsiutigineqartarsimapput nipaatsumillu inuiaqatigiinnut, ilaquttanut eqqarlernut ilaquttanullu tikilluaqquneqarlutik. Meeraanerminniilli ulluinnarni suliaassani isiginnaarlutik peqataallutillu ilinniartarsimapput. Kinaassusaat atersuisarnermik ileqqutoqqatigut amerlanertigut ilusilersorneqartarsimapput, qanigisat qimagussimasut meeqqanut atsiunneqartarsimapput, akisussaaffigisimasaat immikkuullarissusaallu kingornuttaraat upperisimallugu. Meeqqat inuit atsiunneqartut tarniinik tarneqartutut pineqartarsimapput, ilaqutariittut ataqatigiinnerulernissamut iluaqutaasumik kulturimillu piujuartitsisumik ilaqutariinni qimagussimasup taaguutaasigut taaneqartarsimapput sakkortuumillu perorsarnagit saamasumik ilitersorneqartarsimallutik.
85. Naartunermi, erninermi meeqqamillu perorsaanermi qangaaniilli ileqqut aamma ernisussiortut utoqqartallu ilisimasaat ilitersuussutigineqartarsimapput. Anaanangortussat malittarisassat angajoqqaamik meeqqamillu illersuinissamik siunertallit malittarsimavaat; ernisussiortut ernisussiortarsimapput, ilitersuillutik, ilaqaqalernernillu isumaginnittarsimallutik, ilaatigut anersaakkut ajorunnaarsaasartumit ikiorneqarlutik. Ernineq angerlarsimaffimmi piniariarluniluunniit aallaarsimaarfimmi, anniarunnaarsaatit minnerpaaffissaanniitillugit, aalanerlu qitiutillugu ernisussiortullu ilitersuineratigut pisinnaasarsimavoq.

⁸⁶ International Labour Organization (ILO), Convention Concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries (ILO C169), June 27, 1989, 1650 U.N.T.S. 383; United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UN Declaration), UN Document A/RES/61/295 (September 13, 2007).

86. Inuit inuunermi aniguiniarnerminni ilaqquttat eqqarliit amerlasuut isumalluutigisarsimavaat, amerlasuunik qitornartaartorneq piujuarnissamik, isumannaassutsimik inuiaqatigiillu ingerlalluarnissaannik qulakkeerinnittarlutik. Meeqqat utoqqalinermi ikiortissatut isigineqartarsimapput, arnallu kinguaassiorsinnaassusaat, pingaartumik illiaat, naleqartilluinnarneqarsimallutik. Inuit kulturianni anersaarsiorneq, malussarissuseq, suut tamarmik anersaanik inoqarnerannik upperisaqarneq, pinngortitamut atassuteqarneq aamma arnat (saamasuunerat, isumassuisuunerat) angutillu (illersuisuunerat, timi atorlugu suliaassanik isumaginnittuunerat) imminnut pinngitsoorsinnaannginneri erseqqissarneqarput. Ilaquttat eqqarliit inuuniarnikkut isumannaassutsimut, ataatsimuussutsimik misigisimanermut misigissutsikkullu peqqissuunermut tunngaviupput.
87. Inuit nunarsuarmik isiginnittaasitoqaanni ilaqutarpasuit eqqarliit, ataatsimut akisussaaffeqarneq aamma pinngortitamik qamuuna anersaakkut malussarissutsikkullu ataqatigiinneq qitiupput. Aaqqissuussaanermi tassani angutit arnallu imminnut ataqatigiissumik akisussaaffeqarput: angutit timi atorlugu illersuisuupput, arnat isumassuisuupput ernisarnikkullu inuiaqatigiinneq piujuartillugu. Taamatut oqimaaqatigiissitsineq inuuniarnikkut kulturikkullu illersorneqarnermik, atassuteqarnermik, timikkut toqqissisimanermik pilersitsisarpaq.
88. Inuit ilisimasaqartariaasianni malussarissuseq, atassuteqaatit, nipaanneq anersaarsiorneq (soorlu nukimmik pissarsiniarluni "radiomik qanganitsamik tusarnaarneq") tunngaviupput. Kalaallit piniartut malussarissutsikkut silappaarilluinnarnermut assersuutaapput. Illuatungaani nunasiaatitut inuiaqatigiit inuttut ataasiakkaatut, qaffasissuseq naapertorlugu inissisimasoqartartut, pigisanik pingaartitsisuusutut, anersaarsiortuunngitsutut misigissutsinillu pingaartitsisuunngitsutut nassuiarneqartarput.

2 Nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit atuunnerat

89. Matumani kapitalimi Kalaallit Nunaanni 1960-imiillu naartunaveersaasersuinerni periuuserineqartut kingunerisaannik inuit pisinnaatitaaffii unioqqutinneqarsimanersut misissoqqissaarneqarput. Immikkoortut tullinnguuttut teknikkikkut inatsisilerinermik saqqummiussigaluartut tamakkiisutut isigineqassanngillat. Ilisarititsinerminni ersarissarneqarpoq Ilisimasaleqatigiit sulisoqarnikkut isumalluutit periarfissaritinneqartut atorlugit kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuinerni periutsit inuit pisinnaatitaaffiit sunniutaasut tamaasa misissorsinnaanngikkaat. Maani nalunaarusiami nalunaarusiortut suliaqarnissamut piffissaliussaq tamakkerlugu suliarisassat allasimaffianiittut naapertorlugit pisinnaatitaaffiit inatsisitigut pituttorsimasut kinguneqartitsisinnaasut pingaartillugit ukkatarisimavaat. Misissuqqissaarnermi nalunaarusiami atorneqarput Europami inuit pisinnaatitaaffiisa avataaniittut inatsit, pisinnaatitaaffiit taakku paasinissaat kisiat siunertaralugu (soorlu Europami Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Eqqartuussivik nammineerluni taamaaliortartoq).
90. Manna kapitali aallartippoq Kunneqarfik Danmarkimi inuit pisinnaatitaaffii atuutsinneqartut nassuiarlugit, kingorna immikkoortitsinnginnissamut pisinnaatitaaffiit eqqarsaatersuutigineqarput, naalliutsitaannginnissamut, naakkitsaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik, nikanarsarneqannginnissamullu, ilaqutaqarsinnaatitaanermut, namminiussuseqarsinnaatitaanermut tunngasut tikinneqarlutik, kiisalu inatsit paasissutissanut eqqortunut atuutsillugit.
91. Kapitali 3-mi suli itinerusumik isummersorfigineqarput nunap inoqqaavisa arnartaanut nivarsiarartaanullu atatillugit inuit pisinnaatitaaffii, matumani ilanngullugit pisinnaatitaaffiit ataatsimoorussat, pingaarnertullu innuttaasunut sullinneqartunut peqqinnissaqarfeqartitsiniarnermi periutsit aalajangersimasut, inuit pisinnaatitaaffiit nalinginnaasunut naapertuutsillugit. Inuit pisinnaatitaaffii tamanut atuunnerat ataqatigiinnerallu paasissallugit pingaaruteqarpoq; taamaattumik Kapitali 2 aamma 3 imminnut tapertariittut ataqatigiittutullu atuarneqassapput.

2.1 Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit ilisaritinnerat

92. Inuit pisinnaatitaaffii naalagaaffiit arlallit akornanni isumaqatigiissutaannit katersat pingaarnertut aallaavigalugit, taamaattorli taamatuinnaanngitsoq, allanneqartarput.⁸⁷ Danmark nunat tamalaat

⁸⁷ “nunat akornanni isumaqatigiissutit” tassaavoq “nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissut naalagaaffiit akunnerminni allakkatigut isumaqatigiissutigalugu inerniliussimasaat nunallu tamalaat inatsisaatigut

akornanni isumaqatigiissummik "akuersimmat", "atuuttunngortitsimmat" "akuersaarmat"-luunniit, tassa imaappoq taakkununga piunasaqaatinut nunat tamalaat akornanni atuuttussanut pitussimanissamut akuersarluni.⁸⁸ Atsioqatigiissutitigut pisussaaffinnik naapertuinnginneq nunat tamalaat akornanni kukkusumik iliuuseqarneruvoq.⁸⁹ Nunat tamalaat akornanni kukkusumik iliuuseqarnerit tamarmik naalagaaffimmut iliuuseqarnissamut pisussaaffiliisarpur.⁹⁰

93. Danmark nunat akornanni isumaqatigiissutit atuutsitsilerniarnerni "marloqiusamik aqutsissuteqarpoq" ("dualist system"). Tassa imaappoq nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissut nuna tamakkerlugu inatsisinut ilanngunneqaqqaartariaqarpoq danskit eqqartuussiviini atuutsinneqarsinnaassappat. Nunat akornanni isumaqatigiissut atuuttunngortinneqarsimanngikkaluartoq sulit "taanna isumaqatigiissuteqartunut pituttuisuuvooq taannalu malillugu ajunngitsussarsiorlutik iliuuseqartariaqarlutik."⁹¹ Taanna nuna akornanni isumaqatigiissut inatsisinut politikkinut, eqqartuussivinnilu aalajangiisartunut ilisimatitsissutigineqartariaqarpoq. Danmark akuerseriarluni inuit pisinnaatitaaffii pillugit atugassat atuuttunngortinngippagit Danmarkimi eqqartuussivinni allanilu oqartussani unioqqutitsissutigineqarsinnaapput atuussinnaallutillu.⁹² Taamaakkaluartoq allamut tunngasumik eqqartuussiveqarnikkut isummerniarnerni paasinninnissamut ilitersuutaasinnaagaluarlutik, eqqartuussinissamut imminermiinnit tunngaviliisinnaanngillat.
94. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat akornanni isumaqatigiissutit Danmarkip peqataaffigisai amerlanerit nunat tamalaat akornanni inatsisinut atuuttunngortinneqarsimanngillat. Tassa imaappoq nunap nammineq inatsisai aqutitigalugit pisinnaatitaaffii taakku atuutsinnissaannut inatsisitigut tunngavissaqanngilaq. Nunat akornanni isumaqatigiissut atuutilersinneqarsimasutaaavoq ECHR. Naak taamatut ittoqarneratigut inuup pisinnaatitaaffimminik unioqqutitsivigineqarsimatilluni nunap imminermi inatsisaat tunngavigisinnaanngikkaluarai, naalagaaffiup nunat tamalaat akornanni inatsisaatigut pisussaaffeqarneratut inissisimamut allanngunngilaq. Nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat akornanni isumaqatigiissutit Danmarkip peqataaffigisai tamarmik Danmarkimut naalagaaffittut pituttuisuupput, nunat akornanni isumaqatigiissutit nunamut namminermut inatsisinut atuuttunngortinneqarsimanngikkaluarpataluunniit. Taamaakkaluartoq eqqartuusseriaatsimut tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiit pisussaaffiit ECHR-mi allasimanngitsut Danmarkimi eqqartuussivinni innersuussutigineqarnerat atorineqarnerallu

aqutsissutigineqartoq, taanna atorineqartoq ataasiinnaappat qassiinulluunniit attuumassuteqartunik ilaqaraluarpat apequtaatinngalu kiisalu taassuma taaguutaa suugaluarpalluunniit": VCLT Art 2(a).

⁸⁸ Ibid., Arts 2(b), 11, and 16.

⁸⁹ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 2.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ VCLT Preamble, Art 26.

⁹² Danmarkimi Inatsisinik atuutsitsinermut Ministereqarfik, *Betænkning om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet* (2014) 35, 39, 48; UN Human Rights Council, Universal Periodic Review – Denmark, National Report (6 May 2021) Annex, Responses to Recommendations during 2016 review, [120.15]. 7. august 2024 iserfigineqartoq. <https://www.ohchr.org/en/hr-bodies/upr/dk-index>.

qaqutigoorpoq.⁹³ Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutinik amerlanerusunik nunamut namminermut inatsisinut atuuttunngortitsinngitsoorsimanikkut Danmark nunat tamalaat akornanni inatsisaatigut pisussaaffimminik tamakkiisumik naapertuinngilaq.⁹⁴

95. Nalunaarusiortut inatsisinik misissuinerminni naalagaaffiit innuttaanut inatsisaat pillugit maleruagassat piffissamut eqqortumut atuuttut ukkatarisimavaat. Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit aaqqissugaaneq, naalagaaffiup pisussaaffia misissorneqassaaq pisut piffissami tassani pissutsit aallaavigalugit. Taamaakkaluartoq eqqartuussivimmi periutsit pisut pinerisa kingorna atulerneqarsimasut taamaallaat ersarissanermut atorneqarsinnaapput, pisussaaffinnik pioreersunik allanngortitsinatik annertunerulersitsigatillu. Killiliussat taakku iluini, pisut pereernerata kingorna eqqartuussivimmi periutsit atorneqarsinnaapput, kingumut atuuttunngortitsilinngikkaluarlutik.⁹⁵
96. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutaat pingaarnerit Danmarkip peqataaffigisai Kalaallit Nunaannullu atuuttut Takussutissiaq 1-imi takuneqarsinnaapput. Nunat akornanni isumaqatigiissut sulii atuuttunngortinneqanngikkaluarpalluunniit, naalagaaffik pisussaaffimminit tunuarterpat nunat akornanni isumaqatigiissummi suliiassamut siunertamullu atsioqataaneq taakkuninngalu pisussaaffeqarnissamut oqariartuuteqarneq isumaarutissaaq.⁹⁶

⁹³ 1992-imit 2014-imut ukiuni 22-ni inuit pisinnaatitaaffiit Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Europamiut Isumaqatigiissutaata (European Convention on Human Rights) avataaniittunut innersuussilluni eqqartuussivikkut aalajangiinerit taamaallaat 44-pput: Danmarkimi Inatsisinik atuutsitsinermut Ministereqarfik, Folketingimit nalunaarusiaq nr. 1546, *Betænknig om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet* (2014) 35, 39, 49, 51.

⁹⁴ UN Human Rights Committee, Concluding Observations of the Sixth Periodic Report of Denmark (15 August 2016) paras 5-6.

⁹⁵ Fikfak et al. submission, 10 citing *O'Keefe v Ireland*, App no. 35810/09, (ECtHR, 28 January 2014), paras.143, 147. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5412217

⁹⁶ VCLT Art 18.

Takussutissiaq 1. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit atsioqatigiissutit Danmarkimi atsiorneqarfii, atuuttussanngortinneqarfii atuutilerfiilu

Atsioqatigiissut	Atsiornera	Atuuttussanngortinneqarfii	Atuutilernera "Pinngitsaaliineq"
Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Europamiut Isumaqaatigiissutaat (ECHR)	4 Nov 1950	13 Apr 1953	3 Sep 1953
Race tunngavigalugu Assigiinngisitsisarnerit Suulluunniit Atorunnaarsinneqarnissaannik Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	21 juni 2022	9 Dec 1971	9 Jan 1972
Aningaasarsiornikkut, Inooqatigiinnikkut Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	20 Mar 1968	6 Jan 1972	9 Jan 1976
Innuttaasutut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	20 Mar 1968	6 Jan 1972	23 Mar 1976
Arnat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	17 July 1980	21. april 1983	21 Maj 1983
Naalliutsitsisarnerit Naakkittaatsorujussuarmillu Iliortarnerit, Inuppalaanngitsumik Nikanarsaataasumillu Iliortarnerit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	26 Nov 1987	4 Feb 1985	26 juni 1987
Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	26 Jan 1990	19 July 1991	18 Aug 1991 ⁽⁹⁶⁾
Nunat Inoqqaavi Inuiaallu Naggueqatigiit pillugit Isumaqaatigiissut (ILO 169)		22 Feb 1996	22 Feb 1997
Inuit Innarluutillit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaat	30 Mar 2007	24 Jul 2009	23 Aug 2009

97. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat akornanni isumaqaatigiissutit amerlanertigut tapiliussanik ilaterneqartarput, taakkulu naalagaaffinnit isumaqaatigiissummut pingaarnermut akuersereersunit pisussaaffittut akuerineqarsinnaapput.⁹⁷ Assersuutigalugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat akornanni isumaqaatigiissutit amerlanerit ataanni FN-imi akuerineqarsimasut periarfissatut "tapiliussanik" peqartarput attaveqatigiinnissamut periutsinut tunngasunik. Naalagaaffik attaveqatigiinnissamut periutsinut akuersippat, taava ataasiakkaat nunagisap immikkoortuaniittumut oqartussaaffigisaaniittumulluunniit naalagaaffimmit pisinnaatitaaffimminnik unioqqutinneqarsimallutik FN-ip oqartussaarfianut unnerluutiginnissinnaanissaannut ("attaveqatigiinnermik" taaneqartartoq) akuersisimassaaq,

⁹⁷ VCLT Art 2.

piumasaqaatinut aalajangersimasunut tunngasunut (Kapitali 5 takuuk). Tassunga naapertuuttumik Danmark nunap immikkoortuanik immikkoortitsisimanerminik nalunaarsuisimavoq, Kalaallit Nunaanni ataasiakkaat Convention on the Rights of the Child-imi (Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut) inuit pisinnaatitaaffeqarnikkut unioqqutitsivigineqarsimatillutik attaveqaateqarnissamut Danmark periarfissaqartitsisimanani. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Europamiut Isumaqatigiissutaanni Protocol 12-imut peqataanissamut itigartitsivortaaq, tassanilu pineqarpoq Isumaqatigiissummi inerteqqutaasumik immikkoortitsinernik iliuuseqarsinnaanerit.

98. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat akornanni isumaqatigiissutit atugassallu aalajangersimasut nunat tamalaat akornanni inatsisaanni nalinginnaareersunik imaqrput, nunat akornanni isumaqatigiissutip, kingorna taakkununga ersarissaasup ilassuteqartulluunniit, atuutilernera sioqqullugu. Taakku maleruagassat Danmarkimut nunallu immikkoortuinut tamanut iliuuseqarnissamut pituttuisuupput, nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissusiortoqarsimanngikkaluarpuunniit. Matumani ilaapput, minnerpaamik, immikkoortitaanninnissamut, (1966-mit kingusinnerunngitsumik allannngutsaalineqartoq), kiffaannngissuseqarnissamut⁹⁸ naalliitsitaanninnissamut (nunat akornanni isumaqatigiissutip atuutilersinneqarnera sioqqullugu 1960-ikkut ingerlanerani allannngutsaalineqartoq) pisinnaatitaaffii,⁹⁹ kiisalu pinerluutit aalajangersimasut nunat tamalaat akornannut tunngasut inerteqqutigineqarnerat (inuiannik nungusaaneq 1948-mit kingusinnerunngitsoq).

2.2 Immikkoortitsinnginneq

99. Immikkoortitsineq inuit eqimattat aalajangersimasut, eqimattamut tunngasunga ilaanerit pissutigalugu, pisinnaatitaaffiini itigartitsinermut tunngavoq. Akerlianik nunat tamalaat akornanni inatsisaannut atatillugu assigiinngitsumik sullissineq inuit pisinnaatitaaffiini/-nut itigartitsinerussaaq akuliunnerullunuunniit. Nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu immikkoortitsinermut inerteqquteqarneq pisortatigut naligiissitsinermik (imaluunniit inatsit sioqqullugu naligiissitsinermik) qulakkeerinninnerinnaanngilaq, inuit pisinnaatitaaffiini atuinnikkut pilluaateqarnikkullu naligiissitsinermut pingaaruteqarportaaq.¹⁰⁰

⁹⁸ Danmark atuuttussanngortitsinermi nunap immikkoortuanik immikkoortitsivoq Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu atuuttussaajunnaartillugu. Taamatut minitaaqarneq 15. maj 1993-imi atorunnaarsinneqarpoq.

⁹⁹ *Questions Relating to the Obligation to Prosecute or Extradite, (Belgium v. Senegal), Judgment, I.C.J. Reports 2012, 422 at 457, para. 99.* Naapertuulluarneq pillugu Nunat tamalaat Eqqartuussiviat Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunarsuarmioqatigiinnut nalunaarummut

1948-meersumut, sorsunnermi eqqugaasut illersorniarlugit 1949-mi Geneva-mi Isumaqatigiissummut kiisalu Innuttaasut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffii Peqatigiit Isumaqatigiissutaannut innersuussilluni naalliitsitsinermik inerteqquteqarnerup avaqqunneqarsinnaanani maleruagassaanera akuersaarlugu oqariartuuteqarpoq.

¹⁰⁰ UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination, General Recommendation No 32: The Meaning and Scope of Special Measures in the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination UN Doc CERD/C/GC/32 (24 September 2009) 3.

100. Inuit pisinnaatitaaffii tassaapput tunngaviusumik kiffaanngissuseqarnerit tassaapput “ammit qalipaataanik, suaassutsimik, oqaatsinik, upperisanillu immikkoortitsinertaqanngitsut” Naalagaaffiit Peqatigiit Angerfigeqatigiissutaanni nunat akornanni isumaqatigiissut siulseq 1945-mi atuuttunngortinneqarpoq.¹⁰¹ 1950-imi akuerineqarluni 1953-imilu atuuttunngortinneqarluni, Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Europamiut Isumaqatigiissutaat makkuninnga imalinnik pisinnaatitaaffitsinnut atuisinnaatitsivoq kiffaanngissuseqartitsillunilu “Suaassuseq, sumit kingoqqineq, ammip qalipaataa, oqaatsit, upperisaq, politikki allatulluunniit soqutigisaqarneq, nunamit inooqataanikkulluunniit aallaaviit, nunami ikinnerussuteqartutut atassuteqarneq, nalituunik pigisaqarneq, sumi inunngorsimaneq allatulluunniit atassuteqarneq eqqarsaatigalugit assigiinngisitsinnginnissaq isumaqatigiisummi matumani piginnaatitaaffiit kiffaanngissuseqarnerillu atuunnissaat qulakkeerneqassaaq.” Aningaasarsiornikkut, Inooqatigiinnikkut Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni aamma Innuttaasutut Politikikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaannittaag Artikeli 2-mi immikkoortitsinnginneq nunat tamalaat akornanni assigiimmik aalajangersarneqarpoq. Naak taakku isumaqatigiissutit imminerminni aatsaat 1976-imi atuutileraluartut,¹⁰² kingusinnerpaamik 1966-imi immikkoortitsinnginnissamut inuit pisinnaatitaaffiinik illersuinissamut ataqqinninnissamullu tunngaviit nunat tamalaat akornanni inatsisitigut atuutsitassatut akuersaarneqarput.¹⁰³
101. Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernik inerteqquteqarneq nunat tamalaat akornanni inatsisaanni tamani nalinginnaasuvoq. Taanna Naalagaaffiit Peqatigiit Angerfigeqatigiissutaannik tunngaveqarpoq, pingaartumik Artikeli 55 aamma 56; ¹⁰⁴FN-imi periuseq, pingaartumik Ataatsimeersuarnerni isumaqatigiissutit apartheidimut ; ¹⁰⁵UDHR-imut;

¹⁰¹ UN Charter Arts 13(1), 55(c), 56, 76(c).

¹⁰² ICESCR 19. december 1966-imi atsiorneqarsinnaalerpoq, Danmark 20. marts 1968-imi atsiorpoq, nalunaarullu 6. januar 1972-imi atortussanngortinneqarpoq kiisalu 3. januar 1976-imi atuutilerluni. ICCPR 19. december 1966-imi atsiorneqarsinnaalerpoq, Danmark 20. marts 1968-imi atsiorpoq, nalunaarullu 6. januar 1972-imi atortussanngortinneqarpoq kiisalu 23. marts 1976-imi atuutilerluni. Danmark ICCPR-imik atuutilersitsinissamut atsiukkanik tunniussimmat, marloriaammik pillagaanermut inerteqqummut aamma pillagaanerup naammagittaalliutigisinnaaneranut tunngasut naalagaaffiup atuuttussanngortippai (Art 14 para. (5), (7)) taamatuttaaq sorsunnerup nalaani sunniiniarnernik inerteqquteqarneq (Art 20(1)): *Treaties and International Agreements Registered or Filed and Recorded with the Secretariat of the United Nations*, vol 999 (1976) I Nos 14657–14668; II No 742 290-291.

¹⁰³ South West Africa (Ethiopia v South Africa; Liberia v South Africa), Second Phase, ICJ Reports 1966 p 6, 300; Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970), ICJ Reports 1971 p 16, 57.

¹⁰⁴ NP-imi isumaqatigiissutini Artikeli 55-imi aamma 56-imi allassimavoq naalagaaffiit ilaasortat inuit pisinnaatitaaffiinut "sutigulluunniit assigiinngisitsinertaqanngitsumik" tamanut atuuttumik ataqqinninneq, allat ilangullugittaaq, anguniarlugit iliuuseqartussanngornissamut neriorsuissasut.

¹⁰⁵ United Nations General Assembly (UNGA), The Policies of Apartheid of the Government of the Republic of South Africa, A/RES/1761 (XVII), 6 November 1962; UNGA, The Policies of Apartheid of the Government of the Republic of South Africa, A/RES/2202 (XXI), 16 December 1966; UNGA, The Policies of Apartheid of the Government of the Republic of South Africa, A/RES/2307 (XXII), 13 December 1967.

¹⁰⁶kiisalu inuit pisinnaatitaaffii pillugit nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutitut siuliani taaneqartunut tunngasut. Taakku 1970-mi *Barcelona Traction-imi* aalajangerneranni, Naapertuilluarneq pillugu Nunat tamalaat akornanni Eqqartuussivianni (International Court of Justice) “inuup inuttut pisinnaatitaaffii tunngaviusut” akornanni Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit illersugaanissaq pillugu aalajangiivoq tamannalu naalagaaffiit tamanut atuutsittussaavaat (erga omnes) ¹⁰⁷Nunat tamalaat akornanni inatsisitigut pisussaaffik tamanut atuuttussaq tassaavoq naalagaaffiup nunat tamalaat akornanni inuiannut tamarmiusumut atuutsittussaasassaa¹⁰⁸

102. Danmark Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit inerteqqutiginiisaanut isumaqatigiissusiorniarluni isumaqatiginninniarnermut peqataasimavoq. 1963-imi inuit pisinnaatitaaffii pillugit Isumalioqatigiissitanut, Danmarkimut USA-mullu siunnersuutigineqarpoq nalunaarutissatut missingersuut ataatsimoorussassaq kiisalu Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit sulluunniit nunguinnissaannut nalunaarutissatut missingersuut siuartinneqassasut. Missingersuutaanni atuutsitsinissamut oqaaseqatigiivisa siullianni allassimavoq “Naalagaaffik sorlerluunniit inunnut sullissinermi Ammip qalipaataa, ammip qalipaataa sumiuussuserluunniit aallaavigalugit assigiinngisitsissanngilaq.”¹⁰⁹

103. Ammip qalipaataa tunngavigalugu Assigiinngisitsisarnernit Sulluunniit Atorunnaarsinneqarnissaannik nunat tamalaat akornanni Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaat inaarutaasoq 1971-mi atuutilersinneqarpoq Danmarkimilu 9. januar 1972-mi pisussaaffinngorluni. Allannngortitsinermi anguniarneqartutulli naalagaaffiit assigiinngisitsinikkut allannguinnissamut taassuminngalu atuiunnaarnissamut pisussaaffeqaannaratik assigiinngisitsinnginnissamut ileqqut periutsillu ilanngullugit, aamma innuttaasunit assigiinngisitsinerit ilanngullugit. ¹¹⁰CERD-imi Artikeli 2-mi allassimavoq kikkunnilluunniit Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit periarfissat tamaasa atorlugit naalagaaffinnit pinaveersaartinneqassasut unitsinneqarlutillu.” Naalagaaffiit imaaliortariaqarput “Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit sunilluunniit illersugaanissamut... kikkut tamarmik pisinnaatitaaffii qulakkeerlugit... taakku assigiinngisitsinerit pisortaneersuugaluarpat inuinnarneersuugaluarpataluunniit.” ¹¹¹Allannguut assingusoq *Arnat Immikkoortitaasarnerannik Sunilluunniit Atorunnaarsitsinissamik Naalagaaffiit Peqatigiit*

¹⁰⁶ Ibid., Art 7.

¹⁰⁷ ICJ Reports 1970 3; 32 paras 33-34.

¹⁰⁸ *Barcelona Traction, Light and Power Company Ltd (Belgium v Spain) (Second Phase)* [1970] ICJ Rep 3 [33] – [34].

¹⁰⁹ UNCHR, *Report of the Nineteenth Session, 11 March-5 April 1963*, Official Records of the Economic and Social Council, Thirty-sixth Session, Supplement No. 8, UN Doc E/3743-E/CN.4/857 (1963), para. 94.

¹¹⁰ CEDAW, Views Adopted by the Committee under Article 7(3) of the Optional Protocol, concerning Communication No 170/2021, UN Doc CEDAW/C/897D/170/2021 (30 October 2024) [8.7].

¹¹¹ CEDAW Art 2(1); see also Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD), General Recommendation 31 (2005), para. 6.

Isumaqatigiissutaat-niippoq (CEDAW), tassani naalagaaffik "kimilluunniit" arnanut assigiinngitsinermik nungutsitsiniaasussaalluni.¹¹² Peqqinnissaqarfimmi nakorsaasersuinermilu Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsineq CERD-imi Artikeli 5-imi immikkut allassimalluni inerteqqutaavoq.

104. "Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarneq" CERD-imi Artikeli 1-imi nassuiarneqarpoq. Isumaqqarpoq "naligiimmik akuerineqarnerup, iluarusunneq imaluunniit inuit pisinnaatitaaffiinik ingerlataqarnerup aamma politikkikkut, aningaasarsiornikkut, inuuniarnikkut, kulturikkut imaluunniit inuiaqatigiinni sumiluunniit allami tunngaviusumik kiffaannngissuseqarnikkut pisinnaatitaaffiit atorunnaarsinnissaat imaluunniit sanngiillisinneqarnissaat siunertaalluni imaluunniit sunniutaalluni ammip qalipaataa, naggueqarneq imaluunniit inuiaassuseq imaluunniit inuiannik aallaaveqarneq tunngavigalugu assigiinngisitsineq, ilaatitsinnginneq, killilersuineq imaluunniit salliutitsineq sunaluunniit." Naalagaaffiit Peqatigiit Angerfigeqatigiissutaanni CERD-imi periutsit ersarissarneqareersut aallaavigalugit oqariartuutigineqarpoq naalagaaffiit ataqqinninnissamut, illersuinissamut kiisalu Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnernit kiffaannngissuseqarnissamut pisussaaffii "peqqinnissaqarfimmi, nakorsaasersuinermi, isumaginninnikkut illersuinermi sullissinermilu."¹¹³ Ullumikkut periutsini, matumani ilaatinneqarput nammineq peqqissutsimut timimullu pisinnaatitaaffiit, ilanngullugittaaq atoqateqarnissamut kinguaassiorsinnaanermullu pisinnaatitaaffiit, kiisalu akuliuffigineqarnissamut kiffaannngissuseqarneq, soorlu naalliutsitaannnginnissamut, akuersissuteqannngitsumik nakorsaasersorneqannnginnissamut misileraaffigineqannnginnissamullu pisinnaatitaaffeqarneq."¹¹⁴ Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsisarnerup tamanut inerteqqutigineqarnera kingusinnerpaamik 1966-imiit nunat tamalaat akornanni ileqquusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit pituttuisuusimavoq ,¹¹⁵ Isumaqatigiisummullu missingiutip allanneqarnerani imminermini takuneqarsinnaavoq Naalagaaffiup Danmarkip ilisimasimagaa sullissinermi sumiuussuseq aallaavigalugu immikkoortitsineq nunat tamalaat akornanni ileqqunut akerliusoq.

105. Suiaassuseq tunngavigalugu assigiinngisitsinermik inerteqquteqarneq nunat assigiinngitsut akornanni isumaqatigiissutit assingusut suiaassutsit, Ammip qalipaataa tunngavigalugit assigiinngisitsinermik inerteqquteqarnermut tunngasut allallu inerteqqutaasut tamanut atuuttut aallaavigineqarput, taamatuttaaq kingusinnerpaamik 1966-imili atuutilersimallutik.

¹¹² Ibid., Art 2.

¹¹³ CERD Art 5(e)(iv). Danmarkip Isumaqatigiissut 1966-imi atsiorpaa; taanna 9. december 1971-imi Danmarkimut atuutilerpoq.

¹¹⁴ CERD, First Draft General recommendation No. 37 (2023) on Racial discrimination in the enjoyment of the right to health (12 May 2023) 1 [2]; United Nations Treaty Collection, Status of Ratifications, International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (New York, 7 march 1966). https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iv-2&chapter=4&clang=en

¹¹⁵ South West Africa (Ethiopia v South Africa; Liberia v South Africa), Second Phase, ICJ Reports 1966 p 6, 300; Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970), ICJ Reports 1971 p 16, 57.

¹¹⁶Atsioqatigiissut arnanut immikkoortitsinermik inerteqquteqartitsinissamut siunertaqartoq siulleq tassaavoq CEDAW. Tamanna arnat kinguaassiornissamik toqqaanissamut pisinnaatitaaffiannik qulakkeerinnittuuvoq. Naalagaaffiit ilinniartitaanermi ilaqutariinnut pilersaarusiorderit ilanngunneqarnissaannik arnallu "meerartaassaasa amerlassusilernissaannut akuttussusilernissaannullu kiffaangissuseqarlutik aalajangernissaannut pisinnaatitaaffiinnut taakkunungalu atuinissamut paasissutissanut, ilinniarnissamut allatigullu atugassaannut" pisinnaatitaaffeqartitsinissamut pisussaaffeqarput. ¹¹⁷CEDAW ulloq 1983-imi maajip 21-ani Danmarkimi atuutilerpoq, taamaattumik taassuma nutarterneri aalajangersimasut kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisimaneraanerit ilaannut piffissani taakkunani atuutilersimangillat. Taamaakkaluartoq suaassuseq tunngavigalugu assigiinngisitsinermik inerteqquteqarneq nunat tamalaat akornanni ileqquusut atsioqatigiinnikkullu inatsisit naapertorlugit taamanili piumasaqaataareerpoq.¹¹⁸

106. CEDAW-imi Artikeli 12 naalagaaffinnut pisussaaffiliivoq peqqinnissamut pingaarnertullu ilaqutariinnut pilersaarusiordermut suliaasaqarfimmi arnanut atatillugu assigiinngisitsinerit nungunnissaannut naapertuuttunik iliuuseqarnissaq. FN-imi Arnat Immikkoortitaasernerannik Sunilluunniit Atorunnaarsitsinissamik Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni (CEDAW) paasineqarpoq nunap inoqqaavisa arnartaat nivarsiarartaallu "peqqinnissaqarfinni suaassuseq tunngavigalugu nakuuserfigineqarnermik eqqugaakulasut, matumani ilanngullugit, naartusunut suusupaginnilluinnarneq; sunniiniapilunnerit, soorlu kissaatiginngisamik naartusinnaajunnaartitsinerit pinngitsaaliissutitulluunniit naartunaveersaasersuinerit; meerartaassaasalu amerlassusissaannik akuttussusissaannillu aalajangiisinnaassusaannut killilersuineq."¹¹⁹

107. ECHR-imi assigiinngisitsinnginnissamut piumasaqaatit killeqarnerupput. ECHR-imi Artikel 14-nimi allassimavoq "pisinnaatitaaffinnik kiffaangissuseqarnernillu pilluaateqarnerit matumani isumaqatigiisummi aalajangersarneqartut, ass. suaassuseq, sumit kingoqqineq, ammip qalipaataa, oqaatsit, upperisaq, politikki allatulluunniit soqutigisaqarneq, nunamit inooqataanikkulluunniit aallaaviit, nunami ikinnerussuteqartutut atassuteqarneq, nalituunik pigisaqarneq, sumi inunngorsimaneq allatulluunniit atassuteqarneq tunngavigalugit sutigulluunniit assigiinngisitsinertaqanngitsumik qulakkeerneqassapput." Tassunga naapertuuttumik, Artikeli 14 pisinnaatitaaffiit Isumaqatigiisummiittut taamaallaat ataqqillugit immikkoortitsinissamut inerteqquteqarpoq.¹²⁰ Suliami matumani pissutsit Isumaqatigiisummi Artikeli 14-imi pisinnaatitaaffinnik atuisinnaanermut Artikeli 3 aamma 8-mi illersugaasunut

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ CEDAW, 18. december 1979-imi atsiorneqarsinnaalerluni, 1249 UNTS 13 (3. september 1981-imi atuutilerpoq) Art 16(e).

¹¹⁸ UN Charter Arts 1(3), 55(c), 56, 76(c).

¹¹⁹ CEDAW, General Recommendation 39 CEDAW/C/GC/39 (31 October 2022) para 51, referring to CEDAW Arts 10 and 12.

¹²⁰ ECHR Art 14.

unioqputitsisimanermut apeqquteqarnissamut tunngavissaqartitsipput.

108. ECHR-imi Tapiliussaq 12 Europami siunnersuisoqatigiinnit akuerineqarpoq Isumaqatigiissummi assigiinngisitsinnginniarnep saaffigisai ikippallaarsorineqarneranik ernumassuteqartoqarmat, pissutigalugu Isumaqatigiissummi imminermi allassimanermigut pisinnaatitaaffinnik illersuineranut taamaallaat atatillugu assigiinngisitsinermik inerteqquteqarmat.¹²¹ Tassa imaappoq pisinnaatitaaffiit ECHR-imit illersorneqanngitsut atorneqarnerisigut assigiinngisitsineq paasineqarpat, soorlu peqqinnissaqarfimmit sullinneqarsinnaatitaaneq, taava tamanna Isumaqatigiissummi unioqputitsinerussanngilaq. ECHR-ip nassuiaataa Tapiliussaq 12-ip akuerineqarneratigut annertusineqarpoq. Allassimavoq "*Pisinnaatitaaffik sunaluunniit inatsitigut aalajangiussaq*"-mik atorluaaneq "Suiassuseq, sumit kingoqqineq, ammiq qalipaataa, oqaatsit, upperisaq, politikki allatulluunniit soqutigisaqarneq, nunamit inooqataanikkulluunniit aallaaviit, nunami ikinnerussuteqartutut atassuteqarneq, nalituunik pigisaqarneq, sumi inunngorsimaneq allatulluunniit atassuteqarneq eqqarsaatigalugit assigiinngisitsinnginnissaq isumaqatigiissummi matumani piginnaatitaaffiit kiffaangissuseqarnerillu atuunnissat" qulakkeerneqassaaq.¹²² Danmarkip Tapiliussaq 12 atortussanngortissimanagulu atsiorsimanngilaa, taamaattumillu Kunneqarfik Danmarkimi atuunnani. Kisianni tamanna atsioqatigiissutini naalagaaffiilluunniit nunat tamalaat arkornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit assigiinngisitsinissamut tunngavimmik killiliinngilaq. Taamaakkaluartoq ECHR-imi ninninnerusumik paasinnineq pingaaruteqarpoq, pissutigalugu ECHR inuit pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutini Danmarkip eqqartuussiviinut iliuuseqartitsissutaasinnaasutuaavoq.
109. Naak imminermi inatsisilerinermut tunngasuunngikkaluartoq, suliaq matuma tamarmiusup paasinissaanut nunasiaateqarnerup Kalaallit Nunaanni Inunnut misigisaqartitsinera pingaaruteqarpoq. Aap, nunat tamalaat akornanni inatsisitigut atortuni nunasiaateqarneq allassimavoq, pissutigalugu periutsitut aqutsissutitullu ajoqusiisutut isigineqarmat, inuillu taamatut pineqartut aalajangersimasunik pisinnaatitaaffeqarsinnaatitaapput, illersorneqarsinnaatitaapput taarsiivigineqarsinnaatitaallutillu.¹²³ Nunasiaateqarneq nassuiarneqartarpoq "nunap nuna sumiiffilluunniit alla aqunnissaanut politikki aaqqissuussarlunniit"¹²⁴ imaluunniit "nunamik allamik politikikkut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aqutsinissaq siunertaralugu tikisitsinikkut tiguaanissamut politikki periuserluunniit aningaasatigullu atonerlullugu."¹²⁵ Tamanna imperialismemut

¹²¹ Explanatory Report to Protocol No 12 to the *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms* (Rome, 4 November 2000) 4. november 2000-imi atorneqarsinnaalertoq, 1. april 2005-imi atuutilersinneqartoq. <https://rm.coe.int/16800ccea48>.

¹²² Ibid.

¹²³ Ass. takuuk ILO C169 Art 1(b).

¹²⁴ Cambridge Dictionary Online, 30. december 2024-imi iserfineqartoq. <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/colonialism>

¹²⁵ Oxford Languages, kingullermik 30. december 2024-imi iserfigineqartoq uani <https://www.google.com/search?q=colonialism>

(pissaaneqarniunneq) qanittuararsuulluni attuumassuteqarpoq, tassa “Europami pissaaneqartut Europamiullu antropologii, piorsarsimassuseq naalakkersuinerlu tunngavigalugit allanit qaffasinneruneranik upperisaqarneq, ilaatigut ilinniartitsiniarnermik ilusilersorneqarsinnaasartoq. Amerlanertigut pinngortitap pisuussutaanik inunnillu atornerluinermik kinguneqartarsimavoq, ilaatigullu aamma Europamiut nunassarsinerannik ilaqartarluni.”¹²⁶ Nunap Inoqqaavisa aalajangersimasunik pisinnaatitaaffeqartarnermut tunngaviuvoq, najugaqartunut naleqatigiinngittoqarnerup atuutsinneqarnerpiaa pissutigalugu, matumani pingaarnertut sumiuuneq tunngavigalugu assigiinngisitsiniarluni aqutsissuteqarneq.¹²⁷

2.2.1 Naartunaveersaatinik atuilernerq

110. Grønlandsrådip april 1965-imi qinnuteqaataanut qisuariarlutik Grønlandsrådip allattoqarfia, Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik kiisalu Ilaqutariinnut pilersaarusiornissamut peqatigiiffik 1965-imi maajip 29-anut ullulerlugu allakkiorput ima qulequtalimmik: *Kalaallit Nunaanni ilaqutariinnut pilersaarusiorneq pillugu nalunaarut*. Allakkiami Kalaallit Nunaanni naartunaveersaatinut politiki qanoq siunertaqassasoq nassuiarneqarpoq: “Ilaqutariinnut pilersaarusiorneq pillugu soqutiginnilersitsinissamut ilisimasanillu siammaanissamut suliniutit tamarmik tassungalu atasut, naartunerit tamarmik angajoqqaanit kissaatigineqarnissaannik atoqatigiinnerillu naartulernissamut ersiorluni pisannginnissaannik siunertaqarput. Aappariinnermi qaqugukkut meerartaartoqassanersoq aammalu ilaqutariinni qassinik meeraqassanersoq inuup nammineq kissaatini malillugit aalajangersinnaasariaqarpaa.”¹²⁸ Danmarkimi peqqissutsimut aqutsisoqarfik nalunaarpoq: “Erseqqissaatigineqartariaqarpoq, inummit inummut periuseq sorleq naleqqunnerpaanersoq assigiinneq ajormat, arnap taassuma timaa isiginnittariaasialu naapertorlugu, taamaammallu spirali sutigut tamatigut tulluarnepaaneq ajorluni. Kiisalu, taamaallaat arnat meeqqiornikunut nalinginnaasumik spiralilersuisoqarsinnaasarpoq.”¹²⁹

¹²⁶ Jörn Axel Kämmerer, “Colonialism,” *Oxford Public International Law*. 7. januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e690>. Pissarsiffimmi nunasiaateqarneq ima nassuiarneqarpoq: “Ataatsimut isigalugit, Europami naalagaafiit nunarsuup ilaannut inulinnut akunnerminni namminneerlutik agguaanissamut ataqatigiissakkamik periutsit amerlanertigut innersuussutaasarput. [...] ukiut untritilikkaat 19-issaanni Europamiut 1800-ikkunni Europamiut nunasiaateqarnerat annertuumik atugaalperpoq tunngaviusumillu eqqarsartaatsimut ersiuteqalerluni, tunngaviusumillu eqqarsartaatsit nalinginnaasumik -isme-mik naaneqartarlutik. Imperialisme, nunasiaqartuunerup nalaani pilersaq tassungalu assingukannersoq, tassaavoq Europami pissaaneqartut Europamiullu antropologii, piorsarsimassuseq naalakkersuinerlu tunngavigalugit allanit qaffasinneruneranik upperisaqarneq, ilaatigut ilinniartitsiniarnermik ilusilersorneqarsinnaasartoq. Amerlanertigut nunap pissaataanik inunnillu atornerluinermik kinguneqartarsimavoq, ilaatigullu aamma Europamiut nunassarsinerannik ilaqartarluni.”

¹²⁷ ILO, Understanding the Indigenous and Tribal Peoples Convention 1989 (No.169) (International Labour Office, Geneva, 2013) 1.

¹²⁸ Grønlandsrådip allattoqarfia, Kalaallit Nunaannut ministereqarfik, Ilaqutariinnut pilersaarusiornermut peqatigiiffik, *Document No. 18: Memorandum to the Greenland Council regarding family planning in Greenland*, j.nr. 4001-02-03, pk.nr. 3695.

¹²⁹ Jensen et al. 71-72.

111. Kalaallit Nunaanni naartunaveersaatinik misileeppaarneq nakorsaq Erik Rosenimit nakkutigineqarpoq, tamannalu 1966-imi juulip 20ani Nuummi aallartinneqarluni. Misiliinermi nalunaarusiaagallarteq 1967-imi aprilip qaammataani Kalaallit Nunaannut Ministereqarfimmut tunniunneqarpoq. Arnait 368-iusunit naartunaveersaatit pillugit misiliinermi peqataarusuttunit 296-it missaat spiralilersorneqarput. Misiliinermi Inuit danskillu arnartaat peqataapput. Arnat misiliinermut peqataasussat qanoq toqqagaanersut ilisimaneqanngilaq. Rosenip naliliinera naapertorlugu arnat peqataasut 10 procentiisa missaat naartuleqqammersimapput. Nalunaarusiaagallartumi Rosen misiliineq pillugu nassuiaavoq, qulakkeerniarneqartoq tassaaosq “nunap immikkoortuani avannarlarmi [Kalaallit Nunaanni] innuttaasut Danmarkip kujataani innuttaasut assigalugit naartunaveersaatinik nutaanik atuisinnaasariaqartut.”¹³⁰ Suleriaaseq taamaattoq assigiinngisitsinnginnissamut tunngavinnut naapertuuppoq, naalagaaffillu inuit pisinnaatitaaffiitut inatsisini tunngaviit allat naapertorlugit naapertuilluarnermik peqqissutsikkullu periarfissaqartitsinermik takussutissaalluni.¹³¹

112. Nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit assigiinngisitsinissamut inerteqqummi inuit pisinnaatitaaffii atorneqarneranni pisortatigoortumik piviusumillu naligiissitaanerup qulakkeernissaa pingaartinneqarpoq.¹³² Taamaammat pingaaruteqarluinnarpoq, assigiinngisitsisoqarsimaneramik misissueqqissaarnermi pisortatigoortumik naligiissitaaneq taamaallaat misissorneqassanngitsoq (tassa inatsisitigut qulakkeerneqartoq) piviusumilli assigiinngisitsisoqarsimaneqsoq nalilersorneqartariaqarluni. Taamaattumik piviusumik assigiinngisitsisoqarnerneqsoq paasiniaarlugu politikip atuutinneqarnera misissorneqartariaqarpoq.

2.2.2 Naartunaveersaasiinermut politikip atuutilersinneqarnera

113. 1966-imi spiralilersuineramik misileraanerup kingorna Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuineq inuk "kalaaliunersoq" (Inuk) imaluunniit "*aallartitaanersoq*" (allamiu, nalinginnaasumik danskeq) tunngavigalugu assigiinngitsumik suliarineqartarpoq. Pingaartumik, naartunaveersaasersuutit assigiinngitsut tamarmik arnanut allatulli Inuit arnartaannut periarfissanngortinneqanngillat. Naartunaveersaasersuutiniq allanik neqerooruteqarani Inuit arnartaat niviarsiarartaallu spiralilersornissaannut malunnartumik kajumissuseqartoqarneruvoq.¹³³ Tamanna nakorsat akornanni, tassunga nunatsinni nakorsaaneq ilanngullugu, Inuit arnartaat iisartakkanik naartunaveersaatinik maleqquneqartut malillugit iisarsinnaasorinnginnerannik peqquteqarpoq.¹³⁴

¹³⁰ Jensen et al. 63.

¹³¹ Assersuutugalugu peqqissutsimut pisinnaatitaaffiit: 386 ICESCR Art 12.

¹³² CERD, General Recommendation 32: Meaning and Scope of Special Measures in the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination UN Doc CERD/C/GC/32 (24 September 2009) 3.

¹³³ Ole Berg, 'IUD in Greenland' [I.U.D I Grønland] (5. november 1971) 133 (44) *Ugeskrift for Læger* 2189, 2190 64, 240; Letter from Ministry of Greenland in the Danish Government, to Chief Medical Officer of Greenland (11 July 1966).

¹³⁴ Jensen et al. 49, 64, 95, 240; Letter from N, Hahnemann, Ministry of Greenland in the Danish Government, to Chief Medical Office of Greenland Stein (11 July 1966). RA, Kvindehistorisk Samling, Foreningen for

114. Kalaallit Nunaanni peqqissutsimut politikimut atatillugu inissisimanera pissutigalugu nakorsaanerup isumaa pingaarteqarpoq. Peqqinnissaqarfimmut akisussaaffiup 1992-imi Naalakkersuisunut nuunneqarnissaata tungaanut nunatsinni nakorsaaneq Nunamut Namminermut Peqqissutsimullu Ministereqarfimmit atorfeqartitaavoq, pissutsillu piviusut naapertorlugit Peqqissutsimut Aqutsisoqarfimmut nalunaartarluni, inaarutaasumillu akisussaasoq tassaalluni Kalaallit Nunaannut Ministeri. Nunatsinni nakorsaaneq nakkutilliinermik suliaqarpoq, nunatsinnilu nakorsaaneqarfiup nakkutilliineranut aamma ikiuuttarluni.¹³⁵ 1986-imi juunip 1-ani aqutsinermut pisussaaffiit (anigaasaqarneq, naatsorsuutilerineq, nakkutilliineq aamma pequtinik atortorissaarutinillu nalunaarsuineq) nunatsinni nakorsaanermit danskit Ombudsmandianut nuunneqarput, taamaattorli peqqissutsimut politikeqarneq aqutsinermullu tunngasut suli nunatsinni nakorsaanermit isumagineqarlutik. 1987-ip qiteqqunnerata, tassa Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiup atorunnaarnerata, kingorna nunatsinni nakorsaaneqarfik Danmarkimi Peqqissutsimut Aqutsisoqarfiup ataanut inissinneqarpoq.
115. Nunatsinni nakorsaaneq september 1970-imi Kalaallit Nunaannut Ministereqarfimmut allakkiami nassuiaavoq, "Kalaallit Nunaanni naartunaveersiisarneq pingaarnertut arnat spiralilersorneratigut pisarpoq, kalaallillu arnartaat hormoninik naartunaveersaatitornissaannut innersuussinissaq assut tunuarsimaarfigineqarluni, nakorsaatimmi taamaattut arnanut malitassanik malinnissinnaasorineqartunut taamaallaat nalinginnaasumik innersuunneqartarmata."¹³⁶ Nunatsinni nakorsaanerup spiraliunngitsunik naartunaveersaatinik innersuussinissamut tunuarsimaarnera sumiiffinni nakorsat nalinginnaasumik isumaliortaasiannut naapertuuppoq Kalaallit Nunaannilu nakorsiarnerni nalinginnaasuulluni.¹³⁷ 1964-imi Nuup napparsimaviani nakorsaq oqarpoq, spirali naartunaveersaasersuutitut taamaallaat atorneqarsinnaasoq, "kalaallit periutsinut nammineq eqqaamasassaminik atuisinnaanissamut" suli piareersimannngimmata.¹³⁸ 1960-ikkut aallartinneranni naartunaveersaatit qapuliortartut (pessarit) pillugit nakorsaq oqarpoq, "innuttaasut amerlanersaat inooriaasiat ilisimasaqarfigalugu aammalu atoqatigiinnermut isiginnittasiasat nalunagu naartunaveersaatit atuinnaavittussat aalajangersimasumillu tiguneqartartussat pillugit qularinnittoqartariaqassaaq, taamatullu qularnermut tunngavissaqarluarnissaanut ersiuteqarluartoq upperaara."¹³⁹ Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni inerniliisoqarpoq, "kinguaassiuutitigut nappaatit tunillaattartut eqqartorneqarneranni Kalaallit Nunaanni innuttaasut [Inuit] atoqatigiinnermut isiginnittariaasiat inuunermilu piginnaasaat pillugit nakorsat ilaasa saqqummiussaata Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuutit suut atulernerqarnerannut sunniuteqarsimasut."¹⁴⁰

Familieplanlægning. "Internationalt materiale—varia", pk.nr. 237; Jensen et al. 45.

¹³⁵ Jensen et al. 134.

¹³⁶ Letter (28 September 1970), archive box 4040-50, GT/ib.

¹³⁷ Jensen et al. 45:

¹³⁸ Ibid., 49; see also Erik Rosen, "Foreløbig rapport vedr. undersøgelser over Intrauterine Preventions (spiralmetodens) anvendelse på Grønland for perioden juli til august 1966," (4 April 1967) 3.

¹³⁹ Jensen et al. 45.

¹⁴⁰ Ibid., 20.

116. Naak naartunaveersaatit iisartakkat kingusinnerpaamik 1966-imit Kalaallit Nunaanni pineqarsinnaaleraluarlutik inuiaqatigiinnut Inunnut aaqqissuussamik periarfissanngortinneqanngillat. Enavid iisartakkat 20.000-it pillugit nunatsinni nakorsaaneq Københavnimi Kalaallit Nunaanni Ministereqarfimmut allakkiami allappoq: iisartakkat “arnanut danskinut taamaallaat tunniussassaapput.”¹⁴¹ Tassunga arnat danskit Danmarkimiit Kalaallit Nunaannukartinneqarsimasut naartunaveersaatinik sungiussimasaminnik piinnarsinnaanissaat tunngavilersuutigineqarpoq. Allakkiami atuarneqarsinnaavoq: “Ilisimatitsissutigisinnaavara, iisartakkat, enavid, 20.000-it qinnuigisavut taamaallaat danskit arnartaannut aallartinneqarsimasunut iisartakkanillu taamaattunik atuinermik sungiussimasunut atugassaammata, ilami arnat taamaattut maani nakorsiartut amerliartuinnarmata. Iisartakkat 20.000-it pisariaqartitatsinniit amerlanerusinnaagaluarput, nakorsiartulli qulaani taaneqartut amerliartornerat ilutigalugu pisariaqartitsinerup annertusinissaa siumut eqqarsaatiginiarsarivarput. Nakorsaaneq Rosen peqatigalugu Kalaallit Nunaanni innuttaasut pillugit ilaqutariinnut pilersarusiorneq eqqartuiffigerusupparput, taassumunngami spiralilersuisarnermut misiliisussanik amerlasuunik maannakkorpiaq ujartuivugut.” Arnat danskit iisartakkanik naartunaveersaateqarnissaannik qulakkeerinnineq namminermi assigiinngisitsinerunngilaq, kisianni Inuit arnartaannut iisartakkanik neqeroornissamut killilersuineq takutipaa nakorsiartut ataasiakkaat pisariaqartitaasa aallaaviginagit inuiaassuseqatigiit immikkoortillugit suleriaaseqartoqartoq.

117. Kalaallit Nunaanni arnat iisartakkanut naartunaveersaatinut akiliisinneqartassanersut pillugu Nunatsinni nakorsaaneq 1970-imi oktoberip 22-ani Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiup allakkiaanut akissuteqarpoq. Nunatsinni nakorsaanerup akissutiminni allappoq: “Nakorsaq iisartakkanik naartunaveersaatinik arnamut atortussaatisissaguni ilimanarsorisariaqassagaa arnap nammineq nalinginnaasumik imaluunniit innersuussutigisaaq malillugu iisassagai. Tamanna maani amerlanertigut isumaqarpoq, arnanut inooriaasertik isertitatillu tunngavigalugit aningaasaqarnikkut artorsartitaanatik iisartakkanik akiliisinnaasunut taamaallaat nakorsat naartunaveersaatinik iisartakkanik atortussaatisisinnaasut. Nioqqutissiortoq apeqqutaatillugu iisartakkat ukiumut DKK 60-80 missaannik akeqartarput, tamannalu ilaqutariinnut amerlanersaannut ilaqutariinni ukiumut pisariaqanngivissunik, nunguttartunik atuinerannut sanilliullugu sunniuteqavinngilaq.”¹⁴² Nunatsinni nakorsaaneq nangillugu oqaatigaa, arnat ilaat iisartakkat naartunaveersaatit nammineq aqussinnaagaluarlugit akissaqartinnaviannngikkaat, taamaattumillu akiliisussaajunnaartitaassallutik. Tamanna atuartunut, ilinniartunut aammalu

¹⁴¹ Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneqarfimmit Kalaallit Nunaannut ministereqarfimmut allakkat (10. juli 1968), q. 1. Translated from Danish “Tak for Deres brev af 30.6.66. Jeg kan oplyse, at de 20.000 enavid tabletter, som vi har rekvireret, udelukkende er tænkt til brug for udsendte danske kvinder, som hjemmefra er vant til at bruge disse tabletter og som vi her i konsultationen ser i et stadig stigende antal. De 20.000 tabletter er måske noget i overkanten af vort forbrug, men vi har prøvet at regne med en stadig stigning af forbruget indenfor ovennævnte klientel. Familieplanlægningen for den grønlandske befolkning diskuterer vi gerne med overlæge Rosen, til hvilket formål vi i øjeblikket er ved at fremskaffe et stort antal emner til afprøvning af spiralmetoden.”

¹⁴² Archival materials, letter from Chief Medical Officer of Greenland to the Ministry of Greenland, Journal 531.00 (22 October 1970) 1, referring to a letter from the Ministry dated 5 October 1970.

arnanut meeraqarluartunut, isertitarissaanngitsunut aamma "torersumik" angerlarsimaffeqartunut atuuppoq. Nunatsinni nakorsaaneq oqarpoq: "Isumaqartuaannarnikuuvunga kaajallaasitaq nr. 80-imi aalajangersagaqarsimassagaluartoq, inooqatigiinnermut immikkulluunniit pissutsit pissutigalugit nakorsaak akeqanngitsumik iisartakkanik tunniussisinnaassasoq."¹⁴³

118. Nunatsinni nakorsaaneq taamatut aalajangersakkamik ilasisoqarnissaanik kissaateqaraluartoq taamatut ilanngussisoqanngilaq. Tunngavigineqartoq attanneqarpoq, tassa naartunaveersaatit iisartakka akeqarput nalinginnaasumillu periarfissaanatik, taamaallaat "inooriaaseq isertitallu" tunngavigalugit akiliisinnaasunut periarfissaallutik. Allaat 1970-imi ilaqutariit Inuit malunnaatilimmik danskit ilaqutariinniit amerlanerusarsimapput, 1964-imiillu sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissaasersuineq atugaalersimalluni, tassa Inuit danskit assigalugit suliffeqaraluarlutik akissarsiakinnerusarlutik.¹⁴⁴ Inuit arnartaat niviarsiarartaallu naartunaveersaatit pillugit siunnersorneqaraangamik iisartakka naartunaveersaatit qanoq akuttutigisumik akeqanngitsumik neqeroorutigineqartarsimanersut ersarissumik ilisimaneqanngilaq. Taamaattorli nakorsat aaqqissuussap iluani naapertuilluartumik Inuit arnartaannut niviarsiarartaanullu naartunaveersaatitigut periarfissat tamarmiusut neqeroorutigisarsimannginnissaannut naammattumik tunngavissaqarsorinarpoq, tassa nakorsat spirali sapinngisamik atussallugu ilitersuutigineqarsimammata aammalu iisartagaq pingaarnertut "arnanut danskinut" aammalu "inooriaaseq isertitallu" tunngavigalugit akiliisinnaasunut atugassiaammat. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiissuseq tunngavigalugu naartunaveersaatinik neqerooruteqarnermi toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu assigiinngisitsisoqarnerata upperinissaanut tunngavik naammappoq, minnerpaamik 1960-ikkunni 1970-ikkunnilu.

119. Naartunaveersaasersuinermi neqeroorutit killegarneranut Depo-Proverap atorineqarnera aamma takussutissaavoq. Ilisimasassarsioqatigiit arnanit 43-nit Depo-Proveramik tunineqarsimasunit nalunaarutinik tigusaqarput. Arnat pineqartut pillugit ilisimasassarsioqatigiit nassuiaapput, "arlallit oqaatigaat, pinngitsaaliusarneqartutut misigisimallutik taamatut naartunaveersaaserneqarnissamut, tassa arlaatigut naartunaveersaaserneqarnissartik oqallisigisassaannngimmalluunniit, taamaattumillu naartunaveersaaserneqarusunnerlutik naartunaveersaaserneqarusunnginnerlutilluunniit iluamik aalajangersinnaasimanngilaat. Arnat aamma nalunaarput, naartunaveersaatinik allanik, soorlu iisartakkanik, neqeroorfigineqarsimanatik."¹⁴⁵ Depo-Provera nakorsaataavoq, danskit kunngeqarfianni naartunaveersaatitut atorineqarnissamut 1972-imi akuerisaasoq. Depo-Proverap mannissap

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ *Greenlandic Civil Servants Act No. 168* (27 May 1964) Kalaallit Nunaanni "najugaqartoq" imaluunniit "najugaqanngitsaq" tunngavigalugu assigiinngitsumik akissarsiaqarneq, sulinngiffeqarneq, pensionisiaqarneq ajunngitsussarsiallu allat. Najugaqartoq tassaavoq atorfinitsitsinerup nalaani Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugalik, Kalaallit Nunaanni inunngorsimasooq imaluunniit sulit tallimaliinanani Kalaallit Nunaannut nuussimasooq. Najugaqanngitsut tassaapput najugaqartutut isigineqarsinnaanngitsut, taakkulu atorfinitsinnerminni atugassarissaartinneqangaatsiartarlutik. Aamma takuuk: Jacob Janussen, "Fødestedskriteriet – og hjemmestyrets ansættelsespolitik," *Grønland Årg* (1995) 43(2).

¹⁴⁵ Jensen et al. 188.

kaanngarnera pinaveertittarpaa, illissap ilumini ameraasaa millisartarpaa, qaammatillu pingasukkaarlugit kapuutimik tunniunneqartarluni. Depo-Provera atorunnaarneqaraangat ilaatigut ukiup qaangiunnerani aatsaat mannissap kaanngarnera nalinginnaasumik pilersarpoq, tassa atorunnaarnerup kingorna kinguaassiorsinnaanermut sunniuteqarsinnaalluni.¹⁴⁶ Nakorsaat akuerineqarmat tamanna pisortanit ilisimaneqarpoq.¹⁴⁷ Nakorsaatip ilisarnaataa, spirali assigalugu, tassaavoq, sunniutai nangeqqittarneri aammalu sunniutit nakorsarneqartumi imaasiillaannaq atorunnaarsinneqarsinnaannginneri.

120. Spirali atorneqarnissamut akuerineqarmat, periuseq "piumassuseqalersaarineq"-mik taaneqartartoq atorneqarpoq, Inuit arnat niviarsiaqqallu naartunaveersaaserneqarnissamut akuersitinniarlugit. Periuseq taanna soorlumi marlunnik immikkoortortalik, tassa arnat niviarsiaqqalluunniit naartunaveersaatit eqqartorniarlugit nakorsap allaffianut aggersarneqanngippata,¹⁴⁸ allamik pissuteqartumik nakorsiarnarup nalaani naartunaveersaatit eqqartugassanngorlugit qaqinneqartarsimapput, nakorsamillu oqaloqateqarnermi arnat annerusumik minnerusumilluunniit tatineqartarsimallutik (takuuk immikkoortoq 2.3.1.1). Suleriaaseq pineqartoq arnat pineqartut nalunaarutaanni nassuiarneqarpoq, nakorsanit nammineq ilisimatusarlutik allaaserisaminni tusagassiorfinnullu oqaaseqaateqarnerminni nassuiarneqarpoq aammalu atortuni toqqortani nalunaarsorneqarluni. Arnat niviarsiaqqallu danskit assinganik pineqartarsimanerannik pillugu nalunaarusiortut paasissutissanik tigusaqarsimanngillat.
121. Inuiaqatigiissuseq tunngavigalugu assigiinngisitsisoqarsimaneramik uppersaatissaqaleraangat naalakkersuisut taamatut assigiinngisitsisoqarsimaneranut pisuussuteqanngissutsimik takussutissiisussanngortarput.¹⁴⁹ Immaqa tunngavilersuisoqarsinnaavoq 1960-ikkut sioqqullugit naartunaveersaatit Kalaallit Nunaanni pissarsiariuminaassimmammata nunap inoqqaavisa arnartaat niviarsiarartaallu naapertuilluartumik kinguaassiorsinnaanikkut peqqinnissamut periarfissinniarlugit "immikkut iliuuseqarneq" naapertuilluarnerusoq.¹⁵⁰ Eqimattat "sanngiitsut" pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsiffigineqarnissaminut aarlerinartorsiornarusut naalagaaffimmit immikkut illersugaasussaapput,¹⁵¹ eqimattallu pineqartut nunat tamalaat akornanni inatsisit assigiinngitsut naapertorlugit inuit pisinnaatitaaffiiniq atuilluarnissaannik qulakkeerniarlugu naalagaaffik iliuuseqartussaatailluni.¹⁵² Qulaani allaqqasut tunngavigalugit paasissutissiiniarneq

¹⁴⁶ World Health Organization, 'Summary of Product Characteristics: Depo-Provera' (July 2021).
https://extranet.who.int/prequal/sites/default/files/whopar_files/RH018%20part4v5.pdf.

¹⁴⁷ Jensen et al. 118.

¹⁴⁸ Ibid., 198.

¹⁴⁹ *D.H and Others v Czech Republic* (Grand Chamber, European Court of Human Rights, Application No 57325/00, 13 November 2007) [2007] ECHR 2007-IV (Reports of Judgments and Decisions), para 177.

¹⁵⁰ Ibid., Art 12; ICCPR Art 27.

¹⁵¹ Alexander H. E. Morawa, "Vulnerability as a Concept of International Human Rights Law," (2003) 6(2) *Journal of International Relations and Development* 139, 150.

¹⁵² ICCPR Art 27; CROC Art 24; aamma takuuk Human Rights Committee, *General Comment 23: Article 27 (Fiftieth session, 1994)*, Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies, UN Doc HRI/GEN/1/Rev.1 at 38 (29 July 1994), paras. 6.1, 6.2, 7; Aamma takuuk

qaammarsaanerlu atorneqarnerusinnaagaluartut arnat meeqqallu erseqqissumik piumasarinngisaanik "akuersisitsiniarluni" iliuseqarneq imaluunniit inuiaqatigiinni eqimattamut aalajangersimasumut taamaallaat naartunaveersaatinik assigiinngitsunik periarfissaqartitsineq taamatut nassuiaateqarsinnaanngillat.

2.2.3 Assigiinngisitsineq pillugu inerniliineq

122. Nalunaarusiortut siuliani allassimasut tunngavigalugit Nunatsinni nakorsaanerup nakorsallu Inunnut arnanut niviarsiaqqanullu naartunaveersaatissatut periarfissanik allanik tunniussisarsimannginnerannik aammalu spiralimik naartunaveersaaserneqarnissamik akuersitinniarsarinarlugit "piumassuseqalersaarinerimik periutsinik" atuisimanerannik oqassallutik tunngavissaqarluarsoripput. Taamaaliornikkut immikkut inuiaassusillit taakku tamarmik piginnaasakinnerusutut isigisimavaat, naartunaveersaatit periarfissat amerlasuut tunngavigalugit inuit ataasiakkaarlugit nalilersornagit. Taama iliorneq kingoqqiffik imaluunniit immikkut inuiaassuseqarneq tunngavigalugit assigiinngisitsinissamik nunat tamalaat akornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit pisussaaffiini, CERD-imi artikeli 2-mi aamma 5-imi, CESC-imi artikeli 2-mi immaqalu ECHR-imi artikelimi 14-imi, artikeli 3 aamma 8 peqatigitillugit atuaraanni, inerteqqutigineqartumut unioqqutitsineruvoq. Ajunngitsumik siunertaqaralarluni assigiinngisitsinerup ajortumilluunniit pinninnerup inerteqqutaajunnaarsinneqarsinnaannginnerat eqqaasitsissutigissallugu pingaaruteqarpoq. Periaatsimi, inatsimmi politikkimiluunniit assigiinngisitsisoqarsimanerannik uppenarsaaniarluni inuit pineqartut ajortumik akeqqersimaartumillu iliorsimani uppenarsassallugit pisariaqanngilaq.¹⁵³
123. Periutsit aqqissuussaasimanersut, Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup killiffik pillugu nalunaarusiaa,¹⁵⁴ Ilisimasaleqatigiit arnanik eqqugaasunik, inuiaqatigiinnik, Peqqinnissamut Naalakkersuisoqarfimmik peqqissutsimullu tunngasutigut ilisimasalinnik tusarnaarnikkut paasisaat ilanngullugit ataatsimut, nakorsat ilaat akuersissummik peqqaarani naartunaveersaasiisarnissamik 2001-mi inerteqquteqartunik malittarisassiortoqareersoq "inuttaanut pitsaanerussammat" naartunaveersaasersuinerimik ingerlatsiinnarsimanerannik isumaqarnissamut tunngavissiilluarsinnaanersut immikkoortumi kingusinnerusukkut itisilerneqassapput. Nalunaarusiortut tungaanniit periuseq tamanna annikikkaluamilluunniit ingerlaqqissimappat, tamanna aqqissuussaanerup kingunerisimassavaa, matumani

Human Rights Committee, *Views adopted by the Committee under article 5, paragraph 4, of the Optional Protocol, in respect of communication No. 511/1992 (Ilmari Lämsä et al. v. Finland)*, CCPR/C/52/D/511/1992 (8 November 1994).

¹⁵³ Naalagaaffiit innuttanut pisussaaffiini pissutsit eqqunngitsuliornermik unioqqutitsiunnaarsitsisut pillugit eqqartuineq, aamma naakkittaatumik, inuppalaanngitsumik nikassaasumillu pinninneq pillugu immikkoortoq takukkit.

¹⁵⁴ Naalakkersuisut, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, "Suliat spiralilersuinerimut tunngasut killiffiat" [Status på spiralsagerne] (24. januar 2024). https://nun.gl/nyheder/2024/03/status-paa-spiralsagerne?sc_lang=da.

assigiinngisitsinermik periutsit inatsisini politikkinilu ilaasut naammattumik iliuseqarfigineqarsimanngimmata, nakkutigineqarsimanngimmata atorunnaarsinneqarsimanngimmataluunniit. Tamanna peqqinnissamut suliassaqarfimmi kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsinerup piioneerutsinnissaanut artikelimi 2-mi 5-imilu (e)(iv); aamma arnanut, tassunga ilanngullugu peqqinnissamut suliassaqarfimmi aamma ilaqutariit pillugit pilersaarusiormi assigiinngisitsinerit piioneerutsinnissaannut "suliniutinik naapertuuttunik tamanik" suliniuteqarnissamut CEDAW-imi artikelimi 2(a)-mi, (e)-mi, aamma (f)-mi, 5-imi aamma 12-imi naalagaaffiup pisussaaffianut pituttuisuusunut unioqquitsineruvoq.

2.3 Naalliutsitaannginnissamik, naakkittaatsumik, inuppalaanngitsumik nikassaasumillu pineqannginnissamik kiffaanngissuseqarneq

124. Kissaatiginngisamik naartunaveersaasiineq suaassutsimut persuttaaneruvoq, pissutsit tunngavigalugit, naalliutsitsinertut naakkittaatsuliornerujussuartulluunniit, imaluunniit inuppalaanngitsumik nikassaataasumilluunniit pinninnertut taaneqarsinnaalluni (ataatsimut "ajortumik pinninnertut" taaneqartoq).¹⁵⁵ Pissutsini qanoq ittuniluunniit naalliutsitsinissamik inerteqquteqarluinnarneq sanioqqunneqarsinnaanngilaq.¹⁵⁶ Tamanna tamanut imaluunniit nunat tamalaat akornanni inuiaqatigiinni tamanut atuuppoq. Nunat tamalaat malittarisassaannik, erga omnes, unioqquitsineq "sakkortuumik unioqquitsineruvoq" imaluunniit "nunat tamaat akornanni inatsisaat naapertorlugit malittarisassanik unioqquittassaanningsuni pisussaaffinnik sakkortuumik unioqquitsineruvoq."¹⁵⁷
125. Danmarki inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutitut pituttuisunut, naalliutsinneqannginnissamik, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqannginnissamik pisussaaffinnik illersuisunut minnerpaamik tallimanut ilaavoq, naak taakku oqaasertalersorneri allaanerulaaraluartut.¹⁵⁸ ECHR Kunneqarfik Danmarkimi 1953-imi septemberimi atuutilerpoq. ECHR-imi artikelimi 3-mi allassimavoq: "Kinaluunniit naalliutsitaassanngilaq, imaluunniit naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqassanngilaq pillarneqassaniluunniit." ICCPR Danmarkimi 1976-imi atuutilerpoq. Artikeli 7-imi aalajangersarneqarpoq: "Kinaluunniit naalliutsinneqassanngilaq, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu

¹⁵⁵ CEDAW, General Recommendation 35 on gender-based violence against women, updating General Recommendation 19 (26. juli 2017) UN Doc CEDAW/C/GC/35, para 18.

¹⁵⁶ *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (CAT), 10, december 1984-imi atsiornissaanut ammaanneqartoq, 1465 UNTS 85, 26. juni 1987-imi atuutilertoq; ICCPR Art 7 Art 4 peqatigitillugu atuaruk; CRPD Art 15; Universal Declaration of Human Rights (1948) Art 5. on customary status see: *Prosecutor v Furundžija* (Trial Judgment), Case No IT-95-17/1-T (10 December 1998) [144]–[157] (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Trial Chamber).

¹⁵⁷ ILC, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts Art 40.

¹⁵⁸ ICCPR Art 7; ECHR Art 3; CROC Art 37; CRPD Art 15; CAT; as well as other treaties that prohibit torture in other contexts. For example, Common Article 3 of the Geneva Conventions.

pineqassanngilaq pillarneqassananiluunniit. Pingaartumik kinaluunniit akuersitinnagu nakorsaanikkut ilisimatusarnikkulluunniit misileraaffigineqassanngilaq.¹⁵⁹ Kingusinnerusukkut isumaqatigiissutini Danmarkip ilannguffigisaani inuit "sanngiitsutut" taaneqartut eqqarsaatigalugit pisussaaffiit uteqqinneqarput.¹⁶⁰ *Convention on the Rights of the Child*-imi (CRC)[Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut] una uteqqinneqarpoq: "meeraq kinaluunniit, naalliutsitaassanngilaq imaluunniit naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqassanngilaq pillarneqassananiluunniit".¹⁶¹ *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* [Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut] (CRPD) oqaaseqatigiinnik assingusunik imaqarpoq.¹⁶²

126. *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* [Naalliutsitseqqusaannginnermut aamma naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinneqqusaannginnermut pillaaqqusaannginnermulluunniit isumaqatigiissut] (CAT) Danmarkimi 1987-imi atuutilerpoq. CAT-imi artikeli 1-imi naalliutsitsineq ima nassuiarneqarpoq "inummit inummilluunniit allamit paasissutissanik pissarsiniarluni, iliuuserisimasaanik inuulluunniit allap iliuuserisimasaanik taamatulluunniit pasillernermit pillaaluni, inummut tassunga allamulluunniit qunusiarinninniarluni tatisititsiniarluniluunniit, imaluunniit assigiinngisitsinerit qanoq ittulluunniit tunngavigalugit inummut tassunga taama siunertaqarluni sakkortuumik timikkut tarnikkulluunniit anniartitsinerit suulluunniit, anniartitsineq naalliutsitsinerluunniit taama ittoq pisortani atorfilittap imaluunniit inuup allap pisorta qarfimmi atorfillip iliuuserippagu, kajumissaarutigippagu, akuerippagu oqaasertalernagu akuerippagu. Anniarnerit naalliunnerilluunniit inerteqqutaanngitsumik pillaanermit taamaallaat pilertut, pillaanermit atasut siunertarineqanngitsulluunniit pineqanngillat."¹⁶³ Nassuiaammi uani pingaarnerpaaq tassaavog uku ilaasariaqarnerat "timikkut tarnikkulluunniit anniarijussuarneq naalliorujussuarnerlu." Aamma qitiusog tassaavog taama siunertaqarluni "assigiinngisitsineq qanoq ittorluunniit tunngavigalugu" taamaaliernerunera aamma "pisortani atorfilittamit imaluunniit inummit allamit pisorta qarfimmi atorfilimmit iliuuserineqarmat." Taamaattumik naalliutsitsinerup nassuiaataani erseqqissumik oqaatigineqarpoq ajoqusiineq assigiinngisitsinerusog aamma pisortani atorfilittanit ingerlanneqartoq "immikkut ittumik sakkortuumik" ajortumik pinninnerusog.¹⁶⁴

127. Naalliutsitsineq "tunngaviusumik naalliutsitsinerup sakkortussusaa" tunngavigalugu naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqarnermit

¹⁵⁹ Article 7.

¹⁶⁰ *Convention on the Rights of the Child* (CRC) Art 37; *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (CRPD), Art 15.

¹⁶¹ CRC Art 37.

¹⁶² CRPD Art 15.

¹⁶³ CAT Art 1. The reference to lawful sanctions is to make space for those states in which corporal punishment remained an element of the criminal justice system.

¹⁶⁴ *Selmouni v France* (1999) 29 EHRR 403, para 105.

immikkoortinneqarsinnaavoq”.¹⁶⁵ Aamma naalliutsitsineq immikkuullarissuseqartuuvoq,¹⁶⁶ tassa taamaaliorneq "siunniussaammat" aalajangersimasumillu siunertaammat. Ajortumik pinninnerit allat aamma sakkortussusaatigut killeqarput, naalliutsitsinertulli sakkortutigisariaqanngillat, naalliutsitsinissamillu siunertaqarsimaneq uppersarsartariaqarani, aamma pisoq eqqarsaatigalugu pissutsit arlallit ataasimut sunniutaannik nalilersuinerimik ilaqarsinnaalluni.¹⁶⁷ Assersuutigalugu inatsisinik atuutsitsinissamut oqartussat pissaanermik annertuumik atuinerat, "ajortumik pinninneruvoq" nalinginnaasoq naalliutsitsinertullu taaneqarsinnaanngitsoq, taamaattorli nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnerusoq.¹⁶⁸ Taaguutit "naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumik pinninneq" tamarmik immikkut aalajangersimasumik nassuiaateqanngillat, taamaattumillu "qanoq pinninnerup qanoq ittuussusaa, siunertaa sakkortussusaa" ataatsimut tunngavigalugit nalilersuisoqartariaqarluni.¹⁶⁹

128. Naalliutsitaannginnissamik, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu pineqannginnissamik kiffaanngissuseqarnermut tunngatillugu pisussaaffiit pingaarnerit pingasuupput. Siullermik, nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit iliuutsit naalliutsitsinertut imaluunniit naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnertut ittuusinnaajunnartut pinaveersaartinnissaannut pisussaaffik (ilaatigut "pinaveersaartitsisussaataitaanertut" taaneqartartoq).¹⁷⁰ Tullertut, naalliutsitsinerup, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnerup pinaveersaartinnissaannut pisussaaffik ("iliuuseqartussaataitaaneq").¹⁷¹ Pingajuattut, naalliutsitsinerit, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pisimasuujunnartut misissorluarnissaannik eqqartuussisutigoortitsinissaannillu pisussaaffik.¹⁷²

129. Pisussaaffiit tamakku Europami nunanilu tamalaat akornanni inuit pinsinnaatitaaffiitut inatsiseqarneq naapertorlugu pisussaaffittut allassimapput.¹⁷³ Meeqqat inuillu sanngiitsut allat

¹⁶⁵ *Ireland v United Kingdom* (1978) 25 Eur Court HR (Ser A) para 167; *ibid*.

¹⁶⁶ CAT Art 1.

¹⁶⁷ *Tyrer v United Kingdom* (1978) 2 Eur HRC 1 (ECHR); *Bouyid v Belgium* [2015] ECHR 29 (GC); *Yubraj Giri v Nepal* (24 March 2011) CCPR/C/101/D/1761/2008 (UN Human Rights Committee).

¹⁶⁸ Stuart Casey-Maslen, *The Prohibition of Torture and Ill-Treatment Under International Law* (Cambridge University Press, 2025) 47.

¹⁶⁹ Human Rights Committee, General Comment 20: Article 7 (Prohibition of torture, or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment), 10 March 1992, para. 4.

¹⁷⁰ CRC Art 37; CRPD Art 15(1).

¹⁷¹ CAT Art 16; CRPD Art 15(2).

¹⁷² *Interim report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, UN Doc A/69/387 (23 September 2014), paras. 21 and 25; ECtHR, *B.S. v. Spain* (Third section, Application 47159/08, Judgement, 24 July 2012), para. 39.

¹⁷³ CAT Arts 12, 13; ICCPR Art 7; *Selmouni v France* (1999) 29 EHRR 403; *Labita v Italy* (2000) 30 EHRR 125 paras 130-136.

eqqarsaatigalugit pisortat suliffeqarfiutaat sakkortusisamik akisussaaffeqarput (Immikkoortoq 1.5.3 takuuk).¹⁷⁴ Immikkoortumi matumani arnat meeqqallu kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasut, suaassusaat, ukiui, aamma nunap inoqqaajuneri tunngavigalugit pineqarput.

2.3.1 Atuuttumik akuersissuteqannginneq imaluunniit pilertortumik nakorsaaneq

130. Nakorsarneqarneq nunat tamalaat akornanni inatsit unioqqutillugit inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pisimasutut isumaqarfigineqarpoq, tassami atuuttumik akuersissuteqannginnikkut nakorsaanissamillu pisariaqartitsisoqarsimatinnagu taamatut iliuuseqartoqarsimaneratigut sakkortussutsip minnerpaaffissaa anguneqarsimammat.¹⁷⁵ Europami nunallu tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsit naapertorlugu malittarisassat pituttuisut malillugit, kiffaanngissuseqarluni, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersineq, naartunaveersaasiinerni, kinguaassiorsinnaajunnaarsitsinerni, inuulluunniit kinguaassiuutaatigut nakorsamit misissuinerni tamani piumasagaataavoq,¹⁷⁶ matumani pilertortumik nakorsaasariaqarneq pineqanngippat.¹⁷⁷ Europami Inuit Pisinnaatitaaffiitut Eqqartuussiviup aalajangiussimavaa, pilertortumik nakorsaasariaqarnissamut piumasagaat taamaallaat atuutissasoq pisoq tuaviuuttariaqartoq inuup inuuneranut peqqissusaanulluunniit "katsorsarneqarsinnaanngitsumik annertuumik aarlerinartoqarpat."¹⁷⁸ Illuatungaanilu inuk pineqartoq inersimasuuppat piginnaasoq pilertortumillu nakorsartariaqanngippat, "nakorsaanerup akuerisatut isigineqarsinnaanissaanut siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersisoqarsimanissaa pingaaruteqarlunnartutut isigineqarpoq."¹⁷⁹ Assersuutigalugu siunissami naartunermi ajornakusoortitsisoqaratarsinnaanerani ernumassuteqarnerit kinguaassiorsinnaajunnaarsitsinissamut piginnaatitsissutaasinnaanngillat, pingaartumik nakorsaasarnikkut periutsinik sakkukinnerusunik peqartillugu.¹⁸⁰ Paasissutissat suulluunniit nalunaarusiortut misissorsimasaat naapertorlugit naartunaveersaasiinissaq pilertortumik

¹⁷⁴ Fikfak et al. Submission. Issuaanerit: A.P. v Armenia, App no. 58737/14, (ECtHR, 18 June 2024) at para.116; Z v Czech Republic, App no. 37782/21, (ECtHR, 20 June 2024) at para.57-8; V.I. v the Republic of Moldova; , S.F.K. v Russia, App no. 5578/12, (ECtHR, 11 October 2022); O’Keeffe v Ireland at para.145; CROC Art 37; CRPD Art 15.

¹⁷⁵ Fikfak et al. allakkat nassiunneqartut, 14.

¹⁷⁶ ICCPR Art 7; *Salmanoğlu and Polatlaş v Turkey* (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiitut Eqqartuussivik, Immikkoortortaq, Suliap nr. 15828/03, 17. marts 2009) [88]. Maanna una aqutigalugu illersorneqartoq *Convention for the Protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine*, 4. April 1997-imi atsiornissaanut ammaanqartoq, CETS No 164 (Denmarkimi 1. december 1999-imi atuutilertoq) art 5, taanna naapertorlugu peqqinnissamut suliaasaqarfimmi nakorsaanerit suulluunniit inuup nakorsarneqartup kiffaanngissuseqarluni paasisimasaqarlunilu tamatumunnga akuersiteqqaarlugu taamaallaat ingerlanneqaqqusaapput.

¹⁷⁷ *VC v Slovakia* [2011] ECHR 18968/07, [103]; *Jalloh v Germany* [2006] ECHR 54810/00, 69.

¹⁷⁸ Fikfak et al. Submission, p 14. Issuarneqarpoq *G.M. and Others v the Republic of Moldova*, Suliap nr. 44394/15, (ECtHR, 22. november 2022).

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Ibid.

nakorsaanissani ajornartoorfinniluunniit tamani qisuariaataasussaangilaq.

131. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiit Eqqartuussiviup aalajangiussimavaa, ilaqutaqarnissamut namminerlu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffiit aamma suliani kinguaassiorsinnaajunnaarsitsinermut tunngasuni inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu pinninnissamut inerteqqut unioqqutinneqarsimasut, matumani peqqissutsimut tunngasutigut sulisut "nakorsarneqartup tamakkiisumik paasisimasaqarlunilu akuersinissaanik qulakkeerinnissimanatik ... imaluunniit nakorsarneqartup soqutigisaanik pitsaasumik illersuisumik peqataatinneqarnissaanik qulakkeerinnissimanatik."¹⁸¹ Naartunaveersaatip utaqqiisaagallartuunera eqqarsaatigalugu sulianit eqqartuussivikkoortitanit tunngaviit atorneqartut atorneqarnissaat mattunneqanngilaq, pingaartumik illissap paavatigut naartunaveersaatinut tunngatillugu, naartunaveersaatimmi taama ittut nakorsanit isumannaatsumik taamaallaat peerneqarsinnaammata. Spiralimik ikkussineq aamma kinguaassiorsinnaajunnaavitsitsinertut aamma isigineqarsinnaavoq, spiralip peeqquneqarneranik itigartitsisoqarpat,¹⁸² imaluunniit spirali illissaqarfimmut angivallaarpat iluarsineqarsinnaanngitsumillu ajoqusiinermik kinguneqartumik eqqortumik ikkunneqanngippat. Kinguaassiorsinnaassuseq naartusunut eqqunngitsuliorfigineqarnermit tarnikkut sunniutaasunit aamma sunnerneqarsinnaavoq.
132. Aallarniutitut misileraaneq kingornalu spiralimik periuttip akuerineqarnera inuup akuersineratigut neqeroorutaasussaasimarpassikkaluarpog, soorluttaaq piffissami tamatumani Danmarkimi taamaattoq. 1965-imi Grønlandsrådip allattoqarfiata, Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup, Ilaqutariinnut pilersaarusiornermut peqatigiiffiup isumaqatigiissutigaa: "Ilaqutariinnut pilersaarusiorneq pillugu soqutiginnilersitsinissamut ilisimasanillu siammaanissamut suliniutit tamarmik tassungalu atasut, naartunerit tamarmik angajoqqaanit kissaatigineqarnissaannik atoqatigiinnerillu naartulernissamut ersiorluni pisannginnissaannik siunertaqarput. Inuup kissaatini, katissimalluni qaqugukkut meeqqat inunngornissaannut ilaqutariinnilu meeqqat qanoq amerlatigissanerannik kissaatini piviusunngortissinnaasussaavai."¹⁸³ Rosenip misileraanerup killiffianik nalunaarusiaani erseqqissumik allassimavoq spiralimik periuseq pillugu paasissutissat arnanut ingerlateqqinneqarnissaat "piumasaqaataassasoq" aammalu spiralimik ikkussivigineqarnissamik siunnersuut "neqeroorutigineqartariaqartoq."¹⁸⁴ Taamaattorli Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinerup atuutilersinnera politikkimi najoqqutassanut anguniakkanullu taakkununga naapertuussimanngillat.

2.3.1.1 "Akuersisitsiniarluni kajumissaarinermik iliuuseqarneq"

¹⁸¹ VC v Slovakia [2011] ECHR 18968/07, 151.

¹⁸² Arlaleriarluni pisimavoq: Jensen et al. 226-227; inuunnaat saqitsaanneranni oqaatigineqartut atuarsinnaajunnaarsitat.

¹⁸³ Grønlandsrådip allattoqarfia, Kalaallit Nunaannut ministereqarfik, Ilaqutariinnut pilersaarusiornermut peqatigiiffik, *Document No. 18: Memorandum to the Greenland Council regarding family planning in Greenland*, j.nr. 4001-02-03, pk.nr. 3695.

¹⁸⁴ Jensen et al. 63.

133. Kalaallit Nunaannut ministereqarfiup pingaarnertut nakkutilliiartornerani Kalaallit Nunaanni Inuit akornanni naartunaveersaatitut atorusunnerusatut spiralip atugaanerata siammartinnissaa siuarsarniarlugu "kampagne"¹⁸⁵ ingerlasimavoq.¹⁸⁶ Danmarkimili 1960-ikkut naajartorneranni 1970-ikkullu aallartilaarneranni, naartunaveersaat arnap nammineerluni piumagaangagu aatsaat neqeroorutigineqartarsimavoq, Kalaallit Nunaanni annertuumik akuersaarneqarsimavoq taamaalillunilu arnat Inuit naartunaveersaatinik atuinissaannik kajumissaarniarlugit "piumassuseqalersaaraluni" periutsit atorneqartut kingunerisaannik kinguaassiorsinnaassuseq apparuarujussuarlunilu spiralini ikkussivigitittut amerlerujussuarsimapput.¹⁸⁷ Tamanna periutsip ilagisimarpasippaa, tassa niviarsissat nakorsaaserneqarnissaat siunertarlugu nakorsiartarfimmut napparsimavimmulluunniit aggersarneqartarsimapput taakkunungaluunniit ingerlatinneqarlutik,¹⁸⁸ imaluunniit alla pillugu taakaniinneranni periarfissaq atorluarniartarsimavaat,¹⁸⁹ arnat niviarsiaqqalluunniit naartunaveersaaserneqarnissamut akuersitinniarsarlugit annerusumik minnerusumilluunniit tatineqartarsimallutik. Atassuteqaatitigut aaqjissuussaanikkullu pissutsit, pissaanermut tunngasut, oqaluttuarisaanermilu naqisimaneqarnermik misigisat toqqaannartumillu immikkoortitaanerit kingunerisaannik Inuit arnat, pingaartumillu meeqqat, danskit nakorsaannut attaveqartillutik immikkut ittumik sanngiillisarsimapput. Illoqarfiit nunaqarfiillu angissusaat eqqarsaatigalugit peqqissutsimut tunngasutigut sumut siunnersortissarsiornissami katsorsartinnissamilu amerlanertigut allatut periarfissaqartarsimanngilaq.
134. Allaaserisami 1977-imi juunip 20-ani ullulernerqarsimasumi, Jens Misfeldtip, piffissami tassani naalagaaffimmi nakorsatut atorfilittap (kingornalu Kalaallit Nunaanni Nakorsaaniingortup) 1966-imiili spiralilersuinnermut atatillugu nakorsatut sulinnermik misilittakkani oqaluttuarai. Nassuiarpaa "spiralil arnanut kinguaassiorsinnaasunut, peqqinnissaqarfimmi sullissisunut saaffiginnittunut tamanut neqeroorutigineqartarsimasoq". Naartusut amerlanngitsut spiraleqaratik napparsimavimmiit anisarsimapput, taamatuttaarlu arnat naartuersinnerup kingorna angerlartinneqartut.¹⁹⁰ Ilaatigut maluginiarsimavaa pineqartoq allamik pissuteqarluni nakorsiartarfimmukaraluartoq Lippes Loopit neqeroorutigineqartartut aammalu "ulluinnarni nakorsiartitsinerni, naartunaveersaatit annertuumik eqqartorneqartartut, arnat kinguaassiorsinnaasutut ukiullit nakorsiaraangata, nakorsiarnerlu spiralimik

¹⁸⁵ Nakorsanit peqataasunit "spiralimik suliniutitut" aamma "sunniiniarnertut" nassuiarnearsimavoq: Ole Berg, 'IUDs and the Birth Rate in Greenland' (1972) 3(1) *Studies in Family Planning* 12, 12, tassani allappoq Rosenip misileraanerata kingunerisaanik "we started an IUD campaign" ["spiralil pillugu sunniiniarneq aallartippaput". Ole Berg allaaserisap saqqummiunneqarnerani Kalaallit Nunaata kitaani nakorsatut sulisimavoq.

¹⁸⁶ Jens Misfeldt, 'Familieplanlægning i grønlandske lægedistrikter' (1977) 139(25) *Ugeskrift for Læger* 1501, 1501; Ole Berg, 'IUD in Greenland' [I.U.D I Grønland] (5. november 1971) 133 (44) *Ugeskrift for Læger* 2189, 2192

¹⁸⁷ Jens Misfeldt, *ibid*; Flemming Mikkelsen, 'Om Familieplanlægning' (1978) 5 *Tidsskrift i Grønland* 152, 153; Jensen et al. 198-199.

¹⁸⁸ Jensen et al. 179-181.

¹⁸⁹ *Ibid.*, 181-186.

¹⁹⁰ *Ibid.* Jens Misfeldt, 'Familieplanlægning i grønlandske lægedistrikter' (1977) 139(25) *Ugeskrift for Læger* 1501, 1501, 1502.

ikkussivigineqarnermik imaluunniit taamaaliornissamut piffissamik tunniussinermik inerineqakkajuttarsimalluni. Nunaqarfinni inini atuarfinni angallammilu ineeqqani anginngitsuni qinngormiulerlutik ilusiunermilu atortunik suliarfik ingerlattarsimavaat."¹⁹¹ Danskitt allagaateqarfiini tabelimi ima qulequtalimmi "Lippes Loop" 1969-imik ullulernerqarsimasumi ukiumi tassani nunap immikkoortuini 17-ini Lippes Loopinik atortorissaarutit ikkunneqartut katillugit amerlassusaat allattorsimapput. Jakobshavnimi (maanna Ilulissani) allassimavoq Lippes Loopit katillugit 249-t "taamaallaat neqerooreernermi" ikkunneqarsimapput, ima paasillugu nakorsap oqaloqatigiinneq aallartittarsimavaa, ukiumi tassani Frederikshåbimi (maanna Paamiuni) "90%-eriaammik neqerooreernermi" 170-it ikkunneqarsimasut allassimavoq, Sukkertoppenimilu (maanna Maniitsumi) "amerlanertigut neqerooreernermi" 181-it ikkunneqarsimasut allassimavoq."

135. Nakorsat ilaasa oqaatigisimasaat naapertorlugit neqeroorutaannaasarsimanngilaq aammali toqqaannartumik sunniiniarsarinerusarsimalluni.¹⁹² Nakorsaq ataaseq 1960-ikkut naajartorneranni 1970-ikkullu aallartilaartut Kalaallit Nunaanni nakorsaasimasooq Kalaallit Nunaanni spiralilersuineramik misigisimasani pillugit allaaserinnippoq: "paasisimasaaqarluni akuersinissaq minnerpaamilluunniit eqqarsaatiginagu taama iliortarsimapput, taamaalillunilu ajornartorsiummik ajornerulersitsiinnartarluni—nakorsarmi ilisimasaaqarneruvoq."¹⁹³ Nakorsaq alla nassuiaavoq "arnat tulleriiginnarnik naartusimasut sivisuumik naartunngikkallarusuttut—imaluunniit ilinniarnermi nalaanni kissaatiginngisamik naartulernissamik pinaveersaartitsinissamut pisinnaajunnartut" nakorsamit "toqqaannartumik inuttullu sunnarniarneqartarsimapput."¹⁹⁴ Grønlandsrådp allattoqarfiata 1972-imi Kalaallit Nunaata kangianut angalanermit nalunaarusiaani nassuiarneqarpoq najukkami nakorsaq nassuiaasimasooq "niviarsiaqqat inuusuttuaqqat" attaveqarfigisarsimallugit "niviarsiaqqallu napparsimavimmi sulisut aqutigalugit" taamaaliortarsimalluni taamaalillunilu nakorsiarnaranni "niviarsiaqqat spiralimik ikkussivigineqarnissaannik kajumissaartarlugit." Angajoqqaamik attaveqarfiginnittoqartarnersoq akuersititsisoqartarnersorluunniit, taamatuttaaq nakorsaq qanoq kajumissaarsimanera eqqaaneqanngillat.¹⁹⁵ Tikeraarnermi tassani Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarutigaat "najukkami politikkerit nassuiarsimagaat arnat spiralit suunerannik ilisimatinneqaratik ikkussivigineqartarsimasut paasisarlu tamanna danskinit pisortani atorfilinnit pingaaruteqanngitsutut inissinneqarsimasooq."¹⁹⁶ Allap kalaallip politikerip pappialanngorlugit nutaarsiassani 1978-imi oqaatigaa "Ullumikkut arnat kalaallit amerlavallaartut namminneq aalajangigarinnngisaminnik spiralilernerqartartut."¹⁹⁷

¹⁹¹ Misfeldt ibid.

¹⁹² Jensen et al. 83-84.

¹⁹³ Sven Refslund Poulsen, En Ronkedors Bekendelser: Refleksioner over at Langt Liv som Læge og Kirurg i Hele Verden (Rydendahl Forlag, 2017) 54.

¹⁹⁴ Jensen et al. 199.

¹⁹⁵ Ibid., 99.

¹⁹⁶ Ibid., 80.

¹⁹⁷ Jensen et al., 103.

136. Piffissami tassani meeraasut oqaatigisarpaat atuarfimmi najugaqarfigisaminniluunniit nakorsamit aggersarneqartarsimallutik (arnat saqitsaassummi 143-sunit 68-it, aamma pisimasuni 204-sunit 50-ini meeqqat pineqartut Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigineqarsimapput).¹⁹⁸ Ilisimasassarsioqatigiit spiralimik naartunaveersaasiinissamut immikkut tunngasoq meeqqat atuarfianit sulissutigineqarsimasoq ataasiinnaq nassarisimavaat. Atuartup atuarfik qimakkusussimavaa "atuartoqatiminiillu perunganerusutut" isigineqarsimalluni. Sulisup allassimavaa meeqqap ilaqutaata ilaat naartulersimammat "niviarsiaaraq taamatut misigisaqannginnissaa sulisup qulakkeerusussimagaa."¹⁹⁹ Aamma meeqqat atuarfiinit periutsimik aaqqissuussisoqarsimanera piffissami tassani Kalaallit Nunaanni nakorsanit ilinniartitsisuniillu uppernarsaatissaqarpoq.²⁰⁰
137. Nakorsap periusaani arnat meeqqallu namminneq kissaatigisinnaasaat tamatigit aalajangiisuusarsimanngillat. Arnat amerlanertigit nassuiarsimavaat spirali "toqqagassatuatut" saqqummiunneqartarsimasoq toqqagassaqaanngilluinnartorluunniit.²⁰¹ Tamannalu spiralimik siullermeertumik ikkussinerinnarmi atuunnani aammali ilaatigit peersinnaaneranut tunngatillugu atorneqartarsimavoq. Inuunnaat saqitsaanneranni arlaleriarluni nalunaarutigineqarsimavoq arnat ilaat spiralimik ikkussivigineqarsimanerminnik ilisimannissimanngitsut, imaluunniit naartunaveersaatip peernissaanik peqqusinerminni itigartinneqartarsimasut, pisut ilaanni meeqqat angajoqqaaminnik ilagisaqartarsimagaluarlutik.²⁰² 1972-imi Grønlandsrådpip allattoqarfia Ittoqqortoormiini kommunerådimit tikeraarnermini paasitinneqarsimavoq "niviarsiaqqat/arnat spiralit suunerannik aamma sooq ikkunneqartariaqarneranik iluamik ilisimatinnagit ikkussivigineqartarsimasut, soorluttaaq peerseqqissinnaallugit ilisimasimanngikkaat."²⁰³ Ilisimasassarsioqatigiit uppernarsisimavaat sumiiffinni aalajangersimasuni "arnat spiralip peerneqarnissaanik namminneq tamatigit aalajangeqqusaasimanngitsut."²⁰⁴ Angalanermit nalunaarusiami nakorsap ima nassuiarpaa sooq arnap spiralip peernissaanik peqqusinera akuerisimanerlugu: "ataasiinnarmik meerartaarnikuuvoq, taamaattumik peqqussutaa akuerineqarpoq".²⁰⁵ Taamaalilluni arnap nammineq aalajangernagu nakorsap aalajangersimavaa arnaq qanoq amerlatigisunik meerartaassanersoq. Nakorsat suli ulloq manna tikillugu nalunaaruteqartarput arnat spiralimik ilisimanngisaminnik peqartut nassaarfigisarlugit, aammalu spiralip angissusaatigit qanoq issusaatigullu takusinnaasimallugu naartunaveersaatit ilaat

¹⁹⁸ There were 410 incidents reported to the Research Group concerning IUDs. Of these, 204 incidents were children (under 18) concerning 185 women (for some people it happened more than once). Jensen et al. 179; redacted statement of claim in the civil proceedings.

¹⁹⁹ Jensen et al. 190-191.

²⁰⁰ Redacted statement of claim in the civil proceedings; DR *Spiralkampagnen* podcast (May 2022).

²⁰¹ Ibid., 185, 204-206, 208, and 260.

²⁰² Ibid., 203-211; redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁰³ Jensen et al. 99.

²⁰⁴ Ibid., 217.

²⁰⁵ Ibid., 198.

"ukiorpassuarni" arnat iluanniissimasut."²⁰⁶ Arlaleriarluni nalunaarutigineqarsimavoq meeqqat akerliliigaluartut aalajangerlugit spiralimik ikkussivigineqarsimasut. Misigisat tamakku tarnikkut atajuartumik kinguneqarsimapput.²⁰⁷

138. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiornerminni, ernereermermi aamma naartuersereermermi atuuttumik akuersissuteqarani spiralimik ikkussisoqarsimaneramik paasitinneqarput. Ernereermermi misigisat eqqarsaatigalugit Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni naammagittaalliuutit 47-it, arnallu ernereermermi kingorna atuuttumik akuersissuteqaratik spiralimik ikkussivigitissimasut saqitsaanneranni aqqaneq-marluk nalunaarsorneqarsimapput. Ilaat ernereermerup kingorna misissortinnissamut aggersariarlugit ikkussivigisarsimavaat, ilaasa spiralimik ikkussivigineqassamaarlutik ilisimasarsimanagu. Arnaq ataaseq oqaluttuarpoq "Napparsimavimmukaqquneqarpunga oqarfigineqarlungalu spiralimik maanna ikkussivigineqalerlunga. Aperineqanngilanga toqqaanissannullu periarfissinneqarnanga; naalakkiutitut misiginarpoq."²⁰⁸
139. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni, pisuni spiralimik ikkussinermut tunngasuni 297-iusuni 36-t naartuersereermermi atuuttumik akuersissuteqaratik ikkussivigineqarsimapput, amerlasuullu naartuersinnerup kingorna suli ilisimajunnaarsaatit sunniuteqqasut.²⁰⁹ 1992-ip kingorna akuersissuteqarani naartunaveersaaserneqarsimaneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqartuni minnerpaamik 13-ini naartuersereermerup kingorna ikkussivigineqarsimanermut tunngapput. Arnat taakku oqaatigikkajuppaat spiraleqarnerminnik paasitinneqanngisaannarsimallutik ikkussivigineqareeraangamilluunniit aatsaat paasitinneqartarlutik.
140. Ilisimasassarsioqatigiit inunnik aqqanilinnik "piffissami misissuiffigineqartumi naartunaveersaasersuineramik nammineq misigisaminnit ilisimasalinnik" apersuisimapput. Matumani ilimagineqarpoq Ilisimasassarsioqatigiit arnat naartunaveersaaserneqarnermik misigisaqarsimasut namminneq misigisaminnit ilisimasalittut ilanngunneqarsimanngitsut. Inuit taakku aqqaniliusut ilaannat peqqissutsimut tunngasutigut immikkut ilisimasaqartuupput.²¹⁰ Nalunaarutigineqarpoq inuit taakku aqqanillit "tatisinani spiralit ikkunneqarsimasut isumaqartut. Tatisisoqarsimaneramik ilisimasaqannginnerarluinnaraluartut, amerlanerit miserratinngilaat suliamut ilisimasallit malugisimanngisaannik niviarsiaqqat/arnat tatineqaratarsinnaasarsimasut."²¹¹ Nalunaarutit taakku, peqarpat, qanoq amerlatigisut

²⁰⁶ Nukaaka Tobiassen and Signe Haahr Pedersen, '*Gynækolog finder stadig gamle spiraler hos kvinder, der fik ; dem under spiralkampagnen*' (29 May 2022) KNR. <https://knr.gl/da/nyheder/gyn%C3%A6kolog-finder-stadig-gamle-spiraler-hos-kvinder-der-fik-dem-under-spiralkampagnen>. Listening session with Chief Medical Officer; listening session with practicing doctors.

²⁰⁷ Jensen et al. 210; redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁰⁸ Jensen et al. 184.

²⁰⁹ Ibid., 182-184.

²¹⁰ Ibid., 9.

²¹¹ Ibid., 215.

nakorsaneernersut naartunaveersaasersuinermilluunniit ingerlatsinivimmi peqataasimanersut erseqqinngilaq. Nalunaarummi allassimavoq "inuit peqataasut aqqaniliinnaammata, taakkulu nalunaarutaat nuna tamarluinnaat eqimattalluunniit (immikkut ilisimasallit) atassuteqarfigisatik pillugit tamakkiisumik nassuiaateqarsinnaasutut oqaatigineqarsinnaanngitsut, " kisiannili "piffissami taamani periutsit pillugit paasisaqarnissamut" pingaaruteqartut.²¹²

141. Ilisimasaleqatigiinnut oqaatigineqarnikuunngilaq nakorsat tamarmik atuuttumik akuersissuteqaratik naartunaveersaasersuinermik ingerlatsisimasut. Ilumoorpoq, Ilisimasaleqatigiit tusarsimavaat nakorsat ilaat tupaallattarsimasut paasigaangamikku nakorsat ilaat sulerinersut.²¹³ 1960-ikkunni nakorsaq ataaseq ima oqaaseqarsimavoq: "Uanga tunginniit suulluunniit kinguaassiorsinnaassutsimik apparsaaniarluni sunniiniapilunnerit tapersersorusunngilakka, pisuni arlalinni misigisimagakku kalaallit nunaqqativut maani nuimanerusut iliuuserisat taama ittut danskit suliniutigisimasaat uggorigaat, tamannalu danskit tungaanniit, kalaallit ileqqutoqaat unioqqutillugit 'kalaallit inuiaqatigiivisa inuunerannut sulini naqisimannissinnaaniarluni' inuiaqatigiit amerlassusaannik appasissumiititsiinnarniarsarinissaq suliniutigineqarsimasoq *Landsrådimi* ilaasortamit uannut allaat nassuiarneqarsimalluni."²¹⁴

142. Taamanikkut Kalaallit Nunaannut ministeriusimasoq (1982-imiit 1987-imut) Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaanni oqaatsit allat atorlugit ima isumaqartutut issuarneqarpoq "niviarsissat 18-it inorlugit ukiullit naartulertarmata, nappaatillu kinguaassiutitigut tuniluuttartut amerlinissaat aarlerinarluinnarmat aamma danskit angutit [suliartortitat] arnanik aappassarsiortut amerlammata, niviarsissat arnallu sapinngisamik amerlanerpaat spiralimik periarfissaqarnissaat iluaqutaasimavoq."²¹⁵ Taamaakkaluartoq spiralimik naartunaveersaatit nappaatinut kinguaassiutitigut tuniluuttartunut illersuutaasinnaanngillat. Spiralit aamma meeqqanut angutinit atoqatigineqartunut illersuutitut atussallugit tulluanngillat. Amiilaarnaannartumik, taamaaliortoqarpat atoqatigiittarnermit naartulersinnaanerup aarlerinannginnerulersinneratigut meeqqanik atoqateqarnissaq sulini annerusumik kajumigineqalissaaq, taamatuttaarlu kinguaassiutitigut atorneerluineq (meeqqanik atoqateqarnissamik sulini akuersissuteqarsinnaanngitsunik atoqateqarneq) imaluunniit nappaatit kinguaassiutitigut tunillaassuuttut iliuuseqarfigineqanngitsoorlutik. Allatut periarfissat ilagaat angutini kinguaassiutitigut pissusilersuutit isiginiarnissaat, tassunga ilanngullugit piginnaasaqartillugu pinerluuteqarsimasutut eqqartuussisulersuussisarnissaq; atoqatigiinneq pillugu ilinniartitsinermik suliniutit ingerlattuarnissaat; aamma naartunaveersaatitut periarfissat atorneqarsinnaasut isumannaatsullu pitsaanerusumik periarfissaalersinnissaat.

143. Inuit pisinnaatitaaffii unioqqutinneqarsimanersut pillugit "siunertap" aalajangiisuusinnaannginnera eqqaassallugu pingaaruteqarpoq. Europami Inuit

²¹² Ibid., 9.

²¹³ Listening sessions with affected women.

²¹⁴ Jensen et al. 45.

²¹⁵ Ibid., 215.

Pisinnaatitaaffiit Eqqartuussiviup aalajangiussimavaa inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu pinninnissamik inerteqqut unioqqutinneqassasoq aamma naak "peqqissutsimut tunngasutigut sulisoq ajortumik [inummut] pinninniarnanik takussutissaqanngikkaluartoq" tassami "nakorsiartut namminersorsinnaanermut aalajangiisinnaanermullu pisinnaatitaaffianik sakkortuumik suusupaginninnermik takutitsimmat."²¹⁶

2.3.1.2 Kinguaassiorsinnaassutsip apparinarera naartunaveersaatinillu soqutiginnineq

144. Kinguaassiorsinnaassutsip apparinarera pillugu paasisutissat peqatigalugit naartunaveersaatinik akuersinissamut tunuarsimaartoqarnerannut siamasissumik nalunaarutigineqarnera ilimanarsisippaat, naartunaveersaasersuinerit ilaat kissaatigineqarsimanaviannngitsut. Danmarkimi Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik 1968-imi Kalaallit Nunaanni nakorsat arnanut 18-ileereersimasunut spiralilersuisarnissamut akuersimmat nakorsat spiralilersuineri tamatigut eqqortumik nalunaarsuisarnissaat piumasaqaataavoq.²¹⁷ Nunatsinni nakorsaanerup 1968-imi ukiumoortumik nalunaarusiaani 1968-imi ukiunilu siuliini spiralilersuinerit tamarmik takussutissanngorlugit ilannguppai, tassa Kalaallit Nunaanni spiralit pisortatigoortumik atoqqusaanerat sioqqullugu nalunaarsukkat. Nalunaarusiaq naapertorlugu Ministereqarfiup spiralit atoqqusaanerisa akuerinerat sioqqullugu arnat 684-it spiralilersorneqarsimapput (tassa nunami inatsisilerinikkut aaqqissuussanut akerliusumik ikkussorneqarsimapput).²¹⁸ Ulloq 1969-imi januaarip 1-ani, spiralit akuerineqareersut, spiralilersorneqarsimasut 1.766-iupput, tassa ukiup ataatsip ingerlanerani marloriaammik annertunerusumik amerlisimallutik.²¹⁹ Spiralilersorneqartullu amerliartuinnarput, 1970-imi januaarip aallaqqaataaniit decembarip 31-ata tungaanut 2.854-init 3.821-nut amerlillutik.²²⁰ 1972-ip naanerani arnat spiralilersorneqarsimasut 5.737-upput.²²¹ Spiralilersuineri tamatigut nalunaarsuisoqarneq ajorsimammat kisitsisit pineqartut missiliorlugit paasisassaapput.²²² Kisitsisit tamarmiusut Kalaallit Nunaanni innuttaasunut sanilliullugu annertupput, 1964-imi innuttaasut 38.815-iupput, 1972-imilu 47.935-inut qaffassimallutik.²²³

²¹⁶ *VC v Slovakia* (European Court of Human Rights, Grand Chamber, Application No 18968/07, 8 November 2011) 119.

²¹⁷ Chief Medical Officer in Greenland, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1968) 81.

²¹⁸ Chief Medical Officer in Greenland, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1968) 82.

²¹⁹ Chief Medical Officer in Greenland, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1969-1970), 74 (1969).

²²⁰ *Ibid.*, 74 (1970).

²²¹ Jensen et al. 172.

²²² Assersuutugalugu Sisimiut peqqissaaveqarfiani 1970-imi spiralit ikkussorneqartut pillugit paasisutissat amigaataapput. See also Jensen et al. 172.

²²³ *Statistics Greenland*, population and population growth. Accessed 2025.
<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=en&version=201003&sc=SA&colcode=t>.

145. Kapitali 1-imi oqaatigineqqaartutut, 1960-ikkut naalerneranni 1970-ikkullu aallartinneranni Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassutsip malunnaatilimmik appariarnera spiralit atulernerannut toqqaannaq tunngavoq. Nunarsuarmi innuttaasut pillugit nalunaarut naapertorlugu 1960-imit 1972-illu tungaanut Kalaallit Nunaanni nunani 82-ini misissorneqartuni toqqaannaq kisitsisinngorlugu allanullu sanilliullugu kinguaassiornermi appariarnej annerpaaq pivoq.²²⁴ 1960-ikkut qiteqqunnerannit 1970-ikkut qiteqqunnerannut arnamut ataatsimut agguaqatigiissillugu meerartaarineqartut 6,5 7-illu akornaniinnikuullutik 2,5 missaannut apparput (takuum).
146. Kinguaassiornermi appariarnej sukkaqisoq nunatsinni nakorsaanerup nakorsallu allat nalunaaruteqarnerannut akerliuvoq, tassa kalaallit Inuit naartunaveersaatiniq ataatsimut isigalugu atuerusuppiaavinngitsut nalunaarutigineqarmat. Tamanut oqaaseqaatini saqqummiussanilu uppersaatilimmik nunatsinni nakorsaaneq nakorsallu allat nakorsatut sulisut isiginnittariaaseq taanna siamasissumik atugarivaat. 1960-imi radiukkut apersorneqarluni nunatsinni nakorsaaneq inunngortut amerlassusaat pillugit isumakuluuteqarnerarpoq naartunaveersaatillu piusut pillugit qularisaqarnerarluni. Oqarpoq: “Inuit amerlavallaarnerannut ajornartorsiut inuup annertuumik sivirusumillu soqutiginniffigisariaqassavaa, taamatullu soqutiginninneq Kalaallit Nunaanni innuttaasut akornanni suminnuamilluunniit piunani”.²²⁵ Najukkami nakorsap 1960-imi saqqummiilluni oqaatigaa, piffissaagallanngitsoq “Kalaallit Nunaanni annertunerusumik naartunaveersaatiniq atuinnissamik siuarsaanissamut, tamannami innuttaasunit ineriartorsimanermik angusaqarusussusermillu piumasaqartitsissammat.”²²⁶ Nuummi 1960-imi nakorsanut ataatsimeersuartitsisoqqaarnerannut atatillugu tusagassiortoq danskeq allappoq: “Kalaallit Nunaanni naartunaveersaatit atorneqarnissaat iluatsinniarneqarsimagaluarpoq, tamannali ajornarluinnarmat kinguaassiorsinnaajunnaarsitsineq periarfissat akornanni pitsannerpaavoq.” Tusagassiortoq allappoq, kinguaassiorsinnaajunnaartitaaneq ataatsimeersuarnermi eqqartorneqassasoq naatsorsuutigalugu, eqqartorneqanngilarli.²²⁷ Nakorsaq 1972-imi allakkiamini nassuiaavoq, usuup puui arnallu naartunaveersaataat (pessarit) periarfissaagaluarlutik “qaqutikkut atorneqartartut”²²⁸ nalinginnaasumillu “kalaallit [Inuit] naartunaveersaatiniq atuitinniarnissaat iluatsiffissaqarpiaavinngilaq.”²²⁹
147. Imaassorineqanngilaq Kalaallit Nunaanni arnat naartunaveersaaserneqartut tamarmik akuersiteqqaarnagit naartunaveersaaserneqarsimasut. Inuit pisinnaatitaaffii unioqqutinneqarsimanersut paasiniarlugu kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsinnaasimasut tamarmik taamatut pineqarsimanerat

²²⁴ R.T. Ravenholt and John Chao, ‘World Fertility Trends, 1974’ (1974) Series J(2) *Population Report: Family planning programs* J-21, p. J-21 and J-23.

²²⁵ Jensen et al. 36.

²²⁶ Jensen et al. 37.

²²⁷ Ibid.

²²⁸ Ole Berg, ‘IUDs and the Birth Rate in Greenland’ (1972) 3(1) *Studies in Family Planning* 12, 12.

²²⁹ Ibid.

takutinneqartariaqanngilaq. Katillugit arnat 354-it naartunaveersaasersuutit pillugit periutsinut atatillugu pisunik 488-inik ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaaruteqarput. Spiralilersuinerit 410-t ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigineqartunit 300-t naartunaveersaatinut akuersinnginnerarput, 47-t atuutinngitsumik akuersipput, assersuutigalugu meeraammata, akuersinissamut tatisimaneqarmata imaluunniit susoqarnersoq paasinnginnamikku, aammalu ilisimasassarsioqatigiit 63 naapertorlugu akuersinermut paasissutissanik tunniussaqaaratik.²³⁰ Tamarmiusunit pingajorarterutaata missaat spiralilersortinnermi 14-inik ukioqarput, ukiukinnerullutilluunniit, affaallu sinnerlugit 18-it inorlugit ukioqarlutik.²³¹ Innuttaasutut eqqartuussivimmut suliassanngortitami arnat 143-t atuuttumik akuerseqqaaratik naartunaveersaaserneqarsimaneraput. Eqqartuussivikkoortitsisut qassit ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaaruteqarnersut ilisimaneqanngilaq, ilaatigut qaleriittoqarsimassasoq ilimanarpoq. Innuttaasutut eqqartuussivimmut suliassanngortitseqataasunit arlalinnit ilisimasassarsioqatigiit ilisimatinneqarput, taakku ilisimasassarsioqatigiinnut paasissutissanik tunniussisimanngitsut. Ilisimasassarsioqatigiit aamma arlaleriarlutik tusarpaat, arnat allat aamma kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasut sulili eqqartuussivikkoortitsisunut ilisimasassarsioqatigiinnulluunniit attaveqarsimanngitsut imaluunniit toqukkut qimagussimasut.²³²

148. Naak Kalaallit Nunaanni 1960-ikkut naalerneranni 1970-ikkunnilu spirali naartunaveersaatitut pingaarnertut atugaagaluartoq, nakorsaat naartunaveersaat timimut immiunneqartartup, Depo-Provera, kissaatiginngisamik tunniunneqarsimanera pillugu ilisimasassarsioqatigiit nalunaarutinik 43-nik tigusaqarput. Taakkunani 38-t Kalaallit Nunaanni tunniunneqarput, sinneri Danmarkimi. Ilisimasassarsioqatigiit isumaqarput, amerlanertigut nivarsiaqqat suli 18-iliinngitsut spiralimut taarsiullugu Depo-Proveramik tunineqartarsimasut, qanorpiarli pissutsit issimanersut ilisimaneqanngilaq.²³³

2.3.2 Ajoqusiinerup annertussusaa

149. Inuk nakorsartinnissamut akuersisimappat akuersisimanngippalluunniit timikkut tarnikkulluunniit annertuumik ajoquserneqarpat ECHR-imi artikeli 3-mik aamma ICCPR-imi artikeli 7-imik unioqqutitsineroriaannaavoq. Nakorsaasersuinermit atatillugu ajortumik pinninnertut naliliisoqassappat eqqortumik nakorsartinnermit ajoqusiineq annertunerusariaqarpoq

²³⁰ Jensen et al. 177-178.

²³¹ Ibid.

²³² Submission from Greenland House Aarhus, listening session with Inuit Circumpolar Council, listening session with Tilioq, listening session with affected women before 1992, listening session with currently practicing doctors, listening session with social services Kalaallit Nunaat. In addition, doctors are still discovering old IUD devices inside women who did not know they were there: Nukaaka Tobiassen and Signe Haahr Pedersen, 'Gynækolog finder stadig gamle spiraler hos kvinder, der fik dem under spiralkampagnen' (29 May 2022) KNR. <https://knr.gl/da/nyheder/gyn%C3%A6kolog-finder-stadig-gamle-spiraler-hos-kvinder-der-fik-dem-under-spiralkampagnen>. Listening session with the current Chief Medical Officer; listening session with practicing doctors.

²³³ Jensen et al. 187.

immikkuullarissuseqarlunilu. Spirali Kalaallit Nunaanni atugassanngorlugu akuerisaammat peqqissutsimut akornutit inassutiginanngitsullu ilisimaneqarput.²³⁴ November 1967-imi ataatsimiinnermit eqikkaanermi nunatsinni nakorsaaneq uppersarpaa: “Spirali tamakkiisumik isumannaatsuunngilaq ... [aammalu] arnanut naartoreersimannngitsunut tulluanngilaq.”²³⁵ Misiliineq naammassereerlugu Erik Rosen Kalaallit Nunaannut Ministereqarfimmut nalunaarpoq, arnat 10 aamma 15 %-it akornanni Lippes Loop D-mik misiliinermi peqataasut ikkussamik peeqqussimasut. Misiliinermi peqataanerup kingunerisaanik 10 aamma 12 %-it akornanni aaqarnikkut akornuteqarnermik misigisaqarput (kingusinnerusukkut najukkami nakorsat spiralilersuinerup pilersitaanik annertuumik aanaaneq aamma nalunaarutigaat).²³⁶ Tamakku pissutigalugit oqarpoq: “Nakorsiat tulluartut toqqarneqarneranni arnat nappaataat tunngavigalugit spiralilersornissamut inassutiginanngitsut paasiniaarlugu immikkut ilisimasaqarnissaq kissaatiginassaaq, naliliinerlu taamaattoq spiralip ikkunniisaanniit nalunarnerussalluni, tassa Lippes Loop atorneqartillugu.”²³⁷ Spirali inuup illiaanut ikkunneqarluni atorneqartarpoq. Eqqunngitsumik spiralip ikkunnerata kingunerisaanik ajoqusiinissamut aseruuttoornissamulluunniit aarlerinassuseq pissutigalugu spiralilersuineq nakorsamit imaluunniit peqqissutsimut tunngassutilinnik ilisimasalimmit ingerlanneqassaaq. Assinganik peqquteqartumik spirali peqqissutsimut tunngassutilinnik ilisimasalimmit peerneqartassaaq. Spirali kinguaassiutitigut nappaateqalernissamut illersuineq ajorpoq.

150. 1968-imi januaarimi Nunatsinni Nakorsaaneqarfik Rosenip inerniliineranut isumaqataavoq, tassa “Kalaallit Nunaanni innuttaasut akornanni spiralip atorneqarnerulernissaata inassutiginannginneranut misissuineri kingunerluutini takussutissaqanngitsoq, naak gonorré annertuumik atugaagaluartoq.”²³⁸ Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilassutigaa: “Naartunaveersaasersueriaaseq una siammasinnerusumik atorneqassappat nakorsanit suleriaatsimik aamma spiralilersuinissamut pissutsit inassutiginartut inassutiginanngitsullu pillugit ilitersorneqarsimasunit taamaallaat ikkussorneqartassasut piumasaqaataassaaq. Kingunerluutaasinnaasunik, timip ikkussamut akiuunnera il.il., nakkutiginninnissaq pillugu malittarisassiortoqassaaq aammalu naartunerit, naartuersitsinerit kinguaassiutitigullu nappaatit pillugit nalunaarsuisarnissamut malittarisassiortoqassalluni.”²³⁹

151. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup taamatut malittarisassanik suliarinneqqullugu nunatsinni nakorsaaneq qinnuigaa. Ulloq 1968-imi juulip 10-ani nunatsinni nakorsaaneqarup “kaajallaassitaq

²³⁴ Tamatuma kingorna tamanut aamma saqqummiunneqarpoq, atuutilersinneqarnerata peqatigisaanik: ‘Spiralens Sejrsgang’, *Atuagagdliutit* (online, 1970) 14.
<https://timarit.is/page/3789471?iabr=on#page/n13/mode/2up/search/spiralens%20sejrsgang>.

²³⁵ “Referat af møde den 29. November 1967 – Familieplanlægning v/Bøggild” (29 November 1967).

²³⁶ Jensen et al. 236 citing NKA, Landslægeembedet, j.nr. 536-2, Årsberetning 1971-1973, pk.nr. 237; Jensen et al. p. 253 citing Folketingets bibliotek, Folketingets arkiv, 1974 (2. samling), Socialudvalget, L38, ministerens besvarelse af udvalgsspørgsmål nr. 6, bilag 7.

²³⁷ Jensen et al. 52.

²³⁸ Ibid., 73.

²³⁹ Ibid., 73.

nr. 80” saqqummersippaa, taannalu nakorsanut Kalaallit Nunaannut sulisunut allataalluni. Kaajallaassitami naartunaveersaat iisartagaq atoqquneqanngilaq “nakorsaatimmi taamaattut arnanut malitassanik malinnissinnaasorineqartunut taamaallaat nalinginnaasumik innersuunneqartarmata.”²⁴⁰ Naartunaveersaat iisartagaq eqqunngitsumik atorneqartillugu ilumiup ajoquteqalernissaanut aarlerinaateqarpoq. Nakorsat akulikitsumik taarserneqartarneranut atatillugu "Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkuullarissut" pissutigalugit naartunaveersaasersuut immikkut ittoq iluarnerpaassasoq kaajallaassitami innersuussutigineqarpoq.²⁴¹ Immikkut ilisimasallit siunnersuinerat tunngavigalugu Lippes Loop toqqarneqarpoq, taanna Kalaallit Nunaanni misilittagaqarfigineqarnerpaammat.²⁴²

152. Lippes Loop assigiinngitsunik angissuseqarpoq. Kaajallaassitamut kakkiussami immikkoortumi kingullermi nakorsat siunnersorneqarput: “sapiinngisamik anginersaat, D, atorneqartassaaq, spiralip angissusaa naartunaveersaasersuinerullu isumannaassusaa imminnut attuumassuteqarmata. Suleriaaseq ataatsimut isigalugu naartoreersimanngitsunut tulluannigilaq, pissutsilli immikkut ittut atuutillugit naartoreersimanngitsunut atorneqarsinnaavoq.”²⁴³ Lippes Loop D Lippes Loopimit toqqagassat akornanni anginersaammat ilisimasaleqatigiit oqaaseqatigiinni oqaaseq atorneqartoq, “isumannaassuseq”, matumani “tutsuiginassutsimut” imaluunniit naartunaveersaartitsinermi sunniuteqarluarnerannut attuumassuteqassasoq ilimagaat, tassa atortoq annertunerugaangat timikkut ajoqusiinissamut aarlerinassuseq annertunerummat, ingammik meeqqani imaluunniit arnani meeqqiorneqanngitsuni.

153. 1968-imi “Kalaallit Nunaanni peqqissutsikkut inissisimaneq pillugu” nalunaarummi nunatsinni nakorsaanerup akuersaarpaa arnani suli meeqqiorsimanngitsuni "spiralip pissutigalugu kingunerluutit timillu ikkussamut akiuunnera immikkut unammilligassaasut." Taamaammallu, “spiralit ikkunneqartut tamarmik eqqortumik nalunaarsorneqassapput, malitseqartitsisumik misissuinerit ingerlanneqassapput kingunerluutillu tamaasa nalunaarsorneqassallutik.”²⁴⁴

²⁴⁰ Ibid., 74.

²⁴¹ Danskisut allaqqaarnera (kalaallisuunngortitaq): “Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkuullarissut nakorsat nikerartarnerat ilanngullugu kingunerisaanik illissap paavatigut naartunaveersaasersuineri suleriaaseq aalajangersimasooq toqqarneqartariaqassaaq”.

²⁴² Ibid., 2.

²⁴³ Nunatsinni Nakorsaaneq, *Kaajallaassitaq 80: najukkani nakorsanut aamma Dronning Ingridip Napparsimmavissuani nakorsanut*: Naartunermi eqqiluisaarneq naartunaveersaatinillu atuineq pillugu (10. juli 1968).

²⁴⁴ Danskisut allaqqaarnera (kalaallisuunngortitaq): ”Piumasaqaataavorli spiralit ikkussorneqartut tamarmik eqqortumik nalunaarsorneqassasut, ikkussuinerup kingorna misissuisoqartassasoq aammalu kingunerluutit tamarmik nalunaarsorneqartassasut. Nalunaarsuisarnissamut immersugassamik massakkuugallartumik atugassamik suliaqartoqarnikuuvoq, taakkulu tunngavigalugit ukiup ingerlanerani spiralilersuinerit, spiralit peerneqartut, kingunerluutit amerlassusaat suussusaallu il.il. katillugit nunatsinni nakorsaanut ukiukkaarumik nassiussisoqassalluni. Immersugassami arnat meeqqiorsimasut meeqqiorsimanngitsullu immikkoortinneqarsinnaapput, tassa meeqqiorsimanngitsut kingunerluutinik aammalu timip spiralimut ikkussamut akiuunneranut immikkut ajornartorsiuteqarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaammat. Tamatuma saniatigut kvartalikkaartumik arnat spiralilersorneqarsimasut gonorrémik nappaateqalersimasut pillugit paasissutissanik tunniussisoqartassaaq. (...) Naggasiutigalugu oqaatigineqassaaq, arnanut spiralilersorneqartunut

Tamanna kaajallaassitaq nr. 80-imi allaqqasunut naapertuuppoq, tassani allaqqammat “journalit immikkuullarissut (nakorsaaterinerimi nalunaarsuiffiit) arnanut Lippes loop-ilersugaasunut atorpeqassasut, ikkussuinerimi ulloq, malitseqartitsilluni misissuinerit, kingunerluutit peersitsinermullu pissutaasut allanneqassallutik.”²⁴⁵ 1973-ip 1977-illu missaata tungaanut Lippes Loop naartunaveersaatitut pingaarnertut atorneqarpoq, piffissami pineqartumi “spirali kanggussalik T” nakorsanit atorneqaleriartuaarluni.²⁴⁶

154. Oqaatigineqareersutut, arnat tamarmik ilisimanngilaat spirali peeqquneqarsinnaasoq, arnallu ilaat allaat angajoqqaatik ilagigaluarlugit peerneqarnissaanut qinnuteqaatiminnut itigartitaapput.²⁴⁷ Lippes Loop spirali itkunneqarsimasut peerneqanngikkaangata aseruuttoormik allatigullu ilukkut aseruuttoormik kinguneqarsinnaasarpog, naak aamma ersiuteqanngitsumik timimiissinnaagaluarlutik.²⁴⁸ Arnat eqqartuussivikkoortitsisunut ilisimasassarsioqatigiinnullu nalunaajaasimasut ikkussap timip iluani nuunnerata imaluunniit putusisimanerata kingunerisaanik bakteriamik aseruuttoorneq, aaqarnikkut akornuteqarneq aakkulluunniit aseruuttoorneq misigisimallugu nalunaarutigaat. Ilaatigut ikkussaq ukiorpassuarni uninngasimariarluni nikittarsimavoq imaluunniit illissap ilumini ameraasaa putusimallugu.²⁴⁹ Putuineq “illiap angissusaa sammivialu sukumiisumik misissuinikkut paasineqarsimannginnera” pissuteqartarpoq, tassa spirali illissallu angissusaa imminnut naapertuuttariaqarmata.²⁵⁰ Arnat ilaat meeraallutik spiralilersorneqarsimasut ikkussinerup kingorna sakkortuumik anniarnermik misigisarsimapput kingornalu aaqarnermi anniarneq pissutigalugu qaammatit tamaasa makissinnaajunnaarlutik, atuariartorsinnaajunnaarlutik sulisinnaanatillu pisarsimallutik.²⁵¹ Pisuni ataasiakkaanni angajoqqaajusut meeqqatik napparsimavimmi naartunaveersaaseqqusimavaat, angajoqqaalli taakku Lippes Loop D qaqugukkut inassutiginannginnersoq pillugu ilisimatinneqarsimanersut

tamanut allakkatigut tunniunneqartussamik ilitersuusiortoqarnikummat.”; nunatsinni nakorsaaneq, *Kalaallit Nunaanni peqqissutsikkut inissisimaneq pillugu: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland* (1968) 81.

²⁴⁵ Danskisut allaqqaarnera (kalaallisuunngortitaq): ”Der skal føres særlige optegnelser (journal), eventuelt i en protokol, over hver kvinde med indlagt Lippes loop med angivelse af dato for indsættelsen, efterundersøgelser, komplikationer og årsag til eventuel fjernelse.”; [”Immikkut ittumik, soorlu allattaavinnut nalunaarsorneqartassapput arnat Lippes loopimik ikkussivigineqarsimasut, ulloq ikkunneqarfia, kingornatigut misissuinerit, ajornakusoorutit peerneqarsimappallu peerneqarneranut pissutaasoq allanneqartassallutik,”;] Kalaallit Nunaanni nakorsaaneq. ”Kaajallaassitaq nr. 80 Najukkami nakorsanut aamma Dronning Ingridip Napparsimmavissuani nakorsanut – naartunermi eqqiluisaarnermut kiisalu naartunaveersaatini atuinermut tunngasoq” (10. juli 1968), 2-3.

²⁴⁶ Jensen et al. 234.

²⁴⁷ Redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁴⁸ Kimberly A Kho and Dina J Chamsy, ‘Perforated Intraperitoneal Intrauterine Contraceptive Devices: Diagnosis, Management, and Clinical Outcomes’ (2014) *Journal of Minimally Invasive Gynecology* 21(4) 596–601.

²⁴⁹ Redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁵⁰ Dirk Wildemeersch, Thomas Hasskamp and Norman Goldstuck, “Intrauterine Devices That Do Not Fit Well Cause Side Effects, Become Embedded, or Are Expelled and Can Even Perforate the Uterine Wall” (2015) *Journal of Minimally Invasive Gynecology* 22(2) 309–10.

²⁵¹ Redacted statement of claim in the civil proceedings; Jensen et al. 224.

paasinanngilaq, qulaanimi allaqqasutut meeqqiorsimanngitsunut inassutiginanngillat.²⁵²

155. Ilisimasassarsioqatigiit arnanut 354-iusunut kissaatiginngisamik naartunaaveersaaserneqarsimasunut ajoqusiinerit pillugit eqikkaaneranni oqaatigineqarpoq, "arnat spiralilersorneqartut ikkussinerup kingunerisaanik akussakkut anniarnermik annertusisamillu aanaartarnermik pingaarnertut eqqugaasimapput, tamatumalu kingunerisaanik piffissami sivikitsumi sivilisunerusumiluunniit innangasoqartarsimalluni. Tamatuma saniatigut niviarsiaqqat arnallu arlallit atoqatigiinnerup nalaani spirali pissutigalugu iluaagisaqartarsimapput."²⁵³ Nalunaarusiami ajoqusiineq ima eqikkarlugu nassuiarneqarpoq:

Arnat ilaat spiralilersorneqarsimasut ikkussinerup kingorna ilukkut aseruuttoornermik nalaataqarsimapput, tamannalu arlalitsigut napparsimavimmi sivilisuumik uninngatitsinermik kinguneqarsimalluni. Tamatuma saniatigut pisuni arlalinni spiralit illisamiinngitsut imaluunniit illissamiikkunnaarsimasut nalaatarineqarpoq, ilaatigullu spiralit arlallit ikkunneqartarsimallutik. Arnat arlallit, ingammik niviarsiaqqat sulii 18-iliisimanngitsut, eqqaavaat akussakkut anniarneq, aaqarnerneq aamma ilukkut aseruuttoorneq pissutigalugit nakorsiarlutik spiralip peertinnissaa ajornarsimasoq. Arnat eqqaamavaat naammagittaalliuutitik timikkullu ippigisaqarnertik naartulernialeqimmata tusaajumaneqanngitsut, taamaammallu arnat arlallit nammineq spirali peersimavaat. Aamma spiralilersorneqarsimanerup kingunerisaanik ilukkut aseruuttoorneq pissutigalugu meeqqiorsinnaannginneq arnat arlallit nalaappaat, arnalli arlallit aamma Depo-Proveramik kapitissimanertik meeqqiorsinnaannginnermut tunngavilersuutigaat. Arnat ilaat meeqqiorsinnaannginnertik pissutigalugu oqaatsinik sakkortuunik tunineqartarsimapput aammalu persuttaqaallutik. Arnat kissaatigisamik meerartaarsinnaannginnertik aliasuutigaat, annaasaqartutut misigaat kamaqassutigalugulu. Arnat amerlasuut naartunaveersaasersorneqarnertik ajoqusernermik kingunerlutsitsissutigaat assigiinngitsunillu kinguneqarfigalugu. Inuiaqatigiinni piumasaqaatinut annertunerusumik minnerusumilluunniit naleqqussarnissamut ajornartorsiuteqarneq unammilligassaqaarnerlu tamatumani ilaapput.²⁵⁴

156. Ilisimasassarsioqatigiit aamma nalunaarput, "arnat Depo-Proveramik kapitinneqarsimasut aaqarnerulerneq imaluunniit aaqannginneq, puallarneq tarnikkullu sunniutit pingaarnertut kingunerisimavaat."²⁵⁵ Piffissami sivilisunerusumi spiralit kingunerisaat pillugit arnat nassuiaapput ilukkut aseruuttoorneq nakinerlu, illissami mannessallu aqqaatani qileqqut, illiaartinneq anniartuarnerlu nalaattarsimallugit. Mannissaqarfikkut pullartat, tinupasut, illissami pullartat,

²⁵² Redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁵³ Jensen et al. 230.

²⁵⁴ Jensen et al. 230.

²⁵⁵ Ibid.

illissap appartoornera spiralilersornermit toqqaannaq kingunertut arnat arlallit oqaatigaat. Ataasiakkaat kræfti eqqaavaat.²⁵⁶

157. Arnat eqqartuussivikkoortitsisut 143-t akornanni 52-it meerartaasimanngisaannarput, 33-t illiaarsinneqarsimapput, 74-it mannissap aqqutaani innarliinerup kingunerisaanik naartuniarsarinikkut ajornartorsiuteqarsimapput kiisalu 112-t uteqattaartumik, annertuumik ilukkut aseruuttorneq napparsimassutigisimavaat. 143-uusut tamarmik sakkortuumik misigisimasaqarsimapput tarnikkullu innarlerneqarsimallutik nalunaarutigalugu.²⁵⁷ Peqqinnissaqarfimmut peqqissaasunullu tatiginninnginneq kannigusunnerlu pisinnaatitaasunit, inuinnarnit aammalu eqqartuussivikkoortitsisunit ilisimasassarsioqatigiillu nalunaarusiaani arlaleriarluni nalunaarutigineqarput.
158. Naartunaveersaasersuinnermut politiki atuutsinneqarneratigut EHCR-imi artikili 3-mik aamma 7-imik unioqutitsisumik Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinnermi timikkut tarnikkulluunniit annertuumik innarliisoqarsimasoq, tamannalu *ajortumik pinninnertut* nalilernerqarsinnaasoq naammattumik tunngavissaqarsorinarpoq. Akuersisoqaraluarpalluunniit Lippes Loop D meeqqanut imaluunniit arnanut meeqqiorsimanngitsunut ikkunneqassasoq inassutiginanngitsut eqqarsaatigalugit takorlooruminaappoq. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarput, arnat 176-it spiralilersorneqarnerup nalaani suli ernisimanngitsut,²⁵⁸ kiisalu 185-it 214-illu akornanni spiralilersorneqarnerup nalaani meeraasimasut.²⁵⁹ Spirali qaqugu ikkunneqarsinnaanersoq pillugu nakorsat tunngavimmit pingaarutilimmit avaqqussisarpasissimapput, tassa aaqarnerup naanerani ikkunneqartartussaammat, taamaaliunnginnerlu naartusoqartillugu sakkortunerpaamik inassutiginanngitsumik kinguneqarnissaa aarlerinaateqarluni.²⁶⁰ Aamma allakkatigut angajoqqaat akuersiteqqaanngilaat, naak tamanna 1969-ip 1973-illu akornanni kaajallaassitaq 80-imi tapiliussaq B-mi nakorsat Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinnermik sulinnerminni malitassaannik malittarisassaqaartinneqartoq. Tamatuma saniatigut meeqqap illiaanut Lippes Loop D-mik ikkussinerup sakkortussusaa naalliutsitsinertut isigineqarsinnaavoq, ingammik ikkussap peerneqarnissaata qinnutigineqarnera itigartinneqarsimatillugu.
159. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiunut Eqqartuussivik naapertorlugu "iliuutsit kinguaassiorsinnaajunnaartitsinermik kinguneqaratarsinnaasut inuup innarligassaannginneranut akornutaapput sakkortunerpaat. Eqqartuussivik naapertorlugu, tamanna sorpassuartigut inuup timikkut tarnikkullu ilorrisimaarneranut sunniuteqarsinnaavoq, ersinermik, annikilliornermik ajukkunnermillu misigititsisinnaalluni, ataannartumillu naalliutsitsisinnaalluni."²⁶¹ Suliami

²⁵⁶ Ibid., 225.

²⁵⁷ Redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁵⁸ Jensen et al. 178.

²⁵⁹ Ibid., 177 aamma 179 tassunga tunngatillugu assigiinngitsumik takutitsipput. Qupperneq 177-imi allaqqavoq, 214-it 18-it inorlugit ukioqartut, quppernerli 179-imi 185-it meeraanersimasut allaqqalluni.

²⁶⁰ Redacted statement of claim in the civil proceedings.

²⁶¹ Fikfak et al. Allakkat nassiunneqartut q. 19. Issuarneqartoq *VC v Slovakia* (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiunut

matumani kingunerit taakku tamarmik takussaapput.

2.3.3 Ajortumik pinninnissamik pinaveersaartitsinissamut pisussaaffik: Inatsisitigut illersugaaneq

160. Inuppalaanngitsumik nikassaasumilluunniit pinninnissat pinaveersaartinnissaannut pisussaaffik pingaartumik "pisuni pineqartuni naalagaaffimmi oqartussat kisimik tamakkiisumik annerusumilluunniit ilisimasaqarfigisaanni" atuuppoq.²⁶² Ataatsimut isigalugu naalagaaffiit "eqimattat naalliutsinneqarnissamut annerusumik aarlerinartumiittut, inunnut taakkununga persuttaanernik sunilluunniit tamakkiisumik unnerluussinikkut pineqaatissiinikkullu aamma pinaveersaartitsinernik illersuinernillu allanik atuutilersitsinissamik qulakkeerinninnikkut illersuinissamik qulakkeerinnittariaqarput."²⁶³ ICCPR-imi artikeli 7-imi ilaavoq "kinaluunniit kiffaanngissuseqarluni akuersitinnagu nakorsaanermut ilisimatusarnermulluunniit tunngasutigut misileraaffigineqassanngilaq." ICCPR-imi inerteqquteqarnermik aalajangersakkami tassani "nakorsarneqarneq" misileraanertut toqqaannartumik eqqaaneqanngikkaluartoq, nakorsarneqarnissamut itigartitsisinnaatitaaneq inuup pininnaatitaaffiatut annertuumik isigineqarpoq, nammineq aalajangiinissamut, timip nammineq oqartussaaffigineranut aamma inuppalaanngitsumik nikassaasumilluunniit pineqannginnissamut pininnaatitaaffinneersuusoq. Ajortumik pinninnissat pinaveersaartinnissaannut pisussaaffik ECHR-ip Danmarkimut 1953-imi atuutilerneraniit naalagaaffimmut Danmarkimut minnerpaamik pisussaaffiusimavoq taamaattumillu piffissami misissuiffigineqartumi tamanna atuulluni. ECHR-imi artikelimi 3-mi naalliutsitsinernik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnissamik inerteqquteqarnerup ilaatut, naalagaaffiit "ilaatigut inatsisitigut naleqquttumik illersuinikkut periuseqarnikkullu inuit (sianissutsikkut piginnaasallit) atuuttumik akuersissuteqarnissaasa qulakkeerneratigut, pinngitsaalillugit qanorluunniit nakorsarneqarnissaannik pinaveersaartitsisariaqarput."²⁶⁴ ECHR-imi piumasaqaatit CAT-imit, Danmarkimi 1987-imi atuutilersumit tapersersorneqarput (inatsisinut atuuttunut Takussutissiaq 1 takuuk). CAT-imi artikelimi 16-imi allassimavoq "Naalagaaffiit peqataasut tamarmik nunap immikkoortuani sumiluunniit inatsisit atortinneqarfianni naalliutsitsinerit, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnerit pillaanerilluunniit suulluunniit naalliutsitsinermi sakkukinnerusut [...] pinaveersaartinnissaannut pisussaaffilissapput, taama pinninnerit pisortani atorfilittap imaluunniit inuup allap pisortaqaqfimmi atorfillip iliuuserippagit, kajumissaarutigippagit, akuerippagit oqaasertalernagu akuerippagit." Piffissaq pineqartoq tamaat Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pisortat sullissivigivaat inuillu tassani atorfillit naalagaaffiit

Eqqartuussivik, Immikkoortortaqaqfissuaq, Suliap nr. 18968/07, 8. november 2011) [104]-[106].

²⁶² *El-Masri v Former Yugoslav Republic of Macedonia* (Immikkoortortaqaqfissuaq) (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiitut Eqqartuussivik, Suliap nr. 39630/09, 13. december 2012) para 152.

²⁶³ Committee Against Torture, General Comment 2: Implementation of Article 2 by States Parties UN Doc CAT/C/GC/2 (24. januar 2008) para 21; *Z and Others v United Kingdom* (Immikkoortortaqaqfissuaq) (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiitut Eqqartuussivik, Suliap nr. 29392/95, 10. maj 2001) para 73.

²⁶⁴ Fikfak et al. Allakkat nassiunneqartut, q. 16. Issuarneqartoq *G.M. and Others v the Republic of Moldova*, Sul. nr. 44394/15, (ECtHR, 22. november 2022) para 85.

nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu pisortani sulineranni naalagaaffimmit aallartitatut isigineqarsimapput. Tamatuma kingunerisaanik artikelimi 16-imi pisussaaffik pissutsini piviusuni atuuppoq.

161. 1966-imi juunip 1-ani Danmarkimi Folketingip Naartunermi misissortittarnissaq erninermilu ikiorneqartarnissaq pillugu inatsit nr. 200, 8. juni 1966-imeersoq (Lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp) akueraa. Inatsit oktober 1-ani 1966-imi atuutilerpoq. Inatsimmi nr. 200-mi paragraf 8-mi allassimavoq inatsit Kalaallit Nunaannut Savalimmiunulluunniit atuutinnitsoq. 1968-imi Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneq Kalaallit Nunaannut ministereqarfimmut ilaatigut nakorsat Kalaallit Nunaanni sulisut inatsimmi uani innersuunneqartunut assingusumik Kalaallit Nunaanni arnanut niviarsiaqqanullu misissortinnissamik siunnersortinnissamillu neqerooruteqartartut ilisimatitsisimavoq,²⁶⁵ aamma nakorsat sulisut inatsit taanna malissagaat siunnersorsimallugit ilisimatitsisimavoq.²⁶⁶ Tamanna pingaaruteqarpoq inatsimmi paragraf 6-imi una allassimammat: "Angajoqqaatut oqartussamit paarsisumilluunniit akuersissuteqarani inunnut 18-it inorlugit ukiulinnut inunnulluunniit namminneq inuunerminnik aqutsinissamut piginnaanngitsunut naartunaveersaatinik atuinissamik [...] ilitersuisoqarsinnaavoq. Taamaattorli taamaallaat tamanna atuutissaaq inuk pineqartoq 15-ileereersimappat."²⁶⁷
162. Piffissami tassani "siunnersuineq [ilitersuineq] aamma paasissutissat immikkoortuusutut isigineqartarsimapput." "Paasissutissanit" allaanerusutut "siunnersuinermi qanoq iliornissaq ilanngunneqartarsimavoq, soorlu spiralip qanoq ikkunnessaa."²⁶⁸ Taamaattumik inatsimmi nr. 200-mi naartunaveersaasersuineq oqallisigiinnarnagu ingerlanneqarnissaa akuersaarneqarpoq. Taamaalluni Nunatsinni Nakorsaaneq Kalaallit Nunaanni nakorsat inatsit unioqquutillugu meeqqanut 15-it 18-illu akornanni ukiulinnut angajoqqaanik akuersititsinatik naartunaveersaasersuisarsimanerannik miserratiginningsutut ippoq.
163. Kaajallaasitami nr. 80-imi piumasaqaataasimavoq arnanut tamanut Lippes Loopinik

²⁶⁵ Nunatsinni Nakorsaaneq. "Cirkulære nr. 80 til distriktslægerne samt lægerne ved Dronning Ingrid's Hospital – Vedrørende svangerskabshygiejne samt anvendelse af svangerskabsforebyggende midler" ["Najukkami nakorsanut aamma Dronning Ingridip Napparsimmavissuani nakorsanut kaajallaasitaq nr. 80 – naartunermi eqqiluisaarnermut kiisalu naartunaveersaatinik atuinermut tunngasoq"] (10. juli 1968), q. 1.

²⁶⁶ Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneqarfimmit Kalaallit Nunaannut ministereqarfimmut allakkat (10. juli 1968), q. 1. Journal 531,02. Nalunaarusiortut allagaateqarfimmi misissuinerat. Malugiuk Nunatsinni Nakorsaanerup allagaani inatsit nr. 220 innersuuppaa, taannali naqinnerlutaavoq imalu allassimasussaagaluarluni inatsit nr. 200. Ullormi tassani inatsimmik nr. 220-mik nakorsap innersuussutaanik peqanngilaq. Naqinnerliugaq innuttaasuni eqqartuussivimmut suliaasannqortitami aamma eqqaaneqarpoq.

²⁶⁷ Allaqqarnera: "Vejledning om anvendelse af svangerskabsforebyggende metoder kan (...) uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller værgen ydes til personer, der er under 18 år eller umyndiggjort i personlig henseende.
["Angajoqqaatut oqartussamit paarsisumilluunniit akuersissuteqarani inunnut 18-it inorlugit ukiulinnut inunnulluunniit namminneq inuunerminnik aqutsinissamut piginnaanngitsunut naartunaveersaatinik atuinissamik [...] ilitersuisoqarsinnaavoq. Dette gælder dog kun, såfremt den pågældende er fyldt 15 år."
[Taamaattorli taamaallaat tamanna atuutissaaq inuk pineqartoq 15-ileereersimappat.]]

²⁶⁸ Jensen et al. 113.

ikkussivigineqartunut "ullormik ikkussiffimmik, malitseqartitsilluni misissortinnernik, ajornakusoorutininik peerneqarneranillu pissutaasunik takussutissat" nalunaarsorneqassasut.²⁶⁹ Akuersissummik pisoqarsimaneranik nakorsiartumulluunniit paasissutissanik tunniussisoqarsimaneranik paasissutissallu suut tunniunneqarsimaneranik uppersaasoqarnissaanik piumasaqaateqarsimanngilaq. Taamaakkaluartoq, Kaajallaasitamut nr. 80-imut 1969-imi februarimeersumut ilanngussami, Kunngip peqqussutaata nr. 525-ip 1. oktober 1973-imi atuutilernissaata tungaanut atuuttumi piumasaqaataasimavoq nakorsat inunnut kikkunnulluunniit 18-it inorlugit ukiulinnut allakkatigut angajoqqaaniit akuersissummik pisassasut.²⁷⁰ Ilanngussami erseqqissumik allassimavoq "suliani arnaq 18-it inorlugit ukioqarnera oqartussaassuseqannginneraluunniit pissutigalugu naartunaveersaasertinnissamik siunnersortinnagu inunnit angajoqqaatut oqartussaassusilinnit allakkatigut akuersissummik pisoqaaqaassasoq erseqqissarneqarpoq." Ilisimasassarsioqatigiit nassuiarpaat allakkatigut akuersissummut taama ittumut assersuummik nassaarsimanatik.²⁷¹

164. 1969-imi februarimiit 1973-imi septembarip 30-ata tungaanut nunami inatsimmik Kalaallit Nunaanni meeqqanut 18-it inorlugit ukiulinnut angajoqqaavi akuersiteqqaarnagit naartunaveersaasiinissamik akuersisoqarnikuunngilaq. Innuttaasunit eqqartuussivimmut suliasanngortitami inunnit 38-nit, meeraallutik 1973-imi septembari sioqqullugu naartunaveersaasernerneqarsimasunit piumasaqaatit ilaapput, Ilisimasassarsioqatigiillu nalunaarutaanni inuit 185-it, piffissami pisimasorineqartumi 18-it inorlugit ukiullit suliallu 46-it piffissami tassani qanoq ukioqarsimanerannik allassimanngitsut nalunaarsorneqarsimapput.²⁷² Ukiuni taakkunanerpiaq Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarsukkatut innersuussutigisaat erseqqinngillat, sulialli amerlanerit 1970-ikkunni pinikuupput.²⁷³

165. 1973-imi septembarip 26-ani Kunngip peqqussutaani nr. 525-mi meeqqanut 15-18-it akornanni ukiulinnut, angajoqqaavi akuersiteqqaarnagit meeqqanullu 15-it inorlugit ukiulinnut ernereerneranni naartuersereerneranniluunniit naartunaveersaasiinissamut nunami inatsit naapertorlugu periarfissaq aalajangersarneqarpoq. Taanna Kunngeqarfiup peqqussutaatigut nr.

²⁶⁹ Danskisut allaqqaarnera: "Der skal føres særlige optegnelser (journal), eventuelt i en protokol, over hver kvinde med indlagt Lippes loop med angivelse af dato for indsættelsen, efterundersøgelser, komplikationer og årsag til eventuel fjernelse."; ["Immikkut ittumik, soorlu allattaavinnut nalunaarsorneqartassapput arnat Lippes loopimik ikkussivigineqarsimasut, ulloq ikkunneqarfia, kingornatigut misissuinerit, ajornakusoorutit peerneqarsimappallu peerneqarneranut pissutaasoq allanneqartassallutik,".]; Kalaallit Nunaanni nakorsaaneq. "Cirkulære nr. 80 til distriktslægerne samt lægerne ved Dronning Ingrid's Hospital – Vedrørende svangerskabshygiejne samt anvendelse af svangerskabsforebyggende midler" ["Najukkami nakorsanut aamma Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsanut kaajallaasitaq nr. 80 – naartunermi eqqiluisaarnermut kiisalu naartunaveersaatinik atuinerit tunngasoq"] (10. juli 1968) 2-3

²⁷⁰ Nunatsinni Nakorsaaneq, Kaajallaasitamut nr. 80-imut ilanngussaq 1: najukkani nakorsanut aamma Dronning Ingridip Napparsimavissuani nakorsanut: Naartunermi eqqiluisaarneq naartunaveersaatinillu atuineq pillugu (6. februar 1969).

²⁷¹ Jensen et al. 245.

²⁷² Ibid., 178.

²⁷³ Ibid.

388, 26. juli 1975-imeersukkut, Kalaallit Nunaanni meeqqanut tamanut angajoqqaat akuersiteqqaarnagit, siornatigut naartusimanersut apeqqutaatinngu naartunaveersaaserneqarnissaannik aalajangersakkamik akuersisutigut allannngortinneqarpoq. Tamanna pissutigalugu danskit inatsisaat nr. 177, 7. maj 1975-imeersoq, tunngaviit taakku tunngavigalugit Danmarkimi meeqqanut naartunaveersaasiinissamik neqeroornissamik akuersisoq Kalaallit Nunaannut atuutilerpoq. 1970-ip naajartornerani Danmarkimi suliap, akuerseqqaarani nakorsarneqartarnermut tunngasup oqallisaangaaqisup kingorna, Danmarkimi Peqqissutsimut Oqartussat 1980-imi martsip 6-ani nakorsarneqartut akuersisarnerannut tunngatillugu ajornartorsiut misissorniarlugu suleqatigiissitamik pilersitsipput. Innersuussutaat Paasissutissat akuersisarnerlu pillugit kaajallaasitamik nr. 15405-mik, 21. oktober 1982-imi Nunatsinni nakorsaaneqarfimmit atuutilersinneqartumik kinguneqarput. Tassani aalajangersarneqarpoq nakorsiartut inersimasut piginnaasallit qanorluunniit nakorsartinneq iliuuserisallu, taamatullu ajornakusoorutaasinnaasut sunniutaasinnaasullu pillugit paasissutissanik qanorluunniit annertutigisunik kissaatigisaminnik nalinginnaasumik tunineqartussaataitaasut. Taamaakkaluartoq immikkut akuersisoqarsinnaasimavoq, matumani nakorsap "paasissutissanik annertuallaanik tunniussineq nakorsarneqartumut pisariaqanngitsumik annilaangalersitsisinnaasoq nalornilersitsisinnaasorlu" aamma "suliani taama ittuni nakorsap paasissutissanik nakorsarneqartumut pitsaanerpaanik tunniussinissani oqimaaqatigiissartariaqarlugu" nalilerpagu.

166. Suliamut ilisimasallit aqqaniliusut Ilisimasassarsioqatigiinnit apersorneqartut, piffissami misissuiffigineqartumi (1960-imiit 1991-imut) naartunaveersaasersuinerimik ilisimasaqarsimasut isumaqatigiissimapput "nakorsiartup akuersisarnissaa ullutsinni erseqqikkaluartoq, taamani aatsaat kingusissupilussuakkut peqqinnissatigut sullissinermi piviusumik eqqunneqarnikuusoq. Taamani Kalaallit Nunaanni Danmarkimiluunniit arnat nivarsiaqqalluunniit 18-it inorlugit ukiullit angajoqqaavinit akuersisummik pinissaq piumasaqaataasimanngitsoq nalunaarutigaat."²⁷⁴
167. Inatsisitigut tunngaviit siuliani taaneqartut takutippaat nakorsarneqarneq nakorsaatinik misileraanissaq sioqqullugu siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersisoqartarnissaanik qulakkeerinnittunik inatsisitigut sakkoqaranilu periuseqarsimanngitsoq. Uppernarsarneqarpat, tamanna naalagaaffiup pilertortumik nakorsarneqartariaqanngitsunit paasisimasaqarluni akuersisummik qulakkeerinninnissamik nunat tamalaat akornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit pisussaataaaffianik, ECHR-imi artikelimi 3-mi, CAT-imi artikeli 16-imi, ICCPR-imi artikelimi 7-imi pisussaaffimi akerlianik sumiginnaanerusimassaaq.
168. Ajortumik pinninnernik pinaveersaartitsinissaq taanna meeqqanik, inunnillu "sanngiitsunik" allanik ajortumik pinninnissat pinaveersaartinnissaannut tunngatillugu sakkortusisamik pisussaaffiuvoq.²⁷⁵ Suliami pineqartumi, taakku kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasut, sanngiiffiit immikkuullarissutsimut attuumassutillit

²⁷⁴ Ibid., 216.

²⁷⁵ *Z and Others v United Kingdom* (Immikkoortortaqaarfissuaq) (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiunut Eqqartuussivik, Suliap nr. 29392/95, 10. maj 2001) para 73.

(suaaassuseq, ukiut, inuiaassuseq), taamatuttaarlu pissutsit aalajangersimasut tunngavigalugit nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit sanngiitsutut taaneqarput.²⁷⁶ Tamanna tullinnguuttumi itisilerneqarpoq.

2.3.4 Eqqartuussisutigoortitsinermi pisussaaffik

169. Naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii pituttuisut naapertorlugit naalagaaffiit inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnissamut inerteqqummik unioqqutitsinerusinnaasut suulluunniit paasiniaaffigisussaavaat.²⁷⁷ Europami inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisummi ilaapput isumaqatigiisutip atuunnerani, tassa piffissaq misissuiffiusoq tamaat atuuttumi ajortumik pinnissimanermut unnerluussinerit suulluunniit. Ajortumik pinnissimaneq pillugu sakkortuumik unnerluussinerni sukkasuumik, arlaannaanulluunniit attuumassuteqanngitsumik, pitsaasumik akisussaasuutitsinermillu inerneqartussamik misissuinissaq piumasaqaataavoq.²⁷⁸ Pisortat suliffeqarfiisa iliuusaannut tunngatillugu sakkortusisamik illersuisussaataaiffeqarpoq, pingaartumik taakku innuttaasunik "sanngiitsunik" sullissisuuppata, inuillu tamarmik naartunaveersaasersuinermit toqqaannartumik eqqugaasimasut immikkuullarissusaat allanngortinneqarsinnaanngitsut (ukiut, suaassuseq, kingoqqiffik) tunngavigalugit pissutsillu aalajangersimasut (siuliani nassuiarneqartut) tunngavigalugit taamatut taaneqarsinnaasimallutik.

²⁷⁶ ICCPR) Arts 2, 24, 27; *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, 16. december 1966-imi atsiornissaanut ammaanneqartoq, 993 UNTS 3 (3. januar 1976-imi atuutilertoq, Danmarkimit 20. marts 1968-imi atsiorneqartoq, 6. jan 1972-imi Danmarkimit atuutilersinneqartoq). Artikeli 2-p atuutilernissaanut inuiaqatigiinni eqimatta sanngiitsut aamma naalliussimasut ajattugaanermillu suli naalliuttut kinaassusersineqartaraiqarput. CESCR, *General Comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights (art. 2, para. 2 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/GC/20 (2. juli 2009), paras. 27-35; Aamma takuuk CESCR, *General Comment No. 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/2000/4 (11. august 2000), paras. 12(b)(i)-(ii), 18, 35, 37, 40, 43(a), 43(f) aamma 52; CESCR, *General Comment No. 5: Persons with disabilities, adopted by the Committee at its eleventh session*, UN Doc E/1995/22 (9. december 1994), para. 9; CESCR, *General Comment No. 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the Covenant)*, UN Doc E/C.12/2000/4 (11. august 2000), paras. 12(ii) aamma 35; CEDAW, *General Recommendation No. 24: Article 12 of the Convention, adopted by the Committee at its twentieth session*, UN Doc A/54/38/Rev.1, chap. I (19. januar-5. februar 1999), para. 6; CESCR, *General Comment No. 12: The right to adequate food (article 11 of the Covenant), adopted by the Committee at its twentieth session*, UN Doc E/C.12/1999/5 (12. maj 1999), para. 13; Committee on the Rights of the Child, *General Comment No. 2 (2002): The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the rights of the child*, UN Doc CRC/GC/2002/2 (15. november 2002), para. 5 aamma 15. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiit Eqqartuussivik (ECtHR), *Stubbings and Others v the United Kingdom* (Suliap nr. 22083/93, Eqqartuussut, 22. oktober 1996), para. 64; ECtHR, *Yazgül Yılmaz v Türkiye* (Suliap nr. 36369/06, Judgment, 1. februar 2011), para. 42; ECtHR, *B.S. v Spain* (Suliap nr. 47159/08, Eqqartuussut, 24. juli 2012), para. 62; CROC Art 24; Aamma takuuk: Human Rights Committee, *General Comment 17: Article 24 (Thirty-fifth session, 1989)*, Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies, UN Doc HRI/GEN/1/Rev.1 at 23 (29. juli 1994) para 4; Aamma takuuk Human Rights Committee, *General Comment No. 31 [80]: The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant, Adopted on 29 March 2004 (2187th meeting)*, UN Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add. 13 (26. maj 2004) para 15.

²⁷⁷ CAT Arts 12 aamma 13; *International Covenant on Civil and Political Rights* Art 7; UN Human Rights Committee G.M. and Others v the Republic of Moldova at para.94.

²⁷⁸ Assenov v Bulgaria (1999) 28 EHRR 652; El-Masri v The Former Yugoslav Republic of Macedonia (2013) 57 EHRR 25; *Bouyid v Belgium* (2016) 62 EHRR 32.

170. 1964-imi septemberimi Kalaallit Nunaanni najukkami nakorsaq sulisoq "Kalaallinut [Inunnut] nakorsiartunut Lippes Loopip misilinnissanut" akuersissummik qinnuteqarluni Peqqissutsimut Oqartussanut allagaqarsimavoq".²⁷⁹ Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup oqaatigisimavaa nakorsaq "naartunaveersaasersuinissamik suliaqarnissamut kajumilluinnarsimasoq" aammali paasisimallugu "periutsinik nalinginnaasuunngitsunik siunnersuuteqarnissamut misilittagaat killeqarpallaarsimasut."²⁸⁰ 1973-imi nakorsaq alla illoqarfimmi tassani Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut ilisimatitsiniarluni allassimavoq "ilisimatitsissutigissallugu soqutiginarsinnaasoq 1965-imi 'spiralit' 20-t nammineq sanaat ikkunneqarsimasut." Ilisimasassarsioqatigiit peqqissutsimut tunngasutigut ilisimasalimmit minnerpaamik ataatsimit ima pisoqarsimaneranik uppersarsaasimapput: "illoqarfimmi allami najukkami nakorsaq spiralinik nammineerluni sanasarsimavoq ikkuttarlugillu."²⁸¹ Ilisimasassarsioqatigiit isumaliorput "danskiteq peqqissutsimut oqartussaasuisa itigartitsinerat najukkami nakorsap spiralinik nammineq sanalluni ikkussuillunilu aallartitsineranik kinguneqarsimagunartoq."²⁸² Tamanna ICCPR-imi artikeli 7-imik, kiffaanngissuseqarluni akuersissuteqanngitsumik nakorsaatinik misileraanissamik inerteqquteqartumik unioqquitsineruvoq. Atortorissaarut pineqartoq ilisimatuussutsikkut misissorneqaranilu akuerineqarsimanngippat kiffaanngissuseqarluni akuersisoqarsinnaanngilaq.
171. 1970-1972-imiit Depo-Provera, kapuut naartunaveersaatitut atorineqarnissaa pisortatigoortumik suli akuerineqanngitsoq Kalaallit Nunaanni najukkami nakorsamit arnanut 162-inut "misileraatitut" atorineqarsimavoq.²⁸³ Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup taamani tamanna paasineqarmat, misileraaneq kingumoorumik akueraa taamaaliornertu "misissuinerit isumannaatsumik ingerlanneqarnerat" tunngaviliullugu illersorlugu."²⁸⁴ Tunngaviusumik nakorsaatinik arnanut ilisimatuussutsikkut akuerineqanngitsumik nakkutigilluarneqanngitsumillu aamma kapuutip suminnangaanneeraneramik pisortatigoortumik nalunaarsorsimanngitsumik misileraaneq, arnat akuersissutaannik tamanik atorsinnaajunnaarsitsivoq aammalu ICCPR-imi artikeli 7 unioqquutilugu "kiffaanngissuseqarluni akuersiteqqaarnagit nakorsaatinik ilisimatusarnikkulluunniit misileraaffigineqannginnissamut" pisinnaatitaaffiannut aamma unioqquitsinerulluni. Danmarkimi isumaqatigiisut 1968-imi atsiorneqarpoq aamma aatsaat 1976-imi atuutileraluartoq isumaqatigiisummi siunertamik anguniakkamillu akerliusumik iliuunnginnissaq 1968-imi atsiorneqarfianiit piumasaqaataasimavoq.²⁸⁵
172. Immikkoortumi siulianiittumi, 1968-imi juulimi minnerpaamillu 1973-imi allakkami nassuiarneqartutut, naalagaaffiup oqartussaasui Kalaallit Nunaanni nakorsat najukkami

²⁷⁹ Jensen et al. 50.

²⁸⁰ Ibid.

²⁸¹ Ibid.

²⁸² Ibid.

²⁸³ Ibid. 118.

²⁸⁴ Ibid. 118-119.

²⁸⁵ VCLT Art 18. Akuersissuteqarani nakorsaatinik misileraasooqannginnissaa pillugu 1947 Nuremberg Code-mi aamma ilalerneqartoq.

inatsimmik aamma ECHR-imi artikelimi 3-mi aamma ICCPR-imi artikelimi 7-imi pisussaaffinnik pituttuisunik unioqutitsisumik naartunaveersaasersuisoqarneranik ilisimatinneqarsimapput. Pingaartumik atortunik nammineq sanaanik atuisoqarnera pissutigalugu naalagaaffiup inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnerit pinaveersaartinnissaanut pisussaaffini (oqartussanit kingusinnerpaamik 1973-imiit ilisimaneqalertut) piaartumik nalunaarutigai, taamatuttaaq atortorissaarutit sumut atugassaanersut pillugit arnat ilisimasaqannginnerannik najukkami politikkerimit oqaatigineqarmat (1972),²⁸⁶ pingaartumik spiralip atugaalerneranuk atattillugu kinguaassiorsinnaassuttip immikkut ittumik appararsimanera aamma "piumassuseqalersaarinnermik periuseqarneq" pillugu nakorsanit ilinniagartuutut allaaserisat saqqummersinneqarmata tusagassiorfinnilu apersorneqarneratigut paasinarsimmat.

173. Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi eqqartuussisutigoortitsinermi pisussaaffimmik naammassinninniaaraanni paasiniaanerit naammaginartumik, sukkasuumik, peqqissaartumik illuinnaasiunngitsumillu aamma eqqugaasunik peqataatitsinissamut periarfissaqartitsisumik ingerlanneqartariaqarput.²⁸⁷ Peqataatitsinermi tassani eqqugaasut suliamut tassungaluunniit tunngasunut periarfissaqartariaqarput suliamullu tunngasut tunngavissaqanngitsumik tunniunnaversaarneqassanngillat.²⁸⁸ Inuit ataasiakkaat peqqinnissaqarfimmi namminnek journaliminnik takunninnissamik ajornakusoortinneqarsimapput. Tassunga ilaatigut napparsimavik pineqartoq imaluunniit allagaatit silamik pissuteqartumik iluarseqqissinnaanngitsumik ajoqusersimaneri pissutaapput. Pisuni allani, tassunga ilanngullugu 2010-mi pisimasumi, inuk ataaseq takunninnissamut itigartinneqarsimavoq naggataatigut ukiut arlallit ingerlasimallutik, naggaterpiaatigut Nunatsinni Nakorsaanermut qinnuteqartoqarsimavoq inuullu pineqartup journalii tunniunneqarlutik. Suliami tassani arnaq naartulernissamik ajornartorsiuteqarsimasoq pineqarpoq. Ukioq ataaseq sinnerlugu piniarsarereerlugit, journalini tiguai, spiraleqarsimaneranillu allassimasoqarsimanngillat. Ukiuni arlalinni naartuniarsarinnerit iluatsinngitsut kingorna 2019-imi ilusiortinnikkut paasivaa spiraleqarluni, taannalu journaliani nalunaarsorneqarsimanngitsaq. Taamaallaat naartuersereermat ilisimanngisaanik isertortumik ikkussimasinnaavaat.²⁸⁹

174. Ilisimasaleqatigiit paasivaat ajortumik pineqarsimanermik oqaatigisat, kingusinnerpaamik 1973-imi pisimasut misissorluarsinnaanissaannut naalliutsitsinermik, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnissamik ECHR-imi artikeli 3-mi inerteqquteqarnermi eqqartuussisutigoortitsinermi piumasaqaammut naapertuuttumik

²⁸⁶ Jensen et al. 80.

²⁸⁷ *El-Masri v The Former Yugoslav Republic of Macedonia* (2013) 57 EHRR 25; *Bouyid v Belgium* (2016) 62 EHRR 32 [183]; Fikfak et al. Allakkat nassiunneqartut q. 21, issuarneqartoq *Assenov and Others v Bulgaria*, Suliap nr. 24760/94, (ECtHR, 28. oktober 1998) para.102; *Biçici v Turkey*, Suliap nr. 30357/05, (ECtHR, 27. maj 2010) para.39; *Mikheyev v Russia*, Suliap nr. 77617/01, (ECtHR, 26. januar 2006) para.107-109

²⁸⁸ *Chernega v Ukraine* (Europami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik, Suliap nr. 74768/10, 18. juni 2019) [166].

²⁸⁹ Arnanik naartunaveersaasersuinnermit 1992-ip kingorna eqqugaasunik tusarnaarneq.

paasiniaasoqarsimanngitsoq.²⁹⁰ Misissuineq manna Kunngeqarfik Danmarkimit pilersinneqarani Naalakkersuisunit pilersinneqarpoq. Paasiniaanissamut, ilisimannittunik aggersaanissamut, uppersaatinik saqqummiinissamut, tusarniaanissamut, ilumoorumalluni uppersaareerluni ilisimannittutut nassuiaasunik tusarnaanissamut imaluunniit pinerluttoqarsimaneramik paasiniaanissamut piginnaatitaanngillat. Ilisimasaleqatigiit taamatuttaaq inuit pisinnaatitaaffiit isumaliutersuuteqarnissamut piginnaatinneqarsimannigillat suliarisassat allassimaffiannut ilaangimmata, naak quppernerit ilaanni nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit innersuunneqartaraluartut. Taamaattumik taakkunani ECHR-imi artikelimi 3-mi "pitsaasumik" paasiniaanissamik piimasaqaatit aalajangersimasut eqquutsinneqanngillat taamatuttaaq nunat tamalaat akornanni ileqquusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit innuttanut pisussaaffiini pituttuisuni, Naalliutsitseqqusaannginnermut Isumaqatigiissummi artikelimi 12-imi aamma 13-imi, innuttaasunut politikkikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni artikeli 7-imi eqqartuussisutigoortitsinermi pisussaaffik eqqarsaatigalugu naammagisimaarnartuunatik.

2.3.5 Ajortumik pinninneq pillugu inerniliineq

175. Kalaallit Nunaanni kingusinnerpaamik 1966-imili atuuttumik akuersissuteqartoqarani naartunaveersaasersuineq peqqinnissaqarfimmi pisarsimasoq, tamannalu EHCR-imi artikili 3-mik ICCPR-imi artikili 7-imik akerliusumik timikkut tarnikkullu innarliinera inuppalaanngitsumik nikanaarsaataasumillu pinninnertut nalilernerqarsinnaasoq nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsoraat. Naalagaaffik Danmarkip inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu iliuuseqannginnissamut pisussaaffini aammalu taamatut pisoqarnissaanut pinaveersaartitsinermut pisussaaffini naammassinnginneramik nalilernissaanut nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsoraat. Niviarsiaaraq nunap inoqqaava angajoqqaani ilaginagit nakorsamit allamiumik kinguaassiuutitigut misissortinneqartillugu meeraq assut mianernartumut inissisimalertarpoq, annertusisamillu isumassuineq pisariaqartinneqarluni. Naartunaveersaasersuinnermi atortorissaarut anginersaq, Lippes Loop D, meeraq atuuttumik akuersiteqqaarnagu illiaanut ikkunneqarnera, anniartuarnermik imaluunniit atajuartumik meerartaarsinnaannginnermik kinguneqartitsisoq, EHCR-imi artikili 3-mik, ICCPR-imi artikili 7-imik aamma nunat tamalaat akornanni ileqquusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit innuttanut pisussaaffiit atatillugu nalinginnaasumik ileqqorineqartuni naalliutsitsinissamut inerteqqummut sakkortuumik unioqutitsinertut nalilernerqarsinnaavoq.
176. Naalliutsitsineq akiorniarlugu FN-imi ataatsimiititaliap Danmarkimut arfineq-pingajussaanik (2023-mi) piffissakkaartumik nalunaarusiamut atatillugu inaarutaasumik paasisaminik tunniussaqaarluni pinngitsaalisamik kissaatiginngisamillu naartunaveersaatit "kalaallit arnartaannut niviarsiarartaannullu 1960-ikkunnili ikkunneqartarsimasut" ullutsinnut ingerlaartumik inuit pisinnaatitaaffiit unioqutitsisoqarsimanersoq pillugu iternga tikillugu

²⁹⁰ G.M. and Others v the Republic of Moldova at para.94; V.I. v the Republic of Moldova at para.101; Fikfak et al. Allakkat nassiunneqartut q. 13.

misissuisoqarsimannginnera pillugu isumakuluuteqarnerarpoq, tamannalu ilisimasaleqatigiinnit uteqqinneqarluni.²⁹¹ Ilisimasassarsioqatigiit, danskit naalakkersuisuinit Naalakkersuisuniillu toqqarneqarsimasut, suliarisassat allassimaffianni inuit pisinnaatitaaffii toqqaannaq *ilaatinneqassanngitsut* allaqqavoq. Matumani nalunaarusiap Naalakkersuisunit taparserneqarnera qinnutigineqarneralu tunngavigalugit taamaallaat suliarineqarpoq, taamaattorli naalliutsitseqqusaannginnermut aamma naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqannginnissamut pisinnaatitaaffiup eqquutsinneqarsimanerata naammassineqannginnerataluunniit pisortatigoortumik misissornissaanut isumalluutit piginnaatitsissutillu naammassimanngillat. Tamatuma kingunerisaanik EHCR-imi artikili 3 aamma CAT-mi artikilit 12 aamma 13 naapertorlugit iliuuseqartussaataaneq sulii naammassineqarsimanngitsutut nalilernissaanut nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsoraat.

2.4 Ilaqutaqarsinnaanermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiit

177. Immikkoortortami matumani Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuineri iliuutsit tunngavigalugit ilaqutaqarsinnaanermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffinnik unioqquitsisoqarsimanersoq naliliisoqassaaq. Immikkoortuni siuliini atortut atorneqassapput aammalu atortunik inuit pisinnaatitaaffiitut pineqartunut attuumassutilinnik ilanngussisoqassalluni.

2.4.1 Inatsisit attuumassutilit

178. Ilaqutaqarneq namminerlu inuuneqarneq sutigut assigiinngitsutigut Kunngeqarfik Danmarkip isumaqatigiissutitigut peqataaffigisaani ikinnerpaanni arfinilinni illersugaapput.²⁹² ICCPR-imi artikili 23-mi “ilaqutartaarsinnaatitaaneq” illersugaavoq. Artikili 23-mut naapertuussiniarlutik naalagaaffiit ilaqutariinnut pilersaarusiornermut politikii isumaqatigiissummi allaqqasunut unioqquitsissanngillat aammalu “assigiinngisitsinatillu pinngitsoortuussanngillat.”²⁹³ Nunat tamalaat akornanni peqquteqanngitsumik nammineq inuuneqarnermut ilaqutaqarnermullu akulerunnissaa ICCPR-imi artikili 17-imi inerterneqarpoq (tamatumani nakorsat naalagaaffimmit

²⁹¹ Committee against Torture [Naalliutsitsineq akiorniarlugu Ataatsimiititaliaq], *Concluding Observations on the Eighth Periodic Report of Denmark*, UN Doc CAT/C/DNK/CO/8 (8. december 2023), para 34, CAT artikilit 2, 12-14 aamma 16-imut innersuussisoqarpoq.

²⁹² ECHR artikili 8; ICCPR-imi artikilit 17 aamma 23; ICESCR-imi artikili 10(1); CROC-mi artikili 16 allallu, tamatumani artikili 5 ilanngullugu tassani allaqqammat naalagaaffiit “angajoqqaasut imaluunniit atuussinnaatillugu sumiiffimmi ileqqorineqartut naapertorlugit qanigisat inuiaqatigiilluunniit pisinnaatitaaffii pisussaaffiilu ataqqisassagaat”, aamma artikili 8 tassani meeqqap inatsimmik unioqquitsinngitsumik ilaqutaminut attaveqaannarnissaa illersugaalluni (Danmarkimi 1991-imili atuuttoq); CRPD-mi artikilit 22 aamma 23 (Danmarkimi aggusti 2009-mili atuuttoq); kiisalu CEDAW.

²⁹³; CCPR, General Comment No. 19: Article 23 (The Family) Protection of the Family, the Right to Marriage and Equality of the Spouses (27 July 1990) para 5.

atorfeqartinneqartut peqquteqanngitsumik akulerunnissaat ilanngullugu).²⁹⁴ Nakorsiarluni naartunaveersaasersuinerit assigiinngisisitsut atuuttumilluunniit akuersissutigineqanngitsut 1976-imi martsip 23-ata kingorna pisut, innuttaasut politikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni ICCPR-imi artikilini 17-imik 23-millu taakkunungalugu danskit naalagaaffiat naammassisussaataitanerannut unioqqutitsisussanngorput.²⁹⁵ Tamatuma saniatigut isumaqatigiissutit akornanni CEDAW taamaallaat ilaqutariinnut pilersaarnermik imaqqarpoq, toqqaannarlu arnat kinguaassiornikkut nammineq aalajangiisinnaatitaanerat akuersaarlugu (1983-imi Danmarkimi pituttuilluni atuuttoq).²⁹⁶

179. Naak isumaqatigiissutit taakku kingusinnerulaartukut Danmarkimut atuutilersinneqarluartut ilaqutaqarnermut namminerlu inuuneqarnermut akuliuffigineqannginnissamut pisinnaatitaaffik EHCR aqqutigalugu Kunngaqarfiup iluani 1953-imi pituttuisumik atuutilerpoq.²⁹⁷ ECHR-imi artikili 8-mi immikkoortumi siullermi allaqqavoq: “Kinaluunniit inuttut inuunermut ilaqutariittullu inuunermut, angerlarsimaffimmini allaqatigiittarnerminilu ataqqineqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq.”²⁹⁸ Nammineq inuuneqarnermut pisinnaatitaaffik piuvoq “inuup oqartussaasunit peqquteqanngitsumik akuliuffigineqarnissaanut illersorniarlugu.”²⁹⁹ Pisinnaatitaaffiup “pingaarnertut inuup inoqatiminut attaveqarneranni pissusaata avataanit akuliuffiginagu ineriartortinnissaa qulakkiissavaa”.³⁰⁰ Ilaqutaqarnerup namminerlu inuuneqarnerup inniminassusaat nammineq aalajangiisinnaassutsimut, timimik kiffaanngissuseqarnermut aamma “timikkut tarnikkullu innarligassaannngissutsimut” attuumassuteqarput. Naalagaaffik innarligassaannngissutsip ataqqineqarnera qulakkeerniarlugu iliuuseqassaaq, innarligassaannngissutsillu innarlernissaanut iliuuseqarnaveersaassalluni.³⁰¹ Naalagaaffik ilaqutariinnut inuillu nammineq inuuneqarnissaannut akuleruttassanngilaq aammalu allat akulerunnissaat pinaveersaartissallugu.³⁰² Naalagaaffiit persuttagaanissamut

²⁹⁴ *Daniel Billy v Australia* (Communication 1782/2008) UN Doc CCPR/C/100/D/1782/2008 (20 October 2010) 7.

²⁹⁵ Siuliani eqqaaneqartut naalagaaffiup aqqissuussaanera aarlerinartumik inissisimalersillugu ajunaarnersuarmit pisinnaatitaaffik pineqartoq taamaallaat atorunnaarsinneqarallarsinnaavoq, pissutsillu taamaattut suliami matumani atuunnatik: ICCPR Art 4.

²⁹⁶ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, 18. december 1979-imi atsiorneqarsinnaalertoq, 1249 UNTS 13 (3. september 1981-imi atuutilertoq) Art 16(e).

²⁹⁷ Siornatigullu 1948-mi UDHR-imi artikili 12-imi ilaasoq.

²⁹⁸ Isumaqatigiisummi artikili 8-mi. Aamma takuuk: *Nada v Switzerland*, no. 10593/08 (eqqartuussut, 12 September 2012) para 151. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutini nammineq inuuneqarnera ilaatigut oqaatsit "privacy" aamma "private life" atorlugit nassuiarneqarniartarput, assigiinngissutaalli inatsisilerinikkut pingaaruteqanngillat.

²⁹⁹ William A. Schabas, *The European Convention on Human Rights: A Commentary* (Oxford University Press, 2015) 366. Issuaaneq *P and S v Poland*, 57375/08 (30 October 2012) para 94; *Nunez v Norway*, 55597/09 (28 June 2011) para 68.

³⁰⁰ Ibid., 370. Issuaaneq *Costello-Roberts v the UK* Series A No 247-C (25 March 1993) para 6; and *X and Y v the Netherlands*, Series A 91 (26 march 1985) para 22.

³⁰¹ Ibid., 371. Issuaaneq *Tysiqc v Poland*, No 5410/03 (ECHR 207-I) para 107; *Glass v UK*, no 61827/00 (ECHR 2004-II) paras 74-83; *Sentges v The Netherlands* (dec.) no 27677/02 (8 July 2003); *Pentiacova and Others v Moldova* (dec.) no 14462/03 (ECHR 2005-I); *Nitecki v Poland* (dec.) no 65653/01 (21 March 2002).

³⁰² Ibid., 368.

sunniuteqarluartumik illersuisumik inatsiseqartussaataapput.³⁰³ Tassunga ilaatinneqanngitsut ikittuinnaapput, kissaatiginngisamik nakorsarneqarneq EHCR naapertorlugu nammineq inuuneqarnermut pisinnaatitaaffimmik unioqqutitsineruvoq, tassunga ilaatigut "angajoqqaanngornissamut pisinnaatitaaffik" ilaammat.³⁰⁴

180. Ilaqutaqarnermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiit pinngitsoortuunngillat, pisullu ilaanni killilersorneqarsinnaallutik. EHCR-imi artikili 8-p immikkoortuisa aappaanni allaqqavoq: "Pisortani oqartussaasoq kinaluunniit pisinnaatitaaffiup taassuma atortinneqarneranut akuliunermigut innarliissanngilaq, akuliunneq inatsit tunngavigalugu pinngippat imaluunniit akuliunneq inuiaqatigiinni tamat oqartussaaqataaffigisaanni nunap isumannaatsuutinneqarnera, innuttaasunik toqqissisimatitsineq nunalluunniit aningaasaqarnikkut atugarissaarnera eqqarsaatigalugit pinngippat, imaluunniit eqqissiviilliorneq pinnerlunnerluunniit pinaveersimatinniarlugu pinngippat, imaluunniit peqqissuseq ileqqorissuserlunniit illersorniarlugit pinngippat, imaluunniit allat pisinnaatitaaffii kiffaanngissuseqarnerilu illersorniarlugit pinngippat." Taamaattorli naalagaaffiit pisinnaatitaaffiup atuutinneqarneranut "naleqqussarnissamut periarfissaat" (tulluarsaanermut tunngasoq) "nammineq inuuneqarnermi inummut qanimut tunngasut pineqartillugit" nassuiaat killiliinerusoq atorneqartarpoq.³⁰⁵ Tamatuma saniatigut "naalagaaffiup peqqinnissamut tunngasunut inuup nammineerluni toqqaasinnaassusaa akuliuffigissanngilaa, taamatummi akuliunneq inuunerup naleqassusaanik annertusinani taamaallaat annikillisisisinnaammat."³⁰⁶

181. Nammineq inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiup pisinnaatitaaffiillu allat "killilersorneqarsinnaasut" akuliuffigineqarnerat inatsisinut naapertuunnersut paasiniaarlugu naapertuussuseq misissorneqarsinnaavoq.³⁰⁷ Tassa imaappoq, tamat soqutigisaat anguniarlugu inuit pisinnaatitaaffiisa killilersorneqarnerat annikinnerpaaffimminiitinneqassapput. Pisinnaatitaaffimmik naapertuuttumik killilersuisoqassappat "massakkorpiaq pisariaqartitsineq", killilersuinerup anguniakkamut naapertuunnissaa anguniakkallu inatsisinik unioqqutitsinnginnissaat pisariaqarput.³⁰⁸

³⁰³ Ibid., 369.

³⁰⁴ William A. Schabas, *The European Convention on Human Rights: A Commentary* (Oxford University Press, 2015), 372.

³⁰⁵ Ibid., 368. Issuaaneq *E.S. v Sweden*, no. 5786/08 (21 June 2012) para 58; *Evans v United Kingdom* [GC], no 6339/05 ECHR 2007-I para 77; *Mosley v UK* (10 May 2011) no 48009/08 para 111.

³⁰⁶ *Jehovah's Witnesses of Moscor v Russia*, no 302/02 (10 June 2010) para 135; *Pretty v UK*, no 2346/02 (ECHR 2002-III) para 63.

³⁰⁷ Naapertuussutsumut misissuariaatsit "inuit pisinnaatitaaffiisa tunngaviinut imaluunniit inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqartartut suleriaasiannut" tulluavinnarsut ilisimatusartut akornanni isumakuluutigineqarpoq, tassa misissuariaatsit minnerpaattut pitsaassuseq, matumani nalunaarusiami "tunngaviusumik minnerpaamik pisussaaffik"-mik taaneqartoq, inorsinnaammassuk. Aamma takuuk: Başak Çali, "Balancing Human Rights? Methodological Problems with Weights, Scales and Proportions" (2007) 29 *Human Rights Quarterly* 251-270.

³⁰⁸ *Vavříčka and Others v Czech Republic* (European Court of Human Rights, Grand Chamber, Application Nos 47621/13 and others, 8 April 2021) [262]–[294]; Eva Brems and Laurens Lavrysen, "'Don't Use a Sledgehammer to Crack a Nut': Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human

182. Naalagaaffiit ilaqutaqarnermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiit innarlarnaveersaartussaavaat tamatumalu saniatigut “inuup timikkut tarnikkullu ataqqinassusia” illersorniarlugu (tigussaasumik) “iliuseqartussaataaapput”,³⁰⁹ ingammik peqqissutsimut sullissineq, nakorsartitsinermit aammalu peqqissarnermi kukkusimasoqartillugu taarsiisarneq eqqarsaatigalugit. Naalagaaffik “iliuseqartussaataaneq” *qanoq* eqquutsissanerlugu pillugu siamasissumik periarfissaqartinneqartarpoq, aammalu “isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffiit eqquutsinneqarnermut assigiinngitsutigut qulakkeernissamut periarfissaqarluni.”³¹⁰ Taamatut iliuseqartussaataaneq pisariaqavittarpoq, “pisut pineqartut tamakkiisumik imaluunniit annertunerusumik naalagaaffimmi oqartussaasunit taamaallaat ilisimaneqarpata.”³¹¹ Naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffii atuutilersinniarlugit siamasissumik naassaannngitsumiinngitsorli nammineq kulturikkut pingaartitaminnut aamma inatsisilerinikkut innuttaasunillu sullissinermit aaqqissuusaanernut tulluarsaasinnaapput.

2.4.2 Misissueqqissaarneq eqqartuinerlu

183. 1960-ikkut naalerneranni 1970-ikkullu aallartinneranni Kalaallit Nunaanni ilaqutariinni meeqqat amerlassusaat “naapertuuttoq” aamma “nalinginnaasoq” Danmarkimut agguaqatigiissillugu assigisimassagaa Kalaallit Nunaannut Ministereqarfimmi ataatsimut isumaqartoqarpoq, taamatullu amerlassusilimmik ilaqutaqarneq taamani “nalitsinnut” ineriartornermi peqataanertut isigineqarluni.³¹² Ilisimasassarsioqatigiit paasivaat, piffissami pineqartumi “ilaqutaqariaaseq nutaaq nalinginnaasumik ineriartornermut ilaasoq tamannalu Kalaallit Nunaanni arnanut ilaqutariinnullu iluaqutaassasoq upperineqarluninnaarluni” tamannali “inuiaqatigiit kalaallit (Inuit) qanoq ilaqutaqarusunnerannut paasinninnanilu akuersaannngilaq.”³¹³ Piffissami pineqartumi Danmarkimi ilaquuttap katitigaanera “nutaaliaasoq” tassaavoq, ilaqutariit marluk missaannik meerallit.

184. Meeqqat amerlassusaat ataatsimullu perorsaasariaaseq Inunnit pingaartinneqarsinnaasut danskit oqartussaasui ilisimavaat. Kalaallit Nunaannut Ministereqarfimmit aallartitat 1972-imi

Rights’ (2015) *Human Rights Law Review* 139, 140 referring to *Nada v Switzerland* Application No 10593/08, Merits, 12 September 2013, para 181.

³⁰⁹ Takuuk, eg, *Špadijer v Montenegro* (European Court of Human Rights, Fifth Section, Application 31549/18, 9 November 2021) [80] issuaaneq *Denisov v Ukraine* (Grand Chamber, European Court of Human Rights, Application 76639/11, 25 September 2018); aamma takuuk *Volodina v Russia (No 2)* (European Court of Human Rights, Third Section, Application 41261/17, 14 March 2022) 47.

³¹⁰ *Kolyadenko and Others v Russia* (European Court of Human Rights, Application Nos 17423/05, 20534/05, 20678/05, 23263/05, 24283/05 and 35673/05, 28 February 2012) 157-161 and *Vilnes and Others v Norway* (European Court of Human Rights, Application Nos 52806/09 and 22703/10, 5 December 2013) 220, also cited in *Brincat and Others v Malta*, Applications Nos 60908/11, 62110/11, 62129/11, 62312/11 and 62338/11, 24 July 2014) 101.

³¹¹ Fikfak et al. Allakkat nassiunneqartut q. 13. Issuaaneq *G.M. and Others v the Republic of Moldova* at para.137, 1. *Yazgöl Yılmaz v Türkiye* at para.52.

³¹² Jensen et al. 48.

³¹³ Ibid.

pulaarneranni politikeri kalaaleq nassuiaavoq, uersakkat kissaatiginangitsuusariaqanngitsut, tassa akuuisarmata ilaqutariinnillu allanit meerarsiarineqarsinnaallutik.³¹⁴ 1966-imi nakorsaq aqutsisutut inissisimasog Kalaallit Nunaanni sulinini pillugu oqarpoq “Arnalluunniit arfineq-marlunnik arfineq-pingasunilluunniit meerartaarsimasut sulii meerartaaqqikkusuttarput.”³¹⁵ Nakorsaq alla oqarpoq: “Kalaallit Nunaanni arnat inuusungaatsiartut naartusalernerannik ajornartorsiuteqartoqarpoq, taakkulu meeqqaminut akisussaasutut misigisimanatik.”³¹⁶

185. Peqqinnissaqarfimmi sulisut akornanni isumaq amerlanerussuteqartunit pigineqartoq tassaavoq, meerarpassuaqarneq namminermini akornutaasoq imaluunniit pissuseqqaavinut qaninnerusog. “...ilaqutariit pissuseqqaavinut qaninnerusut tasaanerusarput meeraqarnerpaat, tamannalu meeqqanut innarliisarluni.”³¹⁷ Oqaaseq "pissuseqqaavat" nunap inoqqaavisa pillugit Ammip qalipaataa tunngavigalugu isummereersimalluni atorneqakajuttarpoq. Piffissami pineqartumi oqaaseq taanna qallunaanut piitsunut meerakkaanullu atorneqarneq ajorpoq.

186. Ilisimasassarsioqatigiit naapertorlugit:

Oqaluttuarisaanermik ilisimatusartup Iben Bjørnssonip piffissami 1952-imit 2015-imut danskit Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nammineq paasinninneranut atatillugu misissuinnerminni malugeqquaa, ukiut qulikkaar siuliinut sanilliullugu 1960-ikkunni kalaallit kulturiat inooriaasiallu "illersugassatut" oqallisigineqarunnaarsimasut. Taarsiullugu ineriartortitsineq "pissusissamisoortutut pisariaqartutullu" nassuiarneqarpoq. Bjørnssonip aamma ersersippaa, danskit nammineq paasinninnertik naapertorlugu “kalaallit 'pissuseqqaavinit' 'ullutsinnut siuarsarnissaanut' pisussaaffeqartutut” misigisut. Naartunaveersaersuinnermut suliniutit tassunga assingusumik eqqarsaatigineqarsinnaapput: Danskit isiginnittariaasiat aallaavigalugu innuttaasut ilaqutaqariaaseq inooriaaserlu alla pissusissamisoorsorineqartoq sungiuttariaqarsimavaat.³¹⁸

187. Kinguaariit inoqutigiittut imaluunniit ineeraqatigiittut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut isumakulunnartumik inissisimasogarneranik ersiutitut taamaallaat isigineqarpoq. Ilumoorpormi, kalaallit danskinut sanilliullugit taamani piitsuunerupput. Taamaattorli kinguaariit inoqutigiinnerat perorsaaqatigiinnermik ilaqutaqariaatsimillu imalik pissusissamisoortutullu isigineqartoq Inuit kulturiata avataaneersunit paasineqanngilaq. Inuit kulturiat naapertorlugu meeraq anaanaasumit taamaallaat akisussaaffigineqanngilaq, ilaqutariit tamarmik meeraq akisussaaffigisarpaat. Aammattaaq naartunaveersaartitsinerup saniatigut sanilliussilluni piitsuuneruneg

³¹⁴ Ibid., 99.

³¹⁵ Ibid., 48.

³¹⁶ RA, Kvindehistorisk Samling, Foreningen for Familieplanlægning, "Avisudklip – se udskriftssamling, 1962-1991, pk.nr. 114; Jensen et al. 47

³¹⁷ NKA, Landslægeembedet, "Journalsager til 1963", j.nr. 1002-506-0, pk.nr. 123; Jensen et al. 37.

³¹⁸ Jensen et al. 48.

politikiliornikkut qanoq anigorneqarsinnaanersoq pimoorullugu isummerfigineqarsimagunanngilaq. Tamanna ilaqutaqarnermut namminerlu inuuneqarnermut akuliuffigineqannginnissamut pisinnaatitaaffimmut, EHCR-imi artikili 8 aamma ICCPR-imi artikili 17 24-lu aqqutigalugit illersugaasumut, akerliuvoq, pisinnaatitaaffillu taanna inatsisunik unioqquitsinngitsumik taamaallaat inuiaqatigiinni anguniakkat anguniarlugit inuit pisinnaatitaaffiik killilersuina minnerpaaffianiitillugu killilersorneqarsinnaalluni.

188. Inuiaqatigiinni aningaasaqarneq iluarsarniarlugu kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuineq taarsiullugu assersuutigalugu Inuit danskisulli akissarsiaqartinneqarsinnaagaluarput imaluunniit uersakkat danskinik ataallit kingornussisinnaagaluarput imaluunniit ataataasut danskit meeqqamut akilersuummik akilersuisussanngortinneqarsinnaagaluarlutik, tamannali 1972 sioqqullugu inunngorsimasunut inatsisitigut inerteqqutaalluni. Inuiaqatigiinni atugarissaarnerup akitsoriartornera naalackersuinemik suliaqartut akornanni arlaleriarluni ernumanartutut oqaatigineqarpoq, naak immaqa danskit naalagaaffianni 1970-ikkut aallartinneranni innuttaasut 0,001%-iannut inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut atugarissaarnerup pigissaarnerullu siuarsarnissaannut aningaasaliinertut eqqarsaatigineqarsimasinnaagaluartoq.³¹⁹
189. Peqqinnissaqarfimmi sulisut kinguaassiorsinnaaneq ilaqtariillu angissusaat pillugit qanorluunniit isummersimagaluarpata ullutsinni piffissamilu pineqartumi arnat tamarmik nammineq timertik oqartussaaffigaat naartunaveersaasersuinemilu ilumoortumik, pinngitsaaliinemik ilaqanngitsumik, toqqaasinnaatitaallutik. Taamaakkaluartoq siuliani nassuiarneqartutut arnat nammineq kissaataat nakorsat sulinerannut tamatigut aalajangiisuusimanngilaq.³²⁰ Siuliani assersuutigineqartutut, tamannalu journalini nakorsallu saqqummersitaani takuneqarsinnaavoq, spiralip ikkunnissaannut peerneqarnissaanulluunniit atatillugu arnaq qanoq amerlatigisunik meeraqassanersoq pillugu nakorsamit nalilersuisoqartarsimavoq.

2.4.3 Inermiliineq

190. Ilaqutaqarnermi namminerlu inuuneqarnermi akuliuffigineqannginnissamut pisinnaatitaaffik EHCR-imi artikili 8-mit aamma ICCPR-imi artikili 17 aamma 24-mit illersugaasoq taamatuttaarlu ilaqtamik pilersitsinissamut pisinnaatitaaffik ICCPR-imi artikili 23-mit illersugaasoq kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuineri iliutsit tunngavigalugit unioqquatinneqarsimasutut nalilernissaannut nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsoraat. Tamatuma saniatigut iliutsit eqqartorneqartut 1983-imi maaqip 21-ata -ip kingorna, imaluunniit unioqquitsinerit tamanna sioqqullugu aallartissimasut ingerlaannartullu, CEDAW-imi artikili 16(e)-mut, tassa arnap qassinik meeraqarsinnaaneranut qanorlu akuttutigisumik meerartaartarnissamut pisinnaatitaaffianut, unioqquitsipput.³²¹

³¹⁹ World Bank Open Data, *Population Total – Denmark*-imi atuarneqarsinnaavoq 1972-imi Danmarkimi innuttaasut katillugit 4.991.596-iusut Kalaallit Nunaannilu innuttaasut 48.300-t missaaniittut.

³²⁰ Jensen et al. 198.

³²¹ *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, opened for signature 18

2.5 Periutsit 1992-ip kingorna "aaqqissuussaasumik" ingerlasimanersut

191. Ilisimasaleqatigiit suliarisassat allassimaffiat naapertorlugu "1992-ip kingorna Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik, tatinikkut salloqittaani kulluunniit naartunaveersaasiisarsimaneraanerit, piffissami tassani ilisimaaralugu, aaqqissuussaasumik naartunaveersaasiinermik periuseqartoqarneranik takutitsinersoq paasiniaaffigissavaat (Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup paasiniaanera nalunaarusiaalu innersuussutigalugit)." Ukioq 1992 Kalaallit Nunaanni peqqinnissamut suliasaqqarfiup aqunneqarnera danskit naalakkersuisuinit Naalakkersuisunut nuunneqarnera immaqqa pissutigalugu toqqarneqarsimavoq. Taamaakkaluartoq allaffissornermut aqutsinermullu oqartussaaffiup nuunneqarnera nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit naalagaaffiup akisussaaffiinik allannguisimanngilaq. Suliarisassat allassimaffianni piffissaq pineqartoq tamaat Danmarkip, nunami immikkoortuani inatsisitigulluunniit oqartussaaffigisaani, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanni nunani tamalaani eqqunngitsuliorsimanerit akisussaaffigisimavai. Tamatuma kingunerisaanik nalunaarusiortut misissueqqissaarnerminnni periutsit aaqqissuussaasumik ingerlasimanersut isumaliutersuuteqarnerminni 1992-ip kingorna taamaallaat pisimasut isiginiarsimanngilaat. Naalakkersuisut akisussaasoaratarsinnaaneranik aalajangiiniarneq nunami namminermi inatsit malillugit pissaaq. Taamaattorli immikkoortumi uani 1992-ip kingorna aaqqissuussaasumik periuseqartoqarsimanersoq pillugu apeqqut, suliarisassat allassimaffianni erseqqissumik oqaatigineqarnera tunngavigalugu sammineqarpoq.

2.5.1 Nunat tamalaat akornanni inatsit attuumassutillit

192. Nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit nalinginnaasumik unioqqutitsineq "sakkortuumik" unioqqutitsinertut isigineqassaaq "pisussaaffimmik naammassinninnissamut naalagaaffik akisussaasuusoq sakkortuumik aaqqissuussaasumilluunniit pisussaaffinnik unioqqutitsippat".³²² Nalunaarusiami uani malittarisassat unioqqutitassaanngitsut qaqinneqartut minnerpaamik tassaapput kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsinissamik inerteqquteqarneq, inuiannik toqoraanissamik inerteqquteqarneq aamma naalliutsitsinissamik inerteqquteqarneq.³²³ Malittarisassanik unioqqutitassaaanngitsunik sakkortuumik unioqqutitsinerup kingunerisaanik naalagaaffiit tamarmik immikkut ittunik pisussaaffeqalissapput. Naalagaaffiit unioqqutitsineq inatsisinut naapertuuttutut isigissanngilaat, unioqqutitsinermut ingerlasumut ikiorsiisariaqarput ikiuuttariaqarlutilluunniit, unioqqutitsinerullu sakkortuup taamaatinnissaanut ikooqataasariaqarlutik.³²⁴

193. Malittarisassanik nalinginnaasumik "sakkortuumik" unioqqutitsinerit unioqqutitsinerillu allat

December 1979, 1249 UNTS 13 (entered into force 3 September 1981) Art 16(e).

³²² ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 40.

³²³ International Law Commission, *Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries* (UN Doc A/56/10, 2001) Art 40 commentary, para 4; Art 26 commentary, para 5.

³²⁴ ILC, *Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries* (2001) Art 41.

sakkukinnerusut immikkoortissinnaanissaannut sakkortussutsimut uuttuut pisariaqarpoq. Taamaalilluni "sakkortuumik" unioqqutitsineq peqqarniittumik aaqqissuussaasumilluunniit unioqqutitsinerusinnaavoq. Pineqartoq eqqarsaatigalugu "peqqarniittumik" unioqqutitsineq tassaavoq unioqqutitsinerup unioqqutitsinerulluunniit sunniutaasa sakkortussusaat." Aaqqissuussaasutut taaneqassappat "unioqqutitsineq aaqqissuussaasumik ilisimaarinnillunilu iliuuserineqarsimasariaqassaaq".³²⁵ Taamaattumik pissutsinut unioqqutitsinermik sakkortusitsinnaasunut ilaapput "malittarisassamik unioqqutitsinissaq siunertaasimanersoq", aamma unioqqutitsinerit ataasiakkaat sakkortussusaat amerlassusaallu; aamma eqqugaasunut kingunerit sakkortussusaat."³²⁶

194. Pissusilersuutit aalajangersimasut uteqattaartut pissutigalugit naalagaaffiit akisussaasunngortinneqarsinnaapput "iliuutsit ataatsimut katinnerisigut." Tassa imaappoq naalagaaffiup iliuutsit sanioqqussinerilluunniit tullerriaartut, iliuutsinik iliuuserineqanngitsunilluunniit allanik ilagaanni iliuutsit unioqqutitsinerusutut taassallugit naammalertarmata nunat tamalaat akornanni pisussaaffiinik unioqqutitsisinnaavoq.³²⁷ Nunat tamalaat akornanni Eqqartuussivianni suliani taama ittuni iliuutsit suulluunniit ataasiakkaarlugit aalajangiisuutinneqarneq ajorput, parlattuanilli iliuutsit ataatsimut isigalugit iliuutsit unioqqutitsinertut isigineqartarlutik. Periuseq taanna inuiannik toqoraanermik sulianit inuillu pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsinernit allanit isumassarsiaasimavoq, taamatullu naalagaaffinnik akisussaaffiliiniarnermi.³²⁸

195. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiitut Eqqartuussivimmi inuit pisinnaatitaaffiinik "aaqqissuussaasumik" unioqqutitsineq tassaavoq unioqqutitsineq ataasiartumik pisuunngitsoq aaqqissuussaasorli aamma qinnuteqartumut ataasiinnarmut taarsiiviginninnikkut iluarsineqarsinnaanngitsoq. Tamanna "aaqqissuussaaneq" inuit pisinnaatitaaffii pillugit malittarisassanik unioqqutitassanngitsunik aaqqissuussaasumik ilisimaarinnittumillu unioqqutitsinertut nassuiaanermut atorneqartartumut assinguvoq (Immikkoortoq 2.5 takuuk).³²⁹

196. Inuiannik toqoraanissamik immikkut siunertaqarsimaneq amerlanertigut aaqqissuussaasumik pilersaarutit politikkilluunniit "qanoq iliornermik" uppersaasut takunerisigut inerniliunneqarsinnaasarpog. Qanoq iliornerit aaqqissuussaasumik pissuseqarnerat

³²⁵ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 40.

³²⁶ ILC, Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with Commentaries (2001) Art 40 commentary, para 8.

³²⁷ Ibid., Art 15.

³²⁸ Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua (Nicaragua v United States of America) Merits (1986) ICJ Rep 14; Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v Uganda) Judgment (2005) ICJ Rep 168; Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory Advisory Opinion (2004) ICJ Rep 136; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Judgment (2015) ICJ Rep 3.

³²⁹ ILC, Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts (2001) Art 40.

eqqarsaatigalugu pisimasut pilersaarutaasimanersut, ataatsimut politikkip ilaatut pisimanersut pisimasullu annertussusaat Nunat tamalaat akornanni Eqqartuussivianni (ICJ) isumaliutigineqassapput. Tamanna tassaavoq inatsiseqarfik *sui generis*-iusoq (immikkuullarissiq) taamaattumillu inuiannik toqoraaneq pillugu Immikkoortoq 4-mi immikkut nassuiarneqartoq.

2.5.2 Paasissutissanut piviusunut atuuttut

197. Kalaallit Nunaanni kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimanermik nalunaarutit amerlanerpaartai 1970-ikkunni pisimapput.³³⁰ 1970-ikkunni kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimanermik nalunaarutini amerlasuuni nassuiarneqarpoq niviarsiaqqat atuarfimmiit najugaqarfigisaminniilluunniit nakorsiaqquneqartarsimasut, (eqqartuussivimmut suliassanngortitami arnanit 143-sunit 68-it, aamma pisimasunit 204-sunit 50-it, meeqqanut tunngasuusut Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigineqarsimapput).³³¹ Klassinik meeqqanilluunniit atuartunik aalajangersimasunik spiralinik aqqissuussaasumik, ilinniartitsisut, peqqissaasut, rektorit, peqqinnissaqarfimmi sulisut nakorsalluunniit ilisimaarisaannik naartunaveersaasersuinikkut kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuineramik aqqissuussaasumik periuseqarsimaneq takuneqarsinnaavoq. Kissaataaanginnera pissusissamisoorpoq meeqqanut, angajoqqaat ilisimanngisaannik akuersissuteqarfiginngisaannilluunniit iliuuserineqarmat iliuuserlu taama ittoq nakorsaanikkut pisariaqanngimmat.
198. 1970-ip kingorna taamatut qitiusumik aqqissuussineq taama ingasatsigiinnarsimanersoq erseqqinngilaq. Kalaallit Nunaanni kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisoqarsimaneranut nalunaarutit kingusinnerpaat 2010-meersuupput. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik ulloq 2024-mi januaarip 24-ani killiffik pillugu nalunaarummik saqqummiussivoq, tassani nassuiarpaa 1993-ip 2014-illu akornanni kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimaneq pillugu naammagittaalliutit 15-inik tigusaqarsimalluni, taakkunanngalu 13-it naartuersinnerup kingorna pisimallutik. Pisimasut 15-it taakku atuarfinnut imaluunniit arnat niviarsiaqqalluunniit nakorsamut innersuunneqarsimanerannut tunnganngillat. Killiffik pillugu nalunaarusiami paasineqarpoq ukiuni taakkunani aqqanilinni naartuersinnerit 16.000-t sinneqarsimasut, tamannalu pissutigalugu naartuersinnerup kingorna kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarneq qaqutigoortuusoq takuneqarsinnaavoq.³³² Ilisimasaleqatigiit maannakkut Nunatsinni Nakorsaanermit kingorna ilisimatinneqartarsimapput arnat 1992-ip kingorna kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimallutik nalunaartut maanna 29-inngorsimasut, taamaattorli 14-it qanoq

³³⁰ Jensen et al.; redacted statement of claim in the civil proceedings; Naalakkersuisut, National Medical Board, “Status på spiralsagerne” [Status of the IUD cases] (24 January 2024). <https://nun.gl/nyheder/2024/03/status-paa-spiralsagerne?sc%20lang=da>

³³¹ Iliuutsit naammagittaalliutit amerlanerupput, inuit ilaat ataasiaannaratik kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimammata. Jensen et al. 179; redacted statement of claim in the civil proceedings. Again, there may be overlap between the people who shared their experiences with the Research Group and those who were party to the civil claim.

³³² Naalakkersuisut, Status of the IUD cases (24 January 2024).

naartunaveersaaserneqarsimanersut (assersuutigalugu naartuersinnerup kingorna, erninermi nakorsarneqarnerulluunniit nalaani pisimanersut) nassuiarneqarsimannngillat.

199. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup killiffik pillugu nalunaarusiaa, taamatullu Ilisimasaleqatigiit arnanik eqqugaasimasunik, inuiaqatigiinnik, peqqissutsimut naalakkersuisoqarfimmik peqqinnissamullu tunngasutigut ilisimasalinnik tusarnaarnernit paasisaat aallaavigalugit nakorsat ilaat 2001-imi paasisimasaqarluni akuersissuteqarani naartunaveersaasersuinissamik inerteqquteqarluni erseqqissumik ilitersuusiortoqareeraluartoq atuuttumik akuersissuteqaratik naartunaveersaasersuinnermik ingerlatitsiinnarsimanerannik isumaqarnissamut tunngavissiilluarput. Immikkoortumi 2.2-mi nassuiarneqartutut periutsip ingerlaannarsimaneranut, qaqutigoorluartumik, nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu pisussaaffii erseqqissut unioqqutillugit assigiinngisitsinerit ilaat inatsisini politikkinilu ilaasut naammattumik iliuuseqarfigineqarsimannnginnerisa, nakkutigineqarsimannnginnerisa atorunnaarsinneqarsimannnginnerisalunniit kingunerisimassagaat ilimanarpoq.³³³ Pissutsit tamakku iliuuserisimasat unioqqutitsinerillu, naartunaveersaasersuinissamut politikkinut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarsimasunut atatillugu nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugit unioqqutitsinertut isikkoqarsinnaasut immikkoortumut "aaqqissuussaasumik iliuutsinut", Europami eqqartuusseriaatsini innersuunneqartunut inissinneqarsinnaanerannik isumaqarnissamut tunngavissaqarluartitsipput. Tamanna piffissami misissuiffigineqartumi aamma 1992-ip kingorna ilumoorpoq.
200. Nalunaarusiortut uteqqippaat piffissami pineqartumi tamani suliarisassat allassimaffiannut attuumassutilimmi Danmarki nunap immikkoortuani naalagaaffimminut atasumi inatsisitigullu oqartussaaffigisamini nunat tamalaat akornanni unioqqutitsisumik iliuutsinut akisussaasuusoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanni.³³⁴ Naalakkersuisut akisussaasuuteratarnissaannik aalajangiinissamut apeqquut nunami namminermi inatsisaanniippoq nalunaarusiortullu immikkut ilisimasaasa avataanniilluni.

³³³ As required under international law: CEDAW Art 10(h).

³³⁴ See also, Danish Institute for Human Rights, *Menneskerettigheder I Grønland –Status 2016*, 15: “as foreign policy is a Danish matter, Denmark—and not Greenland—will be held responsible under international law if Naalakkersuisut violates international human rights”.

3 Pisinnaatitaaffiit Arnanut Nunap Inoqqaavinut Immikkut Tunngasut

201. Suliarisassat allassimaffianni Ilisimasaleqatigiit piumaffigineqarput pisinnaatitaaffiit aalajangersimasut arnanut Nunap Inoqqaavinut atuuttut unioqqutinneqarsimanersut isumaliutigissagaat. Arnat nunap inoqqaavi inuit tamarmik pisinnaatitaaffiit tunngaviumillu kiffaangissuseqarnissamut pisinnaatitaaffinnut allat naligalugit pisinnaatitaaffeqarput. Arnat nunap inoqqaavi nunarsuaq tamakkerlugu ileqquumik ingerlaavartumillu immikkoortinneqartarsimanerat pissutigalugu nunat tamalaat akornanni inatsit immikkut tamatumunnga tunngatillugu illersuutit immikkut ittut pilersinneqarsimapput. Immikkoortumi matumani taakku ilaat pilersinneqarneranullu pissutaasut nassuiarneqarput, taakkulu paasinissaat pingaaruteqarpoq nunasiaateqarnermik ajoqusiinerit akiorniarlugit pisinnaatitaaffiit taakku pilersinneqarnikummata.

3.1 Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii

202. International Labour Organization [Suliffeqarneq pillugu Nunani Tamalaani Akornanni Kattuffik] (ILO) 1919-imi pilersinneqartoq nunani tamalaani naalakkersuisut akornanni suleqatigiiffiuvoq siullerpaalluni Nunat Inoqqaavisa immikkut ittuunerannik pisinnaatitaaffeqarnerannillu akuersaartoq.³³⁵ Nunat inoqqaavi pillugit ilitersuutit malittarisassallu arlallit taamanili atuutilersinneri (Nunat inoqqaavinik) sulisunik atornerluinermut tunngaveqarput. ILO pillugu isumaqatigiissut siullesq Nunap Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiit tunngasoq 1957-imeersuuvoq, *Indigenous and Tribal Populations Convention [Nunat Inoqqaavi Naggueqatigiillu pillugit Isumaqatigiissut]* (ILO C107). ILO C107-imi Nunat Inoqqaavinik toqqaannartumik assigiinngisitsisumik kulturimillu nungusaataasussamik periutsinik aqqissuussinikkut inuiaqatigiinnut ilanngutsitsinissaq erseqqissumik anguniarneqarsimavoq. Taamaattumik ILO tassanilu naalagaaffiit ilaasortaasut Isumaqatigiissut taarserniarlugu ukiuni marlunni 1988-imiit 1989-imut iluarsaassimavaat, tamatumalu kingunerisaanik *Indigenous and Tribal Peoples Convention 1989 [Nunat Inoqqaavi Naggueqatigiillu pillugit Isumaqatigiissut 1989]* akuerineqarpoq 1997-imilu Danmarkimi atuutilerluni (ILO C169). Tamatuma kingunerisaanik naalagaaffiit Nunat Inoqqaavinut pissusilersuutaat allanngorput: eqimattatut inuiaqatigiinnut ilanngunneqartariaqartutut isigiunnaarlugit Nunat Inoqqaavisut, nammineq kulturilittut,

³³⁵ International Labour Organization [Suliffeqarneq pillugu Nunani Tamalaani Kattuffik] (ILO), *Convention Concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries* (ILO nr. C169), 27. juni 1989, 1650 U.N.T.S. 383, reprinted in 3 *Int'l Labour Org., International Labour Conventions and Recommendations*, 1977-1995 324-36 (1996); ILO, *Convention Concerning the Protection and Integration of Indigenous and Other Tribal and Semi-Tribal Populations in Independent Countries* (ILO C107), June 26, 1957, 328 U.N.T.S. 247, reprinted in 2 *Int'l Labour Org., International Labour Conventions And Recommendations*, 1952-1976 99-108 (1996).

naleqartitalittut, ileqqulittut, inooriaasilittut, inuiaqatigiittut aaqqissuussimasutut akuersaarneqartariaqartutut, ataqqineqartariaqartutut illersorneqartariaqartutullu isigilerpaat. Inuit ilaat eqqarsarsinnaapput oqaluttuarisaaneq taanna naartunaveersaasersuineramik suliami ullutsinni inuit pisinnaatitaaffiitut tunngatillugu sooq pingaaruteqarnerseq. Nunasiaataasimanerup naalakkersuinikkullu assigiinngisitsinermik politikkit arnat niviarsiaqqallu Nunap Inoqqaavisa inunnik oqartussani atorfilinnik attaveqateqarnermi oqartussaassusiagaanerannik sunniteqarsimapput. Nunat Inoqqaavinik immikkut ittumik inatsisitigut akuersaalerneq arsaagaasimanerannut oqartussaassusiagaasimanerannullu toqqaannartumik qisuariaataavoq.

203. Nunasiaatillit persuttaajuernerannik naqisimannittuarnerannillu killiliinissamik pingaarnertut anguniagaqarlutik FN-imi naalagaaffiit ilaasortaasut, Danmarkil ilanngullugu, *UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples [Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit nalunaarutaat]*³³⁶ Nunat Inoqqaavi (FN-ip Nalunaarutaat) 2007-imi. Tassani naalagaaffiit Nunat Inoqqaavinut tunngatillugu nunasiaateqarsimaneq oqaluttuarisaanermi naapertuilluannigsuliornerusoq akuersaarlugulu naqissuserpaat.³³⁷ FN-ip nalunaarutaani "Nunat Inoqqaavi" pingaartumillu arnat niviarsiaqqallu Nunat Inoqqaavisa "pisinnaatitaaffii immikkullu pisariaqartitaat" inatsisitigut akuersaarneqarnerat naqissuserneqarpoq, tassunga ilanngullugu "persuttaanernut assigiinngitsunut assigiinngisitsinernullu" tunngatillugu.³³⁸ FN-ip nalunaarutaat imminnermini inatsisitigut pituttuisuunngilaq, Nunalli Inoqqaavinut tunngatillugu naalagaaffiit innuttanut pisussaaffiini malittarisassanik pioreersunik nassuiaaneruvoq aamma ILO C169-imi inuillu pisinnaatitaaffii pillugit atsioqatigiissutini allani pisussaaffinnik pituttuisunik ilassutaalluni.

204. 2007-imi assigiinngisitsineq pillugu nutaarsiassat pillugit ILO-mit nalunaarutigineqarpoq:

Nunat inoqqaavisa naggueqatigiillu kulturii nunarsuaq tamakkerlugu pisuussutitut ilisimasanik assigiinngitsunik kingornussassanik imaqtut. Taamaakkaluartoq inuit taakku inuiaqatigiinni inuuffigisaminni piitsuunerpaat ilagaat, aammalu inuit pisinnaatitaaffiinnik eqqunngitsuliorfigitittut, assigiinngisitsinermi aamma meeqqanik pinngitsaalisamillu sulisitsinermi eqqugaasut amerlavallaarlutik. *Arnat Nunat Inoqqaavisa suiaassusaat tunngavigalugu pingaannginnerusutut saniatigut*

³³⁶ On September 13, 2007, Denmark voted in favour of the UN Declaration, see Annex and Vote on Indigenous Rights Declaration at [https://press.un.org/en/2007/ga10612.doc.htm#:~:text=Vote:%20143%20%E2%80%93%204%20\(Australia,the%20own%20needs%20and%20aspirations](https://press.un.org/en/2007/ga10612.doc.htm#:~:text=Vote:%20143%20%E2%80%93%204%20(Australia,the%20own%20needs%20and%20aspirations) ; and in 2018, the Permanent Mission of Denmark to the UN In "danskit pingaarnersuineri HRC-milu ilaasortaanerat" uppersarparaa. 2018-imi septemberimi, Danmarkil HRC-imi suillermeehluni ilaasortanngortinneqarpoq. Taamaalluni Danmarkil 2019-2021-mi HRC-mi ilaasortaavoq. Danmarkil HRC-imi sulinnermini pingaartumik danskit inuttut pisinnaatitaaffiini pingaarnersuinerit ilisimaneqarlutut sivisuumillu piusimasut isiginiarsimavai. Taakkununga ilaapput; arnat niviarsiaqqallu pisinnaatitaaffii, tassunga ilanngullugit kinguaassiornikkut kingoqqiorsinnaassutsikkullu peqqissusaat pisinnaatitaaffiilu; naalliutsitsinissamik pinaveersaartitsineq; Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii; aamma upperisarsiornikkut upperisatigulluunniit kiffaanngissuseqarneq. 2025-mi ammarneqarpoq. <https://fngeneve.um.dk/en/copy-of-human-rights/hrc>

³³⁷ *UN Declaration*, Preamble para. 6.

³³⁸ *Ibid.*, Articles 21 and 22.

inissinneqartarsimanerat. Tamanna eqqarsaatigalugu nunat inoqqaavi naggueqatigiillu pisinnaatitaaffii aamma inuuniarnikkut aningaasaqarnikkullu inissisimaffiisa pitsanngorsarnissaat, ineriartortitsinissamut anguniakkat siammasinnerusut, soorlu inuit pisinnaatitaaffiinik, oqartussaaqataanermik, naalakkersuilluarnermik piitsuussutsimillu akiuiniarnissamik ataqqinninnerit angunissaannut pingaaruteqarluinnarput.³³⁹

205. Aaqqissuussaasumik assigiinngisitsineq³⁴⁰ kingoqqiffitsigut naligiinngisitsinerit pissutsini assigiinngitsuni, tassunga ilanngullugu kitaani eqqartuussiveqarnikkut aaqqissuussinerni takuneqarsinnaasimapput.³⁴¹ Ungasinngitsukkut nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit inatsimmi nunamilu namminerimi inatsisitigut ineriartornerit arlallit nassuertiginninnermik taarsiiviginninnermillu kinguneqarsimavoq.

3.2 Kalaallit Nunaata nunasiaataanera

206. Danmarkip Kalaallit Nunaannik nunasiaateqarnera ukiut 300-t matuma siornata missaanni, danskip ajoqersuiartortup Hans Egedep 1721-mi tikinneraniit aallartissimasutut nalinginnaasumik ilisimaneqarpoq. Danskit naalagaaffiata nunamut sunnuteqarnini ukiut hunnorujullit tulliit marluk ingerlaneranni annertusissimavaa. 1933-mi Permanent Court of International Jusicep Kalaallit Nunaat *terra nullius*-itut 1814 sioqqullugu nalunaarutigisimavaa (nuna pigineqanngitsoq) Danmarkimiillu pigineqartutut pisortatigoortumik akuersaarlugu. Nunarsuarmi nunanut Europamiunit nunasiaatigineqarsimasunut amerlasuunut tunngatillugu *terra nullius*-imik nalunaaruteqarneq inatsisitigut periusaasimavoq, taamaalilluni Nunap Inoqqaavi imminnut oqartussaaajunnaarsillugit, taamatullu Europamiuunngitsut nunaqavissut inatsisitigut pisinnaatitaaffii soqutigisaallu ilaginnarneqarlutik.
207. Nunasiaataaneq inatsimmi taaguutaanngikkaluartoq, Kalaallit Nunaanni Inunnit misigineqarnera suliap uuma tamakkiisumik paasissutissartaanik paasinninnissamut qitiuvoq.³⁴² Nunasiaateqarneq nunat tamalaat akornanni inatsisitigut atortuini eqqaaneqarpoq, iliuitsitut ajoquisiisutut

³³⁹ Newsletter, ILO and Indigenous and Tribal Peoples Theme: Discrimination. (2007) Ammarneqarpoq 12. november 2025.

https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/%40ed_norm/%40normes/documents/publication/wcms_100542.pdf

³⁴⁰ Special Report on Aboriginal Corrections by Correctional Investigator of Canada, Mr. Howard Sapers, March 2013. See also AFN Press Release accessed on 12 May 2018 at <http://www.media.knet.ca/node/22347>

³⁴¹ Ibid. See also American Friends Service Committee, Fact Sheet on Violence Against Native Women, accessed on 12 May 2018 at http://www.incite-national.org/sites/default/files/incite_files/resource_docs/5676_toolkitrev-native.pdf; and R. Bachman, H. Zaykowski, R. Kallmyer, M. Poteyeva, C. Lanier, *Violence Against American Indian and Alaska Native Women and the Criminal Justice Response: What is Known*, Doc 223691, August 2008, funded but not published by U.S. Department of Justice.

³⁴² Jörn Axel Kämmerer, "Colonialism," *Oxford Public International Law*. 7. januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e690>. Nassuiarnera takuniarlugu fodnote 125 takuuk.

naqissuserneqarsimammat aaqqissuussaanerillu kingunerisaannik inuit innarlerneqartut aalajangersimasunik pisinnaatitaaffeqalertarput, illersugaalertarput arlaatigullu taarsivigineqarsinnaasarlutik.³⁴³ Nalinginnaasumik ima nassuiarneqartarpoq "politikki aaqqissuussaanerluunniit, nunap nunamik allamik nunalluunniit immikkoortuanik aqutsineranik imaqartoq"³⁴⁴ imaluunniit "nunamik allamik politikikkut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit tiguaanissamut, nunasisunik tikisitsinissamut aningaasaqarnikkullu atonerlunnissaanut politikki periuuserluunniit."³⁴⁵ Nunasiaatilik tassaavoq "nunami allami naalagaaffik inuiaalluunniit, nunap allap politikianik aningaasaqarneranillu inuinillu nunalluunniit immikkoortuanik aqutsinermik annertusaallutillu attassisut."³⁴⁶ Oxford Dictionary of Social Sciencesimi nunasiaateqarnerup nassuiarnerani pingaarnerusutut eqqarsartaaseqarneq kingoqqiffillu tunngavigalugu assigiinngisitsineq innersuussutigineqarput:

Nunasiaateqarneq: Nunap immikkoortuata innuttaasalu allamit aqunneqarnerat, pingaarnerusutullu eqqarsartaaseqarneq kingoqqiffillu tunngavigalugu assigiinngisitsineq naalagarsiortitsinermut taama ittumut amerlanertigut atassuteqartarput. Aqutsineq tamakkiisuunngeratarsinnaavoq akerleriissutaallunilluunniit, naak tamakkiisumik inerititamik nunasiaateqarnermi annerusumik minnerusumilluunniit pisortatigoortumik inatsisitigulluunniit aqutsisoqartaraluartoq. Nunasiaateqarnermi amerlanertiguunngikkaluaq nunap immikkoortuanut nunasiaatiginiakkamut nunasiartortoqartarpoq, periuseq nunasiaateqaleriartormik ilisimaneqartoq.³⁴⁷

208. Tamatuma saniatigut nunasiaateqarnerup nassuiaataanni Nunat Inoqqaavi akulikitsumik innersuussutigineqartarput, taakkunani nassuiarneqarpoq inoqqaajussutaannut pissutaasoq tassaanngitsoq ikinnerussuteqarnerat, politikikkulli ajattugaanerat pissutaasoq.³⁴⁸

209. Nunap Inoqqaavi, ataasiakkaarlutik ataatsimullu, nunasiaataanermit nunasiaateqarnerullu aqqani

³⁴³ Assersuutigalugu takuuk, ILO C169 Art 1(b).

³⁴⁴ Cambridge Dictionary Online, 30. december 2024-mi ammarneqartoq. <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/colonialism>.

³⁴⁵ Oxford Languages, 30. december 2024-mi ammarneqartoq. <https://www.google.com/search?q=colonialism>.

³⁴⁶ Merriam Webster, 30. december 2024-mi ammarneqartoq. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/colonialism>.

³⁴⁷ <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199599868.001.0001/acref-9780199599868-e-236>

³⁴⁸ Assersuutigalugu, nassuiaammi tullinnguuttumi avataanit aqunneqarneq aamma inuttussuseq apeqqutaatinnagu eqimattat naqisimannittut naqisimaneqartullu takutinneqarput: "Nunasiaateqarneq tassaavoq naalakkersuinikkut, inuuniarnikkut, aningaasaqarnikkut kulturikkullu eqimattamut ataatsimut nunamit allamit pissaanermit piffissami sivisuumi naqisimanninneq. Inuit naqisimannittut nunaannut atassusiinertaqavinnngitsumik avataaneersut aqutsinerannik attassinissaq ilaavoq. Naqisimanninneq taama ittoq amerlanertigut Nunat Inoqqaavisa namminneq nunaminni ikinnerussuteqalernerannik aamma akissarsiakinnerullutik suliffeqartitaanerannik, illuatungaani naqisimannittut nunap pisuussutaanik iluaquteqarnerannik kinguneqartarpoq. Nunasiaataaneq aamma nunap iluani naqisimanninnertut isigineqarsinnaavoq, nunami ataatsimi eqimattat naqisimannittut naqisimaneqartullu akornanni pissutsinut assingusumik." "Colonialism." *ScienceDirect*, 2025-mi ammarneqartoq. <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/colonialism>.

persuttagaanermiit sunniutinik naalliussimapput.³⁴⁹ Iliuutsit tamakku suli iliuuserineqartarput, naak kingoqqiffitsigut pingaarnerusutut eqqarsartaaseqarneq sakkortuumik isornartorsiorneqareeraluartoq, suli atuuppoq. Inuit naqisimaneqarnermik, naalagarsiortinneqarnermik atornerlunneqarnermillu oqaluttuarisaanerat oqaluttuarisaanikkut ullutsinnilu nuna tamakkerlugu politikkitigut, inatsisitigut, malitassatigullu, tassunga ilanngullugit Danmarkip Kunngeqarfiani Inunnut aaqqissuussaasumik akissarsiakitsitsinerunikkut, oqaatsinik kulturimik allamik pingaarnerusutitsisunik ilinniartitaanikkullu pilersaarutitigut, Inunnillu danskinut ilaqutariinnut pinngitsaalisamik arsaarinnilluni nuutsitsisarnikkut uppersarsarneqarsinnaavoq. Assersuutit allat ilagaat Hingitaq pillugu suliami Inuit pinngitsaalisamik allamut nuutsitaanerat.³⁵⁰

210. FN-imi immikkut ittumik nalunaaruteqartartoq José Francisco Calí Tzay 2023-mi Kalaallit Nunaannut tikeraarsimavoq. Nalunaarusiaani paasineqarpoq "nunasiaataaneq 1953-imi pisortatigoortumik taamaatinneqarmat, danskit politikkerii arlallit Kalaallit Nunaanni nunasiaateqarsimanermi ajortumik sunniuteqarsimapput. Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerliartornerisa killilerniarsarineratigut aamma danskit kulturiannik, oqaasiinik aamma inuuniarnikkut inatsisitigullu aaqqissuussaanerannik siaruaanikkut illoqarfinnullu pinngitsaalisamik noorartitsinikkut assigiinngisitsinikkullu, politikkerit taakku Inuit kulturiannut, kinaassusaannut aaqqissuussaannullu Kalaallit Nunaanniinnerannullu navianartorsioortitsisimapput."³⁵¹ Nunasiaataaneq Inuit inuunerisa ingerlanerannut ajoqusiisimavoq. Nappaatit, pisuussutinik atuineq, pinngortitamik aserorterineq, pinngitsaalisamik nuutsitaanerit meeqqanillu arsaarinninnerit inuiaqatigiinnut Inunnut amerlasuunut aseruisimapput, kulturip piujuarnissaanut innarliilutik.

3.3 Inuit Nunat Inoqqaavisut

211. Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Inoqqaavisa ilisarinissaannut nassuiaasiornatik tunngavissiorsimapput, immiut qanoq isigineq, oqaluttuarisaanerup piujuarnissaa, kulturip immikkut ittuussusaa, inuuniarnikkut, aningaasaqarnikkut naalackersuinikkulluunniit aaqqissuussinerit immikkut ittut, ileqquussumik nunanut atassuteqarluarnerat kiisalu "suaami avatangiisaannik aaqqissuussaannillu namminerisamik inuttut inuiaqatigiittullu attasserussuseqarnerat" pingaartillugit."³⁵² Kalaallit Nunaanni Inuit tunngavinnut taakkununga

³⁴⁹ A. Smith, *Conquest: Sexual Violence and American Indian Genocide* (South End Press, 2005).

³⁵⁰ Kalaallit Nunaanni pinngitsaalisamik nussortitsineq pillugu suliaq, Europami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussiviup oqaaseqarfigaa "1921-mi Thuleqarfik Danmarkip Kalaallit Nunaanni nunasiaataatut ilanngunneqarsimasooq" [erseqqissaat ilanngunneqarpoq] HINGITAQ 53 pillugu suliami - Danmark nr. 18584/04) Aalajangiineq 12.1.2006 [Immikkoortoq I], Europami Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Eqqartuussivik, Eqqartuussiviup suliamik suliarinninnera pillugu paasissutissatut allakkiaq nr. 82 (Januar 2006) 26-28, 30. december 2024-mi ammarneqartoq. https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/clin_january_2006_eng

³⁵¹ Danmarkimut Kalaallillu Nunaannut tikeraarneq, Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut nalunaaruteqartarput nalunaarusiaa, José Francisco Calí Tzay, UN Document A/HRC/54/31/Add.1, 3 (August 2023) 5, para 25.

³⁵² Paasissutissat, *Who are Indigenous peoples? UN Permanent Forum on Indigenous Issues*, 3. december 2025-mi

naapertuunnerat erseqqilluinnarpoq Danmarkillu ILO-mik isumaqatigiissutip 169-ip atuuttussanngortinneratigut Inuit Nunat Inoqqaajusut erseqqissumik akuersaarsimavaa.³⁵³ Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni hjemmestyre pillugu inatsit; FN-ip nalunaarutaanik suliaqarneq atuutilersitsinerlu (2007); Namminersorneq pillugu inatsit 2009-meersoq tassaapput Danmarkip Kalaallit Nunaanni Inunnik immikkut inuiaqatigiinni inissisimanerannik, suliaannik pisinnaatitaaffiinik inatsisitigut naqissusiineranut uppersaataapput.

212. ILO C169 aamma FN-ip Nalunaarutaa inuit pisinnaatitaaffiinik nutaanik pilersitsinatik pioreersunik pitsanngorsaasernerisigut imminnut inuillu pisinnaatitaaffiisa aqqissugaanerannut tapertariittutut isigineqarput. FN-ip immikkut nalunaarusiortartuata qanittumi nalunaarusiamini erseqqissarpaa taaguutip "Nunat Inoqqaavi" erseqqissisippaa naalagaaffiit nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit pisussaaffiini Nunat Inoqqaavi pisinnaatitaaffilittut akuersaartussaattikkaluaaraat nunami akuersaarneq pisinnaatitaaffinnik pilersitsisuunngitsoq—immikkut pioreerput pituttuisuullutillu nunami akuersaarneq apeqqutaatinnagu.³⁵⁴

3.4 Inuit ataasiakkaat ataatsimullu inuttut pisinnaatitaaffii

213. Ilisimasaleqatigiit misissuinissamut piginnaatitaaffianni allassimasutut, inuit ataasiakkaat ataatsimullu pisinnaatitaaffii innimigineqassasut erseqqissumik piumasarineqarpoq. Inuit inuiaqatigiit ataatsimoortuunerannut tunngasoq siuliani eqqaaneqarpoq, taamaattorli inuit ataatsimut pisinnaatitaaffiisa inatsisitigut akuersaarneqarneranni naartunaveersaasersuisimaneq pillugu suliami Kalaallit Nunaanni Inunnut tunngatillugu erseqqissarneqartariaqarput. Taamaaliornikkut Danmark aamma Naalakkersuisut naartunaveersaasersuisimanerup tassungalu atatillugu politikikkut kingunerisuli atuuttut tamakkiisumik eqqortumillu takusinnaalissavaat.
214. Nunat Inoqqaavi qangaaniilli ataatsimoortuupput/simapput eqimattaapput/simallutilluunniit. Ullumikkut Nunat Inoqqaavisa ataatsimut nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiattut, nunap inatsisaani politikianilu kiisalu eqqartuussisarnermi uppersaarsarneqarsimapput. FN-ip Nalunaarutaani,³⁵⁵ ILO C169-imi,³⁵⁶ taaguutinik "inoqqaanik" aamma "ataatsimoortunik" atuineq

ammarneqartoq. https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/5session_factsheet1.pdf

³⁵³ Danskit naalakkersuisui atuutilersitsinissamut atsiukkamik tunniussigamik nalunaarut, Danmarkip ILO C169-imik atuutilersitsineranut tunngasoq, ILO pillugu isumaqatigiissut nr. 169, 28. juni 1989-imeersoq pillugu nalunaarut nr. 97, 9. oktober 1997-imeersup [Bekendtgørelse nr. 97 af 9. oktober 1997 om ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989] (danskit isumaqatigiissummik atuutilersitsinerannik nalunaarutaasa) ilaatut saqqummersinneqartoq ilannguppaat. Nalunaarummi paragrafimi siullermi allassimavoq Danmarki isumaqatigiissummi ataasiinnarnik nunap inoqqaaqartoq — tassa Kalaallit Nunaanni Inuit.

³⁵⁴ *Recognition of Indigenous Peoples Report of the Special Rapporteur on the rights of Indigenous Peoples*, Albert K. Barume, UN Document A/HRC/60/29 (7. august 2025).

³⁵⁵ Toqqaannartumik oqaatiginagu taaguut "inoqqaat" pingaartumillu NP-illu Nalunaarutaani atorineqarpoq, toqqaannartumik Aallaqqaasiummi para. 22-mi aamma Artikelini 1-imi, 7-imi, 40-mi atorineqarpoq.

³⁵⁶ Toqqaannartumik oqaatiginagu taaguut "inoqqaat" pingaartumillu ILO C169-imi atorineqarpoq, toqqaannartumik Artikelini 13-imi atorineqarpoq.

aamma Amerikamiut Nalunaarutaat³⁵⁷ tamatumunnga uppersaataapput. ILO C169, Kunngearfimmuut Danmarkimut pituttuisuusoq, inuit ataasiakkaarnagit ataatsimulli pisinnaatitaaffiinnut nalinginnaasumik sakkussaavoq.

215. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiinnut eqqartuussivinnit eqqartuussivinnillu allanit allaaneruvoq, ataatsimut pisinnaatitaaffinnik inatsisitigulluunniit ataatsimut ataasiusutut illersuineq ajorami. Taamaakkaluartoq inuit ataasiakkaarlutik pisinnaatitaaffii, pingaartumik Nunat Inoqqaavinut tunngatillugu ataatsimoorussaasutut isigineqarsinnaasut akuersaarsimavaa. Nunap immikkoortuini allani eqqartuussivinni Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiisa ataatsimoorussaannerat annertunerusumik akuersaarneqarsimavoq. Amerikami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik, Afrikami Inuit Inuiaallu Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik aamma Afrikami Inuit Inuiaallu Pisinnaatitaaffiinnut Ataatsimiititaliarsuaq Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinnut ataatsimoorussaannut, tassunga ilanngullugu ataatsimut nunamut pisinnaatitaaffiinnut,³⁵⁸ kiffaangissuseqarlutik, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersinissamut ataatsimut pisinnaatitaaffiinnut,³⁵⁹ kiisalu Nunat inoqqaavinik inuiaqatigiit inatsisitigut ataatsitut isigineqarnissamut pisinnaatitaaffiannut erseqqilluinnartumik innersuussisimapput (kingullertut taaneqartoq nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiinnut eqqartuussivinni pisinnaatitaaffiit ataatsimoorussat suliarineqarsinnaanissaannut pingaaruteqarluninartut).³⁶⁰ ILO 169-imi artikeli 13-imi erseqqissumik oqaatigineqarpoq Nunat Inoqqaavi nunaminut nunamilu immikkoortuinnut pisinnaatitaaffeqartut.

3.4.1 ILO C169 aamma Unioqqutitsinernut Ingerlasunut Inatsisinik Atuutsitsineq

216. ILO C169-imi aalajangersakkat kingumoortumik atuutsinneqarsinnaanngillat. ILO C169 Danmarkimi 1997-imi februarimi atuutilerpoq. Taamaakkaluartoq Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendationsip [Isumaqatigiissutit Innersuussutillu

³⁵⁷ Toqqaannartumik oqaatiginagu taaguut "inoqqaat" pingaartumillu Amerikamiut nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarutaanni artikelini I; V; VI; VIII; XVI; XVIII; XIX; XXVI; XXVII; XXVIII; aamma XXXIII-mi atorneqarpoq.

³⁵⁸ Mayagna (Sumo) Community of Awas Tingni v. Nicaragua (Inter-American Court of Human Rights, 2001); Centre for Minority Rights Development (Kenya) and Minority Rights Group (on behalf of Endorois Welfare Council)/Kenya - 276/03 (2010); Communication 588/15 Minority Rights Group International and Environnement Ressources Naturelles et Développement (on behalf of the Batwa of Kahuzi-Biega National Park, DRC) v. Democratic Republic of Congo (DRC) merits, 14. december 2025-mi ammarneqartoq. <https://achpr.au.int/en/decisions-communications/58815-minority-rights-group-v-v-democratic-republic-congo-drc>. Communication 588/15 Minority Rights Group International and Environnement Ressources Naturelles et Développement (on behalf of the Batwa of Kahuzi-Biega National Park, DRC) v. Democratic Republic of Congo (DRC) merits, kingullermik 14. december 2025-mi ammarneqartoq. <https://achpr.au.int/en/decisions-communications/58815-minority-rights-group-v-v-democratic-republic-congo-drc>.

³⁵⁹ The Sarayaku v. Ecuador (2012).

³⁶⁰ Oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq *Kaliña and Lokono Peoples v. Suriname* (Amerikami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik, 2022) pillugu suliami Nunat Inoqqaavinut inuiaqatigiinnut inatsisitigut ataatsitut isigineqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerat takutinneqarpoq, nunani tamalaani inuit pisinnaatitaaffiinnik suliaaqqarfinni ataatsimut pisinnaatitaaffiit qanoq suliarineqarsinnaanerannut pingaarutilimmik takutitsilluni.

Atuuttuunerannut tunngatillugu Immikkut Ilisimasalinnik Ataatsimiititaliaq] (CEACR)—ILO 169-imik nakkutilliinermik nassuiaanermillu akisussaasoq—siornatigut aalajangiussimavaa ILO C169-imi aalajangersakkat unioqutitsinerit suli ingerlasunut atuussinnaasut. Erseqqinnerusumik oqaatigissagaanni ima isumaqarput:

Ataatsimiititaliap paasisimavaa Uummannap nunaqarfiani innuttaasunik nussortitsineq, saqqummiussisummi uani tunngaviliisoq, 1953-imi pisimasoq. Maluginiarsimavaattaq Isumaqaatigiissut Danmarkimi aatsaat 22. februar 1997-imi atuutilersimasoq. Ataatsimiititaliaq isumaqaatigiissummi aalajangersakkat kingumut, pingaartumik eqqartuussisarnermut tunngasut eqqarsaatigalugit, taamatuttaaq inunnik eqqugaasimasunik nakorsiartitsinerit 1953-imi pisimasut naleqquttuusimanerannut tunngatillugu atuussinnaanngitsut isumaqarpoq. Taamaakkaluartoq ataatsimiititaliap maluginiarsimavaa 1953-imi nussortitsinerit sunniutaat ullumikkumut suli atuuttut, inuit nussorneqartut Uummannami nunaqarfimmut utersinnaanngillat nunallu taakkununga inatsisitigut piumasqaarnerit suli aalajangiiffigineqaratik. Tamatuma kingunerisaanik ataatsimiititaliaq isumaqarpoq isumaqaatigiissummi artikeli 14, imm. 2-mut aamma 3-mut, 16, imm. 3-mut aamma 4-mut, aamma 17-imut, siuliani sammineqartunut sanilliullugit Isumaqaatigiissutip nr. 169-ip atuutilernerata kingorna nussortitsinerit ingerlaannarsimanerisa kingunerit eqqarsaatigineqartariaqartut, naak nussortitsineq Isumaqaatigiissutip atuutilersinnera sioqqullugu ingerlanneqarsimagaluartut. Isumaqaatigiissummi aalajangersakkat taakku naalagaaffiup ilaasortaasup isumaqaatigiissummik akuersinera sioqqullugu nunat inoqqaavinik naggueqatigiinnillu nussortitsinermik suliani tamatigunajak innersuunneqartarput.³⁶¹

217. Taamaattumik arnat nivarsiaqqallu Inuit ILO C169-imi pinnaatitaaffiini unioqutitsinerit, 1997-imi februarimi isumaqaatigiissutip atuutilerina sioqqullugu pisut sunniutaat suli atuuttut, aalajangersakkanut suli naapertuussinnaanerat periarfissaavoq, sunniutit suli atuuppata. Ajoqusiinernut suli atuuttunut ilaapput kinguaassiorsinnaajunnaarsimaneq, timikkut tarnikkullu innarlernerit, aaqqissuussaasumik assigiinngisitsinerit suli atuuttut, taamatuttaaq inuiaqatigiinnut ajoqutit siammasinnerusut soorlu kinguaariinni kulturimik ingerlatitseqqissinnaajunnaarneq ataatsimullu isigalugu inuiaqatigiit annikinnerusumik amerliartulernerat.

3.4.2 Nunat Inoqqaavi aamma "Ikinnerussuteqartunik" illersuinerit?

³⁶¹ *Erseqqissaat ilanngunneqarpoq.* Aalajangiineq, Ataatsimiititaliamit Danmarkip Nunat Inoqqaavi Naggueqatigiillu pillugit Isumaqaatigiissummik 169-imik (1989) malinninnginnera pillugu naammagittaalliummik, ILO-mi inatsisini tunngaviusuni artikeli 24 malillugu Sulinerimik Inuussutissarsiteqartut Kattuffiat-SIK nassiusaanik misissuisussatut pilersinneqartumit nalunaarut, 28. nov 2025-mi ammarneqartoq https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:50012:0::NO::P50012_COMPLAINT_PROCEDURE_ID%2CP50012_LANG_CODE:2507219%2Cen

218. Nunat Inoqqaavi ikinnerussuteqartunut sanilliullugit inatsisitigut allarlunnarmik inissisimapput, inuilli pisinnaatitaaffiit eqqartuussiviit eqqartuussiviillu allat Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii qulakkeerniarlugit ikinnerussuteqartunut illersuinnermut aalajangersakkat tunngavigeratarsinnaasassavaat. ICCPR-imi artikeli 27-mi allassimavoq "naalagaaffinni inuiannik, upperisarsiornikkut oqaatsitigulluunniit ikinnerussuteqartunik innuttalinni, inuit ikinnerussuteqartunut taakkununga ilaasut, eqimattani taakkunani ilaasut allat peqatigalugit namminneq kulturiminnik nuannaaruteqarnissamut, upperisaminnik nassuerutiginninnissamut upperisarsiornissamullu imaluunniit nammineq oqaatsiminnik atuinissamut pisinnaatitaaffiit itigartinneqassanngillat." Manna tikillugu FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffiit Ataatsimiititaliarsuup ICCPR-ip atuutsinneqarneranik nakkutilliisup "amerlassutsikkut ikinnerussuteqarnerat" pissutigalugu Artikeli 27-imut tunngatillugu Nunat Inoqqaavinit naammagittaalliuutit suliarisarpai." Ikinnerussuteqartunut ilaasut artikeli 27-imi nassuiarneqartutut kulturiminnik nuannaaruteqarsinnaanissaannut, eqimattani taakkunani immikkuullarissutsit immikkut ittut piuneerutsinneqartariaqanngillat; soorluttaaq iliutsit sulluunniit Nunat Inoqqaavisa kulturikkut naleqartitaannik inuiaalluunniit kinaassusaannik piiaasut ICCPR-imi artikeli 27-imik unioqutitsinerusut. Suliami pineqartumi, inuit pisinnaatitaaffii imminnut atanerat pissutigalugu ICCPR-imi inuit nikassaasumillu pinninnerit pillugit artikeli 7-ip aamma nammineq inuuneqarneq, ilaqutariinneq, ataqinassuseq qanorlu isigineqarneq pillugit artikeli 17-ip, Nunat Inoqqaavisa kinguaassiorsinnaassusaannut iliuuseqarnikkut sunniinikkullu ataatsimut kulturiannillu innarliineq tamakkiisumik paasisaqarfigniarlugit atassusernissaat pingaaruteqarpoq.³⁶²

219. Kapitali 2-mi nassuiarneqartutut Danskit naalagaaffiata oqartussaasuunerani nakorsat sulisut Kalaallinut Inunnut arnanut naartunaveersaasersuinnerminni kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsisarsimanerannik naalagaaffiillu assigiinngisitsinnermut politikkiisa allat aqqani taamatut pisoqartarsimanerannik isumaqarnissamut tunngavissaqarluarpoq. Nunasiaataasimanerup ataatsimut isigalugu sunniutai Inuit kingoqqiffiannut kulturikkullu kinaassusaannut tunngapput. FN-imi Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ittumik nalunaaruteqartartup danskit Kalaallit Nunaanni politikkianni "danskit kulturiat, oqaasii aamma inuiaqatigiit inatsisillu aqqissugaanerit [tassunga ilanngullugu] illoqarfinnut nussortitsinikkut assigiinngisitsinikkullu," peqqussutigineqarsimasut erseqqissarpaa, inerniliullugulu taakku "politikkerit Inuit kulturiannut, kinaassusaannut aqqissuussaannullu aamma Kalaallit Nunaanniinnerannut navianartorsiortitsisimasut."³⁶³ Inerniliiniarnermini ICCPR-imi, ICESCR-imi CERD-imilu aalajangersakkat tunngavigisimavai.

³⁶² ICCPR-imi Artikeli 7: "Kinaluunniit naalliutsitaassanngilaq, naakkittaatumik, inuppalaanngitsumik nikassaasumillu pineqassanngilaq pillarneqassaniluunniit. Pingaartumik, kinaluunniit kiffaanngissuseqarluni akuersitinnagu nakorsaanermit ilisimatusarnermulluunniit tunngasutigut misileraaffigineqassanngilaq" Artikeli 17: "1. Kinaluunniit nammineq inuuneqarneranut, ilaquttaminut, angerlarsimaffimminut attaveqateqarneranut iluarisarsiorluni inerteqqutaasumillu akuliuffigineqassanngilaq imaluunniit ataqinassusaanut qanorlu isigineqarneranut inerteqqutaasumik saassunneqassanani. 2. Kikkulluunniit taamatut akuliuffigineqarnerminut saassunneqarnerminulluunniit inatsisitigut illersorneqartussaataivoq."

³⁶³ United Nations A/HRC/54/31/Add.1, 3 August 2023, Special Rapporteur on the rights of Indigenous Peoples, José Francisco Calí Tzay, review of Indigenous Peoples in Denmark and Greenland.

220. Kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsinermik inerteqquteqarnermut atuuttumut tapertatut FN-ip nalunaarutaata aallaqqaasiutaani allassimavoq "aalajangersakkat, politikkerit periutsillu nagguik kingoqqiffilluunniit, upperisat, inuiaassuseq kulturikkulluunniit allaanerussutit tunngavigalugit inuiannit pingaarnerusutut inissisimanermut tunngavillit tamatuminnngaluunniit siuarsaasut tamarmik, kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsinerupput, ilisimatuussutsikkut eqqunngillat, inatsisitigut atorsinnaangillat, ileqqorissaarnikkut akuersaarneqarsinnaangillat inuiaqatigiinnullu naapertuilluanngitsuliornerrullutik." Aallaqqaasiummittaqq assigiinngisinneqannginnissamut oqaluttuarisaanermilu naapertuilluanngitsuliornernit kiffaanngissuseq innersuunneqarput uppersaqqillugulu nunat tamalaat akornanni inatsit malittarisassat atuuttut pituttuisut tassa "Nunat Inoqqaavi, pisussaaffimminnik atuineranni qanorluunniit assigiinngisinneqannginnissamik kiffaanngissuseqartariaqarput." Aallaqqaasiummi taamatuttaaq allassimavoq "Nunat Inoqqaavi ilaatigut nunasiaataasimanerup nunaminnillu, nunap immikkoortuinik pisuussutinillu arsaagaasimanerisa kingunerisaannik oqaluttuarisaanermi naapertuilluanngitsuliornernit naalliutsinneqarsimapput, namminneq pisariaqartititik soqutigisatillu aallaavigalugit ineriartornissamut pisinnaatitaaffimminnik ingerlatsinissamut periarfissaqartinneqarsimanatik."
221. ICESCR-imi artikeli 15-imi kulturimut pisinnaatitaaffik erseqqissumik illersorneqarpoq. Kulturimut pisinnaatitaaffik kinaassutsimullu inuillu ataasiakkaat inuiaqatigiillu ineriartornissaannut pingaaruteqassusaa nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutini³⁶⁴ aamma eqqartuussivitsigut ilisimasani eqqartuussivinnulluunniit assingusuni siammasissumik akuersaarneqarsimavoq.³⁶⁵ Matumani kingoqqiornep, ilaqutariit eqqarliillu aamma kulturip piujuarnissaata ataqatigiinnerat maluginiassallugu pingaaruteqarpoq.

3.4.3 FN-ip Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Nalunaarutaat

222. FN-ip Nalunaarutaata inatsisitigut inissisimaffia paatsoorneqakkajuttarpoq, pingaartumik nunani ataasiakkaani. Taamaattumik nunarsuaq tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarut anguniagaannaangilaq aammali inatsisitigut assigiinngitsutigut atuuttuuvog. Erseqqissumik oqaatigissagaanni, naak nalunaarut *imminermini* inatsisitigut pituttuisuunngikkaluartoq,

³⁶⁴ See inter alia, the UNESCO Convention on the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage (2003) and the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions (2005); Article 2 ILO C169 affirming the duty of States to promote "the full realization of the social, economic and cultural rights of these peoples with respect for their social and cultural identity, their customs and traditions and their institutions"; Article 15 ICESCR; Article 5(e)(vi) of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination.

³⁶⁵ Aamma takuuk HRC, *General Comment No. 23 (27): Rights of Minorities*, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.5 of 8 April 1994, para. 7; CERD, General Recommendation XXIII, para. 4(a); IACHR, *Plan de Sánchez Massacre v. Guatemala (Reparations)*, Ser. C No. 116, judgment of 19 November 2004, recognizing that the deaths of women and elderly who were traditionally the oral transmitters of the Mayan Achí culture interrupted the passage of cultural knowledge to future generations, and the militarization and repression after the massacre resulted in the indigenous peoples' loss of faith in their traditions.

"Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni siunertanit tunngavinnillu aquunneqarpoq" ³⁶⁶ Nunallu Inoqqaavinut tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiitut malittarisassanik pituttuisunik pisortatigoortumik aalajangiisumik nassuiarneqarsimalluni. Nalunaarut tamarmi inatsisitigut pituttuisuunngikkaluartoq, nunat tamalaat akornanni ileqquusut tunngavigalugit inatsisit malittarisassat aalajangersakkani arlalinni uteqqinneqartarput, ³⁶⁷ tassuunakkullu naalagaaffiit qanoq pissusilersussanersut periuseqassanersullu ilitersuunneqarlutik. ³⁶⁸ Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Innuttanut Pisussaaffiini Ataatsimiititaliaq (ILA Committee) naapertorlugu "nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiitut suliaasaqarfiit attuumassutillit nunat tamalaat akornanni ileqquusut tunngavigalugit inatsisinut malittarisassanut tunngasut tassaapput nammineq aalajangiinissaq; nammineq ingerlaneq imaluunniit imminut naalakkersorneq; kulturikkut pisinnaatitaaffiit kinaassuserlu; nunamut pisinnaatitaaffiit taamatuttaarlu taarsiiffigininneq, ikiorsiineq eqqartuussivitsigut periarfissat." ³⁶⁹ ILA Committee akuersaarpaa "suliaasaqarfiit taakku immikkut isumaginissaat naapertuutissanngitsoq...pisinnaatitaaffiit pineqartut tamarmik imminnut qanimut ataqatigiipput...ataaseq allanngortinneqarpat tamanut sunniuteqassalluni." ³⁷⁰

223. 2007-imi Ataatsimeersuarnermi FN-ip nalunaarutaata atuutilersinnerata kingunerisaanik Nunat Inoqqaavisa FN-imilu naalagaaffiit ilaasortaasut akornanni pissutsit, nuna tamakkerlugu nunanilu tamalaat akornanni allanngoriartuaalerput. Nalunaarutip inatsisitigut inissisimanera ilinniarsimasunit naalagaaffinniillu isiginiarneqarsimavoq. Taamaakkaluartoq nunat tamalaat

³⁶⁶ UN Declaration, Preamble para.

³⁶⁷ Note by the Secretary-General, Interim report of the Special Rapporteur on the situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people, UN Doc. A/65/264 (9. august 2010), para. 62: "even though the Declaration itself is not legally binding in the same way that a treaty is, the Declaration reflects legal commitments that are related to the [United Nations] Charter, other treaty commitments and customary international law. The Declaration [...] is grounded in fundamental human rights principles such as non-discrimination, self-determination and cultural integrity."

³⁶⁸ *Case Concerning Military and Paramilitary Activities In and Against Nicaragua* (Nicaragua v. United States of America), ICJ Decision (27 June 1986), 186: "The Court does not consider that, for a rule to be established as customary, the corresponding practice must be in absolutely rigorous conformity with the rule. In order to deduce the existence of customary rules, the Court deems it sufficient that the conduct of States should, in general, be consistent with such rules, and that instances of State conduct inconsistent with a given rule should generally have been treated as breaches of that rule, not as indications of the recognition of a new rule. If a State acts in a way prima facie incompatible with a recognized rule, but defends its conduct by appealing to exceptions or justifications contained within the rule itself, then whether or not the State's conduct is in fact justifiable on that basis, the significance of that attitude is to confirm rather than to weaken the rule."

³⁶⁹ International Law Association, The Hague Conference (2010), *Interim Report of the Committee on Rights of Indigenous Peoples* 43. Accessed November 1, 2015. <http://www.ila-hq.org/en/committees/index.cfm/cid/1024>. James Crawford, *Brownlie's Principles of Public International Law*, 8th ed. (Oxford: Oxford University Press, 2012), 42: "Even when resolutions are framed as general principles, they can provide a basis for the progressive development of the law [...] Examples of important 'law-making' resolutions include [...] the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples." See also International Law Association, Kyoto Law Conference (2020), "Implementation of the Rights of Indigenous Peoples" 11-12. https://www.ila-hq.org/images/ILA/docs/kyoto/Comm%20Impl%20Rights%20Ind%20Peoples_Draft%20Final%20Report%20Kyoto%202020.pdf

³⁷⁰ Ibid.

akornanni inatsisitigut malittarisassat unioqqutitassaanngitsut assigalugit, FN-ip Nalunaarutaani najoqqutassat nunat tamalaat akornanni ileqqquusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit nalinginnaasuni malittarisassatut akuerineqartut uppersarsarneqarpoq. Pingaartumik nammineq aalajangiinissamut imminullu naalakkersornissamut pisinnaatitaaffiit; kulturimut kulturikkullu kinaassutsimut pisinnaatitaaffik; aamma ikiorserneqarnissamut, eqqartuussivitsigut periarfissaqarnissamut taarsiiffigitinnissamullu pisinnaatitaaffiit immikkoortumi tassaniipput.

224. Taamaattumik FN-ip Nalunaarutaani Nunat Inoqqaavinut iluaqutissatut "pisinnaatitaaffinnik nutaanik" imaluunniit "pisinnaatitaaffinnik immikkut ittunik" pilersitsisoqanngilaq. Kulturimulli tunngasunik imaluunniit Nunat Inoqqaavisa inuttut ataasiakkaatut ataatsimullu pisinnaatitaaffiinnik pioreersunik illersuinissamut paasinninnissamullu tunngavinnik pingaarutilinnik naqissusiivoq. Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip siornatigut immikkut nalunaaruteqartartuanit, S. James Anayamit uppersarsarneqartutut:

Nalunaarummi nunat inoqqaavi immikkut ittunik nutaanilluunniit inuttut pisinnaatitaaffilerniarneqanngillat, inuilli pisinnaatitaaffiini tunngaviit nalinginnaasut pisinnaatitaaffiilluunniit immikkut oqaluttuarisaanermut, kulturimut inuiaqatigiinnullu nunat inoqqaavinut tunngatillugit nassuiarneqarlutik.

225. FN-ip immikkut nalunaaruteqartartuata paasinninnera naaperorlugu FN-ip Nalunaarutaanik naapertuutsitsineq pingaarnertullu atuutsinneqarnera pingaaruteqarluinnarput:

Nalunaarutip atuutsinneqarnissaa minitaaqarani politikkikkut, ileqqorissaarnikkut aamma aap, inatsisitigut pisussaaffittut isigineqartariaqarpoq.

226. Akuerineqarnerani naalagaaffiit isumaqatigiinnerat aamma ataatsimeersuarnerni arlalinni FN-ip Nalunaarutaa taperserlugu isumaqatigiissutit akuerineqartut eqqarsaatigalugit nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiinnut atortut qitiusutut isigineqartariaqarpoq. Danmarki atortussap taassuma suliarineqarnerani pimoorussilluni suliaqaqataavoq naggataatigullu akuerineqarnissaanut 2007-imi septemberip 13-ani akuersarluni taasilluni. 2014-imi FN-imi naalagaaffiit ilaasortaasut, tassunga ilanngullugu Danmarki Nunat Inoqqaavi pillugit nunat tamalaat isumasioqatigiinnerannit inaarutaasumik allagaq "nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinnik ataqinninnissamik, siuarsaanissamik pitsanngorsaannissamillu aammalu arlaannaatigulluunniit sakkukinnerulersitsinnginnissamik aammalu Nalunaarummi tunngavinnik maleruaanissamik tunniusimanerannik" uppersarsaataasoq isumaqatigiissutigalugu atuutilersippaat.³⁷¹

3.5 Arnat Niviarsiaqqallu Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiini Ullutsinni Ineriartortitsineq

³⁷¹ UN General Assembly Resolution A/RES/69/2, 25 September 2014. Outcome document of the high-level plenary meeting of the General Assembly known as the World Conference on Indigenous Peoples, UN Document A/RES/69/2.

227. 2004-mi Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut siornatigut nalunaaruteqartartup, Rodolfo Stavenhagenip, arnat nunat inoqqaavisa inissisimanerat mianerisassaalluinnartoq erseqqissarsimavaa:

Niviarsiaqqat nunat inoqqaaviisa immikkut mianerisarialittut inissisimanerat pingaaruteqarnerpaavoq, annerpaamik assigiinngisinneqartarmata, minitaasarmata ajattugaasarmatalu. Immikkut nalunaaruteqartartoq nunami nunanilu tamalaat akornanni oqartussaasunut suliassa qarfinnullu suaassutsit naligiissitaanerannik meeqqallu pisinnaatitaaffiinik siuarsaanermik akisussaasunut kajumissaarisimavoq nunarsuarmi meeqqat inuusuttullu nunat inoqqaavi immikkut eqqumaffigissagaat.³⁷²

228. Ernisussiornikkut persuttaaneq inunnut ataasiakkaanuinnaq ajoqusiinani inuiaqatigiinni ataatsimut kinaassusaannut aamma ajoqusiisarpoq.³⁷³ Arnanut nunat inoqqaavinut toqqaannartumik sioorasaarinerit ajoqusiinerillu kulturimik ilisimasanillu annaasaqaataasarput, arnanuinnaanngitsoq Nunalli Inoqqaavinut ataatsimut sunniuteqartarlutik, taamaalillutillu allatigut aamma mianerisariaqalernerannik kinguneqartarlutik. Suliassa qarfiit akornanni assigiinngisitsineq naartunaveersaasersuinerimi, nalunaarusiami uani pineqartumi qitiuvoq periuserlu maanna siammasissumik naqissuserneqarsimalertoq. Kingoqqiffik tunngavigalugu aaqqissuussaasumik assigiinngisitsineq nunasiaateqarnermit tunngaveqartoq Nunat inoqqaavisa inuiaqatigiivisa aaqqissuussaanerannut ajoqusiisimavoq arnallu nunat inoqqaavisa atorfiinik kimillaasimalluni, ilisimasanik ingerlatitseqqissinnaanerit aarlerinartorsiortilerlugu. Taamaattussaateriigaanerit suusupagineqarnerlu taakkua suleqataassutaasa naleqassusiannik sulii apparsaasarput.

229. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutilerisut, isumaqatigiissummi aalajangersakkaminnik nassuiaanerminni—nunat tamalaat akornanni aalajangiussaartigut, eqqartuussisarnikkut allatigullu nassuiaatini— arnat, niviarsiaqqat meeqqallu nunat inoqqaavisa inuttut pisinnaatitaaffiisigut immikkut ernumassutit naqissusertuartaapaat. Mianerisariaqarnerat annerusumik minnerusumilluunniit nunat inoqqaajunermit aallaaveqarput taamatuttaaq nunasiaataasimanerup sunniutaanit naalliuutit. FN-ip Nalunaarutaani Nunat Inoqqaavi qanorluunniit assigiinngisinneqannginnissamik kiffaanngissuseqartut erseqqissumik akuersaarneqarpoq naalagaaffiillu iliuutsinut inuttut immikkuullarissutut innarligassaannginnerannik imaluunniit kulturikkut naleqartitaannik inuiaassutsikkulluunniit kinaassusaannik arsaarinninniarnermik taamatulluunniit siunertaqarluni iliuutsinut pinaveersaartitsiniarluni taarsiiniarlunilu pitsaasunik periusiisniissaannik pisussaaffilerneqarlutik.³⁷⁴ Tamanna assersuutigalugu arnanik Assigiinngisitsinerit qanoq ittulluunniit nungutinnissaannut ataatsimiititaliap nalinginnaasumik

³⁷² UN General Assembly, The situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people: Note by the Secretary-General (Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people) A/59/258 (12 August 2004) 6, para. 51. *[emphasis added]*

³⁷³ Indigenous women and the development, application, preservation and transmission of scientific and technical knowledge Report of the Special Rapporteur on the rights of indigenous peoples, José Francisco Calí Tzay, UN Document A/HRC/51/28 (9 August 2022) 13-6.

³⁷⁴ UN Charter Art 8(b).

siunnersuutaani nr. 39-mi Arnat aamma Niviarsiaqqat pisinnaatitaaffiitun ataatsimiititaliap nalinginnaasumik oqaaseqaataani nr. 11-mi, meeqqanut Nunat Inoqqaavinut tunngasumi oqaatigineqarpoq. Malittarisassanik taama ittunik nassuiaanerit Danmarkip arnanik, niviarsiaqqanik meeqqanillu Inunnik isumaginninnermik annertusisamik akisussaaffianik pisussaaffianillu erseqqissaapput.

3.5.1 FN-ip Arnanik assigiinngisitsinerit qanoq ittulluunniit nungutinissaat pillugu isumaqatigiissut

230. 2022-mi FN-ip arnanik assigiinngisitsinerit qanoq ittulluunniit nungutinissaannut ataatsimiititaliaa Arnat niviarsiaqqallu nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit nalinginnaasumik innersuussut 39 saqqummiuppaa (GR 39).³⁷⁵Nalinginnaasumik siunnersuutit FN-ip isumaqatigiissusiortuanit, naalagaaffiit Isumaqatigiissummi attuumassutilimmi pisussaaffimminnik naammassinninnissaannut ilitersuutitik nassuiaataasunik tuniniarlugit saqqummiunneqartarput.³⁷⁶Taakku nassuiaatit inatsisitigut pituttuisuunngillat, kisianni pisortatigut ataqqineqarlunnarput. GR 39 Nalinginnaasumik Innersuussutip 35-ip (GR 35) 2017-imeersup aamma Nalinginnaasumik Siunnersuutip 19-ip 1992-imeersup nutarterneriinnarpaa. GR 35-mi pinngitsaalisamik tatinikkullu kinguaassiorsinnaajunnaarsitsineq suaassuseq tunngavigalugu persuttaanertut, pingaartumik arnanut ajattugaasunut (tassunga ilanngullugu arnanut nunat inoqqaavinut) toqqaannartumik iliuuserineqartut, naalliutsitsinertut, naakkittaatsorujussuarmik imaluunniit inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pinninnertut assersuunneqarsinnaasut erseqqisumik oqaatigineqarput. Kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuinnermi uani misissuinnermi pineqartumi arnat tamarmik kinguaassiorsinnaajunnaartinneqanngikkaluartut, kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuineq annerusumik minnerusumilluunniit kinguaassiorsinnaajunnaarnermik kinguneqarsimavoq, inuullu ilisimanngisaanik (spiralimik ikkussineq (amerlasuunit meeraanerminni naartuersinnermiluunniit kingorna ikkunneqarsimaneranik nalunaarutigineqartoq) kinguaassiorsinnaajunnaarnerup assinganik sunniuteqarsinnaavoq.
231. Pingaartumik GR 39 FN-ip arnat pisinnaatitaaffiitun tunngatillugu atortuuvoq siulleg, arnanut niviarsiaqqanullu Nunat Inoqqaavinut taakkualu immikkut kultureqarnerannut tunngasoq annertooq. Suaassutsitigut naligiissitaaneq Nunallu Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii ilaapput,

³⁷⁵ General Recommendation (GR) 39 (2022) on the rights of Indigenous women and girls, 26 October 2022. UN symbol CEDAW/C/GC/39.

³⁷⁶ Persistent discrimination, prejudice, and notions of superiority toward Indigenous women and girls are captured in articles in the Convention. Article 2 affirming state obligation to “(d) To refrain from engaging in any act or practice of discrimination against women and to ensure that public authorities and institutions shall act in conformity with this obligation”; Article 5: ”achieving the elimination of prejudices and customary and all other practices which are based on the idea of the inferiority;” and Article 12 affirming that ”states parties shall take all appropriate measures to eliminate discrimination against women in the field of healthcare in order to ensure, on a basis of equality of men and women, access to healthcare services, including those related to family planning” and a corresponding state obligation to ensure positive services in connection to pregnancy and prenatal care.

assigiinngisitsinerlu suliassaqrfiit assigiinngitsut akornanni amerlanertigut, pissutsit ataasiinnaanngitsoq tunngavigalugit pisartog naqissuserneqarluni.³⁷⁷ Suiaassuseq tunngavigalugu assigiinngisitsineq nalaattagaat aamma nunasiaataasimanermit, kingoqqiffik tunngavigalugu assigiinngisitsinermit arsaagaanermiillu ajoqusiinerit naqissuserneqarput. Tamanna aaqqissuussaannikkut aaqqissuussaasumillu, Nunat Inoqqaavisa imminut oqartussaaffiginissamut, nammineq aalajangiinissamut kulturimullu ataatsimut ataasiakkaatullu pisinnaatitaaffiinut tunngaveqartunik allannguisoqarnissaanik kaammattuivoq.

232. GR 39-ip erseqqissarpaa arnat niviarsiaqqallu Nunat Inoqqaavisa assigiinngisitsineq uku pissutigalugit misigisaraat:

- Suiaassuseq (inunnguutsimik arnaassuseq angutaassuserluunniit aamma imminut qanoq suiaassuseqartinneq)
- Nunat inoqqaavisa kinaassusaat
- Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ajattugaaneq
- Oqaatsitigut kulturikkullu aporfiit
- Nunami avinngarusimaneq
- Nunasiaataasimanerup kingoqqiffillu tunngavigalugu aaqqissuussaasumik assigiinngisitaanerup kingunerit

233. Pingaartumik GR 39-mi arnanik Nunat Inoqqaavinik amerlasuupilussuarnik "kissaatiginngisamik kinguaassiorsinnaajunnaarsitsinerit" ilaatigullu allatigut persuttaanerit assigiinngisitsinerillu immikkut innersuussutigineqarput.³⁷⁸ Tassani allassimavoq arnanut niviarsiaqqanullu Nunat Inoqqaavinut assigiinngitsunik assigiinngisitsinerit pissutigalugit naalagaaffiit pissutsit taakku ataatsimut pillugit politikimik atuutliersitsisariaqartut. Arnat Nunat Inoqqaavisa ataatsimoorussamik pisinnaatitaaffeqarnerannut atatillugu, nammineq aalajangiinissamut pisinnaatitaaffiat, tassunga ilanngullugu inuiaqatigiinnut sutigullu tamatigut aalajangiinermi peqataanissamut pisinnaatitaaffiat; aamma kulturikkut ileqquminnik, oqaatsiminnik ilisimasanillu ingerlatitseqqittarnerminnik attassinissamut pisinnaatitaaffiat erseqqissumik naqissuserneqarsimapput.

234. Inuit pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsinerit inatsisitigut eqqartuussivitsigullu periarfissaqarnermi oqaatsitigut aporfiit, inatsisitigut ikiorserneqarnissamut periarfissat aamma inatsisitigut aaqqissuussaannerni atuuttuni assigiinngisitsinerit isumaliutiinnakkallu isiginiarneqassapput.

³⁷⁷ CEDAW, GR 39 para 2.

³⁷⁸ Other forms of violence include domestic and intimate partner violence sexual violence; trafficking; violence by state actors (police, military); and violence linked to extractive industries and environmental degradation.

Inummut tunngasut ataqatigiinneranni aningaasaqarnermut, inuuniarnikkut kulturikkullu pisinnaatitaaffii, tassunga ilanngullugit ilinniagaqarnissamut, peqqissutsimut tunngasutigut sullinneqarnissamut, suliffeqarnikkut aningaasaqarnikkullu periarfissanut, inissatigut, aningaasatigut, inuussutissatigullu isumannaatsuunissamut pisinnaatitaaffii aamma isiginiarneqartariaqarput ataqqineqarlutillu. Pingaarnertut naalagaaffiit arnat naalakkersuinerimi, politikikkut ingerlatsinerni, politikikkut aalajangiinerni peqataalluarnissaat, tassunga ilanngullugu kiffaanngissuseqarlutik, siumoortumik paasisimasaqarlutillu akuersinissamik pisinnaatitaaffiat qulakkeertariaqarpaat.³⁷⁹

235. CEDAW-imi erseqqissarneqarsimavoq kissaatiginngisamik naartunaveersaasiineq assigiinngisitsinerusoq, suaassuseq tunngavigalugu persuttaanerusoq, aammalu timimut kinguaassiorsinnaanermullu imminut oqartussaaffiginermut aamma qassinik qanorlu akuttutigisumik meerartaarnissamut aalajangiisinnaatitaanermut unioqqutitsinerusoq.³⁸⁰ Naartunaveersaasersuinermit immikkut tunngatillugu paasineqarsimavoq arnat Nunat Inoqqaavisa paasisimasaqarlutik akuersinissaat amerlanertigut ataqqineqartarsimanngitsaq. Pingaarnertut arnat innarluutillit arnallu Nunat Inoqqaavi arnallu utoqqaat immikkut isiginiarneqartariaqarput, peqqissutsimullu tunngasutigut sullissinermi kiffaanngissuseqarluni, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersinissaq, isertuussinissaq namminnerlu inuuneqarnerat qulakkeerlugit.³⁸¹ Paasisimasaqarluni akuersineq tunngavissaqarluartuussaaq, tatineqarani akuersinerussaaq, kulturi eqqarsaatigalugu periarfissaassaaq (soorlu oqaatsit nakorsiartup paasisinnaasai atorlugit), siunnersorneqarnermillu ilaqartariaqarluni.
236. Arnat nivarsiaqqallu Inuit, Nunat Inoqqaavinut tunngasutnunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutinit kiisalu inuit pisinnaatitaaffii allat tamaasa aalajangersarneqartut iluaqutigaat. Inummut tunngasut assigiinngitsut ataatsimut tunngavigalugit assigiinngisitsineq³⁸² tassaavoq inummut tunngasoq ataasiinnaanngitsaq arlallilli tunngavigalugit assigiinngisitsineq — matumani soorlu ukiut, suaassuseq inuiaassuserlu — taakkulu kingunerisaannik pissutsit arlallit ataatsimut tunngavigalugit assigiinngisitsineq

³⁷⁹ CEDAW, GR 39, inter alia paras 6, 18, 45, 51. Paragraph 52 specifies that “The Committee recommends that States parties: (a) Ensure that quality health services and facilities are available, accessible, affordable, culturally appropriate and acceptable for Indigenous women and girls, including those with disabilities, older women, and lesbian, bisexual, transgender and intersex women and girls, and ensure that free, prior and informed consent, confidentiality and privacy are respected in the provision of health services.”

³⁸⁰ CEDAW, GR 39, paras 9 and 51.

³⁸¹ Ibid., para 52.

³⁸² Kimberle Crenshaw, “Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color,” *Stanford Law Review* 43(6) (1991) 1241–1299. Britannica defines intersectionality as: intersectionality, in social theory, the interaction and cumulative effects of multiple forms of discrimination affecting the daily lives of individuals, particularly women of color. The term also refers more broadly to an intellectual framework for understanding how various aspects of individual identity—including race, gender, social class, and sexuality—interact to create unique experiences of privilege or oppression. “Intersectionality.” Encyclopaedia Britannica Online, accessed 25 July 2025. <https://www.britannica.com/topic/intersectionality>

misigineqartarpoq,³⁸³ sunniutit ajorsiarlorlutillu itineruleriartortarlutik. Inummut tunngasut assigiinngitsut ataatsimut tunngavigalugit assigiinngisitsineq amerlanertigut arnanit meeqqaniillu Nunat Inoqqaavinit, pingaartumillu taakkunani innarluutilinnit misigineqartarpoq. Ilisimasaleqatigiit arnanik innarluutilinnik kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisimaneq immikkut pillugu paasissutissanik amerlanngitsunik pissarsisimapput. Taamaakkalaurtoq Inuit kalaallit arnartaat innarluutillit pingaartumik inummut tunngasut assigiinngitsut ataatsimut tunngavigalugit assigiinngisitsineq aamma nakorsarneqarnermi paasisimasaqarluni akuersisanninneq misigisaraat oqaatigineqarsimavoq.³⁸⁴ Nalunaarusiortut peqqinnissamut politikikkullu allatigut suliasaqaarfiit ineriartortinnerannut atatillugu Inuit Innarluutillit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummik tamakkiisumik maleruaasoqarnissaata qulakkeernissaa kajumissaarutigaat.

3.5.2 Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut

237. MPI tassaavoq inuit pisinnaatitaaffiisa isumaqatigiissutaanni aalajangersakkani siullermeertumik Nunap inoqqaavisa meerartaannut salliutitsisoq, matumani Nunap inoqqaavisa meerartaasa kulturiinik oqaasiinillu pisinnaatitaaffii pillugit illersorneqarnissaannut erseqqissaalluatoq.³⁸⁵ Tamanna Danmarkimi aggustimi 1991-imi atuutilerpoq. MPI meeqqanut pillingaarinninnernut suogaluartunulluunniit pisoqannginnissaanut naalagaaffimmut pisussaassusiliivoq, matumani meeqqanut pillingaarinninnerit suussusersinneqarneri, nalunaarutigineqarneri, misissorneqarneri, katsorsarneqarneri malitseqartinneqarnerilu ilanngunneqarput.³⁸⁶ Aammattaaq tassani meeqqap tarnikkut timikkullu pitsaanerpaamik peqqissuseqarnissaanut pisinnaatitaaffeqarneq illersorniarneqarpoq, tamanna Danmarkimut januaarimi 1976-imili pituttugaasimasumut, peqqissutsimut pisinnaatitaaffimmut pioreersumut erseqqissaaneruvoq.³⁸⁷
238. 2009-mi, FN-ip Ataatsimiititaliarsuata Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit 2009-mi Naliginnaasumik Oqaaseqaat 11 saqqummiuppaa. NO 11 tassaavoq MPI-mi Nunap inoqqaavisa meerartaat illersorneqarnissaannut tunngatillugu, siammassinnerusumik paasineqarnissaannik inuit pisinnaatitaaffiinik nassuiaasoq. Ataatsimiititaliarsuarmut oqaatigineqartut Nunap inoqqaavisa meerartaat arlalitsigut aalajangersimasumik aaqquussuussaasumillu aporfeqartarput, assersuutigalugu immikkoortitaaneq, peqqinnissaqarfimmut ilinniarnissamullu periarfissaqannginneq, kulturitigut aporfeqarneq, piitsuuneq allallu unammillernartut atugaraat. Oqaaseqaammi aporfiusut suussusersinissaat, naalagaaffiullu pisussaaffii Isumaqatigiissutsip ataani Nunap inoqqaavisa meerartaat ataqineqarnissaat pillugu qanoq atuutsinneqassanersut anguniarneqarput, matumani aporfiusut qanoq qaangerniarneqarnissaannik aalajangersimasunik

³⁸³ Indigenous Women Booklet, Inter-American Commission on Human Rights (2017), accessed 25 July 2025.
<https://www.oas.org/en/iachr/indigenous/docs/pdf/Brochure-MujeresIndigenas-en.pdf>.

³⁸⁴ Listening session with Tilioq.

³⁸⁵ CRC Arts 29, 30.

³⁸⁶ Ibid., Art 19.

³⁸⁷ ICESCR Art 12.

periuseqarneq ilanngunneqarsimalluni.³⁸⁸ Inuit pisinnaatitaaffii pillugit aaqqissuussat allat pituttuisut oqaaseqaammi ilanngunneqarput³⁸⁹ taamatuttaarlu Nalunaarummi sinaakkusiinermi sakkortusaasuullutik.

239. NO 11-mi pingaarnertut qitiusutut assigiinngisitsinnginnissamut pisinnaatitaaffiit (Artikeli 2) ilanngunneqarput, matumani Nunap inooqqaavisa meerartai MPI-mi pisinnaatitaaffiit tamaasa immikkoortitsinertaqanngitsumik atorsinnaagaat akuersaarneqarpoq; naalagaaffiup nunami namminermi inatsisitigut, politikkitigut iliuutitsigullu tamanna qulakkeertariaqarpaa, matumani aaqqiiniarnerit atornerqarsinnaasut ilanngullugit. Meeqqap pitsaanerpaamik (Artikeli 3), inuunissaanut, aniguinissaanut ineriartornissaanullu (Artikeli 6) pisinnaatitaaffeqarnera, aamma tusaaneqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarnera (Artikeli 12) – tassaapput MPI-mi tunngavigineqartut atuuttut immikkuullarissumik pingaartinniarneqartut.
240. Oqaaseqaatigineqartumi Nunap inoqqaavi, meerartaat ilanngullugit, sutigut tamatigut kulturikkut tunngatillugu pingaartumik sunnertissimanerat naammaginartumik siunnersuisoqarnissaanik pisariaqartitsitsisoqarpoq. Meeqqap kulturikkut kinaassuseqarsinnaaneranut pisinnaatitaaffia sakkortusarneqarpoq, Nunap inoqqaavisa meerartaat – ataasiakkaarlutik ataatsimullu – nammineq kulturiminnik, upperisaqarnissaminnik, oqaatsitigut, inooriaaseqarnikkut inuiaqatigiinnullu atassuseqarsinnaanermiinnut pisinnaatitaaffeqarnerat akuersaarneqarpoq.³⁹⁰ Tamatuma saniatigut peqqinnissaqarfimmit sullissinerit inuiaqatigiit tunngavigalugit ingerlanneqarlunilu pilersaarusiorneqassaaq, sullissinerlu “kulturianut ileqqutoqaannullu mianerinnittumik” ingerlanneqassalluni.³⁹¹
241. Qitiusumik, NO 11-ip Nunap inooqqaavisa meerartai assigiinngitsutigut arlalinnik aporfeqartarnerat pingaartumik erseqqissarpaa, aamma erseqqissumik aalajangersimasumillu iliuuseqannginnerit tunngavigalugu, naalagaaffiit naligiisitaannginnernik, assigiinngisitsinernik inuiaqatigiinnilu peqataatitsinnginnermik aarlerinaateqalersitsipput, taakkulu iliuuseqarniarnerit Nunap Inoqqaavisa kulturianut, inuiaqatigiivinut aamma oqaluttuarisaanerannut inuiaqatigisaannullu naleqqussarneqartariaqarput.

3.6 Kulturimut Pisinnaatitaaffik

242. Naalagaaffiit innuttanut pisussaataitaaffii pituttuisumik malinneqartussaanerisa kulturimut pisinnaatitaaffik illersorpaat. ICESCR-imi Artikeli 15(1) inuit kikkut tamarmik naliginnaasumik “kulturikkut peqataasinnaanerat” pillugu pisinnaatitaaffeqarneq illersorneqarpoq. ICCPR-imi artikeli 27-mi inuiannut ikinnerussuteqartunut ilaasut pillugit ima allaqqasoqarpoq “eqimattani taakkunani ilaasut allat peqatigalugit namminneq kulturiminnik nuannaaruteqarnissamut,

³⁸⁸ GC 11, para 12.

³⁸⁹ Including the ICCPR, ICESCR, and ILO C169.

³⁹⁰ CRC Arts 29 and 30.

³⁹¹ GC 11 para 52; see also ILO C169 Art 25.

upperisaminnik nassuerutiginninnissamut upperisarsiornissamullu imaluunniit nammineq oqaatsiminnik atuinissamut pisinnaatitaaffiinnik itigartinneqassanngillat." FN-imi Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Ataatsimiititaliarsuaq Artikeli 27-mi unioqutitsisoqarsimaneranik nassaassaqqarpoq, matumani naalagaaffiup peqataasup iliuuserisimasai Nunap inoqqaavisa "ileqqutoqartik malillugu inooriaaseqarsinnaanerannut aamma meeqqaminnut siunissamilu kinguaariinnut kulturertik ileqqutoqartillu ingerlateqqissinnaanerannut" akuleruffigisimammagit.³⁹²

243. Inuit Kalaallit Nunaanniittut ilamimi aamma Inuit Nunaat tamakkerlugit, ilaqqutat inuiaqatigiinnerlu, tassaasut inuit ataatsimut pisinnaatitaaffigisaat, kulturikkut kinaassusaannut erseqqissumik qitiulluinnartuupput. Tamakku aalajangersakkat Nunap inoqqaavisa kulturiminnik, anersaarsiortariaatiminnik, aamma upperisarsiornikkut ileqqutoqqatik, ileqqutik nalliuttorsiortarnertillu ilinniartitsissutigissallugit aamma ataavartinnissaannut, nukittorsarnissaannut periuseqarnissaannullu pisinnaatitaaffeqarnerat akuersaarpaat. Matumani kulturikkut takutitsisinnaanarup illersorneqarnissaat, aqunnissaat ineriartortinneqarnissaallu ilanngunneqqarpoq. Taakkua Artikeli 20-mut ilanngussallugit naapertuilluarnuvoq, taakkumi isumaginninnermut aaqqissuussani suliffeqqarfinnilu pingaaruteqarlunnarmata. Matumunnga tunngatillugu aningaasaqarnikkut, isumaginninnermut kulturikkullu pisinnaatitaaffiit atuutsinneqarneri aamma Inuit arnartaasa niviarsiarartaasalu pisinnaatitaaffii ataqatigiinnerat erseqqissarneqassagaluarpot. Taamaammat naalagaaffiup peqataasup kikkut tamarmik, Inuit arnartaat ilanngullugit, kulturiminnik aallussisinnaanerat akuerissallugu pisussaaffeqarnera ICESCR Artikeli 15(1)-mit taperserneqqarpoq.
244. Taamaaliornikkut Inuit ilaqutariiusut inuiaqatigiillu immikkuullarissumik ilisarnaataat siuarsarneqqarlunilu illersorneqarsinnaavoq. Arnat kissaatiginngisaminnik naartunaveersaasertissimanertik pissutigalugu kulturikkut ileqqut, ileqqutoqqat nalliuttorsiortarnerillu kusanaqisut nuannersumik misigisaqarfigisinnaasarsimanagit tunngavigalugu, Ilisimasaleqatigiinnut annaasaqartutut misigisimallutik nassuiaasimapput. Assersuutigalugu ernineq, atsiinermi nalliuttorsiorneq inummillu nutaamik pilersitsinermi taliminnut, angerlarsimaffiminnut inuiaqatigiinnullu tikilluaqqusineq misiginngitsoorsimavaat.
245. FN-ip Nalunaarutaani Artikelini 11-mi, 12-mi, 20-milu kulturikkut ileqqutoqqat ileqqullu Inuit kulturitigut pingaartitaanni qitiusut erseqqissarneqqarpoq. Tamatuma saniatigut, Nunap Inoqqaavisa kulturitigut pinngitsaaliissummik ilanngunneqannginnissamik imaluunniit aserorterunneqannginnissamik pisinnaatitaaffeqarnerat FN-ip Nalunaarutaani Artikeli 8-mi eqqaaneqqarpoq, qulaani malittarisassat eqqaaneqqartut tassaapput inuit pisinnaatitaaffiinnut pituttugaasunut sakkortusaasut. Tassunga tunngatillugu, Nunap inoqqaaviisa kinaassusaannut naqisimanninnerit, pinngitsaaliissummik ilanngutsitsiniaanerit imaluunniit assigiinngisitsinernut tapersersuinerit pinngitsoortinniarlugit, aaqqiiviginiarlugillu iliuuseqqarfiginissaannut naalagaaffik

³⁹² UN Human Rights Committee, *Daniel Billy and Others v Australia* (Views, Communication No 3624/2019, 21 July 2022) [8.14].

pisussaaffeqarpoq. Nalunaarummi Artikeli 34-mi “Nunap inoqqaavi aaqqissuusaanertigut malittarisassaqaqarnertik aallunnissaanut, ineriartortinnissaanut siuarsarnissaanullu pinissaatitaaffeqarput, aamma immikkuullarissumik ileqqoqarnerat, anersaarsiortarnerat, ileqqutoqaat, periuseqarnerat, iliuuseqartarnerat aammattaaq, pissutsini pioreerpata, inatsisitigut aaqqissuusaanerit imaluunniit ileqqoqarnerit nunat tamalaat akornanni inuit pininnaatitaaffiit naapertuuppata pininnaatitaaffeqarnerat” akuersarneqarpoq.

3.6.1 Oqaatsinut Pininnaatitaaffik

246. FN-ip Nalunaarutaani Artikeli 13-mi oqaatsinut oqaluuttuarnermillu ileqqunut pininnaatitaaffeqarneq aamma taassuma malitsigisaanik naalagaaffiup “Nunap Inoqqaavi politikkitigut, inatsisitigut allaffissornikkullu ingerlatsinerni paasinnissinnaanerit paasineqarsinnaanerallu qulakkeerniarlugu, pissutsini oqalutsinik pisariaqartitsisoqarpat neqerooruteqarnikkut imaluunniit allatigut aaqqiinikkut iliuuseqarnissaminut” akissusaassuseqarnera nalunaarutigineqarpoq. Peqqissutsimut tunngatillugu, Artikeli 13-mi ICESCR-mi Artikeli 12 (peqqissutsimut pininnaatitaaffik) tunuliaqutarineqarpoq. 1976-mi januaarip pingajuanni peqqissutsimut pininnaatitaaffik Kunngeqarfimmi Danmarkimi atuutsinneqalerpoq, taamaammallu ullup taassuma kingorna pisimasut imaluunniit unioqqutitsinerit ingerlatinnaarneqarsimasut, toqqaannartumik unioqqutitsinernut isigineqarsinnaapput. Peqqinnissaqarfimmi periarfissiisinnaanernut akuersisitsisoqarnissaanullu tunngatillugu, inuit peqqissutsimut pininnaatitaaffiisa ataanni minnerpaamik pisussaaffik anguneqassappat, nakorsiartup siunnersortinnermini katsorsartinnerminilu oqaatsinik paasisinnaasaanik sullinneqarnissaa pingaaruteqarpoq.
247. Nakorsartinnissamut paasisimasaqarluni akuersisinnaaneq qulakkeerniarlugu, oqaatsitigut periarfissineqarsinnaanerup pingaaruteqassusaa apeqquserneqarsinnaanngilaq. Ilisimasaleqatigiit Kalaallit Nunaanni oqalutsinik periarfissaqarsimaneq imaluunniit pitsaassusaannut tunngatillugu paasisutissanik amerlanngitsunik pissarsisimapput, taamaakkaluartorli paasisimavaat ullumikkumut oqalutsit pissarsiarineqarsinnaasut suli killeqartut. Misissuinerup takutippaa 1975-mi nakorsani 1%-iinnaat Inuit oqaasiinik oqalussinnaasimasut, innuttaasunilu 25 procentiinnaat oqaloqatigiinnermi danskisut oqalussinnaasimallutik.³⁹³ Peqqinnissaqarfimmi naammaginartumik oqalutseqarsinnaasimannginneq pisortatigoortuunngitsumik “tusarnaarnerni” qaqinneqarsimavoq. Ilisimasaleqatigiit nalunaarusiaanni aamma oqaatsitigut ajornartorsiuteqartoqartarsimanera ilanngunneqarsimavoq.³⁹⁴
248. Tassunga kulturitigut qanoq ittuussusaannik isumaliutiinnakkanik isiginnittariaaseq aamma inuiaqatigiinni naligiisitaannginneq suaassutsitigullu – nakorsat angutit nakorsiallu arnat - akornanni pissaaneqassuseq, sualummik naartunaveersaasersuineri, kiisalu oqaatsitigut arlalitsigut paaseqatigiissinnaannginnerit ilanngukkaanni, taava nakorsiartut sanngiitsumut

³⁹³ Sixten S.R. Haraldson, *Greenland 1975* (1976) 95.

³⁹⁴ Jensen et al. 46.

inissinneqartarsimapput. Naak nakorsiartunut atugassiani Kalaallisut allaqqasunik nassuiaateqarsimanera oqaatigineqaraluartoq, atugassiat kulturitigut tulluarsarsimaneranut apeqqusernartoqarpoq, taamaattumillu piviusumik paasisimasaqarluni akuersissuteqarsimanerup uppernassusaa qulakkeeruminaalluni.

3.7 Nammineq aalajangiisinnaaneq

249. Nunap inoqqaavisa arnartaannut niviarsiarartaannullu assigiinngisitsinermut pilersitsisutut qitiusoq tassaavoq “imminut oqartussaaffiginissamut, nammineq aalajangiisinnaanermut assigisaanullu qularnaveeqqutaasunut pisinnaatitaaffiitut sunniuteqarluartumik atuutsitsinnginneq.”³⁹⁵ Nammineq aalajangiisinnaaneq atsioqatigiinnikkut nunallu tamalaat akornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit pisussaaffinnik pituttuisunik piumasagaatitaqarpoq. Tamanna ICCPR-imitulli Artikeli 1-mi aamma ICESCR-imi illersorneqarlunilu akuerineqarpoq, taamatuttaarlu politikkitigut inissisimanermut aamma aningaasaqarnikkut, inuuniarnikkut kiisalu kulturitigut ineriartorsinnaanerumut kiffaangissuseqarluni aalajangiisinnaassuseqarnerumut illersuisuulluni. FN-ip Nalunaarutaani Artikeli 3-mi Nunap Inoqqaavisa nammineq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffiat, aamma Artikeli 4-mi imminut naalakkersornissamut pisinnaatitaaffiat akuersarneqarput. Inuit pisinnaatitaaffiini tamani piviusunngortitsissangaanni, nammineq aalajangiisinnaassuseq piumasagaatitut tunngaviliisutullu isigineqarpoq. Naak Nalunaarut pituttuisuunngikkaluartoq, taakku aalajangersakkat eqqaaneqartut tassaapput pioreersunut inuit pisinnaatitaaffiisa inatsisaannut tunngavittut pituttuisunut uteqqiisut.
250. Taamaattumik, Nunap inoqqaavisa arnartaannut niviarsiarartaannullu persuttaasarnerit imaluunniit assigiinngisitsisarnerit pinaveersaartinniarlugit naalakkersuisoqarfiit suulluunniit iliuuseriniagaat, Nunap inoqqaavisa nammineq aalajangiisinnaaneranumut imminullu naalakkersornissamut pisinnaatitaaffiannut naapertuuttariaqarput. Tamanna isumaqarpoq Inuit inuiaqatigiivisa ataqqinassuseqarnerat oqartussanerallu – sualummik arnartaasa – kissaatiginngisamik naartunaveersaasersortissimanerminnut qisuariaataat, aaqqiiniarnerit kiisalu nammineq pingaarnersiuiinissamut aalajangiisinnaassuseqassusaat akuerineqassaaq. (Inuit) naalagaaffiup iluani inuiaqatigiinni inooqataasuni naammaginartumik imminut oqartussaaffeqarsinnaanerumut qulakkeerneqarnissaa Nunap inoqqaavisa nammineq aalajangiisinnaaneranumut ataqqinninnerumut ilaavoq, tamanna isumaqarpoq kulturikkut kinaassutsimut ataqqinassutsimullu tamakkiisumik aallussisinnaaneq, aamma politikikkut pisortatigullu aaqqissuussaanerit, matumunnga ilanngullugu nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit piumasagaatit naammassineqarsimappata, naalakkersuinikkut namminersortunngorsinnaaneq anguniarlugu aallussisinnaaneq. Inuit inuiaqatigiivilu pillugit aalajangiinissanut tamanut inuunerannut sunniuteqartussanut siunertaqarluartumik akuusariaqarput, sualummik Inuit arnartaasa niviarsiarartaasalu illersorniarlugit politikkilliornerit

³⁹⁵ CEDAW GR 39 para 11.

pilersaarusiernerillu peqataaffigisinnaasariaqarpaat.³⁹⁶

3.7.1 Kiffaanngissuseqartumik, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersinissamut Pisinnaatitaaffik

251. Immikkoortoq 2.3.1-mi naalliutsitseqqusaannginnermut aamma naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqannginnissamut pisinnaatitaaffimmut unioqquitsisoqaratarsinnaaneranut tunngatillugu, atuuttumik akuersineq tassani ilanngunneqarsimannginnera nassuiarneqarpoq. Taassuma saniatigut, kiffaanngissuseqartumik, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersinnaatitaanerup KSPA (Kiffaanngissuseqarluni, Siumut Paasisimasaqarlunilu Akuersineq) qanoq iliortoqarnissaanut ingerlatsisoqarnissaanullu Nunap Inoqqaavisa nammineq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffiannut qitiulluinnarput. Nammineq aalajangiisinnaatitaaneq inuit pisinnaatitaaffiini allani tamani atornissaannut iluaqutiginnissaanullu tunngavittut paasineqartarpoq.³⁹⁷ Nammineq aalajangiisnaassuseq tassaavoq politikkitigut aamma aningaasaqarnikkut, inuuniarnikkut kiisalu kulturitigut ineriartorsinnaanermut kiffaanngissuseqarluni, Inuit tamarmik avataaniit akuleruffigineqaratik aalajangiisnaassuseqarnerannut pisinnaatitaaffik. Nunap inoqqaavisa inuunerinut sunniuteqartussanut aalajangiisarnernut tunngatillugu KSPA-mut pisinnaatitaaffeqarnerat, nammineq aalajangiisnaanermut pisinnaatitaaffeqarnerannut tunngaveqarpoq.³⁹⁸
252. Naatsumik KSPA ima paasisassaavoq nammineq piumassuseqarnikkut akuersisoqassasoq; iliuuseriniakkat aallartinnginnerani akuersisoqarnissaanut piffissamik naammaginatsumik qulakkeerinninniartoqassaaq, matumunnga eqqarsaqaarnissamut isumaliutiginninnissamullu piffissaliisoqassalluni; matumani iliuuseriniarneqartut paasissutissartai (annertussusaa, sivisussusaa, sunniutissat, allallu periarfissat) kulturitigut tulluarsakkamik, eqqortumik naammaginatsumillu tunniunneqassapput; aamma erseqqissumik akuersisimaneq imaluunniit akuersinnginneq qulakkeerneqassapput.³⁹⁹ KSPA-p pilersaarusiortfigineqarnera isumaqanngilaq tassa “oqaloqatigiiginnarneq.” KSPA akuersissummik, aap imaluunniit naamik oqaatiginissaanut, nangaaffissaqartitsisinnaavoq, KSPA-mik pisinnaatitaaffeqarneq aamma periusissiatigut ingerlatsinerinnaanngilaq, tamannali Nunap Inoqqaavisa ataatsimut nammineq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffiannut takussutissaavoq. KSPA tamakkiisumik pilersaarusiortfiginngikkaanni, iliuuseqarnerit aalajangiinerillu Nunap Inoqqaavisa nammineq

³⁹⁶ ILO C169 Art 6.

³⁹⁷ *The Right to Self-Determination Historical and Current Development on the Basis of United Nations Instruments*, Study prepared by Aureliu Cristescu Special Rapporteur of the Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, (UN, New York, 1981) accessed 10 December 2025. <https://docs.un.org/en/E/CN.4/Sub.2/404/Rev.1>

³⁹⁸ Dalee Sambo Dorough, “The right to free, prior and informed consent in an international context.” *Northern Public Affairs* 4:2 *The Right to Free, Prior & Informed Consent* (May 8, 2016), Introduction and 33-37. https://whatis.fpic.info/files/npa_right_to_fpic.pdf.

³⁹⁹ Free, prior and informed consent: a human rights-based approach Study of the Expert Mechanism on the Rights of Indigenous Peoples, UN Document A/HRC/39/62 (10 August 2018), accessed 14 December 2025. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g18/245/94/pdf/g1824594.pdf>

aalajangiisinnaassusaannut, kulturiannut, inooriaasiannut, avatangiisaannut kiisalu tunngaviusumik ataatsimut inuit pisinnaatitaaffiit unioqqutitsinernik innarliinernillu kinguneqarsinnaapput.⁴⁰⁰

253. Arnat Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaaruteqarsimasut eqqartuussivimmut suliassanngortitsisimapput, aamma Ilisimasaleqatigiit eqqartueqatigiinnerannut nassuiaapput naartunaveersaasertissimanertik nammineq toqqagarisimanagu, tamanna allaniit aalajangerneqarsimasoq naliginnaasumillu angajoqqaavisa nalusarsimagaat nassuiaatigaat. Meeqqat arlallit “ilaquttatik takoriaannaatinnagit allaniillu isumagineqarnerminni” kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimapput.⁴⁰¹ Kapitalip siuliani inuit ataasiakkaat naartunaveersaasertinnissamut atuuttumik akuersissuteqarsimannginnerat pillugu pissutsit eqqartorneqarput. Matumani Inuit pineqartillugit, pingartumik angajoqqaaviniit akuersissuteqanngitsumik aaqqissuussamillu naartunaveersaasersuisimaneq pineqartillugu kiffaanngissuseqartumik, siumoortumik paasisimasaqarlunilu akuersisinnaatitaanermi iliuuseqariaatsit ingerlatseriaatsillu ataatsimut pisinnaatitaaffiit, nammineq aalajangiisinnaanermut tunngaveqartuusut, aamma unioqqutsinneqarsimapput.

3.8 Inuit inoqqaavisa arnartaasa peqqissutsimut pisinnaatitaaffii

254. Peqqissutsimut pisinnaatitaaffiit isumaqatigiissutini arfinilinni Danskit Kunngearfiata illuatungiuliffigisaani ilaavoq, Kalaallit Nunaallu nunap ilaatut ataqqillugu ilanngunneqanngitsumi. ICESCR-imi Artikel 12 tamatumunnga tunngasuni siullerpaavoq Danskillu Kunngearfiani ulloq 1976-imi januaarip 3-ani atuutinneqalerluni. Peqqissutsimut pisinnaatitaaffik tunngaviusoq illersugaraa: “Naalagaaffiit Peqatigiivinut isumaqatigiissummut matumunnga isumaqataasut timikkut tarnikkullu peqqissutsikkut pitsaanerpaamik pisinnaatsitaaffeqarnerat isumaqatigaat.” Atuutinneqarnera “sutigulluunniit immikkoortitsinermik attuumassuteqassanngilaq”⁴⁰² aammalu “arnat angutillu aningaasaqarnikkut, isumaginninnermi kulturikkullu pisinnaatsitaaffiisa naligiissinneqarnerinik.”⁴⁰³ imaqaassalluni, Artikel 10-p meeqqat inuusuttullu peqqissusaanut ineriartorneranullu navianartorsiortinneqannginnissaat illersussavaa. Siuliani eqqaaneqareersutut, CEDAW naalagaaffiit ilinniartitaanerup ilaqutariinnut tulluartaunissaa pisussaaffigaa arnallu pisinnaatitaaffiisa “kiffaanngissuseqarlutik akisussaassuseqarlutillu meeqqiorsinnaanissaat tulleriinerinillu aalajangiisinnissaanissaanut periarfissaqarnissaat aamma paasissutissanut, ilinniarnissamut pisinnaatitaaffimminillu aallussisinnaanissaanik periarfissaqartinneqassasut”.⁴⁰⁴

⁴⁰⁰ Dalee Sambo Dorough, “The right to free, prior and informed consent in an international context.” *Northern Public Affairs* 4:2 *The Right to Free, Prior & Informed Consent* (May 8, 2016), Introduction and 33-37. https://whatis.fpic.info/files/npa_right_to_fpic.pdf.

⁴⁰¹ Jensen et al. Part 3, 186.

⁴⁰² ICESCR Art 2.

⁴⁰³ ICESCR Art 3.

⁴⁰⁴ Ibid., Art 16.

255. ILO C169-imi Artikel 25-p Nunap Inoqqaavisa immikkut peqqissutsikkut pisinnaatitaaffii tapersepaa. Peqqinnissaqarfiup kiffartuussineri najukkami periarfissaassapput innuttaasullu qitiutillugit pilersaarusiorneqarlutillu ingerlanneqarnissaat tapersepaa. Nunap naalakkersuisui "inunnut ernummatigineqartunut peqqissaanikkut sullissinissamik naammattumik periarfissaqartitsinissamik qulakkeerinnittariaqarput" imaluunniit "taakkununga namminneerlutik akisussaaffigisassaannik aqutassaannillu ilusilersuisinnaatillugit isumalluutissaannik tunniussillutik" qulakkeerniarlugu "timikkut tarnikkullu pitsaanerpaamik atugassaqarnissaat" Peqqinnissaqarfimmit sullinneqarsinnaatitaanerup tunngavigaa peqqissuseq inunnguusaannaanani sunnerneqarsinnaasoq, soorlu naalakkersuisunit politikkinik aalajangersaanermit.
256. Naalagaaffiup peqqinnissamut pisinnaatitaaffiup atuutinneqarnissaanut siunnerfimminnut aalajangersimasumik tulluarsarnissaanut illersornissaanullu periarfissaqarput. Minnerunngitsumillu, peqqinnissamut pisinnaatitaaffiup tunngaverpiaani minnerpaamik pisussaaffeqarpoq sumiginnaasoqaqunagu, nukissat aamma annertusartariaqaraluarpata. Tamatumunnga tunngaviusumik peqqissutsimut pisariaqartitat matussuserneqarnissaat nerisassanut inuussutissaqarluartunut, imermut, ineqarnermut eqqiluisaarnermilu immikkoortitsinngitsumik naligiisitaanermillu tunngavilimmik pisinnaatitaaffeqarneq.⁴⁰⁵
257. Peqqissutsimut pisussaaffiit tunngaviusut matussusissappata naalagaaffiup immikkoortitsinngitsumik minnerpaamik periarfissaqartitsineq matussusertariaqarpaa; nappaatit pinaveersaartinnissai, nakorsaasersornissai, aqutarinissaalu; peqqissutsimillu naligiisitsisumik kiffartuussinissaq.⁴⁰⁶ Peqqissaanermi ileqqut kulturimullu tulluarsakkanik peqqissutsimut kiffartuussinissaq tunngaviuvoq maani. Immikkoortitsinngitsumik, minnerpaamik paaqutarinninnissaq nakorsaatisallu pisariaqartut pisussaaffigineqassapput. Naalagaaffiit peqqissutsimut pisinnaatitaaffiup attuumassuteqanngitsumit unioqqutinneqannginnissaa pinaveersisallugu pisussaaffigaa.

3.9 Inerniliineq

258. Inuit arnataat kulturimik attassiinnartoqarnissaannut pingaaruteqarluinnartarput, anaanaanermiit aalajangeeqqataanermut, inuiaqatigiit oqimaaqqatigiineranut qitiulluinnarput. Nunap Inoqqaavisa Kalaallit Nunaanni pisinnaatitaaffiitut pinngitsaaliilluni naartunaveersaasersuisinerit peqqutaallutik oqimaaqatigiinnermut innarliinerujussuaqarpoq. Inuiaqatigiinnut kulturikkullu kinguaariini sunniuteqarsimapput inuillu kulturianik ingerlatsineq kulturikkullu kingornussanik, inuiaqatigiinnut annertuumik sunniuteqarsimapput arnataanut niviarsiarartaanullu

⁴⁰⁵ UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 3: The Nature of States Parties' Obligations (Art. 2, para. 1, of the Covenant) (1990) [10].

⁴⁰⁶ Substantive Issues Arising in the Implementation of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, General Comment No. 14 (2000) The right to the highest attainable standard of health (ICESCR Article 12).

eqqugaarujussuarlutik.

259. Nalunaarusiortunit Inuit arnataanik niviarsiarartaannillu akuersisitseqqaarani naartunaveersaasersuineq Nunap Inoqqaavitut pisinnaatitaaffeqarnermik tunngavii unioqputinneqarsimasut, aningaasaqarnermikkut, isumaginninnikkut kultureqarnikkullu ineriartorneq eqqarsaatigalugu inatsisitigut pisussaaffiit Artikel 2, 4 aamma 30 ILO C169-miittut aammattaaq FN-imi pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiisummi Artikel 3-miittoq. Pingaarnertuttaa, kulturiminnik, oqaatsiminnik ileqquminnillu aallussisinaanissaat ineriartortitsinissaat, maanna toqqaannartumik Inuit anaananermut, naartunermut, erninermut, ernisussiornermut angajoqqaajunermit imal. anaananermut, kinguaasiornermut anaananermilu misigisassat immikkuullarissut pillugit ileqqunut attuumassuteqartut.
260. Kulturimut piorsaanermi pingaaruteqarlunnartumik sunniuteqarpoq, Inuit arnartaasa toqqaannartumik toqqaannangitsumillu kinaasusertik tunngavigalugu immikkoortinneqarsimanerat (Kapitali 2, takuuk), naartunaveersaasersuisimanerup ataatsimut isigalugu "suliniutitut" atuutsinneqalerneranut uppersaait. Arnat Inuit atassuteqarnissamut aamma namminneq inuiaqatiminni nunagisaminniluunniit ileqqutoqqanik ingerlatsinissaannut ajoqusiisumik iliuutsit isummanit pigiliutiinnakkanit aallaaveqarput, tamannattaaq ILO C169-imi artikelimi 2-mi aamma FN-ip Nalunaarutaani artikelimi 8-mi 9-milu erseqqissarneqarput.
261. Kalaallit Nunaanni kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuinerit Inuit peqqissariaasaannut eqqunngitsuliorneruvoq, ataasiakkaanut ataatsimoorussanullu, taamatuttaarlu "timikkut tarnikkullu peqqissutsitsigut atugassarititat sapinngisamik pitsaanerpaaffiannik atugaqarneruleriartortitsinissamut pisinnaatitaaffiannut" ICESCR-mi Artikeli 12-imit aamma ILO C169 Artikeli 25-mit illersorneqarlutik. Ataasiakkaarlutik, Nunap inoqqaavisa arnartaat sumilluunniit suaassutitigut qitorniorsinnaanermikkullu kinguneqarsinnaasumik nakorsaasersorneqartigatik pissusissamisoortumik oqaloqatigineqqaarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput,⁴⁰⁷ Inuillu arnartaasa malittarisassat periusilluunniit taamak sukumiitigisumik sunniuteqartussat pillugit oqaloqatigineqqaartussaapput.⁴⁰⁸ Nunap noqqaavisa arnartaat, ataasiakkaarlutik ataatsimullu, peqqissutsisumut tunngasumik ilinniartinneqarnissaminnut peqqissutsimullu tunngasunik kiffartuussinernut kulturiminnut tulluurtumik immikkullu pisariaqartitaanut naappertuuttumik, matumunnga kinguaasiorsinnaanermut, tarnip pissusaanut kiffartuunneqarnissamut, kulturiannik eriaginnilluni peqqissutsimut kiffartuunneqarnissaq oqaatsiviminnillu kiffartuunneqarnissaminnik pisinnaatitaaffeqarput. Peqqissutsimut isumaginnermilu pisinnaatitaaffinnut tunngatillugu immikkorluinnaq pisinnaatitaaffeqarput, Nunap inoqqaavitut "arnat, inuusuttut, meeqqat inuillu immikkut pisariaqartitallit" FN-imi isumaqatigiissut Artikeli 21 aamma 22 inatsisitigut piumasaqaataareersut saniatigut naalagaaffiit inunnik immikkut pisariaqartitsisunut pisinnaatitaaffinnik nakkutiginnissallutik pisussaaffeqaramik. Qulaani allatorneqarsimasut

⁴⁰⁷ CEDAW Arts 10(h), 12; ICCPR Art 17; ECHR Art 8.

⁴⁰⁸ ILO C169 Art 25.

tunngavigalugit nalunaarusiortunit Danskít naalagaaffiata illersuinissaminut
pisinnaatitaaffimminik sumiginnaassimanertik akisussaaffigaat.

4 Inuiannik nungusaaneq

262. Kapitalimi matumani suliarisassat allassimaffianniittoq Ilisimasaleqatigiinnut apequtigineqarsimasut sisamaat sammineqarpoq: “nunat tamalaat akornanni inatsisiliornertit ataanni, Inuiannik nungusaaneq pillugu isumaqatigiisummi 1948-meersumi artikeli 2, imm. (d) “Gruppip iluani meeqqat inunngunnginnissaat siunertaralugu iliuusissanik peqqussuteqarneq” malillugu aamma innersuussutigalugu Kalaallit Nunaanni tamaviaarluni, pinngitsaaliilluni imaluunniit salloqittaalluni pisimasuutinneqartut naatsorsuutigineqartut, “inuiannik nungusaaneq”-up nassuiarneqarneranut naammassinninnersut nalilissallugu.”
263. Nalunaarusiap immikkoortuata massuma nassuiarpaa nunat tamalaat akornanni inatsisaannut atatillugu inuiannik nungusaaneq qanoq isumaqarnerisigut taannalu inatsit atorlugu Kalaallit Nunaanni 1960-imiit naartunaveersaasersuisimaneq misissorlugu. Nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu naalagaaffiup (Danmark) akisussaaffigisinnaasai pingaartillugit sammineqarput.⁴⁰⁹ Nalunaarusiortut suliarisassat allassimaffiat imatut paasinngilaat inunngut ataasiakkaanut pinerlussimasutut pineqaatissiilluni akisussaaffilersuisoqarniarloq. Nalunaarusiami nalilersuineq utaqqiisaagallartuuvooq, inerniliussaangilaq tamakkiisuunanilu, kiisalu “upperinissaanut tunngavik naammattoq” Imm. 1.3.5-imi nassuiarneqartoq tunngavigineqarluni. Tassani immikkoortumi nassuiarneqarpoq, taanna tunngavik misissuinissamut isumaliogatigiissitanit sammisanut tunngasunut suliaqartinneqartunit atorneqartarnera nalinginnaasuuvooq ilisimasallit uppersaatinik tamanik pissarsinissamut oqartussaaffeqarnikkut sulisoqarnikkullu pissarsinnaangikkaangata, taamaattoorli paasissutissanik ilisimatinneqarlualsimalluni misissuinissamut naammakkaangata.

4.1 Inuiannik Nungusaanerup Inatsisitigut Suussusaa

264. Inuiannik nungusaanerup inerteqqutigineqarnera nunat tamalaat akornanni inatsisaat malittarisassaavoq unioqqutitassaangitsigut kiisalu Inuiannik Nungusaanermik Pinerlunnerup Pinaveersaartinnera Pillaatigineqarneralu pillugu Isumaqatigiisummi 1948-meersumi (kingorna Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut) aalajangersagaalluni.⁴¹⁰ Unioqqutitassaangitsutut malittarisassaaneratigut inatsisitigut saneqqunneqaqqusaajunnaarlugu inissinneqarpoq.⁴¹¹ Isumaqatigiisummi tunngaviit naalagaaffinnut tamanut pisussaaffiliisuupput,

⁴⁰⁹ Nunasiaateqarnermut politikkimut atatillugu inuiannik nungusaaneq pillugu apeqqummik suliaqarnissamut suliaqatigineqartumut periusigineqarsimasigut tassunga tulluortoq: Nunap inoqqaavisa arnartaasa niviarsiartaasalu tammartarnerat toqunneqartarnerallu pillugit naalagaaffiup suliaqatigut [Canada], *Supplementary Report on Genocide* (2019) 9. https://www.mmiwg-ffada.ca/wp-content/uploads/2019/06/Supplementary-Report_Genocide.pdf.

⁴¹⁰ New Yorkimi inerniliunneqartoq, 9. december 1948. 12. januar 1951 atuutilertoq. 78 UNTS 277, 1951

⁴¹¹ ILC Report on the Work of its Seventy-first session, Official Records of the General Assembly, Seventy-Fourth Session, Supplement No. 10, UN Doc A/74/10 (2019), p. 151.

aamma naalagaaffiit akornanni atsioqatigiissutaasimanngikkaluarpataluunniit,⁴¹² taannami malillugu naalagaaffiit tamarmik inuiannik nungusaanissamik pinaveersaartitsisussaapput taamaattoqarsimatillugulu pillaalutik, tamanna pillugu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissuteqarsimanerat isumaqatigiissuteqarsimannginneralluunniit apeqquaatinnagu.⁴¹³ Danmarkip Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut 1949-mi septemberip 28-ani atsiorpaa, inatsisitigut 1951-imi juuni 15-iani atuuttunngortillugu, oqariartuutigalugulu pisussaaffeqarnissamut akuersilluni.

4.2 Naalagaaffiup Pisussaaffii Inuinnillu Nungusaanerup Nassuiaataa

265. Inuiannik Nungusaanermik Pinerlunnerup Pinaveersaartinnera Pillaatigineqarneralu pillugu Isumaqatigiissummi 1948-meersumi (Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut) naalagaaffinnut pisussaaffiit pingasut tapertaliussat. Pilersinneqartut tassaapput (1) Inuiannik nungusaanermut pillaanissamut pisussaaffik (2) inuiannik nungusaanermik pinaveersaartitsinissamut pisussaaffik kiisalu (3) inuiannik nungusaannginnissamut pisussaaffik.⁴¹⁴
266. Pillaanissamut pisussaaffik inuiannik nungusaanermut atatillugu nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu pinerluutitut inerteqqutaanissaanik piumasaqaatitaqarpoq. Danmarkip tamanna Inatsit Nr. 132 29. april 1955-imeersoq kingullerpaamik Inatsit Nr. 1674 30. december 2024-imeersoq aqqutigalugu allanngortinneqartoq atuutilersippaa, taassumalu Inuiannik Nungusaanermut Pillaaneq pillugu Inatsit atorunnaarsippaa taassumalu imarisai nunat tamalaat akornanni pinerluuteqarsimasut pillugit Danmarkimi pillaanermut inatsimmi Kapitalimut 13-imut nutaamut atulersillugit. Tamanna nunat tamalaat akornanni inatsisaanni inuiannik nungusaanermut nunamut namminermut inatsisitigut pinerluutinngortitsinikkut pillaanissamut pisussaaffimmut naammaappoq, taamaakkaluartoq naalagaaffik nammineq inatsisinik atuutsitsinermini inuiannik nungusaanermik iliuuseqarnerit misissortussaavai eqqartuussivikkoortillugillu. Ilisimasaleqatigiit pinerluttulerinermi misissuinnissamut eqqartuussivikkoortitsinissamulluunniit pisinnaatitaaffeqanngillat, sulisoqarnikkut isumalluutissaqanngillat oqartussaaffeqaratillu. Taamaattumik matumani nalunaarusiami pingaartinneqarput inuiannik nungusaannginnissamut pisussaaffik taassuminngalu pinaveersaartitsinissamut pisussaaffik.

⁴¹² *Advisory Opinion on the Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* [1951] ICJ Rep 15 [23]; ‘Act for Punishment of Genocide (Lov Om Straf for Folkedrab)’, Pub. L. No. No 132 (1955). Repealed by Act on Certain International Crimes (2024).

⁴¹³ *Reservations to the Convention on Genocide Advisory Opinion* (1951) ICJ Rep 15, 23; *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v Spain) Judgment* (1970) ICJ Rep 3 (5 February 1970), 33-4.

⁴¹⁴ Article I of the Convention sets out the overall obligation in which the contracting parties “confirm that genocide, whether committed in time of peace or in a time of war, is a crime under international law which they undertake to prevent and to punish.” Takuutaaq *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) [2007] ICJ Rep 43 Judgment, International Court of Justice (26 February 2007).

267. Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiisummi Artikeli II-mi inuiannik nungusaaneq ima nassuiarneqarpoq “inuiaassuseq, kingoqqiffik, race upperisarlunniit tunngavigalugu tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit ajoqusiiniarluni iliuuseqarnerit suulluunniit, soorlu:

(a) Eqimattami ilaasortamik toqutsineq;

(b) Eqimattami ilaasortanut timikkut tarnikkulluunniit sakkortuumik ajoqusiinerit;

(c) Eqimattat inuuniarlutik atugaannik tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit piaaraluni aserorteriniarneq;

(d) Eqimattamiittut akornanni meeqqiornissamik pinaveersaartitsinissamut peqqusinernik atuutsitsinerit;

(e) Eqimattap meerartaannik eqimattamut allamut pinngitsaaliilluni nuussuinerit.

268. Inuiannik nungusaanermik pinerluttoqassappat timikkut iliuuseqartoqartariaqarpoq ((a)-mit (e)-mut allattorsimasut) aalajangersimasumillu siunertaqartariaqarluni. Tassa, iliuuseqarneq piaarinerulluni aamma "inuiaassuseq, kingoqqiffik, race upperisarlunniit tunngavigalugu tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit ajoqusiiniarluni" siunertaqarluni.

269. Inuiannik nungusaaneq toqoraanertaqanngikkaluarluni timikkullu nakuusertoqanngikkaluarluni inatsisitigut pisinnaasoq akuersaarneqarluareerpoq.⁴¹⁵ Tamanna Danmarkimi naalakkersuisunit ersarissumik oqariartuutigineqareerpoq Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut atuutilersimmasuk, nunamut namminermut inatsisinut ilanngunneqarneratigut, qanittumilu suliami assingusumi ataatsimoorussamik nalunaaruteqarnikkut Nunat Tamalaat Akornanni Eqqartuussiviannut (ICJ) naqissuseqqillugu. November 2023-mi nalunaaruteqarnermi,⁴¹⁶ Gambiap Myanmarillu akornanni suliaq pillugu Gambiap Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiisummut allannguutiniq pineqartunik paasinninnerminik Eqqartuussivimmut saqqummiusnaanut atatillugu nalunaaruteqarnermi Danmarkip Canada, Frankrig, Tyskland, Holland Tuluillu Kunneqarfiat peqatigai.⁴¹⁷ Taakkunani nunani naalakkersuisut akuersaarpaat “Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut toqoraanerinnarmut tunnganani allanut, soorlu atoqateqarneq suaassuserlu aallaavigalugit nakuusernertut kiisalu timikkut tarnikkulluunniit ajoquseerujussuarnermut, tunngasinnaasoq [...] inuiannik nungusaanermik pinerluuteqarnissamut

⁴¹⁵ *Prosecutor v Jean-Paul Akayesu*, 40 ICTR, Judgment (ICTR-96-4-T), *Akayesu*, 2 September 1998, [497–508].
Prosecutor v Blagojević and Jokić, IT-02-60-T, 17 January 2005, [666].

⁴¹⁶ Pursuant to Article 63 of the Statute of the International Court of Justice.

⁴¹⁷ Joint Declaration of Intervention of Canada, the Kingdom of Denmark, the French Republic, the Federal Republic of Germany, the Kingdom of the Netherlands, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v Myanmar)* (Intervention pursuant to Article 63(2) of the Statute of the International Court of Justice, 15 November 2023) para 10 <https://www.icj-cij.org/case/178> (hereafter “Joint Declaration of Intervention”) para 36.

piumasaqaatit allat naammassineqarsimappata.”⁴¹⁸

4.3 Timikkut Iliuuseqarneq

270. inuiannik nungusaanermi timikkut iliuuseqarnerit taakkuupput Isumaqatigiisummi Artikeli II-mi (a)-mit (e)-mut allattorneqarsimasut. (b)-mit (e)-mut oqaaseqatigiinni tulluuttuni iliuutsit suussusaat inuiannik nungusaanermut tapiliutaasinnaasut siuarsaataasinnaasulluunniit ilanngussuunneqarput. Tassa, timikkut iliuuseqarneq eqimattamut ingerlaannaq sunniuteqartumik sequtserisumik ataasiartumik aallarniisuuginnarnani, piffissap ingerlanerani ingerlanneqartup ilagisinnaavaa. Taamaattoqartillugu "ileqqorineqartut" kiisalu iliuuserineqartut pinerinut atatillugu pissutsit tamakkiinerusut eqqarsaatigineqartariaqakulapput nalilersueqqissaarniaraanni.⁴¹⁹

4.3.1 Meeqqiortitsinaveersaarnissaq Siunertaralugu Peqqusinerit

271. Ulloq manna tikillugu kinaluunniit "meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit atuutsitsinerit" pissutigalugit inuiannik nungusaaanertut nunat tamalaat akornanni naalagaaffiulluunniit eqqartuussiviani eqqartuunneqarnikuunngilaq, taamaakkaluartoq inatsisilerinikkut eqqarsaatersorfigineqarsimanera killeqarpoq. Inuiannik Nungusaaaneq pillugu Isumaqatigiisut isumaqatiginninniutigineqarmat oqaaseqatigiit “meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit” akuerineqarput meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit tamaasa ilanngunneqarniassammata, matumani pingaartillugit naartusinnaajunnaartitsinerit, pinngitsaaliilluni peersitsineq, peersitsineq, suaassutsinik immikkoortitsineq katisitsinerlu.⁴²⁰ Taakku meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit tamarmik Sorsunnersuup Aappaani Nazistinit atorneqarsimapput.⁴²¹ Taanna allattorsimaffik Isumaqatigiisut missingiuserineqarnerani pingaaruteqartutut oqallisigineqanngilaq, imalu paasineqartariaqarlutik peqqusissutaasinnaasutut assersuutit,

⁴¹⁸ Joint Declaration of Intervention of Canada, the Kingdom of Denmark, the French Republic, the Federal Republic of Germany, the Kingdom of the Netherlands, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide* (The Gambia v Myanmar) (Intervention pursuant to Article 63(2) of the Statute of the International Court of Justice, 10 November 2023) para 10 <https://www.icj-cij.org/case/178> (hereafter “Joint Declaration of Intervention”) para 36.

⁴¹⁹ Assersuutissatut takukkit: ICTY, Prosecutor v. Stakić, Case IT-97-24-T, Trial Chamber judgment, 31 July 2003 [55]; ICTY, Prosecutor v. Karadžić, Appeal judgment (previously cited), para. 56; ICTY, Prosecutor v. Tolimir, Case IT-05-88/2- A, Appeals Chamber judgment, 8 April 2015, para. 247; ICTY, Prosecutor v. Mladić, Case IT-09-92-T, Trial Chamber judgment, 22 November 2017, para. 3435.

⁴²⁰ Committee on the Progressive Development of International Law and its Codification, Draft Convention for the Prevention and Punishment of Genocide A/AC.10/42 (6 June 1947); Draft Convention on the Crime of Genocide (Secretariat Draft) (26 June 1947) (draft concluded 28 March 1947) Document E/447, reproduced in Hiram Abtahi and Philippa Webb, *The Genocide Convention: The Travaux Préparatoires* (Martin Neuhoff, 2008) 115 and 209.

⁴²¹ Rosemary Grey, “A Legal Analysis of Genocide by ‘Imposing Measures to Prevent Births:’ Myanmar and Beyond” (2024) 26(4) *Journal of Genocide Research* 441, 446.

tamakkiisuusariaqaratik najoqqutaasinnaallutik.⁴²²

272. "Meeqqiortitsinaveersaarnissaq Siunertaralugu Peqqusinerit" nassuiaataasigut sorliit pineqarsimasinnaanersut taamanikkulli inatsisilerinikkut sammineqangaarsimangillat. Inunnut ataasiakkaanut inuiannik nungusaanermik pinerluuteqarsimasutut akisussaaffilersuiniarnermi Rwanda-mut Nunat Tamalaat Akornanni Pinerluttulerineri Eqqartuussivianni Akayesu pillugu eqqartuussineri Eqqartuussisoqatigiinnit I-imit aalajangiunneqarpoq inuiannik nungusaanertut meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit "ima paasineqartariaqatut" una ilaassasoq "pinngitsaalilluni naartunaveersaasersuineq".⁴²³ Akayesu pillugu *Eqqartuussisoqatigiit (Trial Chamber)* isumaqarportaaq meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit timikkut tarnikkulluunniit sunniutaasinnaapputtaaq "assersuutigalugu kinguaassiutigut pinngitsaaliineq meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit uuttorneqarsinnaavoq, pinngitsaaliineqartoq tamatuma kingunerisaanik kinguaassiorumajunnaarluni".⁴²⁴ "Meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit" taamatut paasineqarnerat, tassa timikkut tarnikkullu sunniutaat ilanngullugit, Danmarkimi naalakkersuisut 2023-mi ersarissumik akuersaarpaat ICJ-mi suliaq pillugu nalunaaruteqarnermigut.⁴²⁵
273. Danmarkimi naalakkersuisut "eqimattamiittunik meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit"-mik misissuina atuarneqarsinnaavoq, taannalu Myanmarimi inuiannik nungusaasimasosarsinnaanera pillugu ICJ-mi suliamut nalunaarutaaniippoq. Danmark naalagaaffiit allat tallimat peqatigalugit, Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiisummi "eqimattamiittunik meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit" qanoq paasineqassanersut nammineq isummani nassuiarpaa.⁴²⁶ Isumaqatigiisummi allassimavoq eqimattamiittunut ersarissunik peqqusinerit "kinguaassiorinissamut timikkut killilersuippata" imaluunniit "kinguaassiorsinnaassutsimut timikkut annikillisaappata" "meeqqiortitsinngitsoortitsisoqassasoq".⁴²⁷ Issuaanertaqarportaaq Akayesu-mi Eqqartuussisoqatigiit akuerisimagaat meeqqiortitsinaveersarneq siunertaralugu peqqusinerit

⁴²² The negotiations saw much more discussion over other aspects of the Convention including whether "cultural genocide" ought to be incorporated as a specific form of genocide, and whether to establish a permanent court to hear such cases. The language did however change from "restricting births" in the initial text to "imposing measures to prevent births" in the final agreed form.

⁴²³ *Prosecutor v Jean-Paul Akayesu*, 40 ICTR, Judgment (ICTR-96-4-T), *Akayesu*, 2 September 1998, [507–508].

⁴²⁴ Ibid.

⁴²⁵ Joint Declaration of Intervention of Canada, the Kingdom of Denmark, the French Republic, the Federal Republic of Germany, the Kingdom of the Netherlands, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v Myanmar)* (Intervention pursuant to Article 63(2) of the Statute of the International Court of Justice, 15 November 2023) para 10 <https://www.icj-cij.org/case/178> (hereafter "Joint Declaration of Intervention") para 36.

⁴²⁶ Naalakkersuisut allat ukunanngaanneersuupput Canada, Frankrig, Tyskland, Holland Tuluillu Kunngeqarfia.

⁴²⁷ Joint Declaration of Intervention (2023) para 35.

"timikkuusinnaasut tarnikkuusinnaallutilli."⁴²⁸ "timikkut tarnikkulluunniit
 ajoquseerujussuarnerni" meeraq pineqartillugu misissuineq "sallaannerusoq"
 kaammattuutigineqarpoq.⁴²⁹

274. Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinerit Inuiannik Nungusaaneq pillugu
 Isumaqatigiissummiittup isumaa malillugu tassaassapput "meeqqiortitsinaveersaarneq
 siunertaralugu peqqusinerit". Naartunaveersaasersueriaatsit arnat meeqqalluunniit
 namminneerlutik isumannaatsumik utertissinnaanngilaat. Taamatut akuersinertaqanngitsumik
 naartunaveersaaserneqarsimanermi tarnikkut sunniutit "meeqqiortitsinaveersaarneq siunertaralugu
 peqqusinerit" ittuusinnaapputtaq pingaartumik taakkununga timikkut anniaateqarpalaarneq
 pissutigalugu atoqateqarumajunnaarsimallutik nassuiaasimasunut.

275. Tullinguullugit isummorsorfigineqassapput peqqusinerit "atuutsitsinerunersut". Nalunaarusiortut
 isumaat naapertorlugu atuuttumik akuersinerup peqannginneratigut Artikeli II(d)-mi
 "Meeqqiortitsinaveersaarnissaq Siunertaralugu Peqqusinerinik pinngitsaaliusannerit"-mi
 "pinngitsaaliusanneq" ilaareerpoq. Tamanna inuiannik nungusaanerup timitalerneqarneratigut
 naartunaveersaasersuinissamut periutsimit nalinginnaasumit allaanerussuteqarpoq. Oqaaseq
 "pinngitsaaliusanneq" Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissummut atatillugu
 inatsilerinikkut sammineqarsimanngilaq. Taamaattumik Isumaqatigiissummi siunertamut
 atugassatullu imminermi nalinginnaasumik isumaqartinneqarluni.⁴³⁰ Inuiannik Nungusaaneq
 pillugu Isumaqatigiissummi atugassaanera siunertaalu tassaavoq inuiannik nungusaanerup
 pinerluutigineqartinnaveersaarnissaa pillatigineqarnissaa peqqinnaveersaartinnissaalu. The
 Oxford English Dictionary-mi oqaluut "pinngitsaali-" ("to impose") isumaqarpoq "allamut
 kissaatiginninngitsumut pinngitsaaliilluni aalajangiineq aqutsinerluunniit".⁴³¹ Taanna atugassatut
 siunertamullu eqqarsaatigalugu, inuiannik nungusaanermut atatillugu "pinngitsaaliineq"-rup
 inatsilerinikkut paasineqarnera timikkut pissaanermik atuinnermut killeqartinneqanngilaq.
 Yugoslaviasimasumut Nunat Tamalaat Akornanni Pinerluttulerinermi Eqqartuussivianni
 Naammagittaalliutinut Eqqartuussisoqatigiit nassuiarpaat unnerluussat "timikkut pissaanermik
 atuneq isumalluutiginnikkaluarlugu pinngitsaaliilluni atornerluineq"-migut akisussaaffimminnit
 qimarratiginnissinnaasut.⁴³² Naartunaveersaasersuiniarnermi akuersissut
 qaangiinnarneqarsimatillugu, tassa itigartitsinissamut periarfissaqartitsisoqarsimanani
 akuersissulluunniit pinngitsaaliinikkut atorunnaarsinneqarsimatillugu, makku
 atugassaritinneqarlutik, pinngitsaaliisaneq (duress), tarnikkut naqisimaneqarneq, pissaanermik
 atornerluineq, pinngitsaaliinissamulluunniit avatangiiseqartitsinermik atornerluineq (taking

⁴²⁸ Ibid., para 36.

⁴²⁹ Ibid., para 40.

⁴³⁰ VCLT Art 31.

⁴³¹ "Impose." Oxford English Dictionary Online. 2025-imi iserfigineqartoq.
https://www.oed.com/dictionary/impose_v?tab=meaning_and_use#879285.

⁴³² *Prosecutor v Kunarac, Kovač and Vuković* (Appeal Judgment) (International Criminal Tribunal for the Former
 Yugoslavia, Appeals Chamber, Case No IT-96-23 & IT-96-23/1-A, 12 June 2002) [129].

advantage of a coercive environment), oqaatigineqarsinnaavoq meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit "pinngitsaaliissutaasut" (imposed).⁴³³

276. Nalunaarusiami matumani Kapitali 2-mi (pingaernerutillugit takukkit Immikkoortut 2.3.1 and 2.3.5) pisortat peqqinnissaqarfiini nakorsat ilaat sulinerminnut atatillugu akuersititseqqaaratik akuersissulluunniit pinngitsaaliinikkut atorunnaarsinneqartillugu atugaqartitsillutik Inuit arnartaasa niviarsiarartaasalu timaannut spiralini ikkussuisimanerannik Depo-Proveranilluunniit kapuuisimanerannik upperinissaanut tunngavik naammattuusoq erseqqissarneqarpoq (takuum Immikkoortoq 2.3.1). Tamanna imminermini tassaassaaq "meeqqiortitsinaveersaarnissaq siunertaralugu peqqusinerit pinngitsaaliinerit"-p timikkut iliuuseqarnertaa, uunga naapertuunnani Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiisummi Artikeli II(d) aamma immaqaa II(c).
277. Nunat tamalaat akornanni inatsiseqarneq naapertorlugu timikkut iliuuseq kisiat naammanngilaq inuiannik nungusaanissamut iliuuseqarnermut uppersaarnissamut. Inuiannik nungusaanerup siunertarpiaa uppersarneqartariaqarportaaq. Taamaakkaluartoq inuiannik nungusaanerup *pinaveersaartinneqanngitsoorneranik* nassaarerup siunertaa aalajangersimasooq uppersarneqartariaqanngilaq. (Imm.4.5 takuum).

4.4 Inuiannik nungusaaniarnermut siunertaqarneq (*Dolus Specialis*)

278. Nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit inuiannik nungusaaniarneq uppersarneqassappat tamatuminnga immikkut siunertaqarneq, *dolus specialis*-imik taaneqartoq, uppersarneqarsinnaasariaqarpoq. Tassa "nunaqqatigiit, inuiassuseqatigiit, naggueqatigiit upperisaqatigiilluunniit taamaatsillugit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit nungutinnissaannut siunertaqarneq" pineqarpoq.⁴³⁴ Isumaqaatigiisummi artikili II-mi taaneqartut taamatut eqimattat nungusarnissaannut siunertaqartoqartillugu taamaallaat inuiannik nungusaaniarnermut isigineqarsinnaapput. Siunertaqarneq pissutillu pingaarutilimmik assigiinngissuteqarput. Qanoq iliornermut ajunngitsumik pissuteqarneq tamatigut tunngavigineqarsinnaanngilaq. Inuiqaatigiinni aningaasaqarnikkut naligiissitsiniarneq inuiannik nungusaaniarnermut inerteqqussummut akerliussinnaavoq, anguniagaq anguniarlugu inuiassuseqatigiit immikkoortut amerlanersaat piaarluni nungutinneqarnissaannik ilaqarpat. Aamma iliuutsit arlallit naakkittaatsorujussuit, qanorluunniit ajortigigaluarpata, namminermit inuiannik nungusaaniarnermik uppersaasinnaanngillat, aatsaat inuiannik nungusaaniarneq

⁴³³ A useful parallel is rule 70 of the rules of procedure and evidence of the International Criminal Court which sets out that in sexual violence cases, consent cannot be inferred by silence or lack of resistance, nor by the words or conduct of the victim if they are incapable of giving genuine consent (such as a child), nor can consent be inferred where coercion or taking advantage of a coercive environment undermined the person's ability to give genuine consent. International Criminal Court, *Rules of Procedure and Evidence* (2019) Rule 70, "Principles of Evidence in Cases of Sexual Violence" 25.

⁴³⁴ Genocide Convention Article II.

immikkut siunertarineqartillugu taamatut uppersaasoqarsinnaammat.⁴³⁵

279. Inuup siunertaa aamma naalagaaffiup siunertaa toqqammaviusumik assigiinngitsuupput, assigiinngitsuusariaqarlutillu. Naalagaaffik “inatsisitigut pisinnaatitaavoq pisussaaffeqarlunilu”, inuunngilaq, taamaattumillu naalagaaffiup “siunertaa” politikerineqartut, naalagaaffimmi pisortatigut sulisut iliuuserisaat aamma namminersortut naalagaaffiup malittarisassai malillugit iliuuserisaat tunngavigalugit misissorneqartariaqarpoq. Aallarniummi oqaatigineqartut naalagaaffimmi pisortatigut sulisut ilaatigut tassaapput peqqinnissaqarfimmi sulisut, nunatsinni nakorsaaneq, ilinniartitsisut allallu naalagaaffimmit atorfeqartitaallutik Kalaallit Nunaanni sulisut, tamatumani Danmarkimi naalakkersuisoqatigiinni ministerit qinikkallu pisortatigoortumik suliaqartut ilanngullugit. Tamatumani immikkoortumi 1.4.3-mi nassuiarneqartut nakorsat, peqqinnissamillu tunngasunik suliallit namminersortut ilaatinneqarput, tassa taakku namminersortuugaluarlutik sulinerminni naalagaaffiup malittarisassiaanik malitaqarsimappata naalagaaffimmillu nakkutigineqarlutik.

280. Meeqqiornermik pinaveersaartitsisoqarneratigut eqimattamik “nungutitsiniarneq” taamatuttaarlu (Art II(e) naapertorlugu) meeqqanik nuussineq tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit eqimattamik nungutitsiniarnermut siunertaqarnermik takussutaasinnaavoq, “tamanna eqimattap napatinnissaanut piffissamilu sivilisunerusumi ataannarnissaanut sunniuteqarsinnaammat.”⁴³⁶ Inuiannik Nungusaaneq pillugu isumaqatigiissutip suliarineqarnerani nassuiarneqarpoq, “iliuuserineqartoq eqimattamut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit nungutitsinermik imaluunniit ataannarnissaannut ineriartornissaanulluunniit pinaveersaartitsinermik siunertaqassaaq.”⁴³⁷

4.4.1 Eqimattat illersugaasut

281. Oqaaseq “taamaatsillugit” “ersersippaa eqimattap illersugaasup nungutinissaanut siunertaqartoqartoq” aammalu “inuit arlallit eqimattatut immikkuullarissumik ilisarnaatillit” pineqartut takutillugu.⁴³⁸ Eqimattat illersugaasut immikkut siunertaqarfigineqartussat nassuiarneqanngillat. Tamatuma kingunerisaanik inatsisilerinermi ilisimatusarneq aqqutigalugit tamakku qanoq paasineqassanersut paasisarparput.⁴³⁹ Eqimattat ilisarnaateqartariaqarput ataatsimut nunaqqatigiinnermik, inuiassuseqatigiinnermik, naggueqatigiinnermik

⁴³⁵ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43, [187].

⁴³⁶ *Prosecutor v Radoslav Krstić* (Appeals Judgment) International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Case No IT-98-33-A, 19 April 2004, [28].

⁴³⁷ *Draft Convention on the Crime of Genocide* (allattoqarfiup missingiutaa) (26 June 1947) (28. marts 1947 missingiut naammassineqarpoq) Document E/447 (oqaaseqaatitalik), Hired Abtahi aamma Philippa Webb-ip saqqummersitaani, *The Genocide-imi*, assilineqartoq Isumaqatigiissut: The Travaux Préparatoires (Martin Nejhoff, 2008) 209, 232.

⁴³⁸ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Eqqartuussut) (2007) ICJ Rep 43, [188] and [192].

⁴³⁹ VCLT.

upperisaqatigiinnermilluunniit takutitsisumik.⁴⁴⁰ Inuiannik Nungusaaneq pillugu isumaqatigiisummi eqimattat sisamaasut - nunaqqatigiinneq, inuiassuseqatigiinneq, naggueqatigiinneq imaluunniit upperisaqatigiinneq - nassuiarneqanngillat eqimattanullu arlariinnut ataatsikkut ilaasoqarsinnaasarluni. Taamaattorli inatsisilerinikkut pilersitsinermi allattut "oqaatsit sunniuteqartinniarlugit kimeqartikkaat" naatsorsuutigissallugu tunngaviusunut ilaavoq, isumaqatigiissullu aamma taamatut paasineqartariaqarluni.⁴⁴¹

282. Nunatamalaat akornannit Rwandami pinerluttulerinermi eqqartuussisoqatigiit eqqartuussiviata 1998-imi eqqartuussutaani eqimattap illersugaasup nassuiarneqarnera qitiuvoq.⁴⁴² Suliami pineqartumi "inuiassuseqatigiit" marluk inuiannik nungusaanermik unnerluunneqarput, inuiassuseqatigiilli taakku nunasiaanerup kingorna aatsaat oqartussat Belgiamiut eqimattat immikkuullarissusaannik naliliinerat tunngavigalugit pilersinneqarsimallutik. Suliami pineqartumi Eqqartuussiviup eqimattat nunaqqatigiit ima nassuiarpai: "inuit innuttaassuseqatigiinnertik tunngavigalugu inatsiseqarnikkut ataqatigiissuseqartutut isigineqartut, tassungalu atatillugu imminnut pisussaaffeqarlutillu pisinnaatitaaffeqartut." Aamma inerniliivoq, "inuiassuseqatigiit nalinginnaasumik tassaapput inuit oqaaseqatigiit imaluunniit kultureqatigiit." Eqqartuussiviup "eqimattat naggueqatigiit" ima nassuiarpai: "timikkut ilisarnaatit kingornussat nunap immikkoortuani takuneqakkajuttartut naggueqatigiinnermut tunngaviupput, oqaatsitigut, kultureqarnikkut, nunaqqatigiinnermut upperisaqarnermullu tunngasut pingaartinnagit", nassuiaalli taanna amerlanernit tapersersorneqarunnaarnikuuvoq.⁴⁴³ Tamanna pissutigalugu eqimattat pineqartillugit eqqartuussiviit isumaqatigiisummi eqimattamut illersorneqartumut ataasiinnarmut atassuteqartutut tamatigut nassuiartarsimanngilaat.⁴⁴⁴ Isumaqatigiisummi siunertarineqartut naapertorlugit "inuit arlallit" ajortuliortumit(-nit) "eqimattatut" isigineqarnissaat qitiutinneqartarpoq.

283. Inuiannik Nungusaaneq pillugu isumaqatigiisummi siunertarineqartut naapertorlugit Inuit kalaallit tassaapput eqimattat naggueqatigiit inuiassuseqatigiillu. Naggueqatigiinnikkut inuiaassuseqatigiittullu ataatsimoorussamik kinaassuseqarput, ataatsimullu kultureqarlutik oqaaseqarlutillu, naak oqaatsitigut immikkuullarissunik sumiorpaluuteqaralarlutik. Inuiannik nungusaasoqarsimaneranik pasitsaasoqartillugu eqimattat illersorneqartut nassuiarneqarneranni

⁴⁴⁰ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43 [193]; Prosecutor v Jean-Paul Akayesu (Judgment) ICTR-96-4-T (International Criminal Tribunal for Rwanda, Trial Chamber I, 2 September 1998) [512]–[515].

⁴⁴¹ *Prosecutor v Akayesu (Appeal Judgment)* ICTR-96-4-A (International Criminal Tribunal for Rwanda, Appeals Chamber, 1 June 2001) [468].

⁴⁴² *The Prosecutor v Jean-Paul Akayesu* (Trial Judgment) (ICTR-96-4-T), International Criminal Tribunal for Rwanda, 2 September 1998.

⁴⁴³ National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls, A Legal Analysis of Genocide: Supplementary Report of the National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls (Legal Analysis Supplement, Privy Council Office, 2019) 12 (Inuiannik nungusaanermut atatillugu nalunaarsuaq ilassutaasoq).

⁴⁴⁴ Takuuk, assersuutigalugu, *Prosecutor v Mladic*, Case No IT-09-92-T (22 November 2017) para 3442.

ilumut inuiassuseqatigiinnersut imaluunniit naggueqatigiinnersut taamaallaat paasiniagassaanani ajortuliorsimasutut pasineqartut eqimattat eqimattatut immikkuullarissutut pissusilersorfigisimaneraat paasiniassallugu qitiuvoq. Kalaallit Nunaanni aqutsinermi oqartussat danskit taamatut pissusilersorput, piffissamilu misissuiffigineqartumi tamarmi “aallartitat” (amerlanertigut danskit) aammalu “kalaallit” (Inuit) piviusumik inatsisitigullu immikkoortinneqarlutik.⁴⁴⁵

4.4.2 Inuiannik nungusaaniarnermik siunertaqarnermut paasiniaanissamut periutsit

284. Nalunaarusiami matumani inuiannik nungusaaniarnermik siunertaqarnek sammitillugu immikkoortut pingasut qitiusut immikkut eqqartortariaqarput. Tassa (1) kinguaassiorsinnaassutsip appararnerata annertussusaa sukkassusaalu, tamanna aqqissugaasumik ingerlanneqarneranut attuumassuteqarpoq, aammalu inuiannik nungusaaniarnermik siunertaqarnerup nassuiaataani oqaaseq “ilaannakortumik” qanoq paasisariaqarneranut attuumassuteqarluni; (2) inuit naalagaaffik sinnerlugu sulisut aammalu Inuit kalaallit amerliartornerat annikillisarniarlugu naartunaveersaatiniq aqutsisut imminnut ataqatigiinnerat, kiisalu; (3) ilumut akuersititseqqaarnani naartunaveersaasersuisoqarsimaneranik toqqaannaq misilittagalinnit nalunaajaatit (takuuk immikkoortoq 2.3.1).
285. Nunat tamalaat akornanni inatsisaat naapertorlugu immikkoortumi 1.4.3-mi Naalagaaffiup akisussasunnngortinneqarsinnaaneranut atatillugu nassuiarneqartutut "naalagaaffik" tigussaannngilaq, taamaammallu "siunertaa" naalagaaffik sinnerlugu sulisut iliuuserisaat iliuuserinnngisaallu tunngavigalugit paasiniarneqartariaqarluni. Nunat Tamalaat Akornanni Eqqartuussiviup (ICJ-ip) akuersaarpaa, “iliuuserisat ataasiakkaat tunngavigalugit [inuiannik nungusaanermik] siunertaqarnek uppersarsaruminaatsoq”.⁴⁴⁶ Taamaammatt eqqartuussiviup iliuuserineqartut aqqissugaanersut misissorniarsarisarpai.⁴⁴⁷ Iliuutsit *Inuiannik Nungusaaneq pillugu isumaqatigiisummi* inerteqqutigineqartut peqatigisaanik pisut aamma inuiannik nungusaaniarnermut siunertaqarnermik uppersarsaatitut takussutissiisnaapput.⁴⁴⁸
286. Nunat tamalaat akornanni inatsisit naapertorlugit naalagaaffiup akisussanngortinnissaanut uppersarsaatit toqqaannanngitsut malunnaatillu uppersarsaatitut atorineqarsinnaapput.⁴⁴⁹ Illuatungerisatq nalunaarsuiffiit pisortatigoortut aqutarigunigit illuatungiusumut aappaanut

⁴⁴⁵ Immikkoortoq 2.2 assigiinngisitsinnginnissamut tunngasoq aamma takuuk.

⁴⁴⁶ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Eqqartuussut (2015) ICJ Rep 3 [148].

⁴⁴⁷ In the *Elements of Crimes* for the International Criminal Court a “manifest pattern” is required: *ICC Elements of Crimes*, Article 6. This phrasing does not appear in the *Genocide Convention 1948* which preceded the ICC Statute.

⁴⁴⁸ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, [190].

⁴⁴⁹ Corfu Channel (United Kingdom v Albania) Merits (1949) ICJ Rep 4, 18; Right of Passage over Indian Territory (Portugal v India) Preliminary Objections (1957) ICJ Rep 125, 141–2; Case Concerning Certain German Interests in Polish Upper Silesia (Germany v Poland) Merits (1926) PCIJ (ser A) No 7, 20.

pisimasut pillugit uppersaarnaatit akisussaaffimmik inissiisut pissarsiarinissaat ajornakusoornarsinnaasarpog.⁴⁵⁰ Inuiannik nungusaanermik sulianik suliarinnittoqartillugu eqqartuussiviit ersarissarnikuuaat, inuiannik nungusaanermik siunertaqarnermik uppersaarnassamat pilersaarutit imaluunniit peqqussutit allatat uppersaarnatilluunniit allat "qularneqarsinnaanngitsut" pisariaqanngitsut.⁴⁵¹ Taamaattunik uppersaarnateqanngikkaangat (tamanna nalinginnaavog) eqqartuussiviit takussutissat misissortarpaat,⁴⁵² tamatumani atorfilittat oqaaseqaataat, politikikkut inuiaqatigiinnilu nalinginnaasumik pissutsit aqqissugaasumillu iliuuseqartoqarsimanerannut takussutissat ilanngullugit. Oqaaseqaatit attuumassuteqartut tassaasinnaapput, nikassaarpaluttumik aamma qinngarsuilersitsiniaalluni oqalunneq, pisut attuumassutillit aqqissugaasutut iluseqartut kiisalu eqimattat illersugaasut ilaata arlaat immikkuullarissumik malersugaanerat.⁴⁵³ Taakku tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni danskit piffissami pineqartumi tamarmi naalakkersuinerat siammasissumik eqqartornissaat pisariaqassaaq. Nalunaarusiortut pissutsit pineqartut iternga tikillugit misissornissaannut isumalluuteqarsimanatillu piginnaatitsissuteqarsimanngillat, taamaattumik pissutsinik takussutissiisinnapput inaarutaasumilli inerniliisinnaanatik.

287. Kalaallit Nunaanni kalaallit Inuit, Inuiannik Nungusaaneq pillugu isumaqatigiissut naapertorlugu eqimattaasut illersukkat, naartunaveersaasersuinermi suleriaaseq (inatsisini allaqqasut tunngaviginngikkaluarlugit iliuuserineqartut tunngavigalugit) minnerpaamik sakkortuumik assigiinngisitsinneqarsimasutut nalilersornissaanut naammattumik tunngavissaqarsorineqarneranut tunngavilersuutit immikkoortoq 2.2-mi nassuiarneqarput. Inuiassuseqatigiinnik Inunnik assigiinngisitsineq inatsisini politikinilu allani aamma (tassa pisortatigoortumik assigiinngisitsineq) takussaapput, assersuutitut taaneqarsinnaapput

⁴⁵⁰ *Corfu Channel (United Kingdom v Albania)* Merits (1949) ICJ Rep 4, 18. *Corfu Channel*-imi nunat killingi aqqiagiinngissutigineqarneranut atatillugu nunap immikkoortuanik kisermaalluni aqutsineq Eqqartuussiviup pivaa, taamaakkaluartoq tunngavik siammasissumik atorneqartarpog.

⁴⁵¹ *Prosecutor v Ruto and Sang* (Redacted Version of the Common Legal Representative for Victims' Joint Reply to the 'Ruto Defence Request for Judgment of Acquittal' and to the 'Sang Defence "No Case to Answer" Motion', International Criminal Court, Trial Chamber V(A), Case No ICC-01/09-01/11, 27 January 2016) para 56.

⁴⁵² Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) [2007] ICJ Rep 43 [373]; eqqartuussiviugallartuni inuiannik nungusaanermik suliaqartuni inuit ataasiakkaat pinerluttulerisimanermik akisussanngortinneranni aamma innersuussutigineqartarpog: *Prosecutor v Thomas Lubanga Dyilo* (Judgment pursuant to Article 74 of the Statute) (International Criminal Court, Trial Chamber I, Case No ICC-01/04-01/06, 14 March 2012); *Prosecutor v Germain Katanga* (Judgment pursuant to Article 74 of the Statute) (International Criminal Court, Trial Chamber II, Case No ICC-01/04-01/07, 7 March 2014); *Prosecutor v Duško Tadić* (Appeal Judgment) (International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Case No IT-94-1-A, 15 July 1999); *Prosecutor v Radoslav Krstić* (Appeals Judgment) International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Case No IT-98-33-A, 19 April 2004; *Prosecutor v Jean-Paul Akayesu* (Judgment) (International Criminal Tribunal for Rwanda, Case No ICTR-96-4-T, 2 September 1998).

⁴⁵³ *Prosecutor v Akayesu* (Judgment) (International Criminal Tribunal for Rwanda, Trial Chamber I, Case No ICTR-96-4-T, 2 September 1998) [728] and [523]-[524] citing International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, Decision of Trial Chamber I, Radovan Karadzic, Ratko Mladic case (Cases Nos. IT-95-5-R61 and IT-95-18-R61), Consideration of the Indictment within the framework of Rule 61 of the Rules of Procedure and Evidence, para 94.

assigiimmik suliallit assigiinngitsumik akissarsiaqartinnerat 1991-imi atorunnaarsinneqartoq,⁴⁵⁴ nioqqutissanik ilaannik Inunnut killilersuineq,⁴⁵⁵ Inuit inooriaasiat "nalitsinnut nutaanngorsarniarlugu" nuussortitsineq⁴⁵⁶ aammalu uersakkat Inunnik anaanaqartut danskinillu ataataqartut ataataasup inatsisitigut kinaassuserneqaqqusaannginnera uersakkallu pineqartut ataataminniit kingornussaqaarsinnaatitaannginnerat. 1950-ikkunni "misileraanermik" taallugu angajoqqaat akuersiteqqaarnagit "nalitsinnut nutaanngorsaanerup aqqani" kalaaliaqqat Inuit arfinillit qulingiluallu akornanni ukiullit danskit oqaasiinik kulturianillu ilitersuunniarlugit ilaqutaminnit peerneqarput nuussorneqarlutillu. Meeqqat amerlanersaat ilaqutaminnut utinngisaannarput, nunatsinnullu utertut meeqqat angerlarsimaffiitut inissinneqarlutik.⁴⁵⁷ Iliuserineqartut ilaasa arlaat nalunaarusiami matumani suliaassat allassimaffiannut ilaangillat. Taamaakkaluartoq inuiannik nungusaaniarnermi iliuutsit ilaat tassaavoq: "(e) eqimattat meerartaanik eqimattamut allamut pinngitsaaliilluni nuussuinerit." Aamma allaqqavoq, "inuiannik nungusaaniaqqusineq sioqqullugu pisut inuiannik nungusaaniarnermik siunertaqarnermut takussutissiisutut paasineqarsinnaasut."⁴⁵⁸

4.4.2.1 Iliuutsit Pineqartut Aaqqissuussaasumik Pisimanerat

288. Immikkoortumi -imi nassuiarneqartut, ICJ-ip naqissusersimavaa iliuutsit ataasiakkaat tunngavigalugit [inuiannik nungusaanermik] siunertaqarsimaneq uppernassassullugu ajornakusoortoq." ⁴⁵⁹Taamaattumik eqqartuussiviup iliuutsini periutsit amerlanertigut misissortarpai. ⁴⁶⁰Iliuutsit Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiisummi Artikeli II-mi inerteqqutigineqartut ilutigalugit iliuuserineqartut inuiannik nungusaanermik

⁴⁵⁴ "Sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissaasersuineq"-mik taaneqartartoq. Takuuk: Danmarks Nationalleksikon, https://lex.dk/f%C3%B8destedskriteriet_-_Gr%C3%B8nland; Jensen et al. 32, citing RA, Grønlandsministeriet. "Journalsager 1957-1989", j.nr. 1002-10-00, pk.nr. 1230; Keld Hansen, *Kvindens Liv og Vilkår i Grønland* (1975) 21; contrary to Art 23(2) UDHR.

⁴⁵⁵ Rachael Lorna Johnston, 'The Impact of International Law on Natural Resource Governance in Greenland' (2019) 56(e21) *Polar Record* 1, 2. doi: <https://doi.org/10.1017/S0032247419000287>

⁴⁵⁶ Tamatumani innuttaasut Inuit "eqiternissaat" ilanngullugu: Grønlandskommissionen (1950); aamma takuuk Tone Huse, 'Temporal Displacement: Colonial Architecture and its Contestation' (2025) *International Journal of Housing Policy* 430, 431; Jensen et al. 58.

⁴⁵⁷ Frederiksen, Mette, *Undskyldning til de grønlandske børn sendt til Danmark i 1951* (Speech, Prime Minister's Office [Denmark], 9 March 2022).; Einar Lund Jensen, Sniff Andersen Nexø, Daniel Thorleifsen, *Historisk udredning om de 22 grønlandske børn, der blev sendt til Danmark i 1951* (2020)

⁴⁵⁸ UN Human Rights Council, Legal Analysis of the Conduct of Israel in Gaza Pursuant to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide: Conference Room Paper of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel, UN Doc A/HRC/60/CRP.3 (16 September 2025) ICTY p 49 citing Prosecutor v. Zdravko Tolimir, IT-05-88/2-A, Judgement Appeals Chamber (8 April 2015) para. 564-577.

⁴⁵⁹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) (Judgment) [2015] ICJ Rep 3 [148].

⁴⁶⁰ In the *Elements of Crimes* for the International Criminal Court a "manifest pattern" is required: *ICC Elements of Crimes*, Article 6. This phrasing does not appear in the *Genocide Convention 1948* which preceded the ICC Statute.

siunertaqarsimanerup uppersarnissaanut aamma takussutissaasinnaapput.⁴⁶¹

289. Iliuutsit pineqartut aqqissuussaasumik pisimanerat pillugu isumaliuteqarnermi ICJ-ip iliuutsit pilersaarutaasimanersut, ataatsimut isigalugu politikkip ilaatut pisimanersut iliuutsillu annertussusaat aamma pingaartissavai. 1960-ikkut 1970-ikkullu aallartilaarneranni kinguaassiorsinnaassutsip Kalaallit Nunaanni appararujussuarneranut pingaartumik spiralimik naartunaveersaasersuinerup eqqunneqarnera pissutaatinneqarpoq. 1950-imi Kalaallit Nunaanni innuttaasut 1.000-ugaangata uumallutik inunngortut missiliorlugit 50-iusarsimapput. 1966-imiit 1972-imut ukiut arfinillit ingerlaneranni innuttaasut 1.000-ugaangata uumallutik inunngortut missiliorlugit 20-inut appararujussuarsimapput.⁴⁶² 1960-ikkut qiteqqunneraniit 1970-ikkut qiteqqunneranut Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaaneq arnamut ataatsimut meeqqat agguaqatigiissillugit 6.5-iniit 7.5-inut arnamut ataatsimut meeqqat 2.5-inut appararimapput.⁴⁶³ Kinguaassiorsinnaassutsip apparneraataata ilaanut arnat ilaqutariinnut pitsaanerusumik pilersarusiorsinnaalernerat, nammineq aalajangikkaminnik naartunaveersaaserneqat ilinniagaqalernissamillu periarfissaqalernerat pissutaatinneqarsinnaavoq. Taamaakkaluartoq appararnerata annertussusaa malunnaateqarlunnartumik annertuvoq. Innuttaasut amerlassusaat pillugit nalunaarusiami 1974-imeersumi 1960-72-imi ernisartut amerlassusaat nunani 82-ini sanilliunneqarmata paasineqarpoq Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq ukiuni taakkunani tamaniillu annerpaamik appararujussuarsimasoq.⁴⁶⁴
290. Nalunaarusiami matumani siusinnerusukkut nassuiarneqartutut: Danmarkimi Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik 1968-imi Kalaallit Nunaanni nakorsat arnanut 18-ileereersimasunut spiralilersuisarnissamut akuersimmat nakorsat spiralilersuinermi tamatigut eqqortumik nalunaarsuisarnissaat piumasaqaataavoq.⁴⁶⁵ Nunatsinni nakorsaaneq 1968-imi ukiumoortumik nalunaarusiaani 1968-imi ukiunilu siuliini spiralilersuinerit tamarmik takussutissanngorlugit ilannguppai, tassa Kalaallit Nunaanni spiralit pisortatigoortumik atoqqusaanerata sioqqullugu nalunaarsukkat. Nalunaarusiaq naapertorlugu arnat 684-it 1968 sioqqullugu spiralimik ikkussiffiqarsimapput.⁴⁶⁶ 1969-imi januaarip 1-ani taanna kisitsit 1.766-imut amerlivoq, ukiup ataatsip ingerlanerannaani marloriaataannit amerlanerulersimallutik.⁴⁶⁷ Kisitsit suli amerliartorput: piffissami 1970-imi 1. januar-imit 31. december-imut, spiralimik ikkussinerit 2.854-init 3.821-nut

⁴⁶¹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43, [190].

⁴⁶² Peter Bjerregaard, 'Folkesundhed i Grønland', *INUSSUK – Arktisk Forskningsjournal* 2004;1:1, p. 39

⁴⁶³ Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik.

⁴⁶⁴ R.T. Ravenholt and John Chao, 'World Fertility Trends, 1974' (1974) Series J(2) *Population Report: Family planning programs* J-21 aamma J-23.

⁴⁶⁵ Nunatsinni Nakorsaaneq, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1968) 81.

⁴⁶⁶ Ibid., 82.

⁴⁶⁷ Nunatsinni Nakorsaaneq, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1969-1970), 74 (1969).

amerlippu.⁴⁶⁸ 1972-ip naanerani arnat spiralimik ikkussiffigineqarsimasut 5.737-iulersimappu.⁴⁶⁹ Tassa piffissami tassani arnat naartusinnaasutut utoqqaassusillit affaasa missingi. Spiralimik ikkussuinerit eqqortumik nalunaarsorneqartut tamakkiisuunngimmata, kisitsisit katinneri missingiussatut mianerisassatut paasineqartariaqarpu.⁴⁷⁰

291. Innuttaasut amerlassusaannik kisitsisit katinnerini taakkunani maluginiarneqarsinnaavoq Inuit naartunaveersaaserneqarnissamik tunuarsimaarsimanerannik nakorsanit nalunaarutit killormoortuanik takutitsisut (Takussutissiaq 3.7.1 takuuk). Kinguaassiorsinnaanerup appariarujussuarnera spiralinillu ikkussuinerit amerlasuut arnanut Inunnut naartunaveersaatit atuinissamut kajumissaatit "piumassuseqalersaariniarluni periuseqarnerup" kingunerigai miserratigineqarsimanngilaq.⁴⁷¹ Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiup pingaarnertut nakkutilliartornerani Kalaallit Nunaanni Inunnut spiralimik naartunaveersaatit atuinissamik orniginarnerutitsinissaq annertuumik kajumissaarutigalugu "suliniutigineqarpoq".⁴⁷²
292. Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut eqqarsaatigalugu iliuutsit taakku qanoq amerlatigisut "peqquussutaasimanersut" erseqqinngilaq, ilaasali peqqussutaasimasinnaanerannik eqqarsassalluni tunngavissaqarluarpoq. Arnat katillugit 354-it Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasiinerit katillugit 488-it Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigisimavaat. Spiralimik naartunaveersaasiinernit 410-usunit 300-t oqarpu naartunaveersaaserneqarnissamik akuersisimanatik, 63-it akuersisimanerminnik akuersisimannginnerminnilluunniit paasissutissiisimanngillat, 47-llu akuersissuteqarsimappu akuersinerminnili pissutsit atuuttut pissutigalugit akuersissut atuuttuusussaannngissorineqarluni.⁴⁷³ Pingajorarterutingajaat piffissami tassani 14-inik ukioqarsimappu ukiukinnerullutilluunniit, affaallu sinnerlugit 18-it inorlugit ukioqarsimallutik.⁴⁷⁴ Ilisimasassarsioqatigiit naartunaveersaammik Depo-Droveramik kapitissimaneq pillugu nalunaarutinik 43-nik tigusaqarsimappu, taakkunannga 38-it missaanniittut Kalaallit Nunaanni pisimallutik.

⁴⁶⁸ Nunatsinni Nakorsaaneq, "The State of Health in Greenland: Annual Report from the Chief Medical Officer in Greenland" (1969-1970), 74 (1970).

⁴⁶⁹ Jensen et al. 172.

⁴⁷⁰ Uanittaaq oqaatigineqartoq Jensen et al. 172.

⁴⁷¹ Jens Misfeldt, 'Familieplanlægning i grønlandske lægedistrikter' (1977) 139(25) Ugeskrift for Læger 1501, 1501; Flemming Mikkelsen, 'Om Familieplanlægning' (1978) 5 *Tidskrift i Grønland* 152, 153; Jensen et al. 198; Jensen et al. p. 236 citing NKA, Landslægeembedet, j.nr. 536-2, Årsberetning 1971-1973, pk.nr. 237; Jensen et al. p. 253 citing Folketingets bibliotek, Folketingets arkiv, 1974 (2. samling), Socialudvalget, L38, ministerens besvarelse af udvalgsspørgsmål nr. 6, bilag 7; 'Spiralens Sejrsang', *Atuagagdliutit* (1970) 14. <https://timarit.is/page/3789471?iabr=on#page/n13/mode/2up/search/spiralens%20sejrsang>

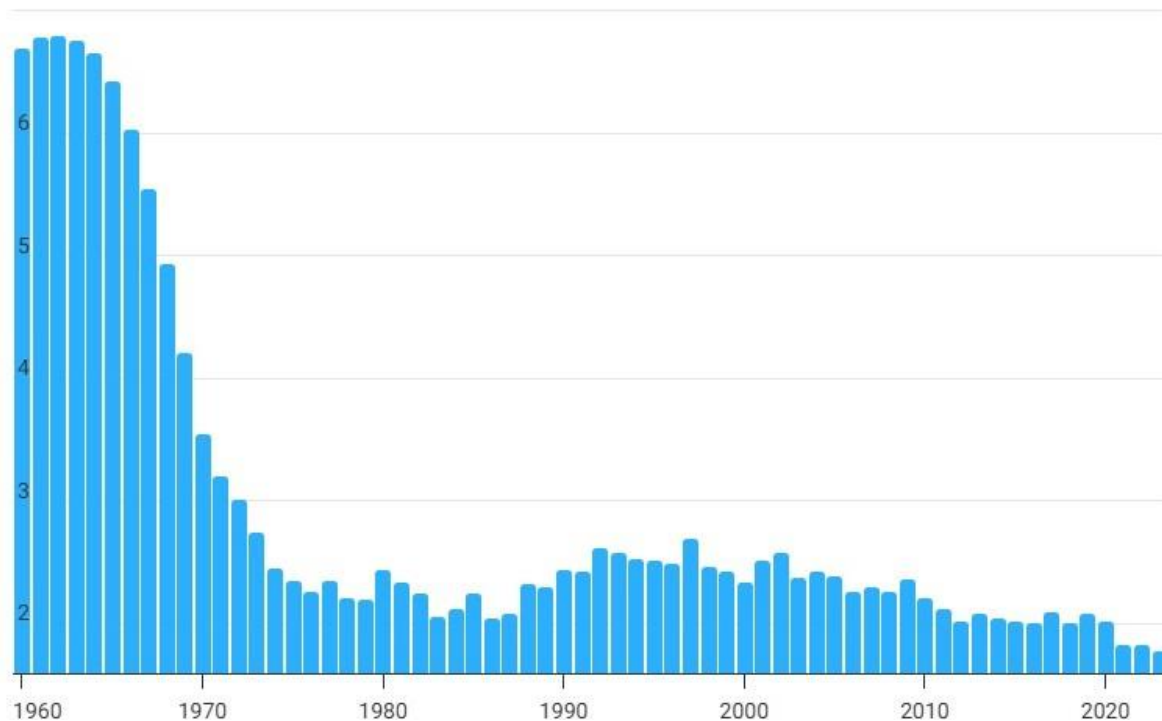
⁴⁷² Nakorsanit peqataasunit "spiralimik suliniutitut" aamma "sunniiniarnertut" nassuiarneqarsimavoq: Ole Berg, 'IUDs and the Birth Rate in Greenland' (1972) 3(1) *Studies in Family Planning* 12, 12, tassani allappoq Rosenip misileraanerata kingunerisaanik "we started an IUD campaign" ["spiralip pillugu sunniiniarneq aallartipparput". Ole Berg allaaserisap saqqummiunneqarnerani Kalaallit Nunaata kitaani nakorsatut sulisimavoq.

⁴⁷³ Jensen et al. 177-178.

⁴⁷⁴ Ibid.

293. Naalagaaffinnik allanik, inunngortartut amerlassusaatigut assigiipajaartunik sanilliussineq tikkuussisinnaavoq, tamannali inerniliunneqarsinnaanngilaq. World Bankimi paasissutissat takutippaat Kalaallit Nunaanni 1960-ikkut naajartorneranni kinguaassisinnaassutsip appariarnerata annertussusaatigut immikkuullarilluinnartuusoq Kalaallillu Nunaanni kinguaassisinnaassutsip immikkuullarissusaa malunnaateqartoq (Takussutissiaq 2).⁴⁷⁵ Naalagaaffiit allat arnamut ataatsimut arfinillit arfineq-pingasullu akornanni kinguaassisartut takutippaat kinguaassisinnaassuseq naartunaveersaatit 1960-ikkunni eqqunneqarmata appariapiloornatik appariartorusaarsimasut.⁴⁷⁶

Takussutissiaq 2. Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq, 1960-imiit 2023-mut

Paasissutissanik pissarsiffik: World Bank

⁴⁷⁵ World Bank, 'Greenland Fertility Rate Historical Data Chart 1960-2023' <https://www.macrotrends.net/datasets/global-metrics/countries/grl/greenland/fertility-rate?utm> kingullermik 24. januar 2026-imi ammarneqartoq; Aamma takuuk R.T. Ravenholt and John Chao, 'World Fertility Trends, 1974' (1974) Series J(2) *Population Report: Family planning programs* J-21.

⁴⁷⁶ World Bank, 'Fertility rate, total (births per woman), 24. januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.TFRT.IN?utm> Tamanna ingammik naalagaaffinnik allanik, 1960-ikkut naajartorneranni 6,5 aamma 7,5 akornanni meeqqortartunik arnartalinnik sanilliukkaanni erseqqippoq. Afghanistan, Angola, Bahrain, Bangladesh, Benin, Bhutan, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Cape Verde, Comoros, Djibouti, Dominican Republic, Eritrea, Eswatini, Ethiopia, Ghana, Guatemala, Honduras, Islamic Republic of Iran, Iraq, Kuwait, Liberia, Madagascar, Malawi, Maldives, Mali, Mauritania, Mexico, Federated States of Micronesia, Morocco, Mozambique, Namibia, Nicaragua, Niger, Oman, Pakistan, Peru, Qatar, Senegal, Solomon Islands, Somalia, South Sudan, Sudan, Tajikistan, Tanzania, Togo, Tunisia, Turkmenistan, Uganda, Vanuatu, Zambia, Zimbabwe. Naalagaaffiit taakku arlaannaalluunniit Kalaallit Nunaannut assersuunneqarsinnaanngikkaluartut imminnut aamma assersuunneqarsinnaanngillat, uanili assersuunneqarsinnaallutik.

294. Ilisimasaleqatigiit arlalinnit tusarsimavaat pisortatigoortumik misissuineri arnanik kissaatiginnngisamik naartunaveersaaserneqarnermik misigisaqarsimallutik sassartunit arnanillu eqqartuussisutigit suliaakkiissuteqarnermi eqqartuussissuserisinit sullinneqartunit saniatigit peqartoq.⁴⁷⁷ Arnat spiralinik ilisimanngisaminnik sulii nassaarfigitittarput.⁴⁷⁸ Kingusinnerusukkut nakorsat oqaaseqaataanni allataannilu arnat naartunaveersaaserneqarnissamik akuersitinniarlugit "piumassuseqalersaarineri periutsit" atorineqarsimasut nassuiarneqarpoq (Immikkoortoq 2.3.1.1 takuuk), nakorsaq ataaseq eqqaamasalersaarummini allassimavoq spiralimik ikkussuisarsimasut "ajornartorsiummik ajornerulersitsiinnassammat, paasisimasaqarluni akuersissuteqarnissaq minnerpaamilluunniit eqqarsaatiginagu—nakorsammi ilisimasaqarnerummata".⁴⁷⁹
295. Amerlassusaat eqqarsaatigalugu maluginiarneqassaaq Sverigemi qanittumi suliami inuiannik nungusaanermik pinerlunnermi inuit qulingiluaannaat pinerluffigineqarsimasut.⁴⁸⁰ Eqqartuussiviup aalajangiussimavaa amerlassusaanni periuttip ataatsimut sunniutigisinnaasaa pineqartoq, sunniutit ilumut piviusunngornerisut pineqarani.⁴⁸¹
296. Siuliani nassuiarneqartut suliami uani niviarsiaqqat atuarfimminniit najugaqarfigisaminniilluunniit nakorsamukaqquneqartarsimanerat pillugu nalunaarutit nalinginnaasuupput, (arnani eqqartuussivimmi suliaassanngortitsisuni 143-suni 68-it, naartunaveersaasiinernilu 204-suni 50-it meeraasimasut Ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigineqarsimapput).⁴⁸² Ilisimasassarsioqatigiit uppersarsarpat "najukkani nakorsaqarfiit

⁴⁷⁷ Århusimi Kalaallit Illuannit tunniussat, Inuit Circumpolar Council peqatigalugu tusarnaarneq, Tilioq peqatigalugu tusarnaarneq, 1992 sioqqullugu arnat eqqugaasimasut peqatigalugit tusarnaarneq, maannakkut nakorsat peqatigalugit tusarnaarneq, Kalaallit Nunaanni isumaginnittoqarfik peqatigalugu tusarnaarneq; taakkulu saniatigit naartunaveersaatit arnani, arnat ilisimasimanngisaanik nassaartarnerit: Nukaaka Tobiassen aamma Signe Haahr Pedersen, 'Gynækolog finder stadig gamle spiraler hos kvinder, der fik dem under spiralkampagnen' (29 May 2022) KNR. <https://knr.gl/da/nyheder/gyn%C3%A6kolog-finder-stadig-gamle-spiraler-hos-kvinder-der-fik-dem-under-spiralkampagnen> Maannakkut Nunatsinni Nakorsaaneq peqatigalugu tusarnaarneq, nakorsat sulisut peqatigalugit tusarnaarneq

⁴⁷⁸ Nakorsat sulisut peqatigalugit tusarnaarneq; Nunatsinni Nakorsaaneq peqatigalugu tusarnaarneq; Nukaaka Tobiassen aamma Signe Haahr Pedersen, 'Gynækolog finder stadig gamle spiraler hos kvinder, der fik dem under spiralkampagnen' (29. maj 2022) KNR. <https://knr.gl/da/nyheder/gyn%C3%A6kolog-finder-stadig-gamle-spiraler-hos-kvinder-der-fik-dem-under-spiralkampagnen>.

⁴⁷⁹ Sven Refslund Poulsen, En Ronkedors Bekendelser: Refleksioner over at Langt Liv som Læge og Kirurg i Hele Verden (Rydendahl Forlag, 2017) 54.

⁴⁸⁰ Eurojust, "Final Swedish judgment of 12 years imprisonment in first-ever case against genocide through transfer of children" (11. november 2025), 12. januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://www.eurojust.europa.eu/news/final-swedish-judgment-12-years-imprisonment-first-ever-case-against-genocide-through-transfer-children>.

⁴⁸¹ Stockholm District Court, Case No. B 3210-23, Judgment (2 November 2025), 186-190. Tuluttut nutsernera, Eurojust aqutitigalugu. <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/files/clean-stockholms-tingsratt-b-3210-23-dom-20250211-delbar-en.pdf>

⁴⁸² Inuit ilaasa kissaatiginnngisamik naartunaveersaasiinermi minnerpaamik ataatsimi meeraasimallutik ilisimasassarsioqatigiinnut nalunaarutigisimavaat. Naartunaveersaasiinerit 204-simapput, inuit ilaannut arlaleriarluni pisimalluni. Jensen et al. 179; redacted statement of claim in the civil proceedings. Oqaatigeqqissaaq, kisitsisit Ilisimasassarsioqatigiinnut tunniunneqartut taakkulu eqqartuussivimmut

ilaanni" meeqqat atuarfinni eqimattakkaarluni peqqissutsitigut ukiumoortumik misissortinnernut peqataasarsimasut. Pilersaarutit atuarfimmiit napparsimavimmut nassiunneqarsimasut kopiivi nassaarisimavaat, taakkunani klassit sorliit, ullut sorliit misissortikkiartussanersut allattorsimallutik. Allattorsimaffinni taakkunani peqqissutsitigut misissortinnerit taakkunanilu naartunaveersaasersuisoqarsimanersoq pillugit paasissutissaqarsimanngilaq.⁴⁸³ Ilisimasassarsioqatigiit spiralimik naartunaveersaasersuinerit atuarfimmit suliniutigineqarsimasut pillugit nalunaarsukkat toqqortaait arlaqanngitsut nassaarisimavaat, taakkunanili erseqqinngilaq atuarfiit paasissutissanik taakkunannga toqqorteriumaartussaasimanersut. Ataaserli nassaarisimavaat tassanilu atuortoq atuarunnaarusuttoq "ukioqatiminiillu perunganerusoq" pineqarpoq. Sulisut allassimapput meeqqap ataatsip ilaqutaasa ilaat naartulersimasoq "sulisullu qulakkeerusussimallugu inuttaa taamatuttaaq naartulissanngitsoq."⁴⁸⁴ Toqqortaaitini atuarfiit naartunaveersaasersuinerimik aqutsisimanerannik toqqaannartumik takussutissiisut amerlanngimmata aalajangiisuusinnaanngillat. Nunat tamalaat akornanni eqqartuussiviit allakkatigut uppersaatinik taamaallaat tunngaveqarnissaq, uppersaaitit naalagaaffiup kisimi aqutarippagit, mianernartilluinnartarpaat. Tamatuma kingunerisaanik uppersaaitit pissarsiarineqarsinnaasut tamarmiusut, tassunga ilanngullugit oqaatigineqartut aamma uppersaaitit toqqaannartuunngitsut misissussavaat.⁴⁸⁵ Niviarsiaqqat spiralimik ikkussivigineqarnissaat siunertaralugu atuarfimmiit nakorsamukartinneqartarsimanerat pillugu suliami matumani takunnittunit nalunaarutit, nakorsanit ilinniartitsisuniillu Kalaallit Nunaanni piffissami tassani sulisimasunit uppersaaitit hunnorujulikaaajupput.⁴⁸⁶

297. Nalunaarusiortut Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiisummi 1948-meersumi artikeli II-mi siunertamik nassuiaataa malillugu meeqqiortitsinaveersaarnep aaqqissuussaasumik ingerlasimaneranik isumaqassallutik tunngavissaqarluartoq isumaqarput. Taamatut inerniliineq nakorsat namminneq kingornatigut oqaatigisaannit, kisitsisinit amerlassutsinik kinguaassiorsinnaasullu ikiliartornerisa sukkassusaannik takutitsisunit aamma arnanit kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimasunit nalunaarutinit tapersorsorneqarpoq. Imaanngilaq nakorsat tamarmik peqqissutsimulluunniit tunngasutigut immikkut ilisimasallit naartunaveersaasersuinerim peqataasimasut, aamma taamaattariaqanngilaq. Taamatuttaaq tamanna kisimiitillugu Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiisut malillugu inuiannik nunguaanissamik siunertaqarsimaneq uppersarneqarsinnaanngilaq.

4.4.2.1 "Ilaannakortumik" aamma Kinguaassiorsinnaassutsip Appariarnerata Annertussusaa Sukkassusaalu

298. Inuiaannik nunguaanissamik siunertaqartoqarsimasariaqarpoq, tassa imaappoq inunnut

suliassanngortitami pineqartut qaleriissinnaammata.

⁴⁸³ Jensen et al. 190-191.

⁴⁸⁴ Ibid.

⁴⁸⁵ Corfu Channel (United Kingdom v Albania) Merits (1949) ICJ Rep 4, 18.

⁴⁸⁶ Redacted statement of claim in the civil proceedings; DR *Spiralkampagnen* podcast (May 2022).

ataasiakkaanuinnaangitsoq, inuiaqatigiinnulli ataatsinut tamanut *sunniuteqarnissaq* siunertaasimasariaqartoq.⁴⁸⁷ Inuiaat "ilarujussuannik", inuiannut tamanut sunniuteqartumik nungusaanissaq siunertaasimappat naammappoq aamma "nunarsuaq tamakkerlugu inuiannik taakkunanga nungutitsilluinnarnissamik siunertaqarsimanissaq pisariaqanngilaq."⁴⁸⁸ Suliami uani inuiaat nungutinissaat *siunertaasimappat*, tamanna tassaasimassaaq inuiaat "ilaannaannik" nungusaaneq (1) inunnik inooreersunik nungusaanani siunissami inunnik inunngortussanik pinaveersaartitsisoqarmat, aammalu (2) inunngortussanik tamanik pinaveersaartitsinani annertuumilli ikilisitsinissaq taamaalillunilu inuiaqatigiinnik arriitsumik amerliartortitsinissaq siunertaasimammat.

299. Inuiaat "ilaannik" nungusaanissap siunertaasimaneranut tunngatillugu ICJ-ip paasisimavaa inuiaat ilaat nungutinneqartut tassaasimassasut inuiaat "ilarujussui."⁴⁸⁹⁴⁹⁰ Inuiannik tamanik ilaannaanilluunniit nungusaanissamik siunertaqartoqarsimanersoq pillugu nalilersuineri ICJ-ip aalajangiussimavaa "inunnut inuiannut aalajangersimasunut atasunut ataasiakkaanut taamaallaat iliuuseqaratik inuiannilli tamarmiusunik ilaannilluunniit nungusaanissamik iliuuseqartoqarsimanera uppersaateqartariaqartoq."⁴⁹¹ ICJ-ip ICTY-mi eqqartuusseriaaseq akuersaarlugu issuarsimavaa, tassani nalilerneqarpoq "inuiaat ilaat inuiannut tamarmiusunut ilisarnaataappata, taakkuluunniit aniguisaannut pisariaqarlunnarpata taakku pingaaruteqarlunnartutut taaneqarsinnaanissaannik naliliineri ilaliisinnaasut, "Eqqartuussiviup amerlassutsimut tunngasut taamatullu nunap immikkoortuanut tunngatillugu uppersaateqartut inuiaallu ilaat eqqugaasimasorineqartut pingaaruteqassusaat pingaartissavai."⁴⁹²
300. Naartunaveersaasersuinerit qanoq amerlatigisut ilumut Isumaqatigiissut naapertorlugu "peqqussutigineqarsimanersut" taamaalillutillu arnat toqqaannartumik taama pineqarsimasut qanoq amerlatigeqqissaarnersut tamakkiisumik paasinissaat ajornaraluartoq, meeqqiortitsinaveersaarnarluni naartunaveersaasiinerit minnerpaamik hunnorujut peqqussutigineqarsimasut ilimagissallugu tunngavissaqarlualarpoq, uku tunngavigalugit (1) akuersissutit atorsinnaasut amigaatigineqarnerat (Immikkoortoq 2.3.1 takuuk) aamma (2) meeqqat inunngortartut pissusissamissuunngitsumik appariaatarnersut taamatuttaarlu (3) ataatsimut isigalugit Inuit akornanni naartunaveersaatinik atuinnissamik tunuarsimaarneq.

⁴⁸⁷ *Yearbook of the International Law Commission 1996* Vol II, Pt Two, Commentary to Article 17, 45, para 7.

⁴⁸⁸ *Ibid.*, para 8. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43 [198].

⁴⁸⁹ *Ibid.*, [142].

⁴⁹⁰ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43, [198]; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) (Judgment) [2015] ICJ Rep 3 [142].

⁴⁹¹ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Judgment (2015) ICJ Rep 3 [138] (*author's emphasis*).

⁴⁹² Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Judgment (2015) ICJ Rep 3 [138].

4.4.2.2 "Nassuiaatissatuaa" Pissutsit tunngavigalugit Inuiannik Nungusaanermik Siunertaqarsimanermik Uppernarsaanissamut Misiligut

301. ICJ-ip aalajangersimavaa "iliuutsini periusaasimasut [inuiannik toqoraanermik siunertaqartut] uppersaartitut akuerineqarsinnaassagunik, taama siunertaqarsimanermut toqqaannartumik takussutissiisariaqartut".⁴⁹³ Aammalu "iliuutsini periusaasimasut aallaavigalugit *dolus specialis*-ip [aalajangersimasumik siunertaqarneq] piusimane inerniliutissagaanni iliuuserineqarsimasut pineqartut taamaallaat taamatut siunertaqarsimanermik inernilerneqarsinnaanissaat pisariaqarpoq naammallunilu."⁴⁹⁴ Piumasaqaammi tassani "naleqqussuseq" apeqqutaavoq aamma "iliuutsini periusaasimasunit *dolus specialis*ip piusimane nalilerneqarsinnaassappat, iliuutsinit pineqartunit taamaallaat taanna naleqquttumik inerniliunneqarsinnaanissaa pisariaqarpoq naammallunilu."⁴⁹⁵
302. "Nassuiaatissatuaa" pillugu misiligut aalajangiisuussanersoq erseqqinngilaq. Nassuiarnerata sukannersumik atorineqarnera isornartorsiorneqarsimavoq, aamma Danmarkimiit, tassami inatsit ima sukannertigimmat allaat naalagaaffinnut akisussaasuutitsinissamit illersuilluni.⁴⁹⁶ Killeqarpallaartumik nassuiarnera pingaartumik sakkulersuuttuni ajornartorsiutaassaaq, naalagaaffik sorsoqataasoq inuiannillu toqoraanermut akisussaasutut pasineqartoq, sakkutooqarnikkut aamma anguniagaqarsimanerminik qularnanngitsumik oqariartuuteqarsinnaassammat.⁴⁹⁷ Tamanna aamma tunngavimmik sivisuumik atuuttuusimasumik unioqqutitsissaaq, tassa Inuiannik toqoraanissamik siunertap saniatigut allanik tunngaveqarsimaneq (aningaasaqarnermut, politikkimut sakkutooqarnermulluunniit tunngagalarpata) inuiannik toqoraanissamik siunertaqarsimanermik atorunnaarsitsisussaannnginneranik tunngavik, inuiannik (inuiaqatigiinnik tamanik ilaannaanilluunniit) toqoraanissaq siunniunneqareersimappat.⁴⁹⁸ Paragraffini tullinnguuttuni pingaartumik 1960-ikkunni aamma 1970-ikkunni, taama pisoqarfiusimanerpaaffiani, naartunaveersaasersuinermit periuseq taanna naammagittaalliuutigineqartumut tunngavilersuutit

⁴⁹³ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, [373].

⁴⁹⁴ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Eqqartuussut (2015) ICJ Rep 3 [148].

⁴⁹⁵ Ibid.

⁴⁹⁶ Joint Declaration of Intervention of Canada, Denmark, France, Germany, the Netherlands and the United Kingdom, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v Myanmar) (International Court of Justice, 13 November 2023) [51]; Amnesty International, "You feel like you are subhuman": Israel's genocide against Palestinians in Gaza (Report, 5 December 2024); Judge Antônio Augusto Cançado Trindade, Dissenting Opinion in Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v Serbia) Judgment (2015) ICJ Rep 3, 360–1 [467].

⁴⁹⁷ Assersuutigalugu takuuk, Natasha Yvonne Barigye, Melissa Hendrickse and Vito Todeschini, "Genocidal Intent in Armed Conflict: Unpacking the ICJ's 'Only Reasonable Inference' Standard" (*Opinio Juris*, 26 May 2025), accessed 24 January 2026. <https://opiniojuris.org/2025/05/26/genocidal-intent-in-armed-conflict-unpacking-the-icjs-only-reasonable-inference-standard>.

⁴⁹⁸ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, [278].

misissorneqarput, aammalu pingaarutilittut suliami tassani periuseq siunertarlu immikkoortinneqarlutik.

303. Kalaallit Nunaanni 1960-ikkunni naartunaveersaatit pillugit pilersaarummik patajaannerusumik pilersitsinermi nunami innuttallu peqqinnerulernissaannik inuiaqatigiillu pitsaannerusumik aningaasaqalernissaannik qulakkeerinnikkusunneq qularutissaanngitsumik pissutaasimassaaq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut atugarisaannik pitsanngorsaanissaq Danmarkip Aningaasarsiornikkut, Inooqatigiinnikkut Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Isumaqatigiissummi naammaginatut atugaqarluni inuuneqarnissamut aamma timikkut tarnikkullu peqqissutsitsigut atugassarititat sapinngisamik pitsaanerpaaffiannik atugaqarneruleriartortitsinissamut pisussaaffianut naapertuuppoq.⁴⁹⁹ CERD naapertorlugu Nunat Inoqqaavisa arnartaat niviarsiarartaallu allat naligalugit kinguaassiornikkut peqqissutsitsigut sullinneqarnissaat qulakkeerniarlugu naartunaveersaasiinissamik kajumissaarinerulluni periuseqarneq "immikkut suliniutitut" taaneqaratarsinnaavoq.⁵⁰⁰ Naalagaaffiit eqimattanut "sanngiitsunut" pisinnaatitaaffimi unioqqutinneqarnissaannut aarlerinarnerusumi inissisimasunut immikkut illersuinissamut,⁵⁰¹ aamma pisinnaatitaaffinnik nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffiitut isumaqatigiisutini assigiinngitsuniittunik atuinissaasa qulakkeernissaannut iliuusissanik pitsaasunik atuutilersitsinissamut pisussaaffeqarput.⁵⁰² Assigiinngisitsinnginnissaq pillugu Immikkoortumi 2.2-mi nassuiarneqartut, annerusumik paasititsiniaasarnerit ilinniartitsinerillu taakku tunngavigalugit illersorneqarsinnaagaluartut "akuersititsiniarsarinermik" periutsit imaluunniit aalajangersimasumik inuiaassusilinnut ataatsinut naartunaveersaatissatut allanik periarfissaqartitsinnginneq arnanit meeqqaniillu imaluunniit meeqqap angajoqqaavanit atuuttumik akuersissutinik unioqqutitsisuusut illersorneqarsinnaanngillat.

304. Tunngavilersuummi tassani aamma arlalinnik naapertuutinngitsoqarpoq. 1964-imi naartunaveersaasersuinerit annertusarneqarnerat ukiumik ataatsimik sioqqullugu "sumi inunngorsimanermut piumasaqaat" danskit inatsisaanni atuutilerpoq. Atuutilersinnera suliffeqarnikkut atugassarititani aaqquussuusaasumik assigiinngisitsinermik sunniteqarsimavoq. Inatsimmi tassani, Kalaallit Nunaanni inunngorsimanngikkaanni sulillunili (amerlanerpaat danskit) Kalaallit Nunaanni inunngorsimasuniit (amerlanerpaat Inuit) suliaat assigiikkaluartut qaffasinnerusunik akissarsiaqartarsimapput. Sulisut Kalaallit Nunaanni inunngornikuunngitsut najukkami inunngorsimasunut sanilliullugit inimit akiliutigisartagaat appasinnerusimapput,

⁴⁹⁹ ICESCR Arts 11 aamma 12.

⁵⁰⁰ Ibid., Art 12; ICCPR Art 27.

⁵⁰¹ Alexander H. E. Morawa, "Vulnerability as a Concept of International Human Rights Law," (2003) 6(2) *Journal of International Relations and Development* 139, 150.

⁵⁰² ICCPR Art 27; CROC Art 24; aamma takuuk Human Rights Committee, *General Comment 23: Article 27 (Fiftieth session, 1994)*, Compilation of General Comments and General Recommendations Adopted by Human Rights Treaty Bodies, UN Doc HRI/GEN/1/Rev.1 at 38 (29 July 1994), paras. 6.1, 6.2, 7; Aamma takuuk Human Rights Committee, *Views adopted by the Committee under article 5, paragraph 4, of the Optional Protocol, in respect of communication No. 511/1992 (Ilmari Länsman et al. v. Finland)*, CCPR/C/52/D/511/1992 (8 November 1994).

ukiumoortumik akiliunneqarlutik feeriatinneqartarsimapput soraarninngornissamullu pitsaanerusunik aaqquissuussiffigineqartarlutik.⁵⁰³ Inunngortartut ikilisinnissaat inuiaqatigiit aningaasaqarneranut pisariaqartutut oqaatiginera illuatungaaticullu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni siuariartornissamut akornusiisumik assigiinngisitsineq imminnut naapertuutinngillat.

305. Pingaaruteqarluinnartumik, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartorneq siunertaannginneruvoq periusaanerullunilu. Inuk naalagaffimmit aallartitaq aalajangersimasumik inuiaassusillit ilaannik nungusaanissamik siunertaqarluni meeqqiortitsinaveersaarnissamik iliuuseqarnissamut peqqusisimaguni, inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut patajaannerunissaat anguniarlugu taamaaliortoqarsimagaluarpuunniit, inuiaqatigiit ilaannik nungusaanissamik siunertaq sulii plusimassaaq Artikeli II-mullu sulii unioqqutitsilluni. 1968-imi spiralip aallaqqaammut akuerineqarnerani innuttaasut amerlassusaannik ikilisitsiniaaneq toqqaannartumik tunngavilersuutigineqarsimanngilaq, taamaakkaluartoq atuutilernera pissusilersuutitut atornerarneranullu sunniuteqarsimavoq..⁵⁰⁴

306. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarutaat naapertorlugu 1950-ikkut naanerannit Nunatsinni Nakorsaanerup Kalaallit Nunaanni innuttaasut amerliartorneranni annertuumik soqutiginninnermik takutitsivoq. 1957-imi Kalaallit Nunaannut Ministereqarfiimmitt innuttaasut amerliartupiloornerannik ajornartorsiut qaqqippaa akeqanngitsumillu naartunaveersaasiisinnaanermik neqerooruteqarsinnaaneq ujartorlugu. Piumasaa itigartinneqarpoq. Ministereqarfik ilaatigut akivoq "Kalaallit innuttaasuisa amerliartornerannik ernumassuteqarnerup pisortatigoortumik nalunaarutigineqarnikuunnginnera oqaatigineqassasoq, Ministereqarfiullu siornatigut aalajangiussaq innersuussutigisinnaagaa, taanna naapertorlugu naartunaveersaatit akeqanngitsumik tunniunneqarsinnaapput taamaallaat nakorsap tamanna tunngavilersorsimappagu."⁵⁰⁵ 1958-imi aprilimi tamatuma kingorna ataatsimiinnermit imaqaarniliami Nakorsaaneq aperivoq "Kalaallit innuttaasusiisa 42%-ii meeraaneri Ministereqarfiup qanoq isumaqarfigineraa[...] Inunngortartut ikilisinnissaannut iliuuseqartoqartariaqarnerasoq pillugu erseqqissaasoqartariaqartoq isumaqarsimavoq."⁵⁰⁶ Ataatsimiinnermi nunatsinni nakorsaaneq, nunap immikkoortuini nakorsat marluk peqatigalugit "inunngortartut ikilisinnissaannut iliuuserisinnaasorinartut" pillugit eqqartuissasut kingornalu "taakku pillugit ataatsimut pilersaarutit pillugit sukumiinerusumik oqaaseqaasiussasut"

⁵⁰³ Marie Kathrine Poppel, 'Indigenous Citizenship: Gender and Discrimination' (2024) in Birte Siim and Pauline Stoltz (eds) *The Palgrave Handbook of Gender and Citizenship*, 565, 575-576.

⁵⁰⁴ Jens Misfeldt, 'Familieplanlægning i grønlandske lægedistrikter' (1977) 139(25) *Ugeskrift for Læger* 1501, 1501; Flemming Mikkelsen, 'Om Familieplanlægning' (1978) 5 *Tidsskrift i Grønland* 152, 153; Jensen et al. 198; Jensen et al. p. 236 citing NKA, Landslægeembedet, j.nr. 536-2, Årsberetning 1971-1973, pk.nr. 237; Jensen et al. p. 253 citing Folketingets bibliotek, Folketingets arkiv, 1974 (2. samling), Socialudvalget, L38, ministerens besvarelse af udvalgsspørgsmål nr. 6, bilag 7; 'Spiralens Sejrsang', *Atuagagdliutit* (1970) 14. <https://timarit.is/page/3789471?iabr=on#page/n13/mode/2up/search/spiralens%20sejrsang>

⁵⁰⁵ Jensen et al. 28.

⁵⁰⁶ Ibid., 29.

isumaqatigiissutigineqarpoq.⁵⁰⁷ Ataatsimiinnermi inuk ataaseq, danskit naalakkersuisuini naalakkersuisoqarfimmi pisortaq oqarsimavoq "tamanna mianerilluinnartumik ingerlanneqartariaqartoq, iliuuserineqartullu suulluunniit inoorlaat toqorartarnerujussuannik inunngortartullu uersanaanerannik siullertut tunngavilersorneqartariaqartut."⁵⁰⁸ "Mianersorluinnartumik ingerlanneqartariaqarneranut" innersuusummi mianersorluinnarnissaq pineqarpoq, inuiannik ikilisaaneq pisortigoortumik tunngavilersuutaasariaqarnani. Erniusartut ikilisinnissaannut suliniutissanik nassaarnissamik nakorsaq suliakkerneqarsimammat ima paasineqassaaq inuuniarnikkut suliniuteqarani nakorsaasarnikkut suliniuteqarsimassasoq. Anaanat inuusuttut "meeqqallu uersakkat" naartunaveersaasersuinnermik periuseqalernermut politikikkut annertuumik tunngavigineqarsimapput. Periarfissat allat, nakorsaasarnikkut periutsit sakkukinnerusut, nakorsaatitaqanngitsunik periutsit assinganik kinguneqarsinnaasut erseqqinnerusimanngillat.

307. 1960-imi februaarip 5-iani raatiukkut apersuinnermi ima qulequtalimmi "Kalaallit Nunaat Inoqarpallaalissava?", Nunatsinni Nakorsaanerup uparuarpaa innuttaasut amerliartornerat attaveqaasersuutitut allaffissornermullu sunniuteqartoq inuiaqatigiillu aningaasaqarnerata siuariartorneranut akornutaasinnaasoq. Oqaatigaa "innuttaasut taamatut amerliartupiluussagunik inuiaqatigiinnillu suliffissuaqarfilimmik unammillersinnaasunillu nutaanik pilersitsinissamut aningaasassaaruttoqarpat, nunap aningaasaqarnera taamaalillunilu innuttaasut inuunermi atugarisaat pitsanngoriartoratik ajorsiartuaassapput."⁵⁰⁹ Periarfissat pingasut isumaliutersuutigivai: naartunaveersaatit, naartuersinneq nunamut allamut nussortitsineq. Innuttaasut amerliartornerisa arriitsumik ingerlatinnissaanut naartunaveersaasertinnissamik nammineq aalajangiisinnaasitsinissap iluaqutaanissaa nalornissutigalugu oqarsimavoq. "Isigisamini "innuttaasut ukiut amerlasuut ingerlaneranni tamanna ilikkassavaat, imaluunniit periutsit pitsaanerusut naleqqunnerusulluunniit pilersinneqarsimassapput, Kalaallit Nunaatali aningaasaqarnera pillugu inunngortartunik annertuumik ikileriartitsinissaq pisariaqarpat, sukkasuumik taamaaliortariaqarpugut."⁵¹⁰ Naartuersinneq inerteqqutaasutut itigartinneqarpoq (taamani). Nunamut allamut nussortitsineq isummamini aamma piviusorsioruunngissorisimavaa. Inernilerpaa Kalaallit Nunaannut Ataatsimiititaliap nutaap, 1960-imi pilersinneqartup siunertaanut ilaasariaqartoq "ukiuni aggersuni innuttaasut amerliartupiloortut qanoq iliornissaat".⁵¹¹ 1960-imi juunimi aviisimi nutaarsiassani nalunaarutigineqarpoq "Kalaallit Nunaanni nakorsat amerlanerit isumaqartut arnat kinguaassiorsinnaajunnaarpata arnanut taakkununga inuiaqatigiinnillu oqilisaataassasoq. Tamannali soorunami taamaallaat arnap kissaatigisaanik pissaaq, taakkuli nalinginnaasumik nakorsat aalajangiisittarpaat. [...] Kalaallit Nunaanni inuit naartunaveersaatinik atuisinniarneqarsimapput, tamannali neriunaateqanngitsutut uppernarsarneqarsimavoq

⁵⁰⁷ Ibid.

⁵⁰⁸ Ibid.

⁵⁰⁹ Jensen et al. 36.

⁵¹⁰ Ibid.

⁵¹¹ Ibid., 36-37.

taamaallillunilu kinguaassiorsinnaajunnaarneq pitsaanerpaatut aaqqiissutissaalluni."⁵¹²

308. Kalaallit Nunaannut Ataatsimiititaliap nalunaarutaa naapertorlugu (G60), 1951-52 aamma 1961 akornanni inunngortartut 30 procentinik amerleriarsimapput. Kalaallit Nunaannut Ataatsimiititaliaq Kalaallit Nunaanni politikkimut, aningaasaqarnermut allaffissornermullu tunngasut misissornissaannut danskillu inatsisartuinut tamatumunnga nalunaarusiornissaannut pilersinneqarsimavoq. G60-ip nalunaarusiaa 1964-imi saqqummersinneqarpoq tassanilu ilaatigut innuttaasut amerleriarsimanerat tamannalu inuunermi peqqissutsitigullu atugarisat pitsanngoriarsimanerat pissutigalugit kinguaassiorsinnaasut amerleriarsimanerat toqusartullu ikileriarsimanerat nassuiarneqarpoq. Sulinerup aallartinnerani Kalaallit Nunaannut ataatsimiititaliami siulittaasup Victor Gramsip innuttaasut amerliartornerat inuussutissarsiutinut immikkoortortamut pilersaarutinut akornutaasorinerarsimavaa: "Isumaqarpunga innuttaasut amerliartupiloornerat, ilaatigut inunngortartut amerleriarnerannik ilaatigullu toqusartut ikileriangaatsiarsimanerannik pissuteqartut — kingullertut taaneqartup peqqinnissatigut aaqqiissuusaanerup, Kalaallit Nunaannut Ataatsimiititaliamit innersuussutit kingunerisaannik eqqunneqartup kingunerisaanik — annertuumik ajornartorsiutaasut, taakkulu inuussutissarsiutinut suliassa qarfiup allilernissaanut pilersaarutinut atatillugu pingaaruteqarluinnarput qanimullu eqqumaffigisariaqarpavut."⁵¹³ 1960-imi septemberimi innuttaasut amerlassusaat nutaamik missingerneqarmata inunngortartut amerliartortut amerliartoqqinnissaat qularineqarsimavoq. Missingiutit sisamat assigiinngitsut takutinneqarsimapput, taakkunanga pingasuni takuneqarsinnaalluni 1975-ip tungaanut innuttaasut 50.000-t angussagaat. Sisamaanni ineriartorfiunnginnerpaasutut taaneqartumi 1975-ip tungaanut 42.000-nut missingerneqarput. Danskit inatsisartuisa Kalaallit Nunaannut ataatsimiititaliaannut saqqummersinneqarmat, Danmarkimi naatsorsueqqissaartarfik naliliisimavoq "Missingiut III tassaasoq aningaasaqarnikkut pitsaanerpaamik ineriartorfiusinnaasoq, tassa inunngortartut Danmarkimi inunngortartut amerlaqatigisaannut appararujussuarunik."⁵¹⁴
309. Innuttaasut amerlassusaannut missingiut nutaaq 1967-imi majimi Grønlandsrådpip allattoqarfianit saqqummersinneqarpoq. Tamanna spiralimik misileraaneq Erik Rosenimit ingerlanneqartoq pillugu nalunaarusiaagallartup saqqummersinneqarnerata kingorna qaammat ataasiinnaq qaangiummat Kalaallit Nunaannut ministereqarfimmut 1967-imi aprilimi tunniunneqarsimavoq. Kinguaassiorsinnaassuseq allanngortinneqanngippat Kalaallit Nunaanni innuttaasut 1965-imi 35.000-niit 1990-imi 91.000-nut amerleriassasut innuttaasut amerlassusaannut missingiummi missingerneqarsimavoq. Aamma naartunaveersaatinik atuinerulertoqarpat inunngortartut ikileriassasut aamma missingerneqarsimavoq. Missingiut taanna Grønlandsrådimi 1967-imi juunip 6-ani sukumiinerusumik eqqartorneqarpoq. Rådimi tassani politikkerit Kalaallit Nunaanni kinguaassisinnaassuseq pillugu assigiinngitsunik isummersimapput, ilaatigut ima oqarsimallutik

⁵¹² RA, Kvindehistorisk Samling, Foreningen for Familieplanlægning, "Avisudklip – se udskriftssamling, 1957-1984, pk.nr. II", uani issuarneqarpoq Jensen et al. 37.

⁵¹³ Victor Gram, uani issuarneqarpoq Jensen et al. 38.

⁵¹⁴ Jensen et al. 39.

"ukiut hunnorujulikkaat nikinneranni inuit ikinnerusunik meerartaarnissamut kissaatigisaminnik eqquutsitsinissamut maanna periarfissagissaarnerujussuusut" tassani spiralip eqqunneqarnera innersuussutigineqartoq Ilisimasassarsioqatigiit paasisimavaat.⁵¹⁵

310. Danmarkimi kinguaassisinnaassuseq piffissaliussaq eqqorlugu anguneqarpoq, naak periarfissani pingasuni taakkunani ilimanaateqannginnerpaatut isigineqarsimagaluartoq. 1960-ikkut qiteqqunnerisa 1970-ikkullu qiteqqunnerisa akornanni Kalaallit Nunaanni kinguaassisinnaassuseq arnamut ataatsimut meeqqiarineqartartut agguaqatigiisillugit 6,5-7,5-iniit 2,5-inut apparipput, Danmarkimi meeqqiarineqartartut amerlaqatigilerlugit.⁵¹⁶ Kinguaassisinnaassutsip apparipput ilaanut arnat ilaqutariinnut pitsaannerusumik pilersaarusiorsinnaalernerat, nammineq aalajangikkaminnik naartunaveersaasersinnaalernerat ilinniagaqalernissamillu periarfissaqalernerat pissutaatinneqarsinnaapput. Apparipput *annertussusaa* malunnaateqarpoq (takuuk). Innuttaasut amerlassusaat pillugit nalunaarusiami 1974-imeersumi 1960-72-imi ernisartut amerlassusaat nunani 82-ini sanilliunneqarmata paasineqarpoq Kalaallit Nunaanni kinguaassiorsinnaassuseq ukiuni taakkunani tamaniillu annerpaamik apparipput.⁵¹⁷
311. Inuit oqartussaasuni atorfillit innuttaasut ikileriansimanerat spiralimik suliniutip iluatsissimaneranik uppersaatitut isigisimavaat. Danskit inatsisartuini 1970-imi oqalugiaammi Kalaallit Nunaannut ministerip Kalaallit Nunaanni 1950-ikkunni "innuttaasut amerlipiloorsimanerat" oqaatigaa nalunaarutigalugulu kinguaassisinnaassuseq maanna spiralimik eqqussinerup kingunerisaanik apparipput. Oqarpoq innuttaasut affangajaat 0-iniit 14-inut ukioqartut tamannalu nassuiarpaa ilaqutariinnut erloqinartuusoq aamma "meeqqanik isumaginninnermut pisortat suliaasaqarfiannut, atuarfinnut ilinniarfeqarfinnut allanut annertuumik aningaasartuutaasoq" taamatullu inissialiortiternermut.⁵¹⁸ Ilaatigut kinguaassiorsinnaassutsip qaffasinnerani naalagaaffimmut aningaasartuutaasartut pissutigalugit kinguaassisinnaassutsip apparipput pitsaasumik ineriartornerusoq oqalugiaammi toqqaannangitsumik oqaatigineqarpoq. Piviusumik innuttaasunik amerliartortunik isumaginninnermut naalgaaffiup aningaasartuutaasa amerlassusaat apeqquuserneqarsinnaapput. Taamani Kalaallit Nunaanni inuit katillugit 46.000-usimapput,⁵¹⁹ illuatungaani danskit 4.93 millionit missaanniissimallutik.⁵²⁰ 1977-imi allakkamini Jens Misdelt nassuiaavoq Lippes Loopip Kalaallit Nunaannut

⁵¹⁵ Jensen et al. 70.

⁵¹⁶ Takussutissiaq 2 takuuk.

⁵¹⁷ R.T. Ravenholt and John Chao, 'World Fertility Trends, 1974' (1974) Series J(2) *Population Report: Family planning programs* J-21 aamma J-23.

⁵¹⁸ A C Normann, Kalaallit Nunaannut Ministeri, 'Statement on Greenland', *Danish Parliamentary Debates* (Folketinget, 86. Møde, 23. april 1970) 5263, 5264. Danskisuuaniit nutserneqartoq "I dag er knap 50 pct. af befolkningen: i alderen fra 0 til 14 år, og dette betyder for den enkelte familie en stor forsørgerbyrde og for det offentlige overordentlig store krav til børneinstitutioner, til skoler og andre uddannelsesinstitutioner."

⁵¹⁹ *Naatsorsueqqissaartarfik*, "Population and Population Growth." Januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=en&version=201603&sc=SA&colcode=t>

⁵²⁰ Danmarks Statistik, 'Population from the Censuses by National Part and Time' (All Denmark; 1970).

eqqunneqarnerata kingorna "innuttaasut amerliartornerat maanna aqunneqalersimasoq."⁵²¹ Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit 1973-imiit 1976-imut pissutsit pillugit 1978-imi ukiumoortumik nalunaarusiami aamma allassimavoq "innuttaasut amerliartornerat aatsaat 1967-ip kingorna aqunneqalersimasoq."⁵²² Grønlandsrådpip allattoqarfia Ittoqqortoormiini kommunerådi tikeraarsimavaa, tassanilu ilaqutariinnut pilersaarusiorneq siullertut oqaluuserineqarsimavoq ukiumullu inunngortartut 20-iniit 5-7-inut appariarsimanerat pissutigalugu "naammassineqartut" nalunaarsorneqarsimalluni.⁵²³

4.5 Pinngitsoortitsinissamik Pisussaataaffik

312. Naalagaaffiup Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiisummi,⁵²⁴-ni aalajangersakkat atuutilersittariaqarpai, taamaallunilu inuiannik nungusaanermik *pinngitsoortinnissamut* iliuuseqassaaq. Isumaqatigiissut atorlugu naalagaaffinnut pisussaaffiliineq pinerluuteqarsimasunullu ataasiakkaanut akisussaaffiliinermut tamanna pingaarnertut assigiinngissutaavoq. Nunat Tamalaat Akornanni Eqqartuussiviup (The International Court of Justice-p) ima nassuiarpaa "akisussaassuseqarneq atuutilissaaq [...] naalagaaffik inuiannik nungusaanermut pinngitsoortitsinnissamut iliuusissattut periarfissaasinnaasut nungusaanissamik pinngitsoortitsinnaagaluartut tamaasa atorlugit iliuuseqanngippat."⁵²⁵ Tassunga atatillugu "piffissaagallartillugu iliuuseqarneq" pingaarnertut isiginiarneqarpoq, tassanilu naalagaaffiup inuit iliuuseqartut ingerlatsinerannut sunniisinnaassuseqarnera ilaatigut eqqarsaatigineqarluni. Tamatuma nalilersorneqarnerani, naalagaaffimmi nunap isorartunera, naalakkersuinikkut atassuseqarnerup nukittussusaa, naalagaaffimmi oqartussaassut allanut attaveqarnerat, pisuni pingaarnertut iliuuseqartuusut naalagaaffimmilu inunnit navianartoq qisuariarfigissallugu inatsisitigut inissisimaffik tunngavigalugit, Eqqartuussivimmit pissutsit malinnaavigalugit nalilersorneqartarput.⁵²⁶

313. Kalaallit Nunaat Danmarkip nunataata ungasingaatsiartuani inissisimavoq. Taamaakkaluartorli "naalakkersuinikkut atassuteqarneq, naalagaaffimmi oqartussaassut allanut attaveqarnerat aamma pisuni pingaarnertut iliuuseqartuusut" tungaatigut paasissutissaniit piffissani pineqartuni ataqatigiinnermikkut nukittusimapput.⁵²⁷ Kalaallit Nunaat 1953-imi Danmarkimi nunap immikkoortortaatusut amtut ilanngunneqarpoq, taamaammallu Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuinerneq politikki atuutsilersinneqarnissaa eqqarsaatersuutigineqarmat 1960-ikkullu naajartornerani aallartinneqarmat apeqquuserneqarsinnaanngitsumik Danskit

⁵²¹ Misfeldt, 'Fagligt og socialt' (20 June 1977) *Ugeskrift for læger* 1501.

⁵²² Jensen et al. 101.

⁵²³ Ibid., 99.

⁵²⁴ Genocide Convention Art V.

⁵²⁵ Case Concerning Application on the Prevention of and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, 221 [430].

⁵²⁶ Ibid.

⁵²⁷ Ibid.

naalagaaffianut ilaalluni. Siuliani eqqaaneqareersutut, Nunatsinni nakorsaaneq peqqinnissaqarfimmilu sulisut naalagaaffiup ataani atorfeqartinneqarput, taakkulu Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik allallu naalakkersuisut immikkoortortaarfii akuttoqatigiisumik attaveqatigisarsimavaat, taamaammallu tassuunakkut qitiusumik malinnaavigineqartarsimallutik. Spiralilersuinerup aallartinnerani ukiut siulliit nalunaarsuisimapput, Lippes Loop-it (spiralit S-itut marloqiusatut ilusillit) ikkussuunneqartut amerlassusaat aammattaaq pissutsit sukumiisuunngitsumik, naak eqqorluinnanngikkaluartut, allaaserisimavaat. Tamatuma saniatigut nunat tamalaat akornanni unioqqutitsinernut tunngatillugu naak 1992-ip kingorna peqqinnissaqarfimmi suliassaqarfik Kalaallit Nunaata tigareeraluaraa, *naalagaaffiup* akisussaassuseqarnera suli Danmarkimiippoq (Immikkoortoq 1.4.3 takuuk).

314. Nunat tamalaat akornanni eqqunngitsuliortoqartillugu naalagaaffiup akisussaana pineqalerpat “nunat tamalaat akornanni pisussaaffiunik unioqqutitsinermik naliliisoqassappat, Naalagaaffik pissutsinik aalajangersimasunik pinaveersaartitassaqarpat, piffissallu ingerlaneranni pissutsit ingerlatiinnarneqarsimappata pisussaaffimmillu malinnittoqanngippat nunat tamalaat akornanni pisussaaffiannik unioqqutitsinertut isigineqassaaq.”⁵²⁸ Imaanngilaq inuiannik nungusaaneq pereerpat aatsaat inuiannik nungusaaneq pinngitsoortinniarlugu pisussaaffeqartoqalissasoq, tamanna ICJ naapertorlugu “isumatusaarnerrunngilaq, pisussaaffeqartitsinermimmi iliuuseqartoqannginnissaa imaluunniit taamaaliornerrup pinaveersaartinnissaa siunertaammat”.⁵²⁹ Naalagaaffiup inuiannik nungusaasoqartoqarnissaanut sakkortuumik aarlerinaateqartoq paasippagu nalunngereersimappaguluunniit ingerlaannartumik atuutisilissaaq”.⁵³⁰ Pisussaataaaffik tamanna ilisimasaqarneq taamaallaat tunngavigalugu atuutilertanngilaq, paasissutissalli tunngavigalugit naammaginartumik iliuuseqarnikkut. Inuiannik nungusaanerrup unitsinngitsoorneranut akisussaasutut nalilerneqassagaanni, tamatuma siunertarineqarneranik imaluunniit inuiannik nungusaanissamut iliuuseqartoqarsimaneramik uppersaatinik peqassaaq. Piffissami tassani pisut tamarmik inuiannik nungusaanermi iliuuserineqartut arlaannaalluunniit ilaatinneqarput – matumani erninerit pinaveersaartinnissaat siunertaralugu iliuuseqartoqarsimanera pineqartillugu.⁵³¹

315. Naalagaaffimmi pisortatigut sulisut pisunut ilisimasaqarnerannut imaluunniit ilisimareerneqartussaagaluartunut uppersaateqarnera “Ilisimanninneq”-mut ilaatinneqarput. Aallaqqaasiummi eqqaaneqareersutut, naalagaaffimmi pisortatigut sulisut, matumani naalagaaffiup ataani sulisut tamaavimmik ilanngullugit atorfeqarnerminni pisortatigut iliuuseqartuusut naalagaaffiup akisussaaffigai. Nakorsat nammineq ilisimagunikku ilisimasaqarunilluunniit, taakkua suleqatigisatilluunniit akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaasersuisimasut, ingammik naartunaveersaatit (spirali imaluunniit

⁵²⁸ International Law Commission Articles on State Responsibility,

⁵²⁹ Case Concerning Application on the Prevention of and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, 222 [431].

⁵³⁰ Ibid., 430.

⁵³¹ Ibid.

naartunaveersaammik kapitinneq) arnamiit nammineq ulorianaateqanngitsumik unitsinneqarsinnaanngitsut pineqartillugit, taava naartunerit pinaveersaartinniarlugit iliuuseqartoqarsimavoq pinngitsoortitsinissamullu pisussaaffik atuutilerluni. Imikkoortoq 2.3.1-mi eqqartorneqareersutut, arnat meeqqallu akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaasorsorneqarsimaneramik naammattumik tunngavissaqarluarpoq, aamma nakorsat taamatuttaarlu naalagaaffimmi sinniisutut akuersissuteqartoqarsimannginnera ilisimassagaat ilimanaateqarpoq. Nakorsat Nunatsinnilu Nakorsaanerup uppersarsaataat tamanullu nalunaarutaat naapertorlugit arnat meeqqallu nakorsiarnerni nakorsiarnermut pissutigisaat apeqqutaatinnagu “piumassuseqalersaarineramik periuseqarneq” qanorluunniit kajumissaarniarlugit “akuersisitsiniarluni kajumissaarineramik periuseqarneq” atulersimavaat. Nakorsat ilaasa aamma atortoq peerneqarumasooq itigartitsissutigisarsimavaat.⁵³²

316. Kalaallit Nunaanni nakorsat Kalaallit Nunaata Nakorsaaneraniit tapersorsorneqarlutik iliuuseqarput, Nakorsaanerlu Kalaallit Nunaata Ministereqarfianut Danmarkimiittumut nalunaartarpoq. Kalaallit Nunaanni Nakorsaaneq Ministereqarfillu allakkatigut nalunaarasuartaatikkuunniit attaveqatigiittarsimapput. Allagaateqarfimmiittut Ilisimasaleqatigiinnit takuneqarsinnaasut naapertorlugit, allakkat sapaatit akunnialunnguit ingerlaneranni nassiunneqarlutillu tiguneqartarsimapput. Ilisimasassarsioqatigiinnit nalunaarutigineqarpoq, ulloq 23. Decembari 1969 Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik Kalaallit Nunaanni Nakorsaanerumut nalunaarasuartaammik nassiussisimasooq “nukiginnartoq”-mik nalunaaqutserneqarsimasumik, Ilisimasassarsioqatigiillu paasisimasaat naapertorlugit taanna Grønlandsrådpil allatseqarfiata pisortaanit missingersuusiariineqarsimavoq. Kalaallit Nunaanni ukiut marluk suli qaangiutsinngitsut arnat 15-iniit 49-nut ukiullit 25 procentii spiralilernerneqarsimammata Ministereqarfimmit tupaallaatigineqarsimanera nalunaarutigineqarpoq. Arnat illoqarfimmiittut amerlassusaasa affaattut amerlatigaat. Ministereqarfik Nunatsinni nakorsaanerumut inernerit pillugit oqaaseqaaqsisimavoq, “tamanna tupigutsannarpoq, sualummi akuttusuumik paasiniaasoqartarnera eqqarsaatigissangaanni.”⁵³³ Tassani “akuttusuumik paasiniaasoqartarnera” pillugu ilisimasassarsioqatigiinnit ima nassuiarneqarpoq “arnat amerlanngitsut nammineq piumassutsiminnik ujartuisimasut.”⁵³⁴ Nunatsinni nakorsaanerup Ministereqarfimmit qanoq akisimaneramik takussutissaqarsimanngilaq.⁵³⁵ 1972-imi Ministereqarfimmit aallartitaq oqarfigineqarsimavoq arnat ikkussivigineqartut qanoq pineqarnerminnik paasisimasaaqanngitsut. Aammattaaq toqqaannartumik ilinniagartuutut allaaserisaannit tusagassiortunillu Nunatsinni nakorsaaneramik apersuisoqarsimaneramik ilisimatinneqarput “piumassuseqalersaarineramik periuseqarneq” atorneqarsimasooq, tamannalu taamanikkut Danmarkimi naartunaveersaasarsuisarnermi periusaasimanngilaq (Kapitali 2 takuuk).

⁵³² Redacted statement of claim in the civil proceedings; Jensen et al.

⁵³³ Jensen et al. 84.

⁵³⁴ Ibid.

⁵³⁵ Ibid.

317. 1974-imi Nunarsuarmi innuttaasut pillugit ataatsimeersuarnermut tunngatillugu Kalaallit Nunaannut Ministeriaqarfimmi eqqartuinerit naapertorlugit, Danmarkip ilisimalluarppaa naartunaveersaasersuinerimik politikeqarnertik innuttaasunik ikilisaanermut tunngaveqartillugu uparuaasoqartarsinnaasoq. Ilisimasassarsioqatigiit nalunaarusiaat naapertorlugu, “ataatsimeersuarneq sioqqullugu Danmarki spiralilersuisimaneq pillugu uparuarneqarnissaa naatsorsuutigineqassasoq Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik ilisimatinneqarsimavoq. [...] Danmarkip aallartitai Bodil Begtrupimit aqunneqartut peqataassapput, allakkiarlup naapertorlugu ima oqaaseqarsimavoq ‘tamanna pillugu Danmarkip Kalaallit Nunaannut iliuuseqarsimanera pillugu saassutsinnissaa naatsorsuutigineqassasoq, tassami innuttaasut ikilieriangaatsiarsimaneranik kinguneqarmat.’”⁵³⁶ Suna uparuaatigineqarsinnaanersoq itisilinngilaa, kisiannili innuttaasut ikilismaneranut attuumassuteqartoq ilisimatitsissutigaa. Nunarsuarmi innuttaasut pillugit nalunaarummi 1974-imeersumi nunarsuarmi nunanit allanit sukkanerusumik Kalaallit Nunaanni naartunaveersaasersuisoqarsimasoq takutinneqarpoq.

318. Qulaani pisut taaneqartut naapertorlugit, siusinnerpaamik 1969-imi kingusinnerpaamillu 1974-imi Kalaallit Nunaanni erninerit pinaveersaartinniarlugit aarlerinaatilinnik iliuuseqartoqarsimanera Danmarkimit ilisimaneqartoq imaluunniit ilisimasimassagaat tunngavissaqarluartoq nalunaarusiortut naliliipput. Tassani inuiannik nungusaasoqarsinnaanera pinngitsoortinniarlugu Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissut naapertorlugu naalagaaffiup inatsisitigut “pisinnaasat tamaasa” atorlugit iliuuseqartussaananerik pisussaaffeqarnera atuutsilerpoq.⁵³⁷ Taamaakkaluatorli 1969-imi Kalaallit Nunaannut Ministereqarfik Nunatsinni nakorsaanermut nalunaarasuartaatikkuat ernumassuteqarnini oqaatigisimagaluaraa, tamanna Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissummi eqqaaneqartutut “pisinnaasat tamaasa” atorlugit iliuuseqarnertut taaneqarsinnaanngilaq.

4.6 1948-mi Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissutip inernilerneqarnera

319. Inuiannik nungusaasimaneq pineqarnersoq aalajangeruminaappoq, tamannalu aatsaat eqqartuussivimmi inatsisitigut, oqartussaassusilittut aalajangerneqarsinnaavoq, kiisalu uppersaasatit tamaasa pissarsiarinissaannut nalilersorsinnaanissaannullu piginnaasalinnik aalajangerneqarsinnaalluni. Suliami pineqartumi peqqissaartumik nalilersuissangaanni Inuit ilaqutariit meeraannit arsaarinninneq danskinullu ilaqutariinnukartitsisarneq eqqarsaatigineqartariaqarsinnaavoq,⁵³⁸ aamma najugaqarfinnit minnerusunit anginerusunut nussortitsineq, pingaartumik toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu naqisimaneqarnerat eqqarsaatigalugu, soorlu atuarfimmi suliffimmilu Inuit oqaasiinik atorunnaartitsineq, meeqqat

⁵³⁶ Ibid., 102.

⁵³⁷ Case Concerning Application on the Prevention of and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43, 221 [430].

⁵³⁸ Danmarkimi ministeriuneq, Kalaallit Nunaanni Meeqqanut Utoqatserluni allagaq (8. December 2020).

assigiinngitsunik kingoqqiffillit (danskinik) ataallit inatsisitigut ataataqartut qulakkeerneqarsinnaanerannut kingornussisinnaanerannullu inerteqquteqarneq, kiisalu Inuit atugaannik peqqissusaannillu sunniuteqarujussuarmik akissarsiakitsitsiniaanernik periuseqarneq.⁵³⁹ Nalunaarusiortut tamakku pillugit inerniliinngillat. Taamaakkaluartorli taakku nalilersussangaanni, naalagaaffiup akisussaassuseqarneranut tamakkiisumik naliliinissamut uppersaartit pingaruteqarsinnaapput.

320. Piffissami pineqartumi, naartunaveersaasersuineq kisiat tunngavigalugu Kalaallit Nunaanni Inuit nungusarneqarnissaat ilaatigut siunertaarinqarsimanersoq paasissutissat misissorneqartut naapertorlugit Nalunaarusiortut inerniliisinnaasimannngillat. Kalaallit Inuit ilaannik nungutitsiniarneq pillugu siunertaq piviusut tunngavigalugit kisimi inerniliussassatut tulluannilaq, toqqaannanngitsumik inuiannik nungusaanissamut siunertaqarnermi inatsisitigut malitassat aallaavigalugit. Inuit akornanni innuttaasut amerlassusaannik killilersuineq aalajangeeqataasunut *ilaasoq* Kalaallit Nunaanni nakorsat arlallit naartunaveersaasersuinerannut pingaartumik spiralilersuinnermi aalajangeeqataasoq “piumassuseqalersaarnermik periuseqarneq” imaluunniit “uteriisumik sunniiniarneq” aqutugalugit kiisalu spiralip peerumaneqarnerani itigartitsisarnikkut tamatumalu Nunatsinni nakorsaarnermik ilisimaneqarsimassasoq ilimagissallugu tunngavissaqarluarpoq. Siunertarinqanngitsut pisut inuiaqatigiinni eqimattat aalajangersimasut innuttaasuini annertuumik ikilisitseriaraluarfiusut, inuiaqatigiinnik taakkuninnga ilaatigut sequmiiniarnermik siunertaqartut taaneqarsinnaaneri takorlooruminaappoq. Taamatuttaarlu inuiannik nungusaanissamut siunertaqarnerup uppersarneqarnissaannut killigititaq qaffasingaatsiarlunilu aalajangersimaqqissaarpoq. Siunertarisap uppersarneqarnerattut nalilissangaanni, tamanna “assortorneqarsinnaanngitsumik tunngavissalittut naliliineq” inernerisariaqarpaa. Paasissutissat misissornerani, naalagaaffimmit tunngavissaalluarmik taanna taamaallaat siunertarinqarnera nalunaarusiortunit nalileneqarsinnaasimannngilaq. Taama naliliissangaanni paasissutissat attuumassutillit tamaasa tamakkiisumik nalilersoreernerata kingorna qulakkeerneqarsinnaassaaq. Aallaqqaasiummi eqqaaneqartut matumani ilisimasaleqatigiit tamakkiisumik misissuisinnaasimannngillat piffissatigut, sulisusaqarnikkut, aningaasatigut allatigullu atugassatigut isumalluutissaqarsimannnginnamik.

321. Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissutip iluani Danmarkip pisussaaffini tamaasa eqquutsissimanngikkai nalunaarusiortunit naammattumik tunngavissaqartinneqarpoq, taakkulu inuiannik nungusaannginnissamik pisussaaffimmit siammasinnerupput. Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqatigiissummi Artikeli II(d) tunngavigalugu, Kalaallit Nunaanni 1960-imiilli meeqqiornissamik pinaveersaartitsinissamut peqqusinerit pisimanagerat, nalunaarusiortut naammattumik tunngavissaqarsoraat. Inunnit naalagaaffiup ataani sulisunit tamakkua iliuuserineqarput, taamaammat oqartussaaffeqarneq danskit naalagaaffeqarfianiippoq tamannalu

⁵³⁹ "Sumi inunngorsimaneq tunngavigalugu akissaasersuineq"-tut ilisimaneqartoq. Takuuk: Danmarks
 Nationalleksikon, https://lex.dk/f%C3%B8destedskriteriet_-_Gr%C3%B8nland.

nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu akisussaatinneqarsinnaalluni. Pissutsini naalagaaffiup ilisimasaqarfigisaani, imaluunniit iliuuseqartusnaanini ilisimassagaluarpagu, Artikeli II(d)-imi allassimasuni akerlianik iliuuserineqartut, naak tamanna piaarinaatsoornerunngikkaluartoq, taava naalagaaffiup inuiannik nungusaanermut pinngitsoortitsinissaanut akisussaaffia atuutsinneqalissaaq. Pinngitsoortitsinissamut akisussaaffimmi piumasaqaataavoq naalagaaffiup pisinnaasani tamaasa atorlugit iliuutsit tamakku pinaveersaartinnissai. Tassunga tunngatillugu Danmarkip pisussaataaiffeqarnerminik unioqutitsisimanera naammattumik tunngavissaqartinneqarpoq, Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiisummi 1948-meersumi artikeli I naapertorlugu pisussaaffiup akerlianik iliuuseqartoqarsimammat.

4.7 Naalagaaffiup Inuiannik Nungusaasutut Akisussaassuseqarsinnaanera pillugu Eqqartuussinikkut Suliarineqarsinnaanera

322. Naalagaaffiit taamaallaat inatsisitigut Nunat tamalaat Akornanni Eqqartuusivianiissinnaapput. Taamaammat, suliaq naalagaaffiup inuiannik nungusaasutut akisussaassuseqarneranut apeqqut ingerlanneqassaguni, naalagaaffiup allap naalagaaffik pineqartup nunat tamalaat akornanni inatsisitigut tunngavigalugit innarliisimasutut unnerluutigineqaruni, pingaartumik politikikkut isumannaallisaanikkullu aarlerinaateqalernissani piareersimaffigisariaqarpaa. Tamanna qaqutigoortuuvuq, kisiannili inatsisitigut aqqusaarneqartareersimavoq. Ullumikkut ICJ-imi suliassiissutit marluk akuerineqartussattut aalajangerniarneqarput, tassani pineqarput International Court of Justice-mi naalagaaffimmit inuiannik nungusaasimasutut unnerluutigineqartutut tunniunneqarsimasut (Gambia illuatungeralugu Myanmar aamma, immikkoortumik, South Africa illuatungeralugu Israel). ⁵⁴⁰Inuiannik nungusaanerup inerteqqutaanera Inuiannik Nungusaaneq pillugu Isumaqaatigiisummi allaqqasutulli *tamanit malittarisassaq malinneqartusaa*voq, naatsorsuutigineqarportaaq naalagaaffiup arlaannaalluunniit Isumaqaatigiisummut peqataasup ICJ-imut naalagaaffik alla, aamma isumaqaatigiisummut peqataasoq, innarliisimasutut suliassanngortillugu unnerluutigisinnaavaa..⁵⁴¹

323. International Court of Justice-mi ingerlatsinerit aallartisarneqassappata, inuiannik nungusaasimasutut uppersaanissamut piumasaqaatigineqartoq qaffasissuuvoq. Naliginnaasumik ICJ angutinnagu ingerlatsinerni uppersaanissamut piumasaqaatip pisussaataaaffiup suussusaa suliallu sumut killinnera apeqqutaasarpog. Uppersaanissamut

⁵⁴⁰ Application of Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v Myanmar), Provisional Measures, ICJ General List No 178 (Order 23 January 2020) ICJ Reports 2020 9; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v Israel) [2023] ICJ Gen List 192 (Order of 26 January 2024) ICJ Reports (Provisional Measures).

⁵⁴¹ Unless the relevant state has made a reservation to the compromissory clause enshrined in Article IX. This is not the case for Denmark.

piumasaqaatip allaaserineqarnera tamatigorluinnaq assigeeqqissaamik oqaaseqatigiinnik allanneqartanngilaq. Assersuutigalugu ingerlatsinerni ima allattoqartarsimavoq “uppernarsaatit naleqatigiinnerat,” “ilimanaateqartut naleqatigiinnerat,” “ilimanaateqartut taakkartukkat assigiiaarnerat” kiisalu “Eqqartuussiviup naammaginartitaatut,” taakku assigiinngitsutigut “qularnaatsutut” kiisalu naammaginartumik tunngavissaqarlututut oqariartuuteqarput.⁵⁴² Ilaanni aamma “assortorneqarsinnaanngitsumik apeqqusigassaanngitsoq” atorneqartarsimavoq, kisianni taanna inuiannik nungusaanermut tunngatillugu atorneqarsimanngilaq, taamaattoqassappat “uppernarsaatit akerlilernerqarsinnaanngitsuunissaat” piumasaqaataavoq.⁵⁴³ Matumunnga suliamut tunngatillugu taanna piumasaqaat anguneqarsimanersoq assigiinngitsutigut isummerfigineqassaaq.⁵⁴⁴

324. ICJ allatut isummernissamik neqeroorsinnaavoq, tassa Pituttugaanngitsumik Siunnersuisoqarnissaannut noqqaassut Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqaatigiissutaanni Artikeli 96-imi immikkoortoq 1-imut naapertuuppat atuutsinneqarsinnaammat. Tassa imaappoq “Ataatsimiititaliarsuup imaluunniit Isumannaallisaanermut Siunnersuisoqatigiit International Court of Justice-mut inatsisitigut apeqquq sumulluunniit tunngasoq, pituttungaannngitsumik isummerfigineqarnissaat noqqaassutigisinnaavaat” Taama pisoqassappat, inatsisitigut apeqquq allalluagaassaaq aamma naalagaaffimmit ilaasortaasumit (imaluunniit naalagaaffinniit) Isumannaallisaanermut Siunnersuisoqatigiinni imaluunniit FN-ip Ataatsimiititaliarsuani iliuuseqartoqarnissaannut tapersersorneqartariaqassaaq. Taava apeqquqigineqartoq pillugu eqqartuisoqassaaq qinersisoqarlunilu. Ataatsimiititaliarsuarmi iluatsinneqassaguni (nalinginnaasumik tassani ingerlanneqartarpoq) taava FN-imi naalagaaffiit ilaasortaasa akuersissuteqartuusut pingajoraarterutai marlunnik amerlanerussuteqartariaqarput.⁵⁴⁵

⁵⁴² See further, Katherine Del Mar, “The International Court of Justice and Standards of Proof” in Karine Bannelier, Théodore Christakis & Sarah Heathcote (eds), *The ICJ and the Evolution of International Law: The Enduring Impact of the Corfu Channel Case* (Routledge, 2012) 98.

⁵⁴³ *Corfu Channel (United Kingdom v. Albania)*, Judgment, I.C.J. Reports 1949, p. 17; *Case Concerning Application on the Prevention of and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro)* Judgment (2007) ICJ Rep 43, 90 [209].

⁵⁴⁴ See, e.g., Ebba Lekvall (2025) The Danish “Coil Campaign” in Greenland: Indigenous Genocide Through Forced Birth Control? *Nordic Journal of International Law*, 94 (3) 270-312.

⁵⁴⁵ United Nations organs and agencies, can also request an Advisory Opinion of the ICJ, but only on legal questions arising within the scope of their activities and such a request must still be authorized by the General Assembly. Though substantial legal and moral weight is given to decisions and opinions issued by the ICJ, an Advisory Opinion is not legally binding. UN Charter Arts 18 and 96.

5 Inerniliineq Siunissarlu

325. Suliassat allassimaffiat assigalugu, matumani nalunaarusiami Kalaallit Inuit arnat kissaatiginngisaannik naartunaveersaasersorneqarsimanerat naligiisitaanikkut aamma assigiinngisitsinnginnissamut pisinnaatitaaffii, ilaquataqarnermut namminerlu inuuneqarnermut akuliuffigineqannginnissamut, meeqqat amerlassusissaannut akuttussusissaannullu aalajangiisinnaaneranunat aamma timikkut tarnikkullu peqqinnissamut, tassunga ilanngullugit kinguaassiornikkut kingoqqiorsinnaassutsikkullu peqqissusaat aammattaaq naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqannginnissamut pisinnaatitaaffeqarnerat kiisalu timikkut kulturikkullu ataqpineqarnissamikkut pisinnaatitaaffii innarlerneqarsimanerisa upperinissaannut naammattumik tunngavissaqarluartinneqarput. Taamatuttaarlu ajortumik pinnittoqarsimaneranik oqariartuutigineqarsimasut misissornissaat inuiannillu nungusaaneq nunat tamalaat akornanni pinerluutaasoq unitsinniarlugu iliuuseqarsimanngitsutut naalagaaffiup atsioqatigiinnikkut pituttugaasumik pisussaaffini naammassisimannikkai naammaginartumik tunngavissaqartinneqarpoq.
326. Naak nakorsat imaluunniit peqqissaanermik atorfillit tamarmik akuersissutigineqanngitsumik naartunaveersaasersuisimanngikkaluartut, naartunaveersaasersuinermi periutsitigut naartunaveersaasersuinermilu akuersissuteqanngitsumik iliuuseqarnermikkut assigiinngisitsinerat aaqqissuussaasumik periusaapput, taakkulu danskit allaffissorneranit ilisimaneqarsimapput, unitsinnagillu ingerlatsiinnarsimavaat. 2001-imi akuersissuteqaqqaarani naartunaveersaasersuineq inerteqqutinngoreeraluartoq nakorsat ilaasa, amerlanngikkaluit, periuseq "inuttaanut pitsaanerussammat" atorlugu naartunaveersaasersuisarsimapput. Naak qaqutigooraluartoq, periuseq taanna ingerlaannarsimavoq, tamanna arnanut eqqugaasimasunut inuit pisinnaatitaaffiunat tunngatillugu sakkortuumik unioqqutitsineruvoq, aaqqissuussaannikkut assigiinngisitsinermik periutsit inatsisini politikkinilu ilaasut naammattumik iliuuseqarfigineqarsimannginnerisa, nakkutigineqarsimannginnerisa atorunnaarsinneqarsimannginnerisalunniit kingunerisimavaat tamannalu nunat tamalaat akornanni inatsisaannut naapertorlugit pituttugaasunut pisussaaffigineqartunut unioqqutitsinerulluni.⁵⁴⁶
327. Tamakku unioqqutitsinerit qanga itsaq pisimasuunngillat, ullumikkumulli arnanut eqqugaasimasunut inuiaqatigiinnullu siammasissumik ingerlanneqarsimapput kinguneqartitsillutillu. Inuit arnartaannut akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaasersuisimaneq ataqqinassusaannut sakkortuumik innarliineruvoq, meeqqat aamma angajoqqaajusut ilaquataasullu

⁵⁴⁶ Artikeli 2 aamma 5(e)(iv)-imi peqqinnissaqarfinni race tunngavigalugu assigiinngisitsinnginnissamik aamma CEDAW-imi Artikelini 2(a), (e) aamma (f), 5, aamma 12-mi "iliuuserisassat naapertuuttut tamaasa", arnanut assigiinngitsinermik nungutsitsinissamut, peqqinnissaqarfimmut ilaqutariinnermullu pilersaaruserit ilanngullugit iliuuseqarfiginissaannut naalagaaffiit pisussaaffiunat naapertuunnani.

sinneri, inuttut ataasiakkaatut kiisalu Inuit inuiaqatigiittut ataatsimut timaatigut tarniisigullu innarlerneqarput. Aaqqissuussaannikkut akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaasersuinerit inuuniarnikkut, kulturikkut Inuillu anersaavannut akuerineqarsinnaanngitsumik akulerunneruvoq, annertuumik inooriaatsip pissusissamisoortumik ingerlarnga sunnersimavaa, arnat eqqugaasimasut siunissami kinguaassiorsinnaassusaannut kinguneqartitsisimavoq, kinguneqartitsinerillu kinguaariinnut ingerlatseqqinneqarsimalluni, Inuillu ilaqutariittut inuunerannut kaanngartitsisimalluni ullumikkumut tingussaasunik nalilersorneqarsinnaasunillu takussutissaqarluni.

328. Europami Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Eqqartuussivik naapertorlugu "iliuutsit kinguaassiorsinnaajunnaartitsinermik kinguneqaratarsinnaasut inuup innarligassaannginneranut akornutaapput sakkortunerpaat. Eqqartuussivik naapertorlugu, tamanna sorpassuartigut inuup timikkut tarnikkullu ilorrisimaarneranut sunniuteqarsinnaavoq, ersinermik, annikilliornermik ajukkunnermillu misigititsisinnaalluni, ataannartumillu naalliutsitsisinnaalluni."⁵⁴⁷ Suliame matumani kingunerit taakku tamarmik takussaapput. Arnat timikkut tarnikkullu ataavartumik anniaateqalersimanertik nalunaarutigaa, tassani uteqattaartumik aseruuttoorneq, aaqarnikkut akornuteqarneq, aakkut aseruuttoornerit, ikkussap timip iluaniittup nuunnerata kingorna ajoquserneq, ilukkut putuneq kiisalu kinguaassiorsinnaajunnaarneq ilanngunneqarput. Arnat amerlasuut meerartaarnikuunngillat, mannissap aqqutaatigut ataavartumik ajoqusersimapput; aamma/ imaluunniit sakkortuumik uteqqiattumillu kuutsikkut aseruuttoortarnermik nappaateqalersimapput. Tamarmik sakkortuumik misigisimasaqarsimapput tarnikkullu innarlerneqarsimanertik nalunaarutigaa tassani tarnikkut annikilliorneq, kanngusunneq aamma meerartaarsinnaannginneq pissutigalugu imaluunniit neriutigisaminniit ikinnernik meerartaarsimaneq pissutigalugu naammaginangitsutut misigineq ilanngunneqarput.

Arlalippassuarnut qitornaqannginneq inuunermi aliasuutaavoq qaangerneqarsinnaanngitsaq, ilaqutariiusunit sinneruttunit inuiaqatigiinniillu tamanna aamma malugineqarpoq. Tamakkiisumik isigalugu, Inuit ilaqutariiusut qitiusumik tunngaviat uterteqqinneqarsinnaanngitsumik allanngortinneqarpoq, sunniutai ullumikkumut inuiaqatigiisuni tigussaasumik takuneqarsinnaapput. Kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuiffigitissimanerup kingunerisaanik Inuit arnartaat atoqatigiittarnerup tungaatigut kinguaassiorsinnaassuseqarnerallu kingunerluuteqalersimapput, aamma inuunermi arnatut anaanatullu misigissutsitigut naammagisimaarinninnissaralua, tassa inuiaqatigiiffisaminni inoqatit akornanni tulluusimaarlutik peqataanissaralua – Inuit inuiaqatigiivisa amerliartornissaannut inuunermik nutaamik pilersitsisutut pingaarnertut innuttaanissaat killegalersimavoq. Kinguaariit 1966-ip kingorna inunngorsimasut amerlassusaat siulianut naleqqiullugu ikinnerujuupput, ullumikkullu Kalaallit Inuit innuttaasuisa ikippallaarnerat pissutigalugu utoqqaat soraarninngortut tamaasa

⁵⁴⁷ Fikfak et al. Submission19 Citing *VC v Slovakia* (European Court of Human Rights, Grand Chamber, Application 18968/07, 8 November 2011) [104]-[106].

naammaginantumik isumaginissaqanngillat. Inuiaat peqqinnissaqarfiup sullissineranut tatiginissuseerupput sulilu ullumikkumut tamanna atuuppoq.

329. Eqqungaasimasut qassiugaluarpataluunniit, aaqqissuusaanikkut akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaasersuinerit naalagaaffimmit taparserneqarsimanerat tunngavigalugu, akisussaassuseqarnermik nassuerneq taamatuttaarlu suliassatigut eqqugaasimasunullu ileqqorissaartumik aaqqiiniarneq pissusissamisoorpoq. Inuit pisinnaatitaaffiik unioqqutitsinerit matumani nalunaarusiami suussusersineqartut siornatigut silarsuarmi aqqusaarneqartareersimapput. Tassa taamaappoq, Nunat Inoqqaavinik aalajangersimasumik uteriitsumillu assigiinngisitsinerit silarsuarmi tamarmi pisarsimasut, matumunnga ilanngullugit ernisussiornikkut persuttaasarneq meeqqiornissamullu killilersuinerit tunngavigalugit Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pilersinneqarsimapput. Politikkitt taama ittut USA-mi,⁵⁴⁸ Canadami,⁵⁴⁹ Perumi,⁵⁵⁰ Australiami,⁵⁵¹ taamatuttaarlu Amerikap Europallu ilaanni pilersinneqarsimapput.⁵⁵² Malitsigisaannittaaq, arnat inuiaqatigiivisalu ataqqineqarnissaannut, ikiorserneqarnissaannut taarsiiffigitinnissaannullu ajornaatsumik ingerlanneqarnerussammata siornatigut qanoq iliuuseqartoqarnissaanik pilersitsisoqarsimavoq. Danmarkimi Ministeriunerup Naalakkersuisullu Siulittaasuata akuersissuteqanngitsumik Inuit arnartaannut niviarsiarartaannullu naartunaveersaasersuisinnaaneq pillugu politikkeqarsimanera pissutigalugu, aaqqissuusaasumik immikkoortitsisoqarsimaneranut akisussaaftik akuersaareerpaat. .⁵⁵³ Apeqqut maana tassaavoq: iliuusissat tullittut suuppat?
330. Inatsisitigut malittarisassat tiguaasinnaassuseqanngillat, allanngortikkuminaatsupput, takorluuilersitsisinnaanngitsut arlalitsigullu unioqqutitsinerup kingunerisaanik tarnikkut timikkullu nassuiaruminaatsunik naalliuuteqalersitsisimaneranut inissaqartitsineq ajorlutik. Taamaattorli, naapertuilluarneq angujumallugu pisariaqartinneqartuni aalajangersimasuni malitassanik sinaakkusiisinnaapput, sualummik eqqunngitsuliortoqarnerani toqqaannartumik eqqugaasimasunut. Kapitali matumani periarfissat arlallit nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii tunngavigalugit nassuiarneqarput, inatsisitigut aqqusaarneqareersimasut, ajortumeerinerit assingusut allani pisarsimasut, tamakkulu paasineqartarput sakkortuumik misigisaqareernerup kingorna mamisaanerup nalaani, pingaartumillu tamakku Ilisimasaleqatigiit

⁵⁴⁸ Mark A. Largent, *Breeding Contempt: The History of Coerced Sterilization in the United States* (Rutgers University Press, 2008).

⁵⁴⁹ *Sexual Sterilization Acts in Alberta (1928–1972) and British Columbia (1933–1973)*; see further Standing Senate Committee on Human Rights, *Forced and Coerced Sterilization of Persons in Canada* (June 2021); Clarke, E. “Indigenous Women and the Risk of Reproductive Healthcare: Forced Sterilization, Genocide, and Contemporary Population Control.” *J. Hum. Rights Soc. Work* 6, 144–147 (2021).

⁵⁵⁰ María Elena Carbajal Cepeda v Peru, *Committee on the Elimination of Discrimination against Women*, Communication 170/2021, UN Doc CEDAW/C/89/D/170/2021 (30 October 2024).

⁵⁵¹ Friday Essay: “Too Many Aboriginal Babies—Australia’s Secret History of Aboriginal Population Control in the 1960s,” *The Conversation* (11 April 2024).

⁵⁵² For example in Bolivia, the Czech Republic, Slovakia and Hungary.

⁵⁵³ A formal apology was delivered on 24 September 2025.

arnanit eqqugaasimasunit taakkulu sinnerlugit sassartunit tusartarsimavaat. Periarfissat tamakku tamakkiisuunngillat kisiannili aallarniutaapput.

5.1 Inatsisitigut Aaqqiisoqarnissaanik Pisinnaatitaaffik: Eqqartuussivigitigut eqqartuussiviullu avataaniit periarfissat

331. Danmarki nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu pisussaaffimminut pituttugaanermi, inuup arlaannaataluunniit pisinnaatitaaffiit unioqqutitsiffigineqarsimasup sunniuteqarluartumik atuuttussamillu aaqqiiffigineqarnissaanut pisussaaffeqarpoq.⁵⁵⁴ Tamanna atuutsinneqassappat, nunagisap eqqartuussiviini inatsisitigut aaqqiiniarnerit matumani ilanngullugit naammaginatutimik taarsiiffigitinnissamut,⁵⁵⁵ aamma taartisiassanut,⁵⁵⁶ iluutsitigut takussutissatullu aaqqiiniarnerit pissarsiarineqarsinnaasariaqarput.⁵⁵⁷ Sunniuteqarluartumik aaqqiiniarneq tassaavoq naammaginatutimik oqiliallaataasussamik iluuseqarneq, tassa unioqqutitsinerup sulil ingerlanneqarpat unitsinneqarnera taamatuttaarlu naammaginatutimik ikorsiineq. Aaqqiiniarneq sunniuteqarluanngitsoq tassaavoq iluuseqarniarneq arriippallaartoq, timitaliiniarluunniit piviusunngorsinnaanngitsoq, imaluunniit innarliisimanerup naammaginatutimik akuersaarneqannginnera. Naalagaaffiit akornanni Inatsilerituut Ataatsimiititaliarsuata sakkortuumik aaqqissugaasumillu unioqqutitsisimanerit tunngavigalugit taarsiiffigitinneqartussat suussusersivaat, matumani misissuisoqarnerani malinnaasinnaatitaaneq, iluortoosumut pisinnaatitaaffeqarneq, qularnaveeqqutitut, pisimasut piteqqinnginnissaannut aammattaaq taartisiassanut qulakkeerfigineqarneq, taarsiiffigitinneq, piginnaanngorsaqqinneq naammagisimaarinninnerlu ilanngunneqarput.⁵⁵⁸
332. Danmarkip Naalakkersuisui aaqqiiniarlutik iluuseqareersimapput. 2025-mi septemberip 24-ani, Danmarkimi Ministeriuneq Naalakkersuisullu Siulittaasuat arnat akuersissuteqanngitsumik naartunaveersaaserneqarsimasut utoqqatserfigaat, akuersaarlugu tamanna aaqqissuussamik immikkoortitsinerusimasoq. 2025-mi decemberip 10-ani Naalakkersuisoqarfiup nalunaarutigaa inuinnat eqqartuussitigut suliaakkiissutigineqarnerata kingorna aalajangiisoqarsimavoq tamarmik immikkut 300.000 DKK-nik (€40.000 missaannik) taarsiiffigitissat, taakkulu aningaasaateqarfimmit akiliutigineqassapput; matumap allanneqarnerani sulil aningaasaateqarfik pilersinneqanngilaq, paasissutissallu sukumiinerusut sulil saqqummiunneqaratik. Taarsiiffigitinnernik tunniussiniarneq naammaginatutiuullunilu pisariaqarpoq, tamannali inuiaqatigiinnut tamakkiisumik, siammasissumik sulilu ingerlaartumik innarliisimanermut

⁵⁵⁴ For example, ICCPR Art 2(3); ECHR Art 13.

⁵⁵⁵ CERD Art 6; CEDAW Arts 2(c), 2(e) and 15; ECHR Art 13.

⁵⁵⁶ CAT Art 14.

⁵⁵⁷ CAT Art 14.

⁵⁵⁸ *The Right to a Remedy and Reparation for Gross Human Rights Violations Practitioners Guide 2 Revised Edition*, International Commission of Jurists (October 2018), accessed 8 January 2026. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2018/11/Universal-Right-to-a-Remedy-Publications-Reports-Practitioners-Guides-2018-ENG.pdf>.

aaqqiisinnaanngilaq. Matumani immikkoortumi inunnut ataasiakkaanut tunngatillugu inuit pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsisoqarsimaneranut eqqartuussivitigut, eqqartuussivillu avataatigut sammiviit nalunaarusiortunit naatsumik erseqqissarneqarput. Immikkoortup tulliani inunnut ataasiakkaanut tamanullu ataatsimut innarliisimanernut aaqqiiniarnermut tunngatillugu, aammattaaq siunissami unioqqutitsinerit pinngitsoortinniarlugit eqqartuussivikoorani aqqutissat sammineqassapput.

5.1.1 Nunami namminerimi inatsit

333. Ataatsimut isigalugu matumani nalunaarusiami inuit pisinnaatitaaffiinik unioqqutitsinertut suussuserneqarsimasut Danmarkimi eqqartuussiviit aqqutigalugit suliaassanngortitsinissamut periarfissaqaraluarluni tamanna killeqarpoq. Inuit pisinnaatitaaffiinut atatillugu naalagaaffiup nunani tamalaani inuit pisussaaffii paasiniarneranni atuutilersinneranilu Danmarkip eqqartuussisuuneqarfiata nassuiaat killiliinerusoq atortarpaa, aalajangiisarnitik nunamut namminerimut inatsisinik tunngaveqartittarlugit. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europamiut Isumaqatigiissutaat nunat tamalaat akornanni atsioqatigiissut nunamut namminerimut inatsisinut ilanngunneqarsimasutuaavoq Danmarkilu eqqartuussiviit taanna Isumaqatigiissut ukkatarinerusartagatuaraat, atsioqatigiissutitigut pisussaaffiit allat pisussaaffiliinerat qulangiinnarlugit. FN-imi atsioqatigiissutinut ataatsimiititaliat periusaat naammattumik pingaartinneqanngillat, inuillu pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit Europamiut Isumaqatigiissutaanniingitsut atortinneqartarnerat ilanngunneqartarneralluunniit qaqutigoorpoq. Taamaakkaluartoq kissaatigineqanngitsumik naartunaveersaasersuinerimi periutsit ECHR-imut allannguutitut arlalinnaat unioqqutitsinerisa upperinissaanut tunngavik matumani nalunaarusiami naammassorineqarpoq (Artikeli 3, ajortumik pinninneq; Artikeli 8 ilaqtutanut namminerlu inuunerisamut akuliuttussaanninneq Artikeli 8; aamma Artikeli 14 Artikelimut 3-mut 8-mullu peqatigitillugu assigiinngisinneqannginnissamut pisinnaatitaaffimmik illersuineq). Tamanna naapertorlugu eqqartuussivikkoortitsisut unioqqutitsinerit aalajangersimasut taakku pillugit Danmarkimi eqqartuussiviit aqqutigalugit taarsiivigineqarnissamut inuttut ataasiakkaatut periarfissaqarput. Arnat ilaasa inuinnartut periarfissaq tamanna anguniareernerisigut allat taamatut iliornissaannut mattussinngilaq. Tamassuma periarfissaassaneranut taarsiiviginninnissamut piumasaqaatit sorpiaat neqeroorutigineqarnersut kiisalu Danmarkimi naalakkersuisut sunik, sulis saqqummiunneqanngitsunik, ineriartortitsissanersut aalajangiisussangatinneqarput.

334. Inuit pisinnaatitaaffiinut pisussaaffiit EHCR-ip avataaniittut unioqqutinneqarnerisa Danmarkimi eqqartuussivikkoorluni suliaassanngortinneri piviusumik periarfissaanngilaq. Tamanna ilisimaneqarluarpoq, tamannalu pissutigalugu Danmark FN-imi inuit pisinnaatitaaffii pillugit nakkutilliisartunit uteqattaartumik isornartorsiorneqarnikuuvoq.⁵⁵⁹ Arnanut qanorluunniit ittunik assigiinngisitsinerup atorunnaarsinneqarnissaa pillugu FN-ip isumaqatigiissutaanut atatillugu Danmarkip piffissakkuutaartumik nalilersorneqarnerani ataatsimiititaliap nalunaarutigaa, “nunap

⁵⁵⁹ Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimiititaliaq.

eqqartuussivii aqputigalugit isumaqatigiissutit atuutinneqarneranut suliassat takussutissaasut assut killeqarnerat pillugu ernumassuteqartoq” aamma “naalagaaffiup tunngavilersuinera isumaqataaffigiuminaatsoq, tassa isumaqatigiissutit nunami namminermi inatsisinngortinneratigut inatsisartut naalakkersuisullu pissaaneraniq eqqartuussivinnut nuussineraniq kinguneqaratarsinnaasoq.”⁵⁶⁰

335. Ingerlatseriaaseq taamaattoq Europami aqqissuussat avataani pisinnaatitaaffinnik unioqputitsinernut eqqartuussivikkoortitsinnaanermut mattussivoq. Tamanna tamatumunnga attuumassutilimmik isumaqarpoq, qassinik qanorlu akulikitsigisumik meerartaarsinnaanermut nammeneq aalajangiisinnaanermut pisinnaatitsissut,⁵⁶¹ peqqissutsimut pisinnaatitsissut,⁵⁶² aamma ilaatigut meeqqat pisinnaatitaaffiinnut atatillugu aalajangiinernut meeqqanut sunniuteqartunut meeqqat isummatik tusaaneqarnissaannut ataqqineqarnissaannullu pisinnaatitsissutit⁵⁶³ atortussanngortinnissaannut inuit nunami namminermi inatsisit tunngavigalugit sakkusaqanngillat. Tamatuma saniatigut Danmarkimi Europamilu inuit pisinnaatitaaffiinnut atatillugit aqqissuussani eqimattatut pisinnaatitaaffeqarnissamut piumasaqarneq akuersaarneqanngilaq. Kapitali 1-imi iliuutsit nunami inatsisinut aammalu naalagaaffiup tunngaviumik inatsisaannut naapertuuttut nunat tamalaat akornani inatsisit naapertorlugit unioqputitsinerusinnaasut nassuiarneqarpoq.⁵⁶⁴ Nunap namminermi aqqissuussaani eqqartuussivikkut aqqiissutissarsiorsinnaannginneq, naalagaaffiup sunniuteqarluartunik aqqiissutissaqartussaataaerneranut akerliuvoq, tamannalu FN-imi isumaqatigiissutit suli inatsisinngortinneqanngitsuni taamaattorli suli naalagaaffimmut pituttuisuni toqqaannaq allaqqalluni,⁵⁶⁵ aamma nunat tamalaat akornanni ileqqusut tunngavigalugit inatsisit naapertorlugit atortunngorsimasut eqqarsaatigalugit taamaalluni.

5.1.2 Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik (EHCR)

336. Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik inuit ataasiakkaat pisinnaatitaaffii isumaqatigiissutitigut qulakkeerneqarsimasut unioqputinneqarsimanerannut pasitsaasoqartillugu suliassanik suliarinnettarpog. Tamatumunnga attuumassuteqartut tassaapput, ilaqutaqarnermut namminerlu inuuneqarnermut pisinnaatitaaffiinnik unioqputitsinerit (Artikel 8) aamma naalliutsitaannginnissamik, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu pineqannginnissamik kiffaanngissuseqarneq (Artikel 3) kiisalu assigiinngisitsisoqarani isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffinnik atuisinnaatitaaneq (Artikel 14).

⁵⁶⁰ Committee on the Elimination of Racial Discrimination, *Concluding Observations on the Combined Twenty-Second to Twenty-Fourth Periodic Reports of Denmark* UN Doc CERD/C/DNK/CO/22-24 (1 February 2022) para 6-7.

⁵⁶¹ Ibid., Art 16.

⁵⁶² ICESCR Art 12.

⁵⁶³ CRC Arts 12 and 16.

⁵⁶⁴ VCLT Art 27.

⁵⁶⁵ ICCPR Art 2(3); CAT Art 14; CERD Art 6; CEDAW Arts 2(c), 2(e) and 15.

Inuup nunagisamini aaqqiissutissarsiornerit allat tamarmik nungusareerlugit aammalu nunamini eqqartuussivinni eqqartuussinermi inaarutaasumit qaammatit sisamat qaangiutinnagit naalagaaffik isumaqatigiisummik atsioqataasoq pillugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussiviatigut suliasanngortitsisinnaavoq.⁵⁶⁶ Suliasanngortitsisoq nammineq eqqugaasimassaaq,⁵⁶⁷ annertuumillu akornuguserneqarsimassalluni.⁵⁶⁸ Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik aqutigalugu aaqqiissutissarsiorsinnaaneq pingaaruteqarpoq, eqqartuussivik naalagaaffimmut pituttuisumik eqqartuussinikkut aalajangiisinnaammat.⁵⁶⁹

337. Eqqunngitsuliortoqarsimatillugu aningaasatigut taarsiineq (tulluartaumik taarsiiffigineqarneq) Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivimmit pingaarnertut sakkugineqartarpoq, anniartitaasimanermut ajunngitsorsiasat ilanngullugit. Taarsiinerup eqqugaasumut sunniutaa assigiissarniarlugu annertussusaa sumiiffik tunngavigalugu nalimmassarneqartarpoq. Tassa imaappoq, Danskit Kunneqarfianni innuttaasoq Europap kangisissuani innuttaasumut sanilliullugu annertunerusumik taarsiivigineqassaaq, pisisinnaassuseq najukkani nikingammat.⁵⁷⁰ Aningaasat danskit eqqartuussivini imaluunniit taarsiiviginissamut aaqqissuussaaq danskit maanna pilersissimasaat aqutigalugu tunniunneqartut tamakkiisumik taarsiinermi annikinneruppata ilaannakortumik taarsiisoqarsimanera tunngavigalugu tamakkiisumillu taarsiivigitinneqarnissaaq anguniarlugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivimmut suliasanngortitsisoqarsinnaavoq.⁵⁷¹

338. Immikkut ilisimasallit ilisimatinneqarput, Europamiut isumaqatigiissutaanni artikelit 3, 8 aamma 14-imik unioqutitsisoqarsimappat eqqartuussivikkoortitsisut tamarmik ataasiakkaarlutik €50.000 aamma €60.000 akornanni taarsiivigineqassat ilimanartoq, tassa DKK 375.000 aamma DKK 450.000 akornanni. “Taakku annertunerungaatsiassasut ilimanarpoq, Danmarkimi TAN-ip (Tunisassiat Ataatsimut Nalingat) qaffasissusaa eqqarsaatigalugu, kisiannili aamma nunap inoqqaavi ataqqillugit eqqartuussisut taarsigassarsiasat annertunerusariaqarnerannik nalunaaruteqarnikummata.”⁵⁷² Taamaammat imaassinnaavoq, danskit naalakkersuisa taarsiviginissamut aaqqissuussaat aqutigalugu DKK 300.000 tunniunneqartut Europami eqqartuussivinni taarsiissutigineqartunit annikinnerusut.⁵⁷³

339. Eqqartuussivimmut suliasanngortitsinissamut qinnuteqaat aaqqissuussaaniikkut ajornartorsiuteqartoqarnerannik ersersitsippat, tamatumalu kingunerisaanik suliasanik

⁵⁶⁶ ECHR Art 35.

⁵⁶⁷ Ibid., Art 34.

⁵⁶⁸ Protocol No 14 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Amending the Control System of the Convention, opened for signature 13 May 2004, ETS No 194 (entered into force 1 June 2010) art 12 (amending ECHR Art 35).

⁵⁶⁹ ECHR Art 46.

⁵⁷⁰ Fikfak et al. Submission 37.

⁵⁷¹ Ibid., 37-38.

⁵⁷² Fikfak et al. Submission 39.

⁵⁷³ Ibid., 38-39.

assingusunik suliassanngortitsisoqarnissaa ilimanarsilluni, eqqartuussiviup suleriaaseq "pilot judgment" [misissuineq tunngaviliisussaq] atoriaannaavaa.⁵⁷⁴ Taamatut pisoqartillugu eqqartuussivik aaqqissuussaannikkut ajornartorsiut suussusertussanngussavaa, naalagaaffiullu nunagisami aaqqiissutissat atulertariaqagai aamma inissinneqarlutik.⁵⁷⁵ Misissuineq tunngaviliisussaq eqqartuussivimmit imaluunniit illuatungiusunit arlaannit aallartisarneqarsinnaavoq. Aaqqiissutit eqqarsaatigalugit inuit pisinnaatitaaffiinik aaqqissuussinermi unioqqutitsinerit eqqugaasunut ataasiakkaannut aningaasatigut taarsiinikkut taamaallaat iluarsarneqarsinnaanngillat, taamaammat aaqqissuussakkut aaqqiissutissat aamma pisariaqartinneqartarput. Taamaammat aaqqissuussinikkut unioqqutitsinerit tunngavigalugit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik inunnuat ataasiakkaannut taarsiisoqarnissaannut qaavatigut assersuutigalugu aningaasanik immikkoorsitsisoqaqqusisinnaavoq imaluunniit allaffissornikkut peqqissaanermiluunniit iliutsit allannngortinnissaannut peqqusisinnaavoq.⁵⁷⁶ Assersuutitut taaneqarsinnaavoq, meeqqat eqqarsartaatsikkut kinguarsimasut pinngitsaalisamik tarnikkut nappaatilinnut immikkoortortamut inissinneqarsimasunut atatillugu⁵⁷⁷ eqqartuussivik peqqusivoq, pinngitsaalisamik inissiisarneq aammalu eqqarsartaatsikkut kinguarsimasut, tamatumani meeqqat immikkut eqqarsaatigalugit, tarnikkut nappaatilittut nakorsartarnerat pillugu aaqqissuusseqqittoqassasoq aammalu assigiinngisitsinnginnissamut illersuutit pilersinneqassasut.⁵⁷⁸ Suliarni allami angerlarsimaffimmi persuttaanermut tunngasumi arnap arnaalu persuttagaanermi arlaleriarlutik naammannngitsumik illersorneqarsimatillugit eqqartuussivik inerniliivoq, arnanut annertunerusumik eqquinerluttumik "Tyrkiiami eqqartuussiviit nalinginnaasumik assigiinngisitsisumillu iliuuseqarusunnginnerannik" ersiuteqartoq.⁵⁷⁹

5.1.3 FN-imut naammagittaalliutinik sularinnittarnerit

340. FN-imi inuit pisinnaatitaaffii pillugit atsioqatigiissutinut atatillugu ataatsimiittaliat⁵⁸⁰ tassaapput

⁵⁷⁴ European Court of Human Rights, *Rules of Court, Rule 61* (inserted by the Court on 21 February 2011) 1. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/pilot_judgment_procedure_eng

⁵⁷⁵ Ibid., 3.

⁵⁷⁶ European Court of Human Rights, *Broniowski v. Poland*, (Grand Chamber, Application No. 31443/96, 22 June 2004), para. 193-194; European Court of Human Rights, *Yuriy Nikolayevich Ivanov v. Ukraine* (Application no. 40450/04, Judgment, 15 October 2009), para. 90-94; European Court of Human Rights, *Xenides-Arestis v. Turkey* (Application no. 46347/99, Judgment, 22 December 2005), para. 40 and 50; European Court of Human Rights, *Maria Atanasiu and Others v. Romania* (Applications 30767/05 and 33800/06, Judgment, 12 October 2010), para. 228 and 232; European Court of Human Rights, *Walęsa v. Poland* (Application 50849/21, Judgment, 23 November 2023), para. 317-318 and 329-332.

⁵⁷⁷ European Court of Human Rights, *V.I. v. the Republic of Moldova* (Application No. 38963/18, Judgment, 26 March 2024), para. 196.

⁵⁷⁸ Ibid., para.197.

⁵⁷⁹ European Court of Human Rights, *Opuz v. Turkey* (Application no. 33401/02, Judgment, 9 June 2009), paras. 198 and 200.

⁵⁸⁰ UNOHCHR, "Treaty Bodies." Januar 2026-mi ammarneqartoq. <https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=en&version=201603&sc=SA&colcode=t>

ataatsimiititaliat ilisimatuunik kinaassusersiortuunngitsunik inuttalersorneqarsimasut naalagaaffinnik peqataasunik isumaqatigiissutinut aalajangersimasunut atatillugu nunat tamalaat akornanni inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutit pingaarnert qulit qanoq piviusunngortitsinerannik atuutsitsinerannillu nakkutilliisuullutik (takuuk Takussutissiaq 1 imm. 2.1-miittoq). Taakku ataatsimiititaliat naalagaaffiit piffissakkaartumik nalunaarusiaannik nalilersuisarput kiisalu nalunaarusianik misissuinerimikkut taakkununga inerniliussatut nassuiaateqarlutillu innersuussuteqartarput. Taakku saniisigut Tamanut Atuutumik Oqaaseqaateqartarput aamma Tamanut Atuuttsunik Innersuussuteqartarlutik, taakkulu ataatsimiititaliat ataasiakkaat atsioqatigiissutini oqartussaaffigisaannut atatillugu erseqqissaanertut isigineqassallutik. FN-imi CERD-imut CRC-mullu atsioqatigiissutinut ataatsimiititaliat Nunap Inoqqaavinorpiaq tunngatunik Tamanut Atuuttunik Oqaaseqaateqarnikuupput, kiisalu CEDAW Nunat Inoqqaavisa arnartaasa nivarsiarartaasalu pisinnaatitaaffii pillugit Tamanut Atuuttunik Innersuussuteqarnikuulluni.

341. Inuit FN-ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaatigut pisinnaatitaaffimminnik unioqquitsivigineqarsimanerartut, eqqunngitsuliorfigineqarsimanermilu anniaatigineqartut pillugit taarsiivigineqarnissamut nunagisami namminermi periarfissat tamakkerlugit misiliisimasut, atsioqatigiissummut eqqortumut ataatsimiititaliamut ("attaveqaqatigiinnermik" taaneqartumik) tunineqaqqusinnaapput, Danmarkip atsioqatigiissummut eqqortumut Tapiliunneqarsinnaasoq atorussanngortissimappagu atsioqatigiissummilluunniit isumaqatigiissut piumasaqaatigisimappagu, kiisalu Kalaallit Nunaannut nunap immikkortuanik immikkut aaqqiissuteqarsimanngippat. Nunami namminermi periarfissanik tamakkiisimaneq ima paasineqassaaq, najukkami eqqartuussivinnut allaffissornikkullu oqartussanut qullersanut naammagittaalliortoqareersimasooq. Naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffii pillugit atsioqatigiissummik atsioqatigiissutinilluunniit atuuttussanngortitsisimatillugit nunamullu namminermut inatsisinut ilanngussinngitsoorsimatillugit (soorlu tamanna Danmarkip FN-imi atsioqataaffigisimasaanut tamanut atuuttoq), naammagittaalliut toqqaannartumik atsioqatigiissummut ataatsimiititaliamit suliarineqarsinnaassaaq pissutigalugu nammineq nunagisami naammagittaalliutigineqarsinnaanngimmat.

342. 1972-imi januaarip 6-ani Danmarkip Innuttaasutut Politikkikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit nu Nunat Tamalaat akornanni Isumaqatigiissut Tapiliunneqarsinnaasoq atuuttussanngortippaa, taannalu 1976-mi martsipo 23-ani atuutilerpoq.⁵⁸¹ Naalagaaffik Tapiliunneqarsinnaasumut peqataatillugu unioqquitsisoqarsimaneranut atatillugu attavaqaateqarnissaaq (communication) tamanut atuuttumik piumasaqaataavoq, taamaakkaluartoq unioqquitsinerit ataavartinneqartut minillugit.⁵⁸² Tapiliunneqarsinnaasoq ataasiakkaanut ICCPR naapertorlugu unioqquitsivigineqarsimasorineqartunut tunngavoq, ataasiakkaat Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ataatsimiititaliamut nalagaaffik pillugu

⁵⁸¹ Artikeli 9-mi Tapiliunneqarsinnaasoq naapertorlugu.

⁵⁸² Miriam Cullen, "'Eaten by the Sea:' Human Rights Claims for the Impacts of Climate Change upon Remote Subnational Communities" (2018) 9(2) *Journal of Human Rights and the Environment* 171, 186.

naammagittaalliorsinnaatinnearlutik. Taanna Isumaqatigiissut naalliutsitaannginnissamik, naakkittaatsorujussuarmik, inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumillu pineqannginnissamik kiffaanngissuseqarnermut tunngatillugu pisinnaatitaaffinni illersuisuuvoq (Artikeli 7) aamma peqquteqanngitsumik nammineq inuuneqarnermut ilaqutaqarnermullu akuliuffigineqannginnissamut pisinnaatitaaffimmik illersuisuuvoq (Article 17) kiisalu meeqqat ukiukitsuunertik pissutigalugu illersorneqarnissanut iliuuseqarfigineqarnissamut assigiinngisitsinertaqanngitsumik illersugaallutik (Artikeli 24).

343. 1985-imi oktoberip 11-ani Danmarkip "Danmarkip inatsisinik atuutsitsinermini inuit eqimattalluunniit ataasiakkaat Isumaqatigiissummi pisinnaaffitsigut sorlertigulluunniit Danmarkimit unioqquitsivigineqarsimanernik attaveqaateqarnermik tigusaqarnissamut isummersornissamullu [CERD-imi] Race tunngavigalugu Assigiinngisitsinerup Atorunnaarsinneqarnissaannut Ataatsimiititaliaq pisinnaatillugu akuersaarpaa, taamaattorli Ataatsimiititaliaq attaveqaateqarnermut tunngasunik sulianik nunat tamalaat akornanni siusinnerusukkut massakkulluunniit misissorneqartunik marloqiusamilluunniit suliarineqaqquneqanngitsunik isummersoqqusaanani."⁵⁸³ Isumaqatigiissummi Race tunngavigalugu assigiinngisitsinerup inerteqqufigineqarneratigut taassuma imarisaasa akornisigut sutigut tamatigut kikkunnut tamanut pisortanit peqqinnissaqarfimmit assigiinngisitsinertaqanngitsumik sullinneqarsinnaanermik qulakkeerinnittuuvoq.⁵⁸⁴ Danmarkimi Kalaallit Nunaanniluunniit iliuitsit Naammagittaalliutit FN-imi atsioqatigiissutitut ataatsimiititalianut tunniunneqarsinnaapput taamaannanili Naalliutsitsisarnerit Akiorniarlugit Isumaqatigiissummi (1987-imi) aamma Arnat Immikkoortitaasarnerannik Sunilluunniit Atorunnaarsitsinissamik Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaat (2000-mili).

344. Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaasa Tapiliunneqarsinnaasua Danmarkip 2015-imi atuuttussanngortippaa, immikkulli Kalaallit Nunaannut atuuttussamik aaqqiissuteqarpoq, unioqquitsineraanerit taakkunani pisimasinnaasut pillugit attaveqaqatigiinnermut periutsinik suliaqarsinnaanerit atorunnaarsillugit. Tassa imaappoq meeqqat Kalaallit Nunaaniit CRC-mi pisinnaatitaaffii unioqquatinneqarsimatillugit naammagittaalliutinik FN-imi suliaassanngortitsisinnaanngitsut. Danmarkip Inuit Innarluutillit Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi Tapiliunneqarsinnaasoq september 2014-imi pisussaaffigilerpaa. Tassanittaaq Kalaallit Nunaani pisinnaatitaaffinnik unioqquitsisoqarsimatillugu naammagittaalliutinik FN-imi suliaassanngortitsisinnaaneq atuutsinneqanngilaq. Nalunaarusiortut Danmarki kaammattorpaat taamatut immikkut atuutsitsinnginertik atorunnaarsitsissasoq meeqqat inuillu innarluutillit Kalaallit Nunaanniittut Isumaqatigiissutini taakkunani pisinnaatitaaffii unioqquatinneqarsimatillugit naammagittaalliutinik FN-imi naleqquttumik suliaassanngortitsisinnaassuseqarniassammata.

⁵⁸³ CERD note 10. https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iv-2&chapter=4&clang=_en#10

⁵⁸⁴ CERD Art 5(e)(iv).

345. Naak FN-imi isumaqatigiissutini aalajangiinerit pituttorsimanngikkaluartut ileqqorissaarnikkut politikikkut pingaaruteqarput. Pinngitsaalisalluni kinguaassiorsinnaajunnaarsitaaneq pillugu siusinnerusukkut suliani immikkoortitsinermut, kinguaassiorsinnaaneq pillugu peqqinnissaqarfimmi sullissinerit kulturimut naleqqussakkat, kannguttaatsuliortoqarsimanera pillugu attuumassuteqanngitsunit misissuineq kiisalu peqqinnissaqarfimmi sulisunik ilinniartitsineq, taarsiiffiginninneq kiisalu kiffaanngissuseqarluni, siumut nalunaarutiginneqqaarluni paasisimasaqarlunilu akuersititsisarneq qanoq peqqinnissaqarfimmi ingerlanneqarsimanersoq naammassineqarsimanersoq sakkortunermik iliuuseqartoqarnissaanut kaammattuipput FN-imi isumaqatigiissuteqartut kaammattuipput.⁵⁸⁵

5.1.3.1 Nunat Tamalaat Sulisoqarneq pillugu Sulianiaqatigiiffiat

346. Nunat Tamalaat Sulisoqarneq pillugu Sulianiaqatigiiffiat aqqissuussaq immikkut ittoq FN-ip ataaniittoq. Tassani Isumaqatigiissutit Atorneqarneri pillugit Immikkut Ilisimasalinnik Ataatsimiititaliat (CEACR) aqutugalugit naalagaaffiit ilaasortat isumaqatigiissutit oqartussaaffigisatik malinneraat nakkutigineqartarpoq. Tassani ILO-mi C169-mi aalajangersakkat ilaapput. CEACR aqqissuussaavoq arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsaq 20-nik inatsisitigut ilisimatuunik inuttalik, ILO-mi naalagaaffiit ilaasortat ILO-mi isumaqatigiissutinik, protokolinnik innersuussutiniillu qanoq atuinerinik misissuisartoq.⁵⁸⁶ Tassani aalajangiinerit inatsisitigut pituttorsimanngillat kisianni sulianik ilisimasalinnit ilitsersuinertut isigineqartarput pingaaruteqartarlutillu. Naak Nunap inoqqaavi ILO C169-mi aalajangersakkat aallaavigalugit pisinnaatitaaffeqaraluarlutik ILO-mut toqqaannartumik naammagittaalliorsinnaanngillat. Taamaattoq Nunap inoqqaavisa naalakkersuisoqarfiit, kattuffiit sulisitsisullu aqutigeqqaarlugit isumaqatigiinnigissutinik aqqiissuteqarniarlutik ingerlatsisariaqartarput. Ilanngunneqanngillat, Nunap inoqqaavi aqqissuussanut ilaappata soorlu kattuffiit imaluunniit sulisartut kattuffii soorlu Sulinermik Inuussutissarsiteqartut Kattuffiat. Sulinermik Inuussutissarsiteqartut Kattuffiat taannaavoq 2005-imi CEACR-mut Kalaallit Nunaata avannaani Inughuit pinngitsaalillugit nuutsitaanerit pillugu suliamik aallartitsisoq.

347. Naak isumaqatigiissut Danmarkimi 1977-imi aatsaat atuutileraluartoq, ajoqusiinernut piffissaq tamanna tikitsinnagu pisunut naammagittaalliuteqarnissaq periarfissaavoq, sulii ataavartumik sunniuteqarpata. Ajoqusernertut ataavartunut ilaasinnaapput meerartaarsinnaannginneq, timikkut tarnikkullu ajoqusernerit, aqqissuussaasumik immikkoortinneqarneq kiisalu ataatsimut ajoqusiinerit soorlu kinguaariit aqutugalugit kulturikkut ingerlatitseqqiinernik annaasaqarneq aamma inuiaqatigiit ataatsimut ikileriarneri (immikkoortoq 3.4.1 takuuk).

5.2 Taarsiivigitinnerup utoqqatserfigitinnerullu kingorna: Inuit

⁵⁸⁵ Canada CAT/C/CAN/CO/7 (21 December 2018) 227; Mexico CERD/C/MEX/CO/18-21 (19 September 2019) 4.

⁵⁸⁶ Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations (CEACR), accessed 12 December 2025. <https://www.ilo.org/international-labour-standards/ilo-supervisory-system-regular-supervision/committee-experts-application-conventions-and-recommendations-ceacr>

pisinnaatitaaffiinik tunngaveqartumik najoqqutassamik pilersitsineq

348. Sorraatsumik aaqqissuussamillu inuit pisinnaatitaaffiinik kanngunarsaasoqarneq ataasiakkanik kanngunarsaaffigineqartunit amerlanerusunik sukumiisunik iliuuseqarfigineqartariaqarput, soorlu ilumoortuussuseq pillugu isumalioqatigiissitat (truth commissions) ataatsimoortumik taarsiiviginninniarluni suliniutit aamma aaqqissuussaantertigut allannguinerit.⁵⁸⁷ Iliuserineqartut taamaattut siunissami pisinnaatitaaffinnut illersuipput taamaalillutillu inatsisinik unioqquutisisumik iliuuserineqartut unitsinneqarnissaannut uteqqinneqannginnissaannullu qulakkeerinninnissamut inatsisitigut pisussaaffiliillutik. Matumani immikkoortumi iliuuserineqartut, siunissaq ungasissoq eqqarsaatigalugu ikinik mamitsitsinissamut aamma ingerlaavartumik inuit pisinnaatitaaffiinik illersuinerup ingerlatiinnarnissaanut, pisut ataasiakkaat taarsiivigineqartut pisortatigoortumillu utoqqatserfigineqarnerup saniatigut ikorfartuutaasinnaasut allaaserineqarput.
349. Immikkoortut 5.2.1 aamma 5.2.2 nunasiaateqarnermi kanngunarsaasoqarsimanernut qanoq periuseqartoqarsimaneranut nunarsuarmi nunat ilaanni atorneqartarsimasumik assersuummik takutitsipput, aamma misilittakkanik sanilliuussinermi "oqaluttuarisaanikkut misigineqarsimasunik siunissami atorsinnaasunngorlugit ilinniutaasinnaanera" akuersaarneqarpoq."⁵⁸⁸ Immikkoortut 5.2.3 aamma 5.2.4 matumani nalunaarusiamut atatillugu pitsaanerpaamik aaqqiissutinik imaluunniit iliuusissanik suussusersiniarluni atorneqarsinnaasunik taakkuninnga assersuutinik tunngaveqarput.
350. Iliuusissat kapitalimi matumani nassuiarneqartut ilitersuutaapput tamakkiisuunatillu. Qanoq taarsiiffigitinneq tapersersorneqarnerluunniit apeqqutaatinnagit tunngaviusumik illersorneqartariaqarput, taamaalillutik inuit arnartaat eqqugaasut sakkortuumik misigisaqarsimanerat kulturiallu eqqarsaatigalugit toqqissisimasumik ataqqinnittumillu peqataasinnaanissaat qulakkeerniarlugu. Assersuutigalugu nunat immikkoortuinit assigiinngitsunit peqataatitsineq, inooqataanikkut ikorfartuineq, oqalutseqarneq kiisalu arnat inooqataanikkut immikkoortinneqartut aamma arnat innarluutillit peqataatinneqarnissaannut immikkut iliuuseqarneq, pissutigalugu arnat eqqugaasut amerlasuut massakkut Danmarkimi aamma Kunngaqarfiup avataani najugaqarnerat eqqarsaatigalugu. Meeqqanik paaqqutarinninnermut angalanermullu pisariaqartitsisoqarsinnaanissaa (imaluunniit periarfissaanngilluinnarpat) aamma eqqarsaatigineqassaaq kiisalu arnat ilaasa ikorfartuutitut taakkununga imaluunniit allanik assingusunik pissuteqarluni pissarsinissamut mattunneqannginnissaat pinaveersaarniarlugu iliuusissanik aallartitsisoqassaaq. Aaqqiissutinik iliuuserineqartunilluunniit ataavartumik malinnaaffiginnittoqartariaqarpoq, nakkutilliisoqarluni

⁵⁸⁷ Dinah Shelton, *Remedies in International Human Rights Law* (Oxford University Press, 2006) 390 citing Luc Huyse, "Justice After Transition: nOn the Choices Successor Elites Make in Dealing with the Past" 20 *L. & Soc. Inquiry* (1995) 51.

⁵⁸⁸ Truth and Reconciliation Commission of Canada, *Honouring the Truth, Reconciling for the Future: Summary of the Final Report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada* (Executive Summary, 2015) 196.

naliliisoqarlunilu.

5.2.1 Assersuut: Peru: Eqqugaasunut najukkamilu inuiaqatigiinnut ikorfartuineq peqqissutsimullu tunngasut

351. 1990-ikkut Perumi nunaannarmeersut nunap inoqqaavisalu arnartaat "pinngitsaalisamik, tatisinikkut, salloqittaaanikkullu" " paasititsinertalimmillu akuersissuteqaqqaarani" naartunaveersaasersorneqarput, tassani arnat ilaasa oqaatsit atorneqartut atorlugit oqalussinnaasimanngillat allassinnaasimanatillu, aamma suliaritinnermik suunera imaluunniit allanngortinneqarsinnaanngitsoq paasisimanagu."⁵⁸⁹ Naak arnat tusintilikkaat taamatut pineqaraluartut perumi inuiaqatigiinni tamani piffissami tassani suliamik eqqugaasut taamaallaat 1%-iupput.⁵⁹⁰ Massakkut suliami arnat amerlaqatigingajappaat (1% ataatilaarlugu), oqaatigineqartuartarmat Kalaallit Nunaanni arnat amerlanerusut kissaatiginngisaminnik naartunaveersaaserneqarsimasut sulilu saqqummersimannginnerat eqqarsaatigalugu.
352. 2003-mi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Amerikap nunaasa akornanni Isumalioqatigiissitamit isumaqatiginnissutigineqartumit ⁵⁹¹Perumi naalakkersuisut ajoqusiinernut akisussaanertik akuersaarpaat. Tamanna aaqqissuussaasumik kissaatiginngisamik kinguaassiorsinnaajunnaarsitaasimaneq aamma "Pinngitsaaliissummik kinguaassiorsinnaajunnaarsitaasimasut nalunaarsorsimaffiat" pillugit pinerluttulerinermi misissuinerinermik aallartitsivoq, eqqugaasunut taarsiiffigitinnissaannik kinguneqartussamik.⁵⁹² Iluarsartuussiniarnermut ilaapput eqqaassutissiinerit, ajoqusiinermut akuersaartut eqqaasitsisullu; tarnikkut timikkullu peqqissartinnissamut kiisalu ilinniagaqarnikkut aningaasatigullu periarfissat, inuiaqatigiit ataatsimut taarsiivigineqarnissaat ilanngullugu.⁵⁹³ 2015-mi Perumit nalunaarutigineqarpoq, "inatsisitigut, tarnikkut aamma inuttut kiisalu kinguaassiorsinnaajunnaartitaanermik eqqugaasunut peqqissutsikkut tamakkiisumik ikorfartuinissaq siunertaralugu" pinngitsaalisallutik kinguaassiorsinnaajunnaartinneqarsimanermik eqqugaasunut ikorfartuinissaq

⁵⁸⁹ Views adopted by the Committee under article 7(3) of the Optional Protocol, concerning communication No 170/2021, *María Elena Carbajal Cepeda et al. v Peru*, UN Doc CEDAW/C/OP.170/2021 (4 October 2024) para 8.4.

⁵⁹⁰ *Ibid.*, para 2,3.

⁵⁹¹ Inter-American Commission on Human Rights, report No. 71/03, *Friendly Settlement: María Mamérita Mestanza Chávez v. Peru*, 10 October 2003, para. 14. Other cases concerning "collective harm" stemming from the Inter-American human rights system include Advisory Opinion OC-22/16; Case of Bedoya Lima et al. v Colombia. Merits, Reparations and Costs; Case of the Moiwana Community v Suriname. Preliminary Objections, Merits, Reparations and Costs; Case of the Plan de Sánchez Massacre v Guatemala. para 93; Case of Pérez Lucas et al. v Guatemala.

⁵⁹² Decreto Supremo que declara de interés nacional la atención prioritaria de víctimas de esterilizaciones forzadas producidas entre 1995- 2001 y crea el registro correspondiente 2015. On 6 November 2015, the Peruvian Ministry of Justice and Human Rights created the Registry for Victims of Forced Sterilisation.

⁵⁹³ Psychological assistance to the victims and their families was explicitly underlined in *María Elena Carbajal Cepeda et al v Peru* (Views, Communication No 170/2021, Committee on the Elimination of Discrimination against Women, 4 October 2024) para 9(a)(i).

pingaarnersiorneqassasoq.”⁵⁹⁴

353. Taamaattoq neriorsuutit taakkua piviusunngortinniarnerni kinguaattoornerit Naalagaaffiit Peqatigiinnit isornartorsiuneqarput. 2021-mi Perumit iliuuserineqartut naammaginassusaat Arnat Immikkoortitaasarnernik Sunilluunniit Atorunnaarsitsinissamik Naalagaaffiit Peqatigiit misissuititaasa nalilerpaat, misissuinerup taarsiiffiginninniarnerrullu annertuumik kinguaattoorfiusimanera naammaginangitsuuneralu pissutigalugit. Misissuititat innersuussutigaat, naalagaaffik eqqugaasunut aningaasatigut taarsiissuteqassasoq, arnanut ilaqutaannullu eqqugaasunut tarnikkut ikiuissasoq kiisalu suliat aalajangersimasut misissorneqarnerinik tuavisaarissasoq.⁵⁹⁵ Ilimanarpoq, Danmarkip taamatut misissuiffigineqarnissaa, taarsiiffigitinnissat imaluunniit aaqqiissutissat allat pissutissaqarluarani kinguartinneqassappata, imaluunniit nunap sulianik ingerlatsinissamut pisussaaffini naammassinngippagu (takuuk immikkoortoq 2.3.4).⁵⁹⁶

354. Suliap matuma saniatigut Inuit pisinnaatitaaffii pillugit Amerikap nunaasa akornanni eqqartuussivik ataatsimut aqunneqartunik aningaasaateqarfinnik aaqqiussuussaasumik inuit pisinnaatitaaffiik kanngunngunarsaasimanermut aamma nunap inoqqaavisa ataatsimut pisinnaatitaaffii pillugit iliuuseqartussanik pilersitseqqusisarpaq. Tassani assersuutigalugu kulturikkut kinaassusiaasimanermut inissanik attaveqaasersuutinillu pilersitsinissamut kiisalu taarsiinerit akilernissaannut taarsiinissamik peqqusisoqarsimavoq.⁵⁹⁷ Allakkatigut tunniunneqartut ilaanni ataatsimi allassimavoq, naak Amerikami suliani arlaannanniluunniit nalunaarusiami matumani pissutsit piviusut assingi pineqanngikkaluartut "kulturikkut kinaassutsimut sunniutaasut assigiinngisitsinerillu naalliuutigisimasaat tungnavippiaani assigiipput", malitseqartitsissutissanillu nalilersuineri atorluarneqarsinnaapput.⁵⁹⁸

5.2.2 Assersuut: Canada Ilumoortuussuseq, eqqaassutissiineq inuiaat kulturiannik nungusaaneq

355. Canadami Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitat (Truth and Reconciliation Commission of Canada) 2008-mi pilersinneqarpoq ukiullu arfineq marluk qaangiuttut 2015-imi inaarutaasumik nalunaarusiamik tunniussivoq. Tassani piginnaatitsissutaasoq tassaavoq:

⁵⁹⁴ *María Elena Carbajal Cepeda et al v Peru* (Views, Communication No 170/2021, Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, 30 October 2024) para 2.6 citing *Committee on the Elimination of Racial Discrimination, Concluding Observations on the Combined Twenty-Second and Twenty-Third Periodic Reports of Peru*, UN Doc CERD/C/PER/CO/22-23 (23 May 2018) para 26.

⁵⁹⁵ Committee on the Elimination of Discrimination against Women, Views adopted by the Committee under article 7 (3) of the Optional Protocol, concerning communication No. 170/2021, UN Document CEDAW/C/89/D/170/2021 at <https://docs.un.org/en/CEDAW/C/89/D/170/2021> last accessed 8 January 2026.

⁵⁹⁶ CAT Arts 12 and 13; *International Covenant on Civil and Political Rights* Art 7; UN Human Rights Committee *G.M. and Others v the Republic of Moldova* at para.94.

⁵⁹⁷ Fikfak et al. Submission 40.

⁵⁹⁸ Ibid.

Oqaluttuarisaaneq pillugu ilumoortoq ilungersunartoq canadamiunut takuneqarsinnaalersinniarlugu aamma atuarfinnik nerisaqarfiullunilu ineqarfiusunik oqaluffinnit aqunneqartunit kingunerisa sulii sunniuteqarneri, nunap inoqqaavinut inunnut ataasiakkaanut ataatsimoortunullu ajoqusiinernik tamakkiisumik uppersaanertut, kiisalu atuartuusimasut, ilaqutaasut najukkamilu inuaqatigiit akiuussinnaassusaannut sapiissusaannullu ataqqinnittumik; aamma

Nunap inoqqaavinut inunnut ataasiakkaanut ataatsimoortunullu ajoqusiinernik tamakkiisumik uppersaanertut, kiisalu atuartuusimasut, ilaqutaasut najukkamilu inuaqatigiit akiuussinnaassusaannut sapiissusaannullu ataqqinnittumik.⁵⁹⁹

356. Ukiut arfineq marluk ingerlaneranni Isumalioqatigiissitamit ulluni 238-ni najukkami tusarniaanerit inuaqatigiinni 77-ini ingerlanneqarput, aniguisuniillu nalunaajaatit 6.750-i tiguneqarput. Nuna tamakkerlugu aamma aqqissuussisoqarpoq "nalunaajaanermut" ingerlatsinermi tamanullu ammasumik ornigulluni sammisaqartitsisoqarluni, tassani Canadamiut qanorluunniit tunuliaqutallit atuarfiit nerisaqarfiullutillu ineqarfiusut oqaluttuassartaat pillugu ilikkagaqarnerusinnaallutik.⁶⁰⁰

357. Misissuineri paasisat Canadami Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut nuna tamakkerlugu sullissivimmik (Canadian National Centre for Truth and Reconciliation) "atuarfiit nerisaqarfiullutillu najugaqarfinnit aniguisut (Assembly of First Nations) Nunap Inoqqaavisa Katersuunnerat, Inuit sinniisuutitaasa, aamma attuumassuteqartut atuarfinnik pilersitsinermik ingerlatsinermillu akisussaasut akornanni inatsisitigut isumaqatigiissuteqarnermut ilanngullugu pilersitsinermik kinguneqarpoq, ullumikkut ataavartumik suliaasaqarfiusoq."⁶⁰¹ Isumaqatigiissutip taassuma inuit ataasiakkaat oqaluttuarisaanerit tunngatillugu allagaatigisamit toqqorneqarnissaat ilutigalugu taamaaliorusuttut peqqissutsikkut ikorfartorneqarnissamullu neqeroorfigineqarsinnaanissaat qulakkiissavaa. Nalunaajaatit inuup kissaatigisaatut assigiinngitsuusinnaapput, ilanngullugu "allatat, nipinik immiussat, videot, eqqumiitsuliat, nipilersuutit il.il. Killilersuisoqanngilaq."⁶⁰² Inunnit atuarfiit nerisaqarfiullutillu ineqarfinnit aamma nunasiaqartuunerit politikimit eqqugaasunit misilittakkanik oqaluttuanillu katersisussanik aamma "nalunaajaanik katersisartut pikkorissut" neqeroorutigineqassapput.

358. Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitamit nalunaarusiami ilaatigut paasineqarpoq Canadami atuarfiit nerisaqarfiullutillu ineqarfiit kulturikkut nungusaqataasut. Inuiaat kulturiannik nungusaaneq ima nassuiarneqarpoq:

⁵⁹⁹ Truth and Reconciliation Commission of Canada, "Honouring the Truth, Reconciling for the Future Summary of the Final Report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada" (2015) 27.

⁶⁰⁰ Ibid., 35-37.

⁶⁰¹ National Centre for Truth and Reconciliation, "About the TRC." Accessed January 2026.
<https://nctr.ca/about/history-of-the-trc/truth-and-reconciliation-commission-of-canada/>.

⁶⁰² National Centre for Truth and Reconciliation, "Share Your Experience." Accessed January 2026.
<https://nctr.ca/records/preserve-your-records/share-your-stories/>.

Aaqqissuussanik suleriaatsinillu aserorterineq ataatsimoortut ataatsimoortut ingerlaqqinnissaannut periarfissiisut. Naalagaaffiit kulturikkut nungusaasut nungusarniakkat politikikkut inooqataanikkullu aaqqissuussaanerannik aseruinnissamik siunertaqartut. Nuna arsaarinnissutigineqassaaq inuilu pinngitsaalisaasumik nuutsinneqarlutik, ilutigalugu angalaarsinnaanertigut kiffaanngissusaat killilerneqartarluni. Oqaatsit inerteqqutaalertarput. Anersaakkut aqutsisut malersorneqalertarput, anersaakkut periutsit inerteqqutaalertarput, aamma anersaarsiornermi atortut arsaarinnissutigineqartarput aserorneqarlutillu. Aamma, pineqartumut atatillugu pingaarnertut, kinguaariinnit kinguaariinnut tulluuttunut kulturikkut naleqartitanik kinaassutsimillu ingerlatitseqqiinnissaaq pinaveersaarniarlugu ilaqutariit avissaartinneqartarput.

359. 2022-mi Canadian House of Commonsimi ilaasortat (Canadap inatsisartui) tamarmiusut akuersaarpaat, 1870-ip 1997-illu akornanni atuutsilersinneqartoq atuarfiit nerisaqarfiullutillu ineqarfiit pillugit pilersaarut Canadami naalakkersuisunit oqartussaaffigineqartoq tassaaq "kulturikkut nungusaaneq." Kulturikkut nungusaanermik akuersaarneq Canadap oqaluttuarisaanerannik aamma atuarfiit nerisarfiullutillu ineqarfiit atorneqarnerisa nalaanni inuit kannguttaatsuliorfigineqarsimanerisa ilungersunartuunerannik uppersaaneq allatut isiginnilersitsivoq.⁶⁰³

360. Suliami tassani ilanngutsitsiniarnermik anguniakkap siammasissup ilaatut kissaatigineqanngitsumik naartunaveersaasersuineq ilaavoq. Paasititsinertalimmik akuersititseqqaarani Inuit meerartaannik qimagutsitsineq,⁶⁰⁴ Inuit anaanaasut danskillu ataataasut meeraasa ataataannik aalajangiinnissamut, atuarfimmi suliffimmilu Inuit-oqaasiinik atuinissamut inerteqquteqarneq kiisalu aaqqissuussaasumik Inuit sulisartut akilernerlunneqarneri kulturikkut nungusaanertut siammasissumik naliliinnissamut tamarmik attuumassuteqarput. Tassunga atatillugu oqaluttuarisaanikkut qulaajaanerni massakkut ingerlanneqartuni kulturikkut nungusaaneq pillugu siammasinnerusumik paasinnittumik ingerlatsisoqarnissaa pillugu nalunaarusiortunit kaammattuisoqarpoq, soorlu Canadami Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut nuna tamakkerlugu sullissivimmit (Canadian National Centre for Truth and Reconciliation) suliaqarnerminnut atatillugu eqqarsaatigineqarnissaa nassuiaatigineqartoq.

361. Nalunaarusiortut maluginiarpaat, Inuiannik nungusaaneq pillugu isumaqatigiissutip akuersissutigineqarnerani "kulturikkut inuiannik nungusaaneq" annertuumik oqallissutaasoq, kisianni naggataatigut allaaserisamit peerneqarpoq pissutsit taamaattut ikinnerussuteqartut pisinnaatitaaffii aqqutigalugit illersorneqarneri tunngavigalugu,⁶⁰⁵ "kulturi" aserorneqarneralu

⁶⁰³ See, for example, Antoine Mountain, *From Bear Rock Mountain: The Life and Times of a Dene Residential School Survivor* (Brindle & Glass, 2019).

⁶⁰⁴ Prime Minister of Denmark, Letter of Apology to the Greenlandic Children (8 December 2020). The removal

⁶⁰⁵ Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and

pillugit isumaq taamaattoq "inuiannik nungusaanermik eqqortumik paasinninnissamut suli pingaaruteqarluinnarpoq."⁶⁰⁶Toqqaannanngitsumik immikkoortitsineq, tassunga ilanngullugu kulturimik aserueq, inuiannik nungusaanissamut siunertaqarnermut uppersaanissamut suli attuumassuteqarpoq.⁶⁰⁷

5.2.3 Eqqaassutissiineq ilumoortuussuserlu

362. Arnat Ilisimasaqatigiinnit naapinneqartut oqaluttuarisaanerminnik avitseqatiginninnissartik ajornakusoortippaat. Taakkualu saqqummertut oqaluttuami tusarneqarneri, upperineqarneri ilungersunartumillu tiguneqarneri qujamasuutigaat. Iliuserineqartut tunniutiinnajannginnerlu nassuiaatigisaat, namminermut, angajoqqaanut qaninnertullu ilaqutaannut tunngaannangilaq, kisianni aamma inuit arnartaannut kinguaariinnut tullernut aamma tunngassuteqarpoq. Imminnut misilittakkanik avitseqatiginninnermikkut kiserliornartorsiorfiusumi ataatsimoorfimmik aamma pisuni misigissutsitigut iperaanermik pilersitsivoq. Siunissami ikorfartoqatigiissinnaanerup ataatsimoornerullu attatiinnarnissaata, oqaluttuarisaanikkut unneqqarissutsimik aamma ataatsimoorluni nalunaajaanermik tunngavillip naleqassusaa takuaat. Nalunaarusiortut kaammattuutigaat, immikkut ittumik Inuit pillugit ataatsimut nalunaajaasarnermut periusaat pillugit, aamma kulturikkut isumannaatsunik qanoq ikorfartuisarnersut, kiisalu kulturikkut toqqissisimanartumik qanoq eqqaamannittoqarnerisq kiisalu inuit eqqugaasut oqaluttuaannik, misigisaannik nalunaajaanerrannillu ataavartumik nalunaarsuisoqarnerisq paasisaqarniarluni Canadami Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut nuna tamakkerlugu qitiusuuffimmit (Canadian National Centre for Truth and Reconciliation) attaveqarfigineqassasoq. "Oqaluttuarisaanikkut uppersaasat" oqaluttuanik assigiinngitsunik imaqassaaq, tassunga ilanngullugu inuit allaaserinninnermik ileqqoqanngitsut. Arnat eqqugaasut ataavartumik attanneqartussamik aamma ilisimasatigut naligiisitsinissamik qulakkeerinnittumik tunniussaqaarsinnaasariaqarput.

363. Nalunaarusiortut inuit inuiaqatigiillu eqqugaasut suleqatigalugit aalajangersimasumik ataavartumillu aqqissuussinnermik inunnit eqqugaasunit nalunaajaatinik katersisussamik eriaginnittussamillu pilersitsisoqassasoq innersuussutigaat, taakkualu nalunaajaatit oqaluttuarisaanermut uppersaasatit ilaattut toqqorneqassallutik. Ataatsimut eqqaamasat ilumoortunillu oqalunnerit eqqarsaatigilluarneqarsimagunik kulturikkullu isumannaatsumik aamma inuiaqatigiinnit aqunneqartumit aqqissuunneqarsimagunik ikinik

Herzegovina v Serbia and Montenegro) Judgment (2007) ICJ Rep 43 [194]. Inuiannik nungusaanerup nassuiaataani "Inuiat kulturianik nungusaaneq" ilangunneqassanersq isumaqatiginninniarni sammineqangaatsiarpoq, naalagaaffippassuimmi nunasiataasimasut atatiinnarusullugu sorsuuteqarsimammata. Naalagaaffiit allat isumaqarput tamakkununga tunngasut ikinnerussuteqartunik illersuinissamut inatsisitigut allatigut naammattumik illersugaareersut.

⁶⁰⁶ Kurt Mundoff, *A Cultural Interpretation of the Crime of Genocide* (Routledge, 2020).

⁶⁰⁷ Prosecutor v Radoslav Krstić (Appeals Judgment) International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, Case No IT-98-33-A (19 April 2004) [28]; Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Serbia and Montenegro) (Judgment) (2007) ICJ Rep 43 [344].

mamikkiartulersitsisinnaapput, iluarseeqqissinnaapput iluarsaassisinnaallutillu. Tassani ilaatigut soorlu arnat eqqugaasut ilaasa innersuussutigisaattut kulturikkut isumannaatsumik aamma illugiimmik nalunaajaanermut aamma arnat eqqugaasut inuiaqatigiillu akornanni ataatsimut ikinik mamisitsiartornissamut, atassuteqatigiilersitsinermut tapersersoqatigiinnermullu aqquutit patajaatsutut atuussinnaasumik periuseqartoqarnissaa. Tamanna ilumoortuunissamut ingerlaarnermut Inuit arnartaannut naleqqunnerpaamik ilusilerneqarsinnaavoq, tassani nalunaajaanarit (allataaneri, oqaasiinnakkoorneri imaluunniit allatut oqaasinngortinneqarneri apeqqutaatinngu) nalunaarsorneqarsinnaallutik oqaluttuarisaaneramilu uppersaasatit ilaattut toqqorneqarsinnaallutik. Canadami Ilumoortuussutsimut aamma Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitaq tunngavittut atorneqarsinnaasumik assingusumik suliaqarpoq.⁶⁰⁸

364. Arnanit eqqugaasunit ornitassaq immikkut ittoq Inuit arnartaasa ataatsimoorfigisinnaasaat aamma siunnersuutigineqarpoq, ornitassaq taamatut ittoq attassiinnarnissamut aserfallatsaaliinissamullu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu naalakkersuinikkut pisussaaffiliisitsissaaq. Kalaallit Nunaanni ornitassamut taamatut ittumut ornigunnissamut atatillugu erseqqissumik nunatigut unammilligassaqartoqarpoq, kisianni ornitassat aamma amerlanerusinnaapput. Ornitassaq taamatut ittoq arnanut inuiaqatigiinnullu ikinik mamisitsinissaq assingusunillu sammisaqartitsinissaq siunertaralugu ataatsimoorfiusinnaavoq. Inuiaqatigiit eqqugaasut akornanni isorartuumik inissisimaneri aamma ikinik mamisitsiniarluni (internetsikkut ornigunnikkulluunniit) assigiimmik periarfissaqarnissamut qulakkeerinninnissamut pisariaqartitat pissutigalugit digitaliusunik atuinnissaq immikkut ittumik pingaarteqarsinnaavoq.
365. Danskit oqaluttuarisaaneranni kapitali taanna pillugu allagaatinik toqqortanik pioreersunik inuit pissarsiniarsinnaanerit ajornannginnerulersinneqartarneri. Allagaatinik taakkuninnga digitalinngortitsinissaq kaammattuutigineqarpoq. Allagaatit ilaat misissorneqartut atuartunit allanit nalunaaqutserneqarsimasut (assersuutigalugu ataatigut titarnilersorneqarsimallutik) aamma quppernerit ilaat amigaataasut Ilisimasaqatigiit maluginiarpaat.

5.2.4 Kalaallit Inuit Arnat Peqqissusaannik Atugarissaarnerannillu siunissamut siuarsaaneq

366. Naalagaaffiit tarnikkut timikkullu sapinngisamik annerpaamik peqqissuunissamut pisinnaatitaaffik qulakkeertariaqarpaat aammalu arnat "qassinik qanorlu akuttutigisumik meerartaarnissamut aalajangiinissamut aamma paasissutissanut, ilinniagaqarnissamut pisinnaatitaaffinnillu taakkunannga atorsinnaasitsisunut periarfissaqarnissamut" pisinnaatitaaffiinik qulakkeerinnittariaqarlutik."⁶⁰⁹ Tamatuma saniatigut arnanut Nunallu Inoqqaavinut assigiinngisitsinerit nungutinnissaannut "iliuusissanik naapertuuttunik tamanik" aalajangersaasariaqarput aammalu "ilaqutariit peqqissusaannik atugarissaarnerannillu

⁶⁰⁸ Truth and Reconciliation Commission of Canada, "Honouring the Truth, Reconciling for the Future Summary of the Final Report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada" (2015) 35-37.

⁶⁰⁹ Ibid., Art 16.

qulakkeerinneqataasunik paasissutissanik aalajangersimasunik, matumani ilaqutariinnut pilersaarusiornermut paasissutissanik siunnersuinernillu qulakkeerinnittariaqarlutik."⁶¹⁰

367. Ukiut akuersisitseqqaarani naartunaveersaasersuisimanerit eqqarsaatigalugit inuillu ataasiakkaat ataatsimullu pisinnaatitaaffiisa innarlerneqarsimaneri eqqarsaatigalugit, inuit ataasiakkaat ataatsimullu assigiinngitsutigut aaqqiissuteqarfiginissaat pisussaaffissaminiilluinnarpoq. Pingaarnertulli, katsorsaanerit suulluunniit pineqartup pisinnaatitaaffiitut ilutsimikkut akuutinneqarnermikkullu toqqaannartumik, siunertalimmik iluatsittumillu sunniuteqassapput. Naggasiullugu, inatsisilerisut inuit pisinnaatitaaffii, pingaartumik Nunap inoqqaavisa arnartaasa meerartaasalu illersornissaannut attuumassutillit atornissaanik periarfissarpassuaqarput.⁶¹¹ Tunngavissat taakkua ataatsimut Nunap inoqqaavisa arnartaasa nivarsiarartaasalu ammiq qalipaataa tunngavigalugu aaqqissuusaanikkut tamatumunngalu attuumassuteqartut allat assigiinngisitsiniartarnerinut pinaveersaartitsinissamut tigussaasumik sinaakkutissanik pilersitsissutaasinnaapput Inuillu akornanni inuiaqatigiivinilu suleqatigiinnissamik kaammattuissalluni.
368. Tigussaasumik inuiaqatigiit katsorsarniarlugit nukittorsaqqinniarlugillu pisimasunillu uteqqittoqannginnissaa anguniarlugu inatsisitigut sukannersumik akuersissuteqartarnermi paasissutissiisarnermi piumasaqaatit atuutsinneqartariaqarput nakkutigineqarlutillu. Peqqinnissaqarfinni sulisunit arnanik naartunaveersaasersuisoqarsimatillugu pineqartumit ilisimaneqanngitsumik tamatigut nalunaaruteqartarnissaq piumasaqaataasariaqarpoq aaqqissuusaanikkullu arnat eqqugaasimasut inatsisitigut tarnikkullu ikorfartorneqarnissaat pilersitsiffigineqarluni. Arnat kissaatiginngisamik naartunaveersaasersorneqarlutik eqqugaasimasut sulilu naartuniarsarisut, taakku aningaasatigut taarsiivigineqarnerup saniatigut akeqanngitsumik naartusinnaanngorsarneqarnissamut piaarnerpaamik neqeroorfigineqartariaqarput. Arnat ilaasa journaliminnik piniarniarnertik immikkorluinnaq unamminartissimavaat.⁶¹² Journalit namminermut attuumassuteqartut pissarsiarineqariaannaassagaluarpud killilersorneqarnatillu.
369. Kinguaassiornermut atatillugu peqqissaanermi periutsit kulturikkut isumannaatsut Kunngeqarfik tamakkerlugu atorneqarlutillu periarfissaasariaqarput, periutsit tamakku taakkununngalu ilisimasat kingunerisaannik kissaatiginngisamik naartunaveersaasersuisarsimanermik oqaluttuarisaanermut aamma peqqissutsimut tunngasutigut sulisunut sullissinernullu tutsuiginnginnermut naleqqussarlugit innimigalugillu. Peqqissutsimut tunngasutigut ilisimasalinnik Inuit peqqissutsitigut avatangiisaanni kulturikkut isumannaatsumik nakorsaasarnermik pinngitsoorani ilinniartitsisarnissaq, tassunga ilanngullugit inuit pisinnaatitaaffii, Nunat Inoqqaavisa pisinnaatitaaffii aamma nunasiaataanermik oqaluttuarisaanermi piffissaq taannarpiaq pillugit

⁶¹⁰ Ibid., Art 10.

⁶¹¹ ILO C169, CRC, CEDAW, CERD and guided by the UN Declaration.

⁶¹² Arnat 1992-ip kingorna eqqugaasimasut peqatigalugit tusarnaarneq; Nunatsinni Nakorsaaneq peqatigalugu tusarnaarneq; Tilioq peqatigalugu tusarnaarneq.

modulit. Ilinniartitsinermit tassani Inuit peqqissutsitigut avatangiisaanni attaveqaqateqarluarnissamut tunngasut ilaasariaqarput.

370. Arnat Inuit kissaatiginngisamik naartunaveersaasorsorneqarsimasut peqqissutsitigut, tarnikkut inuuniarnikkullu allat naligalugit sullinneqarnissamut naammaginartumik kulturikkullu isumannaatsumik periarfissaqassapput. Eqqugaasimasunik taakkunannga kingunerluutitut tunngatillugu siunnersuinermit katsorsaanermit ilumalluutit ilanngunneqartariaqarput, taamaalilluni suliat nammineq aqunneqarniassammata nalilersorneqarlutillu kiisalu suliamut nammineq allanit ikiorneqarani ilisimasat iliuutsinillu taakkunannga tamanik nakkutilliisinnaanissaat qulakkeerlugit.⁶¹³
371. Aalajangiisartut aamma ataatsimut taarsiiviginninnermut aningaasaateqarfimmik, Amerikami Inuit Pisinnaatitaaffiit Eqqartuussivimmit eqimattanut unioqutitsinnermut suliani piumasarineqartumut assingusumik, namminersortumik pilersitsinissaq aamma isumaliutigisariaqarpaat.⁶¹⁴ Aningaasaateqarfiup pigisanut tigussaasunut tigussaasuunngitsunullu ajoqusiinernut *inuiaqatigiinnut tamarmiusunut* taarsiisassaaq, taamaalillunilu inunnut ataasiakkaanut taarsiinissamik neqeroorutinit tamanit allaanerussalluni. Kalaallinit attuumassuteqanngitsumilluunniit Kalaallit Nunaanni arnanik assigiinngisitaartunik sineriammiluunniit tamaneersunik inuttalersukkamik naligiittumik aqunneqarsinnaavoq, kisianni naalaaffik “Aningaasaateqarfimmik taamaattumi pilersitsinissamut allaffissornikkut, inatsisilerinikkut, aningaasarsiornikkut inunnillu isumalluutit iliuutsinik tamanik pisariaqartinneqartunik akuersisariaqarpoq.”⁶¹⁵ Taanna aningaasaateqarfik suliniutinik aalajangersimasunik naapertuuttunillu aningaasalersuissaaq, inuiaqatigiinni ilaasunut tamarmiusunut iluaqutaasussanik, soorlu suliniutinut ilinniartitaanermut, peqqissutsimut kultureqarnermulluunniit tunngasunut.⁶¹⁶ Nalunaarusiortut kaammattuutigaat Amerikap nunaasa akornanni eqqartuussivimmi periusigineqarsimasut inatsillu atorneqarsimasut misissorneqassasut, taakkunanimi nassuiarneqarput taarsiiviginnissutissat qanoq atorneqarsinnaanersut.⁶¹⁷

⁶¹³ ILO C169 Art 25.

⁶¹⁴ *Case of the Garífuna Community of Triunfo de la Cruz and its Members v Honduras* (Merits, Reparations, and Costs, Judgment of 8 October 2015, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 305).

⁶¹⁵ *Ibid.*, para 297.

⁶¹⁶ *Case of the Xákmok Kásek Indigenous Community v Paraguay* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 24 August 2010, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 214) para 323; *Case of the Moiwana Village v Suriname* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 15 June 2005, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 124) para 213.

⁶¹⁷ *Case of the Garífuna Community of Triunfo de la Cruz and its Members v Honduras* (Merits, Reparations, and Costs, Judgment of 8 October 2015, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 305); *Case of the Sawhoyamaya Indigenous Community v Paraguay* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 29 March 2006, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 146) para 224; *Case of the Moiwana Village v Suriname* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 17 June 2005, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 125) para 205; *Case of the Xákmok Kásek Indigenous Community v Paraguay* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 24 August 2010, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 214) para 323; *Case of the Moiwana Village v Suriname* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 15 June 2005, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 124) para 213; *Case of the Moiwana Village v Suriname* (Merits, Reparations and Costs, Judgment of 4 June 2015, Inter-Am Ct H.R. (ser C) No 309) paras 295-299.

372. Soorlu Kapitali 1-imi nassuiarneqartoq, naak peqqinnissaqarfimmi allaffissornikkut akisussaaffik Naalakkersuisunit akisussaaffigilersimaneqaraluartoq, nunat tamalaat akornanni inatsit naapertorlugu, suli inuit pisinnaatitaaffiitut tunngasut Danmarkip akisusussaaffigai.⁶¹⁸ Nunap inoqqaavisa arnartaasa peqqissusaannut atatillugu, Danmark pisussaaffeqarpoq Kunngaqarfimmi tamarmiusumi peqqinnissaqarfiit najugaqartunit aqunneqarnissaat qulakkiissallugu, matumani eqqaamallugit Inuit “aningaasarsiornikkut, inuiattut katitigaanerisigut kulturikkullu atugaat, kiisalu pinaveersaartitseriaasaat, katsorsaariaasaat nakorsaasersoriaasaallu.”⁶¹⁹ Kalaallit arnartaasa inooqatigiinnikkut kulturikkullu misigisarsimasaat kissaatiginngisamik naartunaveersaaserneqarsimanerit kalaallinut sunniutit, ulloq manna tikillugu peqqinnissaqarfimmit sullinneqarsinnaassutsimut sunniuteqartorujussuusut, nunasiaataanermeersuupput Kalaallillu Nunaanni Kunngaqarfimmilu tamarmiusumi peqqinnissaqarfinni sulisussanik sungiusaanermi ilinniartitsinermilu ilanngunneqartariarlutik.

⁶¹⁸ ICESCR Art 2(1).

⁶¹⁹ ILO C169 Art 25; UN Declaration Art 24.